

Mihail Bulgakov

Scene
moscovite

Table of Contents

<u>Cuvînt înainte</u>	
<u>Renașterea comercială</u>	
<u>Moscova la început de an 1922</u>	
<u>Sub cerul de sticlă</u>	
<u>Scene moscovite</u>	
<u>În primele linii</u>	
<u>O călătorie zbuciumată</u>	
<u>Monologul conducerii (Nu basm, ci întâmplare trăită)</u>	
<u>Tainele curții madrilene</u>	
<u>Cum s-a făcut Buzîghin zob</u>	
<u>O întâmplare sinistră în 17 documente</u>	
<u>Scară spre rai</u>	
<u>(După natură)</u>	
<u>Un procedeu de mare efect</u>	
<u>Piesă într-un act</u>	
<u>Seria zero șase nr. 0660243 O întâmplare adevărată</u>	
<u>Povestire</u>	
<u>Casă de comerț pe roți</u>	
<u>Blocnotesul lui Belobrîsov</u>	
<u>Format agendă</u>	
<u>Nepotul lui Burnakov</u>	
<u>Învățămint cu vărsare de sânge</u>	
<u>Cîinele vorbitor</u>	
<u>Au afișat sau nu?</u>	
<u>Trei camere de tortură</u>	
<u>Moscova anilor '20</u>	
<u>Istorisirea lui Makar Devuşkin</u>	
<u>Cizmele fermecate</u>	
<u>Povestire</u>	
<u>Vînătorii de fantome</u>	
<u>Pățaniile mortului</u>	
<u>Pățania cu berica</u>	
<u>Iată cum, vrînd să distrugă hidra beției,</u>	
<u>președintele i-a distrus pe transportatori!</u>	
<u>O poveste de plîns</u>	

[O catastrofă conjugală](#)
[Trei copeici](#)
[Povestea cu Podjilkin și crupele de hrișcă](#)
[Despuiatii](#)
[\(Scrisoare\)](#)
[Metabolism](#)
[Blocnotes](#)
[Războiul dintre apă și fier](#)
[Banana și sidaraf](#)
[Revizorul cu mătrășeală](#)
[O nouă montare](#)
[Trei feluri de porcării](#)
[Norocosul](#)
[La telefon](#)
[Piesă](#)
[Lecuitorul](#)
[Farmacia](#)
[Cetățeanul mai bătu pasul pe loc vreo cinci
secunde și dispăru. Un post cu boscoane](#)
[Ștampila rotundă](#)
[Un tip genial](#)
[Ei vor să arate cât de cultivați sînt...](#)
[De cum se face întuneric](#)
[Sărbătoare cu sifilis](#)
[Băieșita Ivan](#)
[Despre foloasele alcoolismului](#)
[Cum s-a însurat Bouton](#)
[Dă-i cu alianța peste scăfirle](#)
[Coada cu muștrări de conștiință](#)
[Cems cel cu două fețe](#)
[Munca atinge treizeci de grade](#)
[În exercițiul îndeplinirii sfintelor îndatoriri](#)
[Omul cu termometrul](#)
[Cu privire la cei ce-și bat nevestele](#)
[O tărășenie negroidă](#)
[Scrisoarea muncitorului-corespondent de presă](#)
[Lag](#)
[Alegerea stațiunii](#)
[Acatist pentru calitatea noastră](#)
[Cînd morții se scoală din mormînt](#)

Pumnul contabilului
Piesă (Poate fi jucată în locul piesei Conspirația
împărătesei)
Cum a cumpărat comitetul sindical un cadou pe
banii tușicii
Incendiul
(După natură)
Altă gîscă-n altă traistă
Pătimitorul tătic
Morții umblă
Vsevolod cel fără șansă
Povestea unei fărădelegi
Flecarul sentimental
„Apa vieții“
Campionul lumii
Fantezie în proză
Radio-Petea
(Însemnările unei victime)
Locomotiva beată
„Depravatul“
(Flecăreală)
Roata sorții

Mihail Bulgakov

Scene moscovite

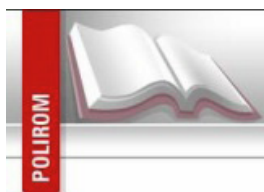
Foiletoane, schițe, povestiri,
scenete

Selecție, traducere și note de Mircea Aurel
Buiciuc

Cuvânt înainte de Emil Iordache

Editura Polirom

2004

Copyright © by the Estate of Mikhail Bulgakov

© 2004 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, Bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, cod 040031,

O.P 53, P.O. BOX 1-728, 030174

ISBN eBOOK: 978-973-46-2069-2

ISBN: 973-681-719-9

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Mihail Afanasievici Bulgakov, născut la Kiev în 1891, fiul unui profesor de dogmatică de la Academia de Teologie din oraș, a absolvit strălucit Facultatea de Medicină a Universității din Kiev, practicându-și, timp de patru ani, profesiunea cu deosebită competență. Stabilite definitiv la Moscova în 1921, renunță la medicină în favoarea literaturii și a publicisticii. De o mare diversitate – foileton, schiță, povestire, nuvelă, roman, farsă, dramă etc. –, scrierile sale au o inconfundabilă unitate a viziunii. Contestat adesea cu virulență de critica vremii (să nu uităm anii dramatici în care și-a desfășurat activitatea literară, cuprinsă între 1920 și 1940, anul morții sale), a reușit să publice prea puțin în timpul vieții, antologicele narațiuni fantastice *Diavoliada* și *Ouăle fatale*, precum și romanul *Garda albă* numărându-se printre excepții. Adevărata glorie a lui Bulgakov este postumă. Până și capodopera sa, *Maestrul și Margareta*, la care a lucrat și după ce și-a pierdut vederea, până în ultima zi a vieții, a apărut în U.R.S.S. abia în 1967, an ce marchează începutul publicării masive a operelor lui Bulgakov peste graniță, inclusiv în România.

Volumul *Scene moscovite* oferă o amplă selecție de foiletoane, schițe, povestiri și scenete publicate de Bulgakov în presa sovietică din anii 1922-1926. O parte dintre acestea au figurat în volumele *Diavoliada. Povestiri*, Moscova, 1925, 1926, și *Tratat despre locuință*, Moscova, 1926. Umorel, ironia, satira, sarcasmul și dramatismul, realul și fantasticul alternează sau se întrepătrund în derularea discursului narativ, dobândind rezonanțe nebănuite și prefigurând marile creații bulgakoviene de mai târziu.

În vederea stabilirii sumarului, au fost folosite următoarele ediții ale operelor lui Mihail Bulgakov: *Sobranie socinenii v piati tomah*, Hudojestvennaia literatura, Moskva, 1989; *Povesti, rasskazî, felietonî*, Sovetskii pisatel,

Moskva, 1988; *Ceaşa jizni*, Sovetskaia Rossia, Moskva, 1988.

Din opera lui Mihail Bulgakov, în colecția „Biblioteca Polirom“ au apărut volumele *Cupa vieții* (2002), *Inimă de câine* (2003) și romanul *Garda albă* (2003).

Cuvînt înainte

Astăzi nu mai încape nici o îndoială că Bulgakov nu și-a dorit să fie scriitor în Țara Sovietelor. În 1919, aflîndu-se în rîndurile Forțelor Armate ale Sudului Rusiei, începe să scrie în presa alb-gardistă. Primul său foileton publicat, *Perspective de viitor*, creionează foarte dur situația din țară: „Biata noastră patrie se află la fundul gropii rușinii și nenorocirii, în care a aruncat-o «marea revoluție socială»“; opoziția dintre slavofilie și occidentalism este tranșată în favoarea celui din urmă: „În Occident s-a încheiat marele război dintre marile popoare. Acum ele își ling rănilor. Desigur, își vor reveni, foarte repede își vor reveni. Și toți cei cărora, în sfîrșit, li s-a limpezit mintea, care nu dau crezare lamentabilului delir că înrăita noastră boală se va muta în Occident și-l va molipsi, vor înțelege clar vigurosul avînt al muncii titanice, care va duce țările occidentale la un nivel de putere pașnică nemaivăzut pînă acum“¹.

Au mai urmat și alte texte. Numai printr-o minune Bulgakov n-a fost mai apoi denunțat și trecut prin procedura simplificată a execuției prin împușcare. Din corespondență și din amintirile contemporanilor, știm precis că, dacă în Vladikavkaz n-ar fi fost ținut de tifos la pat, ar fi plecat cu armata albă și, posibil, ar fi emigrat ca unul dintre frații săi. Și mai tîrziu va încerca, prin demersuri umiltoare, să capete aprobarea unei călătorii în străinătate, de unde e foarte puțin probabil că s-ar mai fi întors.

Însă, în paralel cu această neacceptare evidentă a bolșevicilor, se observă cu ochiul liber dorința de a face carieră scriitoricească. Dorința este mai puternică decît dezgustul ideologic și, încă de la reinstaurarea puterii bolșevice în Vladikavkaz, Bulgakov publică cu sînge rece în presa „nouă“. Moscova îl atrage ca o Mecca literară, dar cu ispite cît se poate de pămîntești: „În Moscova, banii se

numără numai cu sutele de mii și cu milioanele... În Moscova este totul: încălțăminte, stofe, carne, icre, conserve, delicatese – totul! Se deschid cafenele, răsar precum ciupercile. Și peste tot sute, sute! Sute!“²

Ei bine, în 1921, Bulgakov se mută la Moscova, unde își găsește un serviciu în calitate de secretar cu probleme de literatură la o direcție a Comisariatului Poporului pentru Educație, apoi șomează. Nici urmă de bunăstarea imaginată în provincie. La 9 februarie 1922, scriitorul notează în jurnal: „Este cea mai neagră perioadă din viața mea. Eu și soția flămânzim... Am alergat prin toată Moscova – nu este nici o slujbă. Pîslarii mi s-au rupt“³. Sărăcia te învață. Bulgakov începe să scrie la ziare oficiale, precum *Torgovo-promîşlennîi vestnik* (*Monitorul comercial-industrial*), *Gudok* (*Sirena*), *Rabocii* (*Muncitorul*) sau bine cunoscuta *Pravda*. Din 1923 datează această însemnare din *Jurnal*, plină de disperare și încredere totodată: „În ipohondria și melancolia mea după trecut, uneori, ca acum, în această stare absurdă de înghesuială temporară, într-o cameră mîrșavă dintr-o casă mîrșavă, se întîmplă să am explozii de încredere și putere. Și acum simt în mine cum țîșnește gîndul și cred că sînt infinit mai tare ca scriitor decît toți cei pe care îi cunosc. Dar în condiții ca acestea în care mă aflu acum, e posibil să pier“⁴. Cu un an înainte începuse colaborarea la revista *Nakanune* (*În ajun*), care apărea la Berlin și, după cum s-a dovedit destul de recent, era finanțată de Ceka (denumirea mai veche a KGB-ului). Cu dispreț, Bulgakov taxa gruparea berlineză drept „o adunătură excepțională de canalii“, dar în același timp, în *Jurnal*, recunoștea că este gata să se vîndă diavolului pentru un apartament.

În aceste condiții, scriitorul încearcă să supraviețuiască scriind. Și scrie de toate, în funcție de „comanda socială“. De pildă, volumul de față se deschide cu foiletonul *Renașterea comercială*.

Știm că acesta a fost scris la 13 ianuarie 1922 și expediat imediat la Kiev surorii sale Nadia, cu rugămintea de a-l plasa într-unul din ziarele kievene, dorind să devină corespondentul de presă de la Moscova al unuia dintre ele, întrucât în capitală situația financiară a ziarelor era dezastruoasă. În aceeași scrisoare își exprima îngrijorarea în legătură cu încetarea apariției *Monitorului comercial-industrial*, la care lucra. Să remarcăm că tematica foiletoanelor lui Bulgakov se mula pe profilul publicației la care lucra, *Renașterea comercială* referindu-se la aspecte ale noii politici economice, care prevedea și anumite elemente ale economiei de piață. Mai târziu, când va deveni redactor la *Sirena*, ziar al Căilor Ferate, tematica foiletoanelor sale va fi preponderent feroviară, lucru, de altfel, semnalat într-o notă de Mircea Aurel Buiciuc, realizatorul acestei frumoase versiuni românești. Cu alte cuvinte, avem de-a face cu niște compuneri pe teme date, scrise pentru a-și justifica neagra pîine de redactor, din timpul smuls – probabil cu scrișnet de dinți – romanului *Garda albă*, la care tocmai lucra. Or, a te integra în presa vremii însemna neapărat să vorbești limbajul acestei prese, adică ideologia. Presa se pusese în totalitate în slujba bolșevismului, contribuind la fixarea unor ideologeme ușor de regăsit nu numai în limbajul puterii, ci și în cel al literaturii. S-a scris demult că, de fapt, construirea socialismului este o chestiune de limbaj, de corectitudine a acestuia, ortodoxia ideologică transformându-se în ortoglosie⁵. Nu ne putem aștepta, deci, citind aceste foiletoane apărute în presa primului deceniu de după lovitura de stat bolșevică, să descoperim „șopîrle“. Bulgakov nu se putea juca cu focul, pentru că supratextul puterii totalitare este unul relativ închis, a cărui integritate categorială este asigurată de către monismul ideologic. În plus, specificul ca atare al presei nu permite „originalități“ excesive,

după cum rezultă din cele câteva legi ale jurnalisticii formulate de un cercetător la sfârșitul unei cărți: „În toate sistemele mass-media, presa este agentul celor ce posedă puterea politică și economică (...). Conținutul mijloacelor de informare în masă reflectă întotdeauna politica celor care finanțează presa“⁶. Politica bolșevică, după cum se știe, este centrată pe categoria de *popor*, partidul declarându-se emanația voinței populare. Iată de ce presa din vremea aceea acorda o atenție deosebită „vocilor din popor“, acelor muncitori-corespondenți de presă care, chipurile, relatau faptele de la fața locului. La ziarul *Sirena*, Bulgakov a fost inițial angajat ca să redacteze corespondența primită din teritoriu, întrucât cei care scriau la ziar nu prea stăteau bine cu gramatica. Nu avem cum să verificăm dacă citatele luate ca motouri la numeroase dintre foiletoanele publicate în acest volum sînt reale. Bulgakov le putea și inventa, ceea ce nu schimbă prea mult datele problemei: atît genul jurnalistic respectiv, cît și poetica în care se integra scriitorul pretindeau ca subiectele să fie inspirate din realitate. Nu sîntem departe de situația anecdotei, care nu are haz decît dacă este pretins reală. Să luăm, de pildă, foiletonul *Cum s-a însurat Bouton*. Din primul moto (nelipsita trimitere la un muncitor-corespondent de presă), aflăm că administrația unui tronson de cale ferată a decis să nu elibereze alimente decît angajaților căsătoriți și că administrația respectivă își arogă și atribuții de pețitoare. Urmează apoi un citat din *Căsătoria* lui Gogol („Nu s-o fi gîndit boierul să se însoare“?), după care urmează o scenă întru totul (nu ne îndoim) imaginară: refuzîndu-i-se eliberarea alimentelor, un feroviar se căsătorește cu femeia indicată de administrație. Și totuși textul spune mai mult decît susține autorul că spune: în țară este o lipsă cronică de produse alimentare, distribuite de birocrați care se simt mari și tari; se aplică peste

tot legea căsătoriilor civile (care elimina cu totul biserica din legalizarea familiei); datoria fiecărui cetățean sovietic este să întemeieze o familie și să aibă urmași etc. Să mai adăugăm și amănuntul onomastic că Bouton este atît numele valetului din *Viața domnului de Molière*, cît și al cîinelui lui Bulgakov. Rezultă că pe feroviarul respectiv l-au înșurat ca pe un cîine. Dacă ar fi să ne mai aducem aminte și o vorbă de duh din epocă: „*Grajdanskim brakom – v sarae rakom*“ („Căsătorie civilă – în sură pe la spate“), am putea spune că, în străfundurile subtextului, se ascunde și o formulă de „rezistență lingvistică“ rezultată dintr-o schimbare a valorii semantice.

Însumate, aceste texte ne arată o viață urîță: proprietarilor li se bagă cu sila în casă chiriași, specula este în floare, lipsesc apartamentele, toate produsele necesare traiului decent se dau cu repartiție, comerțul așa-zis sovietic este la pămînt, beția face ravagii și multe altele. Toate acestea sînt trecute printr-un filtru specific bulgakovian, rezultînd un soi de voioșie aflată prea la suprafață, ca să nu bănuim tristețea neîndoielnică dindărătul măștii. Pe deasupra, mai apare și procedura nu tocmai blîndă de caricaturizare în foiletoane a unor persoane reale. Astfel, foiletonul *Scene moscovite* descrie locuința unei familii cunoscute, cu soția scriitorului avînd și niște relații mai strînse decît cele prietenești. În *Însemnări pe manșete*, același cuplu și aceeași locuință sînt descrise în culori mult mai crude, pentru ca în finalul textului să găsim o explicație destul de cinică: „Tu, care stai flămînd într-un pod și-ți scrii foiletonul, nu urma exemplul curățelului Knut Hamsun. Du-te la ăștia, care locuiesc în șapte camere, și mănîncă la ei“⁷. Probabil că Bulgakov se referă la romanul *Foamea* publicat în 1890 de celebrul scriitor norvegian. Și totuși, parcă nu-i rău să știm că multe din textele cuprinse în prezentul volum sînt scrise de un om pîndit mereu de foame.

Pentru cititorul zilelor noastre foarte importanți vor fi, fără îndoială, embrionii marii proze bulgakoviene care răsar în aceste povestiri, foiletoane, schițe și scenete. De pildă, blestemata fantomă a lui Vasili Ivanovici, vecinul bețiv și scandalagiu din *Moscova anilor '20*, poate fi recunoscută în coșmarul lui Aleksei Turbin din *Garda albă* și, mai apoi, în figura lui Koroviev-Fagot din *Maestrul și Margareta*. Există o mulțime de detalii și întorsături de frază care ne demonstrează că și în textele cu miză mai mică Bulgakov este același mare scriitor.

Emil Iordache

¹ Mihail Bulgakov, *Perspective de viitor*, http://www.bulgakov.ru/g_persp.html.

² Cf. Aleksandra Belkina, *Recenzie: Mihail Bulgakov. Jurnal. Scrisori. 1914-1940*, <http://www.lib.ru/BULGAKOW/dnewn.txt>.

³ Apud B. V. Sokolov, *Despre calea creației lui Mihail Bulgakov*, în vol. : Mihail Bulgakov, *Diavoliada. Nuvele, povestiri, foiletoane, eseuri*, Editura Literatura Artistică, Chișinău, 1989, p. 7.

⁴ Cf. Aleksandra Belkina, *op. cit.*, loc. cit.

⁵ Alain Besançon, *Originile intelectuale ale leninismului*, Editura Humanitas, București, 1993, p. 206.

⁶ J.H. Altschull, *Agents of Power: The Role of the News Media in Human Affairs*, New York & London, Longman, 1984, p. 277.

⁷ <http://www.bulgakov.ru/m/mosscenes>.

Renașterea comercială

Moscova la început de an 1922

Cel care a văzut Moscova doar cu vreo jumătate de an în urmă o va găsi acum de nerecunoscut, într-atît de brusc a izbutit să-i schimbe înfățișarea noua politică economică (n.e.p., conform prescurtării, care s-a și încetățenit în limbajul curent al moscoviților)⁸.

Schimbarea aceasta a început treptat... puțin cîte puțin... Ba ici, ba colo au prins să cadă scuturile de scîndură, și de sub ele să se arate vederii, după un îndelung răstimp, prăfuite și cețoase, vitrinele unor magazine. În străfundurile spațiilor ce fuseseră lăsate în părăsire, s-au aprins becuri, iar la lumina lor a început să fremete viața: oamenii s-au apucat să bată cuie, să ciocănească, să repare, să desfacă lăzi și cutii cu mărfuri. Vitrinele spălate au început să strălucească. Puternice lămpi sferice plasate deasupra mărfurilor expuse sau tuburi înguste orbitoare, montate de-o parte și de alta a geamurilor, risipeau vîlvoare.

Îți venea greu să-nțelegi din ce tainice subsoluri izbutea să scoată marfă pauperizată Moscovă, și totuși ea o procura și o expunea cu mîină largă îndărătul vitrinelor cu oglinzi și o rînduia pe rafturi.

Se stîrni animație pe străzile Kuznețki, Petrovka, Neglinnîi, Lubianka, Measnițkaia, Tverskaia, Arbat. Magazinele se înmulțeau ca ciupercile, udate de ploaia înviorătoare a n.e.p.-ului... De stat, cooperatiste, arteliere, private... După cofetării, primele ce-și aprinseseră pretutindeni reclamele luminoase, au pornit asaltul magazinele de galanterie și mercurie, alimentarele, papetăriile, magazinele de pălării, frizeriile și saloanele de coafură, librăriile, magazinele de articole tehnice și, în sfîrșit, uriașele magazine universale.

Pe zidurile golașe s-au cățarat în valuri multicolore fel și fel de reclame, cu fiecare zi altele, noi, cu fiecare zi de dimensiuni tot mai mari. Pe alocuri fuseseră făcute la repezeală, ici-colo erau scrise de mînă pe pînză, dar alături de ele apărură cele permanente, scrise după noua ortografie, cu litere strălucitoare de-o șchioapă. Pironite pe schele uriașe, trainice.

Așadar, pe termen lung.

Și vechile panouri de tablă, încovoiate și coșcovite, parcă se îndreaptă și revin la viață în mijlocul acestora, în vreme ce debilele semne tari⁹ îți sar în ochi și ți se par atît de ciudate.

Mai departe, mai multe, mai ample...

Moscova-i de nerecunoscut. Moscova face comerț...

Cît e ziua de lungă, pe trotuarele acoperite cu gheață ale străzii Kuznețki e o forfotă neînteruptă de pietoni, trec șir după șir birjele, zboară automobile, horcăie claxoane.

Dindărătul sutelor de vitrine masive te-ntîmpină o gamă luxuriantă de culori vii: îți surîd cu fețele lor vopsite figurine-jucării confecționate de artelurile meșteșugarilor. Ceva mai sus, în fostul magazin Schanks, te privesc din vitrinele enorme puzderii de pălării de damă, ciorapi, ghete, blănuri. E unul dintre magazinele universale ale U. Coop. de Cons. din Mosc.¹⁰ Aceasta a deschis opt asemenea magazine pe întregul cuprins al Moscovei.

Pe strada Petrovka, la ceasurile cînd ziua dă în amurg, peste trotuarele gemînd de lume se revarsă în flux continuu lumina electrică. Strălucesc geamurile magazinelor de confecții. Sute de flacoane, șlefuite-n fațete, din cele mai bune parfumuri străine, de un alburu-mat sau gălbui la culoare și etalînd o extravagantă diversitate de forme și modele. Valuri de țesături, maldăre de cravate, dantele, șiruri de cutii cu pudră. Iar colo radiază galeș-inerte fețele viu colorate ale

manechinelor, pe umerii cărora sînt aruncate eșarfe de blană de valori inestimabile pentru vremurile de azi.

Au revenit la viață pasajele.

Colosul Mur & Mary-Liz¹¹ își mai înfățișează deocamdată, tăcut și pustiu, imensele lui geamuri beznatice, dar la etajul inferior au și dispărut din vitrine uriașele caricaturi colorate ce-i ridiculizau pe Noulens¹² și pe Poe, iar din cadrul ușilor este măturat gunoiul. Și Moscova știe de pe acum că în februarie se va deschide aici Magazinul Universal al Comerțului Moscovit, cu 25 de raioane, și că foștii directori ai colosului Mur vor intra în conducerea lui.

Cofetării și patiserii îți întâlnești la tot pasul. Și cît e ziua de mare, pînă la închidere, gem de lume. Rafturile sînt arhipline cu pîine albă, colaci, franzele. Rînduri nenumărate de prăjituri acoperă tejghelele. Toate acestea se vînd la niște prețuri exorbitante. Dar la Moscova prețurile nu mai sperie de mult pe nimeni, și cifrele fantastice, astronomice ale milioanelor (acest cuvînt nu mai există de mult în uz la Moscova, el a fost eliminat de cuvîntul *lămîie*¹³) trec zilnic prin strălucitoarele case de marcat care țacăne încontinuu.

În fosta franzelărie Filippov de pe strada Tverskaia, ticsită pînă-n tavan de pîine albă, torturi, prăjituri, pesmeți și covrigi, stă lumea la cozi interminabile.

Expozițiile magazinelor cu delicatese uimesc prin opulența lor. Se-nalță acolo munți de cutii cu conserve, icre negre, somon, batog, pește afumat, portocale. Și veșnic în fața geamurilor acestor magazine stau ca vrăjiți trecătorii și se tot uită la ispititoarele delicatese, nevenindu-le să se urnească din loc...

Toate cele 34 de magazine de delicatese ale MPO și cele deja private aduceau la cunoștință prin anunțuri faptul că au spre vînzare și vin

rusesc, și de import și că moscoviții îl cumpără pe întrecute.

La sfârșitul lui noiembrie, ziarul *Izvestia* a apărut pentru prima oară cu o pagină de mică publicitate, și acum toate jurnalele și buletinele comerciale sînt împeștrite cu anunțuri publicitare. Iar avioanele grupului aviatic Flota Aeriană au și efectuat primul experiment de răspîndire a anunțurilor deasupra Moscovei, și acum a intrat în uz procedeul reclamelor „Din aeroplan“. Un rînd pentru o asemenea reclamă costă 15 ruble la noua valoare a biletelor de bancă.

Circulația pe străzi ia amploare de la o zi la alta. Merg tramvaie pe traseele 3, 6, 7, 16, 17, A și B, iar birjarii îi transportă pe moscoviți în toate direcțiile și, plini de însuflețire, se tocmesc la preț cu ei.

— Pofțiți, domnule! O rublă în cap (100 de mii)! Cu mine-i de mers!

În preajma hotelului Metropol, a Porților Învierii¹⁴, a Mănăstirii Patimilor¹⁵ – pretutindeni la intersecții văzduhul răsună de larma nenumăraților vînzători de ziare, țigări, caramele, chifle.

La Porțile Ilinski¹⁶ stau femeii înșirate pe două rînduri și vînd pateuri. Iar pe strada Ilinka, de pe fațada clădirii aceleia cenușii a dispărut firma „Sovietul Minelor“ și a fost atîrnată alta, cu litere uriașe: „Bursa“, iar înăuntru au loc întruniri bursiere și se efectuează, prin intermediul samsarilor, tranzacții de miliarde.

Pînă la ceasurile tîrzii din noapte forfotește, cumpără, vinde, se îmbulzește prin magazine lumea moscovită, dar și-n tîrziu fapt de seară, cînd acele ceasurilor scăldate-n lumină de pe străzi se tîrăsc înspre miezul nopții și la toate magazinele s-au și tras obloanele, Tverskaia cea veșnic animată e tot plină de viață.

Și spintecă văzduhul strigăte de puștani:

— Țigărele „cu bucata“, Ira! Iava! Mursal!

Ferestrele nenumăratelor cafenele sînt luminate și dindărătul lor se-aude-n surdină scîrțîit de viori.

Pînă noaptea tîrziu freamătă, cumpără și vinde, mănîncă și bea la mescioare mulțimea trăitoare-n nemaivăzutul nicicînd Kitai-gorod roșu-comercial.

⁸ Experiment economic (cuprinzînd elemente ale economiei de piață), aplicat în primii ani de după revoluția bolșevică și apoi abandonat.

⁹ A douăzeci și opta literă în alfabetul rusesc, folosită excesiv și în mod parazitar înainte de reforma din 1917-1918.

¹⁰ În original: abreviere de la Moskovskoe Potrebiteľskoe Obščestvo (Uniunea Cooperativelor de Consum din Moscova); ulterior, autorul folosește sigla MPO, intrată în limbajul cotidian.

¹¹ Primul magazin universal din Rusia, construit în 1909, după proiectul arhitectului R. Klein (1858-1924), și cunoscut după revoluție sub denumirea de ТУМ (abreviere în rusă pentru Magazin Universal Central).

¹² Joseph Noulens (1864-1939) – diplomat francez, ambasador al Franței în Rusia, în perioada guvernului provizoriu din 1917. În februarie 1922, în cursul pregătirii Conferinței de la Genova, Societatea Intereselor Franceze în Rusia, inițiată la Paris sub președinția lui Noulens, a înaintat cererea de a nu se purta nici un fel de tratative cu Rusia Sovietică pînă cînd aceasta nu va recunoaște datoriile regimului țarist.

¹³ Banii devalorizați (bancnote de un milion) erau numiți în limbajul curent „lămii”.

¹⁴ Renumit monument arhitectonic (1680), situat pînă la începutul anilor '30, cînd a fost demolat, într-una dintre cele mai vechi zone istorice ale Moscovei, Kitai-gorod (secolul al XI-lea).

¹⁵ Mănăstire de maici, durată în anii '40 ai secolului al XVII-lea. După revoluția bolșevică a fost desființată, iar din 1920 pînă în 1930, cînd a fost demolată, aici și-a avut sediul Muzeul Central Antireligios al Uniunii Ateilor din U.R.S.S.

¹⁶ Parte componentă a monumentalei construcții Zidul Kitai-gorod-ului (2,6 km lungime, 6 m înălțime, 6 m grosime), ridicată în perioada 1535-1538. Din motive edilitare, o mare parte a zidului a fost dărîmată în 1934, Porțile Ilinski rămînînd intacte.

Sub cerul de sticlă

O șarlatancă poartă niște pantaloni gri, vărzați, o căciulă căptușită cu blăniță roasă, iar în mână, un săcotei. La chip arată de parcă ar fi fost înțepată de albiți, iar între buzele-i groase ține o țigară morfolită.

Pe lângă ușierul în uniformă strălucitoare se strecoară un tip mărunțel. Îmbrăcat într-o manta cenușie și avînd pe cap un chipiu al cărui cozoroc e crăpat drept la jumătate. Pe chip i se citește emoția, dezorientarea. Nasul – tipic unui băutor de basamac. Indubitabil, un curier al vreunei instituții. Aruncîndu-și ochii în direcția aceea, șarlatanca își tîrșie galoșii de gumă și se prelinge spre curier.

— Ce ai de vînzare?

— O obligațiune... răspunde curierul și desface pumnul. Din pumn iese la iveală o obligațiune albăstruie.

— Cît ceri pe ea? Ochii șarlatancei se-nșurubează în obligațiune.

— O sută zece aș vrea... orăcăie cu glas gîngav curierul. Scînteii aprige îi scăpărară în ochi, pe fața buhăită.

— Ai o față simpatcă, uite ce vreau să-ți spun, glăsuiește șarlatanca, de dragul feței tale, îți ofer nouăzeci de rublișoare. De acord? Să fi fost un altul, nu i-aș fi oferit atîta. Dar tu mi-ai devenit simpatc.

De uimire, gura curierului se rotunjește sub mustățile-i pleoștite. Mașinal, se-ntoarce spre fereastra cu oglindă a magazinului, căutînd în ea imaginea chipului său. Scînteieri vesele joacă în ochii șarlatancei. Figura curierului se reflectă-n oglindă cu tot farmecul feței sale simpatice, streșinită de cozorocul frînt drept la jumătate.

— Batem palma? trece rapid la al doilea asalt șarlatanca.

— D-apoi cum... Dumnezeu, cînd mi s-au oferit 125 pe bucată...

— Sucit mai ești, omule! Ce să zic, ți s-au oferit! De oferit îți ofer și eu 125 pe bucată. Chiar în clipa asta. Numai că, nu uita, fîrtate, că una e să ți se ofere, și cu totul alta – să ți-i și dea.

— Gîndește-te totuși că în mai or să se vîndă cu 200 bucata...

— Rezonabil răspuns, n-am ce zice! răcnește triumfător șarlatanca. Păi uite ce sfat îți dau: păstrează obligațiunea pînă-n mai! Și-n aceeași clipă șarlatanca execută o întoarcere de 180°, prefăcîndu-se că dă să plece. Numai că spre curier se îndreptau dînd din coate alți doi vînători de chilipir. O față bronzulie sud-orientală și o difuză scovergă moscovită, proaspăt rasă. Motiv pentru care șarlatanca execută brusc întoarcerea la poziția inițială.

— Uite care-i ultimul meu cuvînt. Ca să nu-ți mai pierzi vremea pe-aici, perpelindu-te, îți mai dau două rublișoare adaos. Bănuții mei de tramvai. Asta în mod excepțional, fiindcă te văd om cumsecade.

— Hai, fie! chițcăie curierul, răzbit de-un soi de disperare, și își împinge chipiul pe ceafă.

* * *

În șirul nesfîrșit al prelungilor acoperișuri de sticlă ce adăpostesc lanțul de prăvălii din pasajul central¹⁷, stăruie o palidă lumină primăvărată. În balconul aflat deasupra havuzului, o orchestră de alămuri cîntă ba niște valsuri anoste, ba cine știe ce porcărie muzicală – „potpuriu de melodii rusești“, care-ți fac pur și simplu silă să le asculți.

În jurul havuzului e un continuu tîrșîit și foșnet. Nici strigăte, nici vorbă în gura mare. Dar la tot pasul vezi fel și fel de indivizi cum trec și încep să murmure:

— Cumpăr dolari, vînd dolari.

— Preiau împrumuturi, bancnote cumpăr.

Și cel mai adesea, cu un aer cît mai misterios, pe șoptite, cu ochii în patru:

— Cumpăr aur. Vînd aur...

— Aur... aur... aur... aur...

Aurul nu se vede, aurul nu se aude, dar aurul se simte în aer. Invizibilul aur pulsează în sînge pe undeva pe-aici.

Îmbrăcat într-un paltonaş cam scurt în poale, îşi face reparaţia un traficant de valută şi o porneşte cu mers de lup pe lîngă havuz, prin pasajul lateral. În urma lui se tîrăşte un alt individ. În colţul retras şi pustiu din preajma uşilor ce dau spre monumentul lui Minin şi Pojarski, se află punctul de staţionare.

Din străfundurile paltonaşului saltă, parcă-n chip magic, la vedere un disc de aur. Iată, aşadar, aurul.

Individul învîrteşte în mîini, privind în toate părţile, bănuţul de aur cu efigia ţarului.

— Da-i, cum să zic... din cele bune?

Paltonaşul scurt în poale bombăne cu dispreţ:

— Aici nu sîntem în Piaţa Suharevka. Şi-apoi, eu unul nu bat monede.

Individul se uită temător în toate părţile, se-apeacă şi-aruncă uşurel moneda jos. Un sunet instantaneu şi clar de aur. Aur curat! Moneda dispăre în buzunarul paltonului. Paltonaşul scurt în poale mototoleşte bancnotele şi le numără. Cei doi se despart rapid, luînd-o la picior care încotro. Şi din nou aceeaşi roire prin preajma havuzului. Şi şopot, şopot... Aur... Au... A...

* * *

Unul dintre coridoarele lanţurilor de prăvălii este îngrădit. Lîngă grilaj şade un cetăţean arborînd un zîmbet enigmatic şi ţinînd în mînă un carnet de bilete. Doriţi să mergeţi să efectuaţi operaţii la bursă, binevoiţi a lua un bilet de 40 de *lămîi*.

În afara spaţiului îngrădit, asemenea operaţii nu sînt încurajate sub nici o formă. Numai că nu le poţi interzice oamenilor să se preumbe prin

spațiul dintre lanțurile de prăvălii din preajma havuzului! Dar dacă oamenii bolborosesc, fiecare în legea lui, ca prin somn? Orice s-ar spune, n-ai cum afirma că s-a comis vreun delict în felul ăsta. Că de, e liber cetățeanul să meargă și să îngaiame-n șoaptă, chiar fără a se adresa nimănui anume:

— Cumpăr mici obiecte de argint... mici obiecte de argint cumpăr...

Parcă puțini excentrici sînt pe lumea asta!...

Printre gentlemenii somnambuli își fac apariția doamne cu alură salonardă și priviri temătoare. Neveste de funcționari – traficante ocazionale de valută. Sau care au venit să-și vîndă odorașele de aur, ascunse-n șosete stopate și păstrate pentru zile negre în scrinuri, sau, pradă lăcomiei, au venit să cumpere o monedă-două. Le-au ciripit diverse cunoștințe la ureche că valoarea bancnotei de zece ruble¹⁸ crește, crește... crește... Aur... aur....

— Aur trebuie cumpărat, *Marie Ivanna*. E o afacere sigură.

Marie Ivanna se-nghesuie într-un colț întunecos al pasajului. *Marie Ivanna* face să zăngăne pe pardoseală o monedă.

— Dar nu-i uzată?

— Dumneavoastră, madam... – pufnește speculantul – mi se pare destul de ciudat din partea dumneavoastră, madam!

— Hai, vă rog, nu vă supărați! Dar țarul arată aici oarecum ciudat. Expresia chipului său e...

— Să știți, madam, că nu sînt eu cel care a dat expresie chipului său. E o expresie obișnuită.

Marie Ivanna scoate grabnic din poșetă niște bancnote mototolite. Moneda dispăre în fundul poșetei sale.

În mulțimea profesioniștilor se ivesc din cînd în cînd întîmplătoare chipiuri, cu bordurile roase. Toate vizînd aceeași întîmplătoare afacere legată de aur. Apar ba ici, ba colo, cu fețele sulimenite și palide, femei-fluturași de noapte. Pietoni obișnuiți, care trec în flux continuu prin galerie din strada

Nikolskaia în Ilinka, valmă de clienți ai nenumăratelor magazine din cuprinsul impunătorului GUM. Ei se amestecă unii cu alții, se ciocnesc unii de alții, se dizolvă în mulțimea traficantilor, care forfotesc în jurul havuzului și prin galerii. Printre ei sînt profesioniști de toate tipurile și categoriile. Moscoviți purtînd căciuli cu clape și sumbre gînduri în priviri, cu fețe neîngrijite, nebărbierite, figuri de oameni oacheși cu înfățișare orientală, occidentală, meridională. Paltoane fără căptușeală, roase de-atîta purtare, prin care te suflă vîntul, și luxoase gulere de biber. Ghete-lipii, cumpărate de la Piața Suharevka, și încălțări elegante de lac. Cărunți și imberbi. Insolenți și politicoși. Domoli și ageri, de neprins, ca argintul-viu. Profesioniști. Nu se preocupă de nimic, nu-i interesează nimic altceva decît aurul, aurul, aurul. Umblă-n neștire ceasuri întregi prin preajma havuzului. Iscodesc cu privirea, observă, ciugulesc.

* * *

La ora cinci în faptul zilei. Cînd în cupole mai stăruie încă deplin primăvărată lumina sticloasă de zi, de un cenușiu-mat, galeriile sînt intens iluminate, vuind de larmăt. În geamurile magazinelor ard becuri puternice. În colț, lîngă havuz, în vitrine, scînteieri de aur joacă pe șirurile de portțigarete, pocale, zarfuri, pe pietrele nestemate. Din cafenea adie un miros de friptură. Tombole cu rafturile doldora de clondirașe cu vin acru și miniaturale cutii de bomboane nu mai prididesc cu vînzările.

Dar iată că răsună un fluierat sfredelitor. Finalul bursei negre pe ziua de azi. De după grilaj se revarsă cei care au jucat la bursă. Final și în cazul celei mai negre burse din jurul havuzului, care face tranzacții pe șoptite și cu ochii în patru. Se mai aude încă șopot:

— Aur... Aur.

Încă se mai vînează din priviri mușterii. Bancnota de zece ruble a săltat la 15 *lămîi*. Dar mulțimea începe a se rări. Șubele negre, paltoanele cenușii se tîrăsc spre ieșire. Culoarele devin pustii. Răsună prelung ecoul pașilor. Tot mai aproape-i înserarea primăvărată, și pe cerul prelung de sticlă, cu minuțioase îmbinări și împletiri, se prelinge molcom și tandru amurgul.

¹⁷ Acțiunea se desfășoară în spațiul marelui magazin universal din Piața Roșie, cunoscut sub sigla GUM (Gosudarstvennii Universalnii Magazin – Magazin Universal de Stat), edificiu grandios, care adăpostește sute de magazine cu o suprafață comercială de peste 75 de mii de m², săli de expoziție, de proiecție, ateliere etc., comunicarea făcîndu-se prin trei pasaje imense, intersectate de galerii (24,5 mii m²), toate sub un uriaș acoperiș de sticlă.

¹⁸ Aici este vorba de rubla nouă, pusă în circulație ca urmare a reformei monetare din anii 1922-1924.

Scene moscovite

În primele linii

— Și-acum, poftiți, vă rog, domnilor, rosti cu amabilitate amfitrionul și, cu un gest maiestuos, arătă spre masă.

Fără a mai aștepta a doua invitație, ne-am așezat cu toții și am desfăcut șervetele apretate, care stăteau vîlvoi pe fața de masă.

Eram patru persoane: amfitrionul – fost avocat, verișorul lui – fost avocat și el, verișoara – fostă văduvă a unui consilier de stat, ulterior funcționară în Sovietul Economiei Naționale, iar în prezent, pur și simplu Zinaida Ivanovna, și, în fine, musafirul – adică eu – fost... de fapt, asta nu importă... la ora actuală sînt om cu preocupări așazis nedefinite.

Soarele de-ntîi aprilie bătu în fereastră și prinse a scînteia în pahare.

— Iată că a sosit primăvara, slavă Domnului; iarna asta ne-a secătuit de puteri, spuse gazda și, cu un gest delicat, puse mîna pe gîtul clondirașului.

— Ce să mai vorbim! am exclamat eu și, scoțînd din cutie o scrumbioară, am jupuit-o cît ai clipi, apoi am uns cu unt un coltuc de franzelă, l-am acoperit cu trupul sfișiat al scrumbiei și, rînjind prietenos spre Zinaida Ivanovna, am adăugat: În sănătatea dumneavoastră!

Apoi, tuspatru, am dat de dușcă paharele.

— Nu l-am subțiat... chî... prea tare? – se interesă cu precauție amfitrionul.

— Exact cît trebuie, am răspuns eu trăgînd aer în piept.

— Mi se pare cam slăbuț, își dădu cu părerea Zinaida Ivanovna.

Bărbații protestară într-un glas și, cu toții, am dat pe gît al doilea pahar. Camerista intră și puse pe masă castronul cu supă.

După al doilea pahar, am simțit cum un val divin de căldură mi s-a revarsat în tot trupul și buna dispoziție m-a luat în îmbrățișarea ei. Într-o clipită am prins drag de amfitrion, de verișorul lui și am găsit cu cale că, în pofida celor 38 de ani ai ei, Zinaida Ivanovna e încă foarte-foarte atrăgătoare, iar barba lui Karl Marx, plasat drept în fața mea pe perete, alături de harta căilor ferate, nu-i cîtuși de puțin atît de colosală pe cît se crede îndeobște. Povestea apariției lui Karl Marx în locuința avocatului, care, de fapt, îl ura din adîncul ființei sale, arată după cum urmează. Amfitrionul meu este unul dintre cei mai inteligenți oameni din Moscova, dacă nu cumva cel mai inteligent. E foarte probabil ca el să fi fost cel dintîi care a sesizat că tot ce se petrece-i treabă serioasă și de durată, motiv pentru care s-a baricadat în apartamentul său nu așa, la voia întîmplării, în chip primitiv, ci temeinic. Prima mișcare a fost să-l cheme pe Terenti, și Terenti i-a mînjit toată casa, clădindu-i în sufragerie un fel de raclă de lut. Același Terenti a făcut în toți pereții niște găuri uriașe, prin care a introdus mai multe țevi groase și negre. După ce s-au comis toate astea, proprietarul, plin de admirație pentru opera lui Terenti, a zis:

— N-au decît să nu dea căldură, bandiții. Și s-a dus la Pliușciha. De la Pliușciha a adus-o pe Zinaida Ivanovna și a instalat-o în fostul său dormitor, o odaie situată în partea însovită a apartamentului. Verișorul i-a sosit după trei zile din Minsk. Pe el l-a găzduit rapid și cu plăcere în fosta sală de așteptare (cum intri în vestibul, pe dreapta) și i-a instalat acolo o sobiță neagră. Apoi a dosit cinsprezece puduri de făină în bibliotecă (de cum ieși pe coridor, drept în față), a încuiat ușa cu cheia, a atîrnat deasupra ușii un covor, a plasat lîngă covor o etajeră, pe etajeră a îngămădit niște sticle goale și felurite ziare vechi, astfel încît biblioteca a dispărut cu desăvîrșire – nici dracul n-ar afla pe unde se intră acolo. Într-una din încăperi

s-a instalat el însuși, pe baza certificatului precum că suferă de insuficiență cardiacă, iar ușa ce leagă celelalte două camere (salonul și cabinetul) a înlăturat-o, transformându-le într-o stranie încăpere dublă.

Nu arăta nici pe departe a fi o singură odaie, fiindcă, de fapt, erau două, dar să locuiești în ele cum ai locui în două era cu neputință, cu atît mai mult cu cît în prima (salonul), chiar la picioarele statuii ce înfățișa o femeie goală, și în vecinătatea pianinei, a instalat un pat, după care, chemînd-o din bucătărie pe Sașa, i-a zis:

— Vezi că urmează să vină ăștia. Să le spui că dormi aici.

Zîbind conspirativ, Sașa i-a răspuns:

— Am înțeles, boierule.

Ușa cabinetului a tapetat-o cu felurite documente care adevereau că lui, în calitate de jurisconsult al cutărei instituții, i se cuvine „spațiu suplimentar“. În spațiul suplimentar a aranjat asemenea baricade, alcătuite din două polițe cu cărți, o bicicletă veche, fără anvelope, niște scaune străpunse de cuie și trei galerii pentru perdele, încît pînă și eu, care îi cunoșteam la perfecție casa, la prima vizită pe care i-am făcut-o după aducerea ei în stare de asediu, m-am ales cu genunchii, fața și mîinile strașnic vătămate și cu sacoul hărtănit și dinainte, și dinapoi, în partea rușinoasă.

Pe pianină a lipit o adeverință din care reieșea că Zinaida Ivanovna este profesoară de muzică, pe ușa camerei sale, altă adeverință precum că lucrează la Sovietul Economiei Naționale, pe ușa verișorului, precum că acesta este secretar. Ușa se ducea s-o deschidă el însuși după al treilea zbirnît, iar în acest timp Sașa stătea culcată pe patul de lîngă pianină.

Vreme de trei ani au tot dat buzna în locuința lui, ca o pedestrimă într-o rețea de sîrmă ghimpată, oamenii în mantale cenușii și în paltoane negre, roase de molii, ca și duduțe cu genți și

impermeabile din foaie de cort, dar în zadar, n-au ajuns la nici un rezultat. Întorcându-mă după trei ani la Moscova, din care plecasem în chip necugetat, am regăsit totul așa cum lăsasem. Doar stăpînul casei arăta ceva mai slăbit și se plîngea că l-au stors completamente din puteri în această perioadă.

Atunci a și cumpărat el cele patru portrete. Al lui Lunacearski l-a aranjat în salon în locul cel mai vizibil, astfel încît comisarul poporului putea fi observat absolut din orice colțișor al camerei. În sufragerie a atîrnat portretul lui Marx, iar în odaia verișorului, deasupra unui superb șifonier galben cu oglinzi, l-a fixat în piuneze pe L. Troțki. Troțki era prins în poză din față, cu *pince-nez*, cum se cuvine, și cu un zîmbet destul de blajin pe buze. Dar de cum stăpînul și-a-nfîpt cele patru piuneze în fotografie, am avut impresia că președintele Sovietului Revoluționar de Război s-a încruntat. Și așa încruntat a și rămas. Apoi stăpînul l-a scos dintr-un dosar pe Karl Liebknecht și s-a îndreptat spre camera verișoarei. Aceasta îl întîmpină în pragul ușii și, lovindu-se cu palmele peste șoldurile strînse într-o fustă dungată, răcni:

— Ei, numai asta îmi mai lipsea! Ascultă, Aleksandr Palîci, cîtă vreme sînt vie, nu voi accepta nici un fel de Marat sau Danton în camera mea!

— Zin... ce amestec are aici Mara... dădu să spună stăpînul, dar energica femeie îl apucă de umeri, rotindu-l și făcîndu-i vînt afară. Stăpînul, îngîndurat, învîrți o vreme în mîini fotografia în culori și o depuse apoi la arhivă.

Peste o jumătate de oră fix, s-a produs următorul atac. După ce răsună al treilea zbîrnîit al soneriei și se-auzică bătăi cu pumnii în geamurile colorate, făcînd ape-ape ale ușii de la intrarea principală, stăpînul casei, punîndu-și în locul vestonului o tunică jegoasă, lăsa să pătrundă înăuntru trei inși.

Doi erau îmbrăcați în cenușiu, iar unul în negru și purtând o servietă roșcată.

— Dumneavoastră aveți aici niște camere... dădu glas primul cenușiu și cercetă cu o privire uimită vestibulul. Din motive de prevedere, stăpînul nu aprinsese lumina electrică, așa că oglinzile, cuierile, scaunele prețioase îmbrăcate în piele și coarnele de cerb pluteau în ceață.

— Ce spuneți, tovarăși!! oftă stăpînul și plesni din palme, de unde s-avem camere?! Credeți-mă că, înaintea dumneavoastră, săptămîna asta s-au perindat pe-aici șase comisii. Așa că, nu numai că nu există nici o cameră în plus, dar nici eu personal nu am spațiu suficient. Pofțiți de vedeți, spuse stăpînul și scoase din buzunar o hîrtiuță, mie mi se cuvin 16 arșini spațiu suplimentar, iar eu dețin 13½. Da-da, tovarășeilor. De unde, mă rog, să iau eu cei 2½ arșini?

— Ei, asta urmează să vedem, spuse posomorît al doilea cenușiu.

— P-pofțiți, tovarăși!...

Și-n aceeași clipă în fața noastră apăru A.V. Lunacearski. Cei trei se uitară cu gurile căscate la comisarul poporului pentru învățămînt și cultură.

— Aici cine-i? întrebă primul cenușiu arătînd spre pat.

— Tovarășa Epișina, Aleksandra Ivanovna.

— Ce este dumneaei?

— Lucrătoare tehnică, răspunse cu un dulce zîmbet stăpînul, se îndeletnicește cu spălatul.

— Nu-i cumva servitoarea dumneavoastră? întrebă pe un ton bănuitor cel negru.

Drept răspuns, stăpînul izbucni într-un hohot spasmodic de rîs.

— Da de unde, tovarăși! Păi ce, sînt eu vreun burjui ca să-mi permit să am servitoare! N-ajung banii nici pentru mîncare, iar dumneavoastră de colo: „servitoare“! Hi-hi!

— Și-aici? întrebă laconic cel negru, arătînd spărtura ce da spre cabinet.

— Spațiul suplimentar, 13½, ca sediu al instituției mele, răspunse precipitat stăpînul.

Cel negru păși rapid în cabinetul aflat în semiîntuneric. Peste o clipă din cabinet se-auzi un bubuit prelung de lighean în cădere, și eu am prins cu urechea cum cel negru, prăvălindu-se, se lovi cu capul de lanțul de la bicicletă.

— Ei poftim, vedeți, tovarăși, rosti cu răutate stăpînul, eu unul v-am prevenit: e-al dracului de mare înghesuială.

Cel negru ieși cu greu din capcană cu obrazul desfigurat. Avea amîndoi genunchii zobiți.

— V-ați lovit cumva? întrebă speriat stăpînul.

— A... că... că... pu... pu... va... bălmăji ceva fără nici un înțeles cel negru.

— Aici locuiește tovarășa Nasturțina, îi conduse mai departe, explicîndu-le, stăpînul, iar aici stau eu – și arată cu un gest larg spre Karl Marx. Uimirea spori și mai mult pe chipurile celor trei. Iar aici e tovarășul Șcerbațki – și flutură din mîna cu un gest ceremonios spre L.D. Troțki.

Cei trei se uitară cu groază la portret.

— Dar cu el ce-i, e cumva membru de partid? întrebă cel de-al treilea cenușiu.

— Membru de partid nu-i dumnealui, schiță un dulce surîs stăpînul, dar e simpatizant. Comunist în sinea sa. Ca și mine, dealtfel. Aici la noi locuiesc numai lucrători cu funcții de răspundere, tovarăși.

— Funcții de răspundere, simpatizanți, bombăni încruntat cel negru, masîndu-și genunchiul, iar dulapurile numa-n oglinzi. Obiecte de lux.

— De lu-u-ux?! exclamă cu o undă de reproș stăpînul, da de unde, tovarăși! Aici îmi țin lenjeria care mi-a mai rămas, ruptă toată. Lenjeria, tovarăși, e un obiect de strictă necesitate.

În acest moment, stăpînul vîrî mîna în buzunar să scoată cheile, dar se opri brusc, albindu-se la chip, fiindcă își aminti că taman în ajun pusese acolo un set de șase zarfuri de argint printre niște fețe de pernă rupte.

— Lenjeria, tovarăși, reprezintă un obiect al curățeniei. Și dragii noștri conducători, stăpînul arată cu ambele brațe spre portrete, dau mereu indicații proletariatului cu privire la necesitatea de a se păstra în curățenie. Bolile epidemice... tifosul, ciuma și holera, toate se datorează faptului că noi, tovarăși, încă n-am conștientizat îndeajuns că singura noastră salvare constă în a ne păstra fiecare în curățenie. Conducătorul nostru...

În clipa aceea am avut cît se poate de limpede impresia că pe chipul pozat al lui Troțki a trecut un fior rece și buzele i s-au dezlipit, de parcă dumnealui ar vrut să spună ceva. Același lucru i se năzări pesemne și stăpînului, pentru că acesta amuți brusc și schimbă la repezeală vorba:

— Aici, tovarăși, e toaleta, aici cada, numai că-i degradată, bineînțeles, vedeți și dumneavoastră că țin în ea lădița cu cîrpe, nu ne arde acum de cadă, iată și bucătăria – e frig al naibii într-însa. Dar nu ne arde acum de bucătărie. Gătim la primus. Aleksandra Ivanovna, de ce stați aici, în bucătărie? Aveți în cameră o scrisoare care vă e adresată. Iată, cam asta-i tot, tovarăși! Mă gîndesc să solicit pentru mine o cameră suplimentară, că altminteri am să-mi zdrelesc genunchii în fiecare zi, ceea ce ar fi, știți bine, prea păgubitor pentru mine. Spuneți-mi cui m-aș putea adresa, ca să mi se repartizeze încă o cameră în această casă? S-o folosesc drept birou.

— Să mergem, Stepan, spuse primul cenușiu, dînd deznădăjduit din mîină, și tustrei se-ndreptară, bocănind cu cizmele, spre vestibul.

Cînd zgomotul pașilor se stinse pe trepte, stăpînul se prăbuși pe scaun.

— Poftim, admirați, vă rog, răcni el, și asta se petrece-n fiecare zi! Pe onoarea mea că ăștia or să mă dea gata.

— Știți ceva, i-am răspuns eu, rămîne de văzut care pe care o să dea gata!

— Hi-hi! chicoti stăpînul și, cuprins de veselie, strigă-n gura mare: Sașa, adu samovarul!...

Asta a fost istoria cu portretele, și în special cu Marx. Dar să revin la poveste.

...După ce-am isprăvit cu supa, am trecut la bœuf-Stroganov, am băut cîte un păhărel de vin alb renumit, marca „Aidanil“, după care Sașa a adus cafelele.

Și-n clipa aceea răsună din cabinet țîrîitul fărîmițat al telefonului.

— Asta-i Margareta Mihalna, probabil, zîmbi cu plăcere stăpînul și se duse glonț în cabinet.

— Da... da... se-auzi din cabinet, dar după cîteva momente răzbi un strigăt: Cum așa?

Receptorul orăcăi surd și urmă un alt strigăt:

— Vladimir Ivanovici, doar v-am rugat! Toți sînt slujbași! Cum e posibil?

— Aoleu! exclamă verișoara. Nu l-or fi trecut cumva la impunere?!

Receptorul fu trîntit cu putere în furcă, și amfitrionul apăru în ușă.

— V-au trecut la impunere? strigă verișoara.

— Vă felicit, răspunse furios la culme amfitrionul, te-au trecut pe tine, draga mea!

— Cum așa! Verișoara se ridică în picioare, toată numai pete-pete. Nu au dreptul! Doar le-am spus că pe-atunci aveam serviciu!

— „Le-am spus“, „le-am spus“! o imită amfitrionul. Nu să le spui trebuia, ci să caști ochii la ce trece-n scripte ticălosul ăla de administrator de imobil! Și-apoi tu, se-ntoarse el spre verișor, doar ți-am tot spus: du-te, du-te, omule! Și-acum, poftim: dumnealui ne-a pus capac la toți trei!

— Ai căpiat, răspunse verișorul, roșu ca racul la chip, ce amestec am eu în treaba asta? Vinovatul ești numai tu! Doar ți-e cunoștință bună. Trebuia să-l rogi tu însuși!

— E-o canalie, nu cunoștință! tună amfitrionul. Țăsta amic! Un fricos nenorocit, asta-i. Nu-l

interesează nimic altceva decât să scape de răspundere.

— Cu cât ? strigă verișoara.

— Cu cinci, draga mea!

— Dar de ce numai pe mine? întrebă verișoara.

— Nu-ți face griji! răspunse sarcastic amfitrionul. Asta ne paște și pe mine, și pe el. Se vede că n-au ajuns la litera noastră. Dar dacă pe tine te-au trecut la impunere cu cinci, mă-ntreb cu cât au să mă pocnească pe mine?! Uite care-i treaba: s-o mai tîndălim așa n-are rost. Îmbrăcați-vă și duceți-vă la inspectorul raional – lămuriți-l pe dumnealui că-i o eroare la mijloc. Am să mă duc și eu... Hai, fuga-fuga.

Din odaia ei veni-n graba mare verișoara.

— Ce naiba se-ntîmplă? începu să țipe stăpînul casei. Ăștia nu te lasă nici să răsufli. Dacă nu-ți bat la ușă, atunci te sîcîie cu telefonul! De rechiziționare s-au ras pe bot, acum au început-o cu impozitele. Cît oare or să mai dureze toate astea? Ce-or mai pune la cale de-acum încolo?!

Își ridică ochii spre Karl Marx, însă acela stătea neclintit și mut. Avea o asemenea expresie întipărită pe chip, de parcă ar fi vrut să spună:

— Pe mine toate astea nu mă privesc!

Conturul bărbii i-l aurea soarele de aprilie.

O călătorie zbuciumată

Monologul conducerii

(Nu basm, ci întâmplare trăită)

Marlbrouk se gătea de marș!...¹⁹

Cîntec

— Ei bine, toate astea s-au petrecut în felul următor. După ce mi-am băut ceaiul, am plecat din stația Novorosiisk seara, conform marșrutei, împreună cu colaboratorii mei. Chiar înainte de a porni la drum, vine un ins la mine și-mi spune:

— Uite, zice, tărașenia naibii: placa turnantă e în reparație. Habar n-am cum să fac să vă întorc?

Am stat noi o toană pe gînduri. În cele din urmă îi spun: în cazul ăsta, n-au decît să ne întoarcă spre stația Tihorețkaia. În regulă. Vreți Tihorețkaia, fie, Tihorețkaia. Ne-am urcat, s-a dat semnalul de plecare, am plecat. Ei, și ajungem noi la Tihorețkaia. La timp, imaginați-vă. Mă uit la ceas – rămîn paf: absolut la fix. Ian te uită, îmi spun, grozavă treabă. Și, firește, i-am deocheat. Ai fi zis că însuși satana s-a cuibărit la ei acolo, pe placa turnantă. Au rotit-o, au tot rotit-o preț de vreo oră și jumătate. Simt că începe să mă apuce amețeala. Mai stăm mult?... strig eu. Acușica, mi se răspunde. În sfîrșit, au rotit-o, au început să formeze garnitura trenului. Stau la fereastra vagonului și privesc: într-adevăr, o treabă de ispravă – fug care mai de care încolo și-încoace, suflă-n țignale, flutură cu fanioanele. Sînt grozavi, îmi zic, băiețașii din stația asta numită Tihorețkaia – vrednici, nu șagă. Și, bine-nțeleș, iar i-am deocheat. Chiar înainte de a o porni la drum, apare un tip și-mi zice:

— Aflați că nu se poate pleca...

— Cum vine asta? țip eu. De ce, mă rog?...

— Păi, zice, urmează să scoatem musai vagoanele din garnitură. Sînt defecte.

— Atunci, scoateți-le mai repede! strig. De ce mama dracului le-ați mai băgat în garnitură?...

M-a lăsat fără nici un răspuns. A zîmbit timid și a plecat. Și din nou au început să sufle-n țigăne, să fluture, să alerge de colo-colo. În cele din urmă, au decuplat vagoanele cu beteșuguri. Iar noi, în acest mod, am acumulat o întârziere de vreo două cesulețe și jumătate.

În sfîrșit, ne-am urnit din loc. Slavă ție, Doamne, îmi zic, de-acum încolo o s-o ținem tot într-o întinsoare. Dar vai, iar i-am deocheat, de bună seamă!

Luase trenul nostru o asemenea viteză, încît, imaginați-vă, stînd la geam, mi-a căzut *pince-nez*-ul afară, iar însoțitorul de vagon a sărit din tren, l-a cules și a ajuns tropa-tropa trenul din urmă. Înfuriat, strig la el: Ian ascultă, vouă vă arde de glumă? Cum pot eu să apreciez starea drumului și a materialului rulant cînd se merge cu o asemenea viteză?... În 24 de secunde să-mi măriți viteza pînă la limita maximă pentru trenurile de marfă pe acest sector de cale ferată! Și, imaginați-vă, am urlat la ei în așa hal, încît mi se făcuse lehamite și de viață. Au băgat dumnealor viteză, dar ce a urmat – e pur și simplu de neconceput! Toate au prins să zăngăne, să se clatine, iar peste cîteva minute aud un răcnet: „Stai, oprește!! Stai, călca-te-ar să te calce!“ Se trage de cablu, se flutură fanionul. M-am speriat de moarte, s-a zis cu noi! îmi zic. Despre ce-i vorba? strig eu. Ce să fie, mi se răspunde, au luat foc cutiile de unsoare la un vagon. Mi-am ieșit pur și simplu din oprele. Răcnesc: „Ce-i măgăria asta! Din ce motiv au luat foc? Opriți! Îndepărtați! Decuplați!“ Formidabil. La prima stație a fost decuplat vagonul cu hiba. Și am luat-o repejor-repejor iarăși la drum.

Numai că n-am galopat nici trei pași, cînd se stîrni altă zarvă. Luaseră cutioarele foc la alte două vagoane! N-apucă bine să fie abandonate astea două, că pe următoarea distanță iau foc la alte

două. După vreo cinci stații, mi-arunc ochii pe fereastră – și m-apucă groaza: la plecare trenul era lung cât meridianul parizian, iar acum devenise scurt cât o codiță de purceluș. Sfinți preacucernici, gîndesc eu, păi dacă mai parcurgem în felul ăsta vreo patruzeci de verste – prăpădesc tot trenul. Și dacă, pe nepusă masă, iau foc acele cutii și la vagonul meu, păi ăștia or să mă decupleze și pe mine și-or să mă abandoneze în cine știe ce stație, tocmai la dracu-n praznic. Or, eu sînt așteptat la Rostov. Îl chem la mine pe omul convenit și-i spun: „Uite care-i treaba... luați-o mai ușurel. Duceți-vă huciului cu limita voastră de viteză maximă. Mergeți ca lumea, cum merg oamenii cumsecade, nu gonind orbește“.

Perfect, am luat-o din loc, iar eu mă îndrept spre fereastra de observație să cercetez starea drumului, și ce credeți că mi-e dat să văd? Drept în fața ochilor mei stau cocoțați pe tampoane doi inși în blănițe de castor. Scot capul pe fereastră și-i întreb:

— Ce-nseamnă asta?... Ce faceți voi aici?...

Iar ei de colo, imaginați-vă, îmi răspund, dar știți, de-a dreptul cu nerușinare, cam așa:

— Păi facem ce faci și tu. Mergem la Rostov.

— Poftim? strig eu. Pe tampoane?... Care va să zică, sînteți blatiști, adică iepuri?!...

— Da bine-nțele, îmi răspund dumnealor, că doar n-om fi tigri.

— Cum vine asta, le strig, iepuri... pe tampoane?... Aici, la mine?... În vagonul de... serviciu?!... Hai, roiu... valea de-aici!!

— Da sigur, îmi întorc ei vorba, valea! Ia-ți tu valea, dacă ți s-a urît cumva cu viața. Să vezi numai cum ai să zbori la vale din mers, zobindu-ți ale mîini-picioare!

Ce-i de făcut? Spuneți-mi?... Strig: „Trageți semnalul de alarmă! Opriți trenul!... Dați jos blatiștii!“

Zadarnic, n-am putut face nimic. Semnal de alarmă – ioc. Legătură directă cu locomotiva –

canci.

Ne-am apucat să strigăm pe fereastră la mecanicul de locomotivă:

— Hei! Dragule! He-e-i! Cum te cheamă? Fii bun și frînează puțin! În zadar. N-aude neam!

Cum să procedez? Iar ăștia stau pe tampoane și chicotesc.

— Ei, cum e, i-aud zicînd, ne-ai gonit? Iaca ciuciu!

Vă dați seama ce insolență? Nu numai că se încalcă niște reguli, dar nu se poate desluși absolut nimic prin fereastra de observație. Stau țepene, cocoțate pe tampoane, două mutre zîmbitoare și-ți acoperă pe de-a-ntregul vederea. Lămurindu-mă că nu-i chip s-o scoți nicicum la capăt cu ei, am recurs la tratative.

— Uite ce-i – na, vă dau cîte cincizeci de ruble de căciulă numai să vă ușchiți de-aici.

N-au fost de acord. Dă-ne, zic ei, cîte cinci sute de căciulă! Ei poftim, mai zi dacă ai ce?

Și imaginați-vă, ca la comandă apare, spre marea mea fericirea, un urcuș. Trenul, bineînțeles, s-a oprit. Nu vrea să urce panta. Ei, atunci să fi văzut bucurie pe mine. Strig: luați-i de-aici pe derbedeii ăștia, mama lor azi și mâine! Învățați-i minte să mai călătorească pe tampoane! Și, cum era și de așteptat, s-au repezit conductorii, i-au înhățat, i-au băgat într-un vagon și i-au dus. Nici că se putea mai frumos. Abia mă așezasem binișor lîngă geam, că trenul, hop, se opri! Ce s-a mai întîmplat? strig eu. Rezultă că e vorba tot de blestemații ăștia de blatiști. E cu neputință să-i stăpînești! Îți scapă din mîini cît ai clipi și basta! Am alcătuit noi un consiliu de război ad-hoc și am hotărît: să-i eliberăm, ducă-se unde-a dus mutul iapa. Așa am și făcut. Le-am dat drumul la vreo patru verste de stația următoare. Ne-au și mulțumit, zicînd: vă mulțumim, că noi chiar pînă la stația asta voiam să ajungem, cele patru verste-s floare la ureche, le facem pe jos...

Și-am plecat, însă după vreo zece minute – iar stop! Ce-o mai fi? Alt blatist?! În clipa aceea n-am mai rezistat – am izbucnit în plîns. Ce se-ntîmplă, îmi spun în sinea mea, de unde pînă unde atîtea ghinioane? Voi ajunge oare într-un sfîrșit la Rostov sau nu?! Îmi spun toate astea, și lacrimile îmi curg șiroaie pe obraji. Eu plîng, conductorii urlă, și chiar blatistul, nemaiputîndu-se stăpîni, se pornește pe plîns. Și mi s-a făcut o asemenea silă de toate cîte se petreceau în jur, că nu știu ce n-aș fi dat să nu le fi avut în fața ochilor! Și-atunci, le-am pus cruce, am coborît storurile și m-am culcat. Ajungînd la Rostov, m-am dus grabnic la doctor să mă tratez de nervi. Ca să vedeți ce hal de călătorii mai au loc pe lumea asta!

¹⁹ Primul vers al unui cîntec popular francez consacrat conducătorului de oști englez, ducele de Marlborough (1650-1722).

Tainele curții madrilene

În odaia luminată de-o lampă cu petrol, ședea Ugriumîi, un funcționar al celei de-a doua organizații de restaurare, și-i spunea oaspetelui său, funcționarul Petuhov, următoarele:

— Bine-i de voi, afurisiților! Locuiți în Kiev. Aveți acolo fel și fel de monumente din vechime, lăcașuri sfinte, mănăstiri, teatre, cabaret... pe când în Poloțkul ăsta scîrbavnic nu găsești nimic, afară de mizerie și porcime. E-adevărat că la voi astea, cum le zice... turlile... se renovează?

— Minciună sfruntată, răspunse Petuhov cu vocea lui de bas, m-am dus în zona pieței de fîn, să văd cu ochii mei. Turla-i precum o știi, neatinsă. Așa că tot ce ai auzit îi curată scorneală muierască.

— Nu-i bine! oftă Ugriumîi. Bisericile se năruie, iar Dumnezeu n-aude, nu vede... Uite, mănăstirea Spasski... A ajuns o ruină. Și nu se vede nici un semn în țării, iată care-i marea nenorocire.

Ugriumîi oftă, mestecă o toană cu lingurița în ceaiul tulbure și continuă:

— Apropo de semne. O vreme nu-s și nu-s, ca deodată – trosc! – să se abată buluc asupra ta. La noi, bunăoară, s-a petrecut o tărașenie uimitoare cu semnele astea. Am făcut o cerere pe luna mai pentru plata a patru milioane două sute una mie și ceva din decontul aferent unui număr de două mii șapte sute de muncitori, iar ai de la centru se-apucă și ne dau patru milioane șapte sute treizeci de mii pentru un efectiv de 817 foști lucrători.

— Astea-s gogo...!! țipă Petuhov.

— Ia te uită la el, „gogo“! răspunse Ugriumîi. Să nu mă mișc din locul ăsta de te mint!

— Păi, dacă-i pe-așa, înseamnă că rămîne o sumă colea, un sold, nu?

— Firește. Numai că, stai să vezi, s-a pus problema ca bănișorii ăștia să fie băgați pînă la

ultimul bănuț la costuri.

— Cum adică? se miră Petuhov.

Ugriumîi se uită împrejur, își ciuli urechile și șopti în mare taină:

— Păi în maniera șefului nostru de la atelierele mecanice. El are următorul obicei: trece pe foaia de comandă de cinci ori mai multe materiale decât sînt necesare, și pe toate le bagă la costuri! I s-a și spus: vezi-vezi, să n-o-ncurci. Păi sigur, zice, eu s-o-ncurc... Nu le-ar da mîna. Află că am un motiv temeinic: la mine nu există depozit. Capabil băiat, nimic de zis!

— Și n-o să intre la pîrnaie? întrebă cuprins de frenezie Petuhov.

— Ba asta-n mod sigur. Ține minte ce-ți spun. Și va intra din cauza atelierelor. Nu-i merg nicicum treburile cu atelierele astea. Cheresteaua o taie manual, pentru că ferăstrăul mecanic nu funcționează, iar motorul de 30 cai-putere bălângănește un ventilator pentru patru forje de fierar!

Petuhov izbucni într-un hohot de rîs și se înecă.

— Potolește-te, ia-o mai încetișor! șopti Ugriumîi. Ce-nseamnă asta?... Dar să vezi ce distracție a fost mai deunăzi cu niturile (Ugriumîi chicoti): ce rost are, zice, să cumpărăm nituri, cînd noi avem atelierul nostru? Eu, zice, pot să găbuzdesc toată Rusia cu nituri! Și a găbuzdit-o... 308 puduri. O mîndrețe, ce mai la deal, la vale: strîmbe, gîlmoase și răsarse. O sută douăzeci și opt de puduri a fost nevoie să fie trimise la recondiționare, iar restul zac pînă și-n ziua de azi în magazie.

— Halal treabă! exclamă Petuhov.

— Asta-i mai nimic! se-nvioră Ugriumîi, stai să vezi ce se întîmplă cu scriptele, cu evidența. Ți se face părul măciucă și mai multe nu. Avem la atelierul mecanic așa-numita comisie Er-Ka-Ka²⁰ și-l mai avem pe sculerul Beleavski, vorbi răgușit Ugriumîi, chiar el e membru în comisia asta. Drept

urmare, imaginează-ți, a pus dumnealui monopol pe toate comenzile. El le arbitrează, el le execută și tot el încasează biștarii.

Rînduiala asta a introdus-o inginerul Heineman cu scopul de a simplifica, chipurile, toate formalitățile pe linie financiar-contabilă. Într-o bună zi, mi-arunc ochii și ce văd: pe nota de plată cu nr. 91 pentru lucrările în acord executate de muncitorul Kuznețov Mihail, împreună cu tovarășii lui, figura suma de 42.475 de ruble. Mai jos semnăturile: plătitor – cutare, membru al artelului, primitor – Kuznețov. Atît și nimic mai mult!

— Stai puțin, îl întrerupse Petuhov, dar poate că omul n-a avut nici un fel de tovarăși cu care să fi lucrat.

— Ei, tocmai aici e-aici!

— Cum adică?

— Naiv mai ești, băiete, oftă Ugriumîi, întregul personal funcționăresc al acestui Heineman este alcătuit din rude. Șef de birou – Heineman; șef de lucrări – cumnatul său, Markov; tehniciană – sora lui bună, Emma Markova; funcționară – fiica lui bună, pe nume Heineman; pontator – nepotul, pe nume tot Heineman; dactilografă – Schulman, nepoata nevestei lui Heineman!

— Da nepoței n-are Heineman ăsta? întrebă consternat Petuhov.

— Din păcate, nu are.

Petuhov își sorbi ceaiul și întrebă:

— Scuză-mă, amice, dar Er-Ka-I²¹ nu vede?

Ugriumîi scoase un șuierat și șopti:

— Ciudat mai ești, omule! Auzi la el – Er-Ka-I! Păi la noi Er-Ka-I nu-i altul decît Iakutovici Timofei. Un flăcăiandru de ispravă, om de-al nostru, cum se zice. Lui orice-i pui sub nas – semnează cu ochii închiși.

— Un bonom, nu-i așa? întrebă Petuhov.

— Ei așa, nu-i nici cît negru sub unghie bonom, umblă vorba pe-aici (Ugriumîi se aplecă spre

urechea larg deschisă a lui Petuhov) cum că ar fi primit șpagă zece care de lemne din materialele destinate podurilor peste Dvina de Vest, 41 puduri de făină și 43 de arșini de produse textile. De ți s-ar da și ție șpagă niște produse dintr-astea textile, ai deveni și tu pe dată bonom.

— Astea-s, vorba ceea, tainele curții madriline! exclamă entuziasmat Petuhov.

— Or fi, într-adevăr, taine, se declară de acord Ugriumîi, numai că, uite care-i chestia, din cauza unor astfel de taine ne-am ales noi cu mari ponoase. Vin într-o bună zi doi indivizi șlampeți. Cu înfățișare ștearsă, cu nădrăgei ponosiți și zic: „Prezentați-ne registrele dumneavoastră“. Le-am prezentat, desigur. Și-a început distracția. Dacă, să zicem, la sfârșit de an evidența nu-i adusă la zi, asta după noi e un fleac. După ei însă, e un delict. Dacă după noi n-are nici un rost să autentifici și să șnuruiești registrele de casă, după ei, asta e musai să se facă. Dacă după noi a fileta buloanele manual e o muncă productivă, după ei, munca asta trebuie efectuată cu mijloace mecanice! După noi, nituirea fermei metalice la un pod trebuie executată manual, pe cînd după ei, asta echivalează cu o crimă. Așa se face că n-am ajuns la nici o înțelegere. Ei au plecat, iar noi de-atunci nu mai avem pic de liniște. N-or cloci cumva ceva vizitatorii ăștia? De-aia și umblăm așa mohorîți.

— M-da, cu-adevărat ponoase... consimți Petuhov.

Amîndoi amuțiră. Verdele abajurului le colora în verde chipurile, astfel încît cei doi slujbași semănau cu niște gnomi învăluți în mister. Lampa scotea un bîzîit sinistru.

²⁰ În original: abreviere de la Raștenocino-konfliktnaia Komissia (Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă).

²¹ În original: abreviere de la Raboce-krestianskaia inspekția (Inspekția muncitorească-țăărănească).

Cum s-a făcut Buzîghin zob

O întâmplare sinistră în 17 documente

1

Scrisoarea muncitorului Buzîghin de la stația Koristovka a Căilor Ferate de Sud, adresată cumnatului său, Mogucii, din orașul Moscova.

Pe plic ștampila poștei: 12 mai 1923.

„În primele rînduri ale scrisorii mele, îți aduc la cunoștință, dragă cumnate, o noutate îmbucurătoare – scriai dumneatale că noi, chipurile, niște cîrțițe nenorocite, trăim în subteranele ignoranței noastre.

Permite-mi să observ că nici vorbă nu poate fi de așa ceva și că în sfîrșit s-a petrecut un fapt neașteptat și îmbucurător, ba chiar pînă la un punct anume l-am putea numi o surpriză – se va deschide aici la noi, în depoul stației Koristovka, un club.

Depoul ăsta arată acum ca o sulă bleagă, motiv pentru care am hotărît în unanimitate în cadrul unei adunări generale să cerem renovarea lui.

Și eu m-am reprodus acolo la vot cu un cuvînt rostit, ca un om conștient ce mă aflu, stînd pe pozițiile muncii culturale. Am fost ales președintele clubului nostru.

Mai adaug o plecăciune iubitei dumneatale soate, Annei Mihailovna, unchiului Prohor și președintelui celulei comuniste, Jirkov.

Pînă la buza gropii al dumneatale iubitor Vlas cu un salut tovrășesc.“

2

Antet:

Com. Sind. Serv. tract.
st. Koristovka,

c. f. Sud
Nr. 6900, iunie 10

Către PC²²-1

Rugăm să treceți la renovarea spațiului depoului stației Koristovka, destinat a deveni club al căii ferate.

Motivul: telegrama N sub Nr. cutare din 9 mai a. c. și procesul-verbal al hotărârii adunării generale a oamenilor muncii din 11 mai.

Anexă: copia hotărârii de 17 (șaptesprezece) file cu aplicarea a două ștampile.

Semnături: Președintele
Com. Sind. :
Julio Jurenito
Secretar *Kuzea*

3

Telegramă.

Primită ora 14, 20 iunie, 1923

Răspuns referitor număr 69 doi zero solicitat acord renovare depou.

PC-1

4

Scrisoarea muncitorului-corespondent
Nr. 11205 la ziarul *Gudok*

Vă expediem, dragă tovarășe *Gudok*, biografia muncitorului nostru Buzîkin²³ Vlas, luptătorul unanim al muncii culturale pentru clubul nostru, și poza lui în două exemplare anfas.

22 iunie a. c.

5

Carte poștală din Moscova către Buzîkin Vlas.
Ștampila poștei: 12 iulie 1923

Te felicit, Vlas, ca pe un erou al muncii culturale. Tu ești acum renumit în cele două emisfere. Ți-am citit azi portretul în *Gudok*. Tu chiar semeni puțin cu starostele întregii Rusii, Kalinin, numai că acela e cu mult mai chipeș.

Al tău cumnat iubitor, *Mogucii*.

6

Fragment din scrisoarea lui Buzîkin către Secția
de învățământ și cultură
29 august 1923

Dragi tovarăși, vă trimit dumneavoastră geamătul tovarășilor noștri. Toți cată la mine ca la un erou al muncii culturale – de ce nu se renovează depoul? Vă trimit dumneavoastră versurile mele, pe care le-am compus în disperarea poeziei.

*Cum stă, sărman, depoul coșcovit,
Uimirea generală a stîrnit,
Și-s numa eu, ca un stejar, pe glie.
Părerea voastră oare cari-să fie ?!*

7

Antet:
Sec. Înv. Cult.
Nr. 987. 654. 321
4 septembrie '23

Către PC-1

Fiți amabil a urgenta renovarea depoului pentru a căpăta profil de club al st. Koristovka.

Dir. Sec. Înv. Cult. tov. *Strihnin*.

8

Telegramă.
Primită ora 15, septembrie 8

La numărul 987654321 a urgenta renovarea nu pot cauză că ea încă n-a început punct Numai ce virgulă primit aprobare reparație punct.

PC-1

9

Antet:

Com. Sind.

15 septembrie

Către PC-1

Rugăm răspuns, de ce nu începe renovarea depoului, cu destinația de club al oamenilor muncii din st. Koristovka.

Semnături:

Pentru președinte *Iisus Navi*

Pentru secretar *Rumeanțev-Zadunaiski*.

10

Antet:

PC-1

Nr. un miliard

Către PD²⁴-6

O dată cu primirea prezentei, vă dau dispoziție să începeți renovarea depoului din st. Koristovka.

PC-1

11

Raport

Ca răspuns la dispoziția Dumneavoastră cu Nr. un miliard, vă aduc la cunoștință că nu ni se pare posibil să începem renovarea din două motive:

1) Construcția este înaltă și ca atare, în procesul zugrăvirii, oamenii pot să cadă de sus și să se vatăme, lovindu-se de pardoseala dură de piatră.

2) Este imposibil să găsești oameni cărora să li se poată încredința menționata renovare, și nici doi indivizi dulgheri.

PD-6, Umnov

12

Antet:

PC-1

3 octombrie 1923

Nr. un miliard o sută zece

Către PD-6, Umnov

Referitor la comunicarea Dumneavoastră cu număr volatilizat, nu reiese de ce cad oamenii și se vatămă și totodată nici de ce oamenii menționați nu sînt de găsit.

PC-1

13

Extras din scrisoarea adresată de Mogucii lui Buzîkin la 19 octombrie 1923.

...ei, cum o mai duce, dragă Vlas, respectabilul vostru club Depou...

14

Copia hotărîrii adunării generale din 1 noiembrie 1923 de la st. Koristovka.

Au ascultat:

Despre renovarea depoului și transformarea lui în club.

Au hotărît:

Să-și exprime blamul la adresa eroului cultural Buzîkin Vlas și a președintelui clubului pentru inactivitate.

15

Extras din scrisoarea nevastei lui Buzîkin către Mogucii.

Ștampila poștei: 5 noiembrie 1923.

...of, vai și-amar de mine, a început Vlas al meu să bea ca un alcoolic...

16

Răvașul lui Buzîkin Vlas din 10 noiembrie 1923.

Către PD-6, Umnov

...Mă angajez eu personal să mă cațăr voluntar sub numitul tavan, și-am să-l spoiesc! Ceea ce Vă și aduc la cunoștință...

17

Telefonogramă

Primită ora 13, noiembrie 11, 1923.

Buzîkin Vlas muncitor la serviciul tracțiune al stației Koristovka a căzut în timpul muncii culturale din tavanul depoului sus-numitei stații virgulă s-a izbit pînă la pierderea totală a capacității de muncă virgulă cu fracturarea mâinilor și picioarelor punct Funeraliile cu participare pe doisprezece noiembrie 1923 despre care să fie anunțați toți muncitorii.

Pentru președintele Com. Sind. *Pompon*.

²² În original: abreviere pentru șef de tronson de cale ferată.

²³ În original figurează ambele grafii ale numelui (n. ed. ruse).

²⁴ În original: abreviere pentru șef de divizie de cale ferată.

Scară spre rai

(*După natură*)

Scara ce duce la biblioteca gării Moskva-Beloruskaia (str. Pervaia Meșceanskaia) este pur și simplu un sloi de gheață.

E întuneric beznă, muncitorii cad și se schilodesc.

Muncitor-corespondent

Muncitorul Kosin a avut noroc în cădere. A sosit cu un bubuit prelung de la etajul unu pînă la parter, ajuns acolo, pe pardoseala de ciment, s-a-ntors cu capul în jos și a ieșit în stradă. În urma lui a sosit căciula, după căciulă – cartea *Război și pace*, opera lui L. Tolstoi. Cartea a ieșit cu filele rășchirate, cu copertile zborșite ținînd în sus, și s-a oprit lîngă Kosin.

— Ei, cum e? îl întrebară cei care așteptau jos să le vină rîndul.

— Mi-am rupt nădragii, răspunse înăbușit Kosin. Nădragi faini, cumpărați de nevastă-mea de la târgul Suharevka – și omul își pipăi mîndrețea de ruptură în formă de stea de la șold.

Apoi ridică de jos opera lui Tolstoi, își acoperi capul cu căciula și, șontîc-șontîc, o porni spre casă.

Următorul riscă Balciugov.

— Eu am să te-nving, eu am să te-ntrec, mormăi el strîngînd la piept selecția de opere într-un volum de Gogol, poate că eu m-am cățărat prin '915 pînă-n vîrfurile Carpaților și asta fără a crîcni. De două ori am fost rănit... Cu ranița-n spinare, cu arma-n bandulieră, cu ciubote-n picioare, pe cînd aici, cu Gogol sub braț – păi cu Gogol să nu-l întrec... Acum eu aș vrea să împrumut *Abecedarul comunismului*²⁵, eu aș... hei, face-te-ai bucăți-bucățele!... eu aș (și omul dispăru în beznă beznelor)... alege-s-ar praful și pulberea de voi, cu biblioteca voastră cu tot!...

Balciugov făcuse o încercare să se prindă-n cădere de invizibila balustradă, dar aceasta îi alunecase fulgerător din mâini. Apoi alunecă Gogol și peste o clipă se afla în plină stradă.

— Ah! răcnise el, simțind cum o forță necurată îl înhață de pe treptele înghețate bocnă și-l târăște undeva în beznă.

— Ajuta... dăduse el să rostească, dar se poticnise la jumătatea vorbeii.

Ghebul de gheață de sub picioare îi dăduse brînci mișelește încotrova, unde-l aștepta un ditai bulon cu filet. Balciugov avu ghinion și bulonul îl nimeri drept în dantură.

— ...Aju... gemu el, prăbușindu-se cu fața în jos.

— ...ți-mă! sfîrși el, stînd deja în șezut pe zăpadă.

— Pune-ți zăpadă... îl sfătuiră cei ce așteptau la coadă, privind cum Balciugov scuipă din gură sînge de un roșu plăcut la vedere.

— Nu cu jăpadă, răspunse el peltic (obrazul i se umfla văzînd cu ochii), ci cu un șiomag ar tre'ui pocnit în moalele capului b-bliotecarul, ba și condușerea clubului ar tre'ui otînjită... ijbită cu botu... de șcara așa...

Scotoci o vreme prin zăpadă, adunînd filele împrăștiate din *Taras Bulba*. Apoi se ridică, slobozi un scuipat roșu pe zăpadă și plecă spre casă.

— Va'j'că, am schimbat cărțișica, bombăni el, ținîndu-se cu mîna de falcă, iacătă cum am schimbat-o...

Se clătina pe picioare. Întunericul îl înghiți.

— Tu ce zici, Mitea, urcăm și noi? întrebă cu sfială careva dintre cei ce așteptau la rînd. Tare aş vrea să citesc o gazetuță.

— Să-i ia mama huciului pe toți netrebnicii ăștia, răspunse Mitea. Poftim, să te pomenești că-ți mai rămîn și oasele pe-aici, iar eu de-abia m-am

însurat. Am nevastă. Să-mi rămână văduvă, ei aş!
Haida acasă!
Întunericul îi înghiţi şi pe ei.

²⁵ Una dintre cele mai populare lucrări de sociologie din anii '20 ai secolului trecut. Autor: N. I. Buharin (1888-1938).

Un procedeu de mare efect

Piesă într-un act

Dacă lui K. Voitenko nu i se va plăti leafa, piesa va fi trimisă de ziarul *Gudok* la Teatrul Mic din Moscova, unde o vor și pune în scenă.

PERSONAJELE:

KLAVDIA VOITENKO, învățătoare de vîrstă incertă. Este îmbrăcată într-o șubă, pe cap poartă o căciuliță, iar în mîini ține niște hîrtii.

ACTIVISTUL CULTURAL AL UNEI SECȚII PENTRU CULTURĂ DIN CRIMEEA, de vîrstă mijlocie, simpatic la înfățișare. Poartă o tunică roșcată și pantaloni la fel.

UN CURIER AL SECȚIEI PENTRU CULTURĂ, 50 de ani.

Scena înfățișează cabinetul unei secții pentru cultură din Cremeea. Duhnește a fum de țigară, e strîmt și mizerabil. O singură ușă. În prim-plan se află un birou cu telefon și o călimară. Deasupra biroului – trei pancarte:

„Dacă ai intrat și omu-i ocupat – groapa ți-ai săpat“;

„De-ai sfîrșit cu treaba – caută-ți zăbava“;

„Strîngerile de mîină se scot din uz o dată pentru totdeauna“.

Activistul șade la birou și privește visător spre sala de spectacole. Lîngă ușă, pe un scaun, stă curierul. E ora amiezii.

CURIERUL: O-ho-ho... (*Tușește.*)

Pauză.

Ușa se deschide și intră Voitenko.

CURIERUL: Încotro? Încotro? Pe cine căutați?

VOITENKO: Pe dumnealui. (*Arată cu degetul spre activist.*)

CURIERUL: Nu se poate, dumnealor îs ocupați.

VOITENKO (*cu sfială*): Nu-i nimic, am să aștept.

CURIERUL: Ședeți aici, numai să nu faceți gălăgie.

Voitenko se așază pe scaun. Pauză.

VOITENKO (*în șoaptă*): Cu ce anume-i ocupat? Că nu văd pe nimeni la dumnealui.

CURIERUL: Asta n-avem noi de unde ști. Poate că dumnealor stau și se gîndesc. La una, la alta...

Pauză.

VOITENKO: Eu, drăguță, trebuie să prind trenul. Nu vreau să-ntîrzii. Poate că ar fi bine să-i spui...

CURIERUL: Fie. Mă duc să-i raporteze.

Se apropie de birou și tușește.

Pauză. Tușește.

ACTIVISTUL CULTURAL (*se dezmeticește*): Pleacă, Afanasi, nu mă plictisi. (*Cade pe gînduri.*)

CURIERUL (*revine*): Poftim... i-am spus... ia mai duceți-vă cu Dumnezeu...

VOITENKO (*impacientată*): Eu trebuie să ajung la Evpatoria, sînt în întîrziere. (*Se-apropie de masă, tușește.*)

ACTIVISTUL CULTURAL (*distrat*): Ai de gînd să pleci, Afanasi? (*Ridică ochii.*) A, pardon! Cu mine aveți treabă?

VOITENKO: Cu dumneavoastră, scuzați...

ACTIVISTUL CULTURAL: Cu cine am onoarea?

VOITENKO (*se-așază*): Permiteți-mi să mă prezint: sînt învățătoare la școala de lichidare a

analfabetismului din stația Evpatoria a Căilor Ferate de Sud. Mă cheamă Klavdia Voitenko, născută Manko.

ACTIVISTUL CULTURAL: Îhîm. Și cu ce v-aș putea fi de folos, născuto Manko?

VOITENKO (*emoționată*): Binevoiți a lua cunoștință că n-am primit leafa tocmai din luna august.

ACTIVISTUL CULTURAL: Hm... Ia uite ce chestie! Pesemne că n-ați trimis formele de plată.

VOITENKO (*obosită*): Cum să nu le trimitem! Le-am trimis. (*Învîrte niște hîrtii.*) Am trimis formele de plată, și asta o știe și împuternicitul nostru sindical, căruia m-am adresat... de vreo douăzeci de ori.

ACTIVISTUL CULTURAL: Hm... Af-fanasi.

CURIERUL: Care vă e dorința?

ACTIVISTUL CULTURAL: Ia fii bun și află unde-s formele de plată a lefei aferente născutei Manko!

Pauză. Curierul revine.

CURIERUL: Născuta... nu există. (*Tușește.*)

ACTIVISTUL CULTURAL: Poftim, vedeți doar și dumneavoastră!

VOITENKO: Ba să-mi fie cu iertare, ce anume să văd eu? (*Se enervează.*) Dumneavoastră sînteți cel care trebuie să vadă! De vreme ce la dumneavoastră se pierd...

ACTIVISTUL CULTURAL: S-avem pardon... V-aș ruga să fiți mai atentă la ce vorbiți. Aici nu sînteți la Evpatoria.

VOITENKO (*începe să plîngă*): Tocmai din... luna ... august... s-o ții tot... într-o alergătură... să umbli... să umbli...

ACTIVISTUL CULTURAL (*iși pierde calmul*): Vă rog să nu-mi plîngeți în incinta unei instituții de stat.

CURIERUL: O să-și verse lacrimi prin toate încăperile, iar de șters pe jos, eu va trebui să șterg... Că doar n-ai altceva de făcut decât să umbli fuga-fuga de colo dincolo cu cîrpa-n mînă. (*Bodogănește.*)

Voitenko plînge cu hohote.

ACTIVISTUL CULTURAL: Vă rog să vă potoliți!

Voitenko plînge cu hohote.

ACTIVISTUL CULTURAL: Mai depuneți o dată formele de plată !

VOITENKO (*printre năprasnice hohote de plîns*): Am să depun plîngere împotriva dumneavoastră la Ka-Ka²⁶.

ACTIVISTUL CULTURAL (*înfuriat*): N-aveți decât... Puteți s-o depuneți și la Ka-Ka, și chiar la Re-Ka-Ka. Vă asigur că nu mă speriați pe mine cu d-astea!

VOITENKO: Am să scriu la *Gudok*!! Cum înțelegeți dumneavoastră să ...

ACTIVISTUL CULTURAL (*livid ca moartea*): Vă cer pardon... Hî-hî. Dar ce rost are, zău? Ă-ă... Să vă grăbiți așa? Afanasi!! Un pahar cu apă pentru născuta Manko! Mai luați, vă rog, loc nițel. Hî-hî, da aprigă mai sînteți!... Nici una, nici două... Zvîrr! Zvîrr! *Gudok*! Afanasi! Coboară mintenaș la Maria Ivanovna. Spune-i să scoată de unde-o ști formele de plată. Chiar și din fundul mării! Știți și dumneavoastră că scripte sînt cu nemiluita, puzderie, de nu mai știe omul unde-i stă capul.

Voitenko își zvîntă lacrimile, își șterge ochii cu o batistuță.

CURIERUL (*intră*): S-a găsit. (*Întinde documentul.*)

ACTIVISTUL CULTURAL (*cu aer triumfător*): Ei, ați văzut, iată că s-a găsit. Hî-hî. Iar dumneavoastră, nici una, nici două, vă puneți pe plîns... *Gudok!*... Îndată vă punem și rezoluția... Uite-așa, hîrș! cu penița în colțul filei, și gata treaba... Să se plătească banii.

VOITENKO (*se uscase complet*): Ca să vă spun drept, îmi pierdusem orice speranță!

ACTIVISTUL CULTURAL: Ei, asta-i bună! Asta-i bună! Speranța nu trebuie să ți-o pierzi niciodată!... Și-acum, cu rezoluția asta, o luați drept înainte, apoi la dreapta, apoi la stînga, apoi iar la dreapta, apoi la stînga, și-o depuneți acolo...

VOITENKO (*radiază*): Vă mulțumesc, vă mulțumesc!

ACTIVISTUL CULTURAL: Iertați-mă, dar nu e cazul, doar asta mi-i datoria! Cît despre *Gudok*, cred că, nu-i așa, nu și-ar avea nici un rost. La ce bun să ațîțăm spiritele! Afanasi! Condu-o pe dumneaei! (*Arborează un zîmbet plăcut.*)

C o r t i n a

²⁶ Abreviere în original pentru Comisia de litigii.

Seria zero șase nr. 0660243

O întâmplare adevărată

Povestire

La ceasurile 4 din zi, funcționarul Ioikov se prezentă la casier și primi de la acesta o bancnotă nou-nouță, foșnitoare, de zece ruble, o alta, terfelită și cu o pată gălbuie pe ea, șase superbe bilete de bancă multicolore și o hîrtie albăstruie de format mare.

— E obligațiune, rosti casierul zîbind cu blîndețe.

La vederea acelei hîrtii, Ioikov strîmbă din nas și o vîrî în buzunar.

În cancelarie îl găsi stînd în picioare pe colegul său, Petuhov – cunoscut matematician, filozof și mare tembel.

Acesta flutura o obligațiune și le vorbea astfel funcționarilor adunați ciotcă în jurul său:

— Conform teoriei probabilităților, cîștigul cel mare va nimeri pe lozul cu număr de serie impar. V-o spun asta în urma studierii listelor de la ultimele două trageri. Tocmai de aceea eu unul am luat anume de la casier un număr impar. Uitați-vă: se și termină cu 827.

Toți funcționarii își verificară numerele seriei de pe obligațiuni. Doi dintre ei nu mai zăboviră și o porniră valvîrtej la casier, ca să schimbe obligațiunile cu număr de serie par cu altele cu număr impar.

Petuhov vorbea atît de convingător, încît reuși să-l fascineze pînă și pe Ioikov.

Acesta scoase din buzunar obligațiunea și se convinse că n-a avut noroc. Nimerise seria 06 Nr. 0660243.

„Veșnic o zbîrcesc“, gîndi Ioikov și se duse ață la casier.

Casierul îi spuse că obligațiunile s-au epuizat.

— Stați puțin, dar seria? îl întrebă secretarul pe Petuhov.

— Seria nu va putea fi pronosticată mai devreme de efectuarea celei de-a cincea trageri, adică în 1924, răspunse Petuhov, dar cu aproximație v-aș spune că asta s-ar putea întâmpla (făcu niște calcule cu creionul pe dosul certificatului său) fie la a treia, fie la a cincea, dar cel mai sigur – la cea de-a șasea tragere, adică a noastră.

— Atunci am să mă duc și eu să văd Parisul, spuse dactilografa.

— Eu pe-a mea o vînd chiar acum, glăsui un chefliu, beat criță.

— N-are rost, îl sfătui casierul, mîne-i tragerea. Mai bine depune-o la bancă. Ce-ar fi să și cîștigi!

Iojikov mergea pe stradă cu gîndul numai și numai la împrumutul de aur. De pe toate zidurile priveau și ademeneau privirile placarde cu inscripția „Lansarea împrumutului de aur“.

„...Oricine are posibilitatea de a cîștiga o sumă uriașă în aur“, repeta mașinal în gînd Iojikov –, hm, oricine. La drept vorbind, de ce n-aș putea cîștiga și eu? Doar și eu sînt oricine ca oricare altul. Imaginați-vă că acel copilaș își strecoară mînuța în urna cu pricina și extrage de-acolo 06. Iar mai apoi, 0660. Pînă aici putem spune că e bine.

Ei, ce-ați zice, mă rog frumos, dacă după asta ar trage împlător din urnă 243?! Păi asta ar fi o asemenea ispravă, o asemenea ispravă... O ispravă de-a dreptul de nedescris...”

Pe data de 30 seara, cumpărînd ziarul *Vecerneaia Moskva*, se convinse că încă nu figura printre cîștigători. Copilașul extrăsese un număr atît de pricăjit, încît nu semăna cîtuși de puțin nici cu 660, nici cu 243.

Pe data de 2 ianuarie, micuțul iar o zbîrci.

Pe data de 3, la fel. Numărul cel mai apropiat a fost atunci 0660280.

Pe 4 Ioikov află din *Izvestia* că are loc tragerea la sorți a lozurilor celor mari; își pusese în gând să se ducă la Teatrul cel Nou, dar în loc de asta, adormi buștean pe canapeaua sa.

Se trezi la auzul unei bătăi în ușă. La invitația: „Poftiți, vă rog“ – intră în odaie un bărbat sprinten, viori, complet necunoscut, cu un listoi cât toate zilele de mare în mână.

Uitându-se la Ioikov, cu claia aceea zburlită a părului, omul plesni din palme și exclamă:

— Ei, ce ziceți de treaba asta? Aud? Uitați-vă la dumnealui, doarme pe canapea ca un prunc nevinovat, și asta în timp ce s-ar cuveni să țopăie, să danseze cel mai îndrăcit foxtrot! Permiteți-mi să mă prezint: comisionarul Ilia Semionovici.

— Cu ce anume vă pot fi de folos? îngăimă cu uimire Ioikov.

Excentricul vizitator izbucni într-un contaminant hohot de râs.

— Orice s-ar spune, acest cetățean Ioikov este cel mai autentic original. Dumnealui mă-ntreabă cu ce-mi poate fi el mie de folos! Ce ziceți de asta? În schimb nu-i trece prin minte să întrebe cu ce-i pot eu fi de folos! În cazul ăsta nu-mi rămîne decît să-i spun chiar eu – iată cu ce!

Rostind aceste vorbe, Ilia Semionovici desfășură în fața lui Ioikov listoiul, care se dovedi a fi ziarul *Izvestia*. Într-o clipită odaia începu să se clatine, să se zgîlție. Pe lista cu pricina Ioikov observă niște litere și cifre uriașe, scrise cu roșu: „Un câștig în valoare de 50.000 de ruble în aur – ser. 06, 0660243“.

— Poftim? spuse el, simțind că totul i se-ntoarce în minte cu fundul în sus. Poftim?! Păi ăsta-i... – în loc de glas îi ieșea din gîtlej un soi de scîrțîit –, păi ăsta-i numărul meu...

— Dar ce, am zis eu că-i al meu? răspunse vesel Ilia Semionovici. Permite-mi să te sărut, dragul meu cetățean Ioikov?

Spunînd aceste vorbe, Ilia Semionovici îl îmbrățișă pe Iojikov și-l sărută pe rînd pe amîndoi obraji.

— Halal copilaș... glăsui Iojikov nemaîștiind de sine.

— Lasă copilașii, răspunse energic Ilia, permite-mi, mult stimat cetățean Iojikov, să știu ce anume ți-ai dori în clipa de față?

Dar Iojikov, prăbușit fără vlagă pe canapea, nu-și dorea nimic. Stătea fără glas și nu voia decît un lucru – să înceteze a i se învîrți în cap urna aceea.

Capacitatea de a dori ceva îi reveni abia după ce Ilia îl stropi cu apă.

Atunci Iojikov își umezi buzele și rosti cu glas răgușit:

— Vreau să mă însor cu madam Muhina, dar ea nu-i de acord.

— Nu-i de acord?! exclamă Ilia. Dumneata pur și simplu mă termini, dragă Iojikov. Aș vrea eu să-arunc fie și o otheadă acelei toante care ar refuza să se mărite cu un bărbat care a cîștigat cincizeci de mii de ruble în aur curat. Liniștește-te: ea și-a și dat acordul!

Și Ilia Semionovici o aduse cît ai clipi pe madam Muhina din antreu. Madam Muhina zîmbi sfielnic, își aranjă trandafirașul purpuriu în păr și spuse:

— Jean, află că eu te-am iubit dintotdeauna...

Apoi evenimentele prinseră a se-nvîrteji, plutind într-o diafană, copleșitoare ceață. Stînd pe canapea, Iojikov o săruta pe madam Muhina și-i înșira punct cu punct lui Ilia Semionovici dorințele sale. Reieșea că acesta își dorește un ceas de aur, o călătorie în Crimeea, niște indispensabili violeți, icre negre moi, să vadă *Aida*, să achiziționeze bustul lui Lev Tolstoi, un covor, o armă de vînătoare, un apartament de trei camere cu bucătărie, un automobil...

Și Ilia Semionovici i le procură în chip miraculos pe toate. În răstimpul unei singure clipe,

Iojikov călători în Crimeea, purtă în buzunar ceasul de aur, stătu într-o lojă la Teatrul Bolșoi, se plimbă prin Piața Patimilor într-un taximetru împruțit și-i cumpără lui madam Muhina o blană de zibelină de la Piața Suharevka.

Viața lui Iojikov se preschimbase într-un carusel uluitor, și el nu-și mai amintea decât două lucruri – numărul contului său curent și... faptul că nu fusese treaz nici un moment.

Astfel dură preț de o lună, iar în cele din urmă izbucni scandalul.

Își făcu apariția un individ purtând pe piept însemnul Flotei Aeriene și spuse pe un ton politic:

— Știi ceva, Iojikov, ca s-o spunem pe a dreaptă, tu ești un porc sadea. Ți-au căzut plocon 50 de mii și nu te-ai gândit să donezi din ei o copeică măcar în folosul Flotei Aeriene.

Mustrările de conștiință îl copleșiră pe Iojikov.

— Dacă-i pe-așa, află că am să donez 20 de mii. Un aeroplan, strigă-n gura mare Iojikov, dar cu o condiție: să poarte numele „Nr. 0660243 – al cetățeanului fokker-Iojikov“.

— Perfect de acord, zîmbi cu condescendență cel de la Flota Aeriană.

În clipa aceea însă, apăru ca din pământ madam Muhina și dădu totul peste cap.

— Asta-i bună! – țipă ea. Tu te-ai scrîntit de-a binelea, idiotule! Auzi la el, douăzeci de mii! N-am să accept nici moartă una ca asta.

— Dar sînt banii mei! urlă Iojikov, roșu la față. Ieși afară!...

Și din pricina acestui urlet, se trezi pe canapeaua sa, iar în jur – nimic din toate alea: nici Ilia Semionovici, nici bustul lui Lev Tolstoi, nici madam Muhina.

În ultima zi a tragerii la sorți, Iojikov se înființă la serviciu și nu se putu abține să nu le spună celor de-acolo:

— Imaginați-vă, fraților, ce chestie, mi s-a arătat aseară în vis cum că am câștigat 50 de mii. Și totul era atât de real.

— Numărul dumatăle nu poate ieși câștigător, spuse ferm Petuhov, câștigător va ieși un număr impar, care se termină cu 5 sau 7, iar în caz extrem – cu 3.

La ora 4 fix sosi în cancelarie ziarul *Vecerneaia Moskva*.

Aflat într-o stare de agitație, Ioikov îl desfăcu și, simțind cum îi bate inima, aruncă o privire în pagina 4. Un zîmbet acru îi trecu pe chip.

La 50 de mii – nu figura seria lui.

Nici la 25 de mii nu figura.

Nici la 10 mii.

Nici la 5 mii.

— U-u-uf! oftă Ioikov și lunecă mașinal cu privirea pe listă, oprindu-se la cifra de 500 de ruble-aur.

Văzu mai întâi 06. Apoi 066 și se făcu alb la față ca praful de dinți. Apoi, sfârșitul numărului – 43, și-n cele din urmă, ca prin ceață, mijlocul – 02.

Ioikov plecă de la slujbă într-un mod ieșit din comun. Coborî treptele secondat de întregul ansamblu al cancelariei, de niște inși necunoscuți și nebărbieriți de la etajul al doilea, care tot arătau cu degetul spre el, de curieri și copilandri-vînzători de țigări. De-a dreapta și de-a stînga lui, ducîndu-l de-a brațeta, se aflau cele două dactilografe.

Ioikov vorbea cu glas sleit:

— N-ar fi exclus să fie și vreo greșeală de tipar. Am să-mi cumpăr o odaie...

Separat de ei, pășea spre ieșire, trist și tăcut, Petuhov. Numărul său se deosebise de al lui Ioikov doar cu o unitate. De-atunci, numele i-a devenit legat pe veci de porecla „Teoria probabilității“.

Dacă își inchipuie careva că eu am scornit această povestire, n-are decît să ia și să consulte lista câștigurilor în valoare de 500 de ruble-aur.

Casă de comerț pe roți

Tăcută de obicei, stația „Cioburi Mărunte“ de pe traseul N al Căilor Ferate Sovietice se umplu de larmă și prinse a mișuna de lume ca un mușuroi de furnici în care un ștregar a înfipt un băț. Feroviarii stăteau adunați grupuri-grupuri în preajma unui colosal semn de întrebare ce figura pe un afiș alb. Sub semnul de întrebare se afla scris:

SOSEȘTE

— Cine sosește? se perpeleau feroviarii, înghesuindu-se unii într-alții, morți de curiozitate să afle.

Vagonul-prăvălie-cooperatistă!! le dădea răspuns afișul.

— O-ho-ho, grozavă treabă! lărmuiau feroviarii.

Și-n ziua următoare el sosi.

Se dovedi a fi un lung vagon de marfă, înpestrițat cu lozinci, inscripții și ziceri:

Nicăieri, nicăieri, doar la casa noastră voi, veți găsi marfă de soi!

Sonia, Mașa și Natașa, grăbiți pasul, vă îmbie mîndra noastră prăvălie!

Feroviarule! La ce bun să te lași supt de păianjenul-prăvăliaș particular!

Tu cînd vei putea s-ajungi la noi, colea?!

— Hi-hi-hi, strașnic! se amuzau entuziasmați transportatorii. Păianjenul nu-i altul decît Mitrofan Ivanovici al nostru.

Prin normalizare, inventariere și standardizare, cooperația noastră, cea transportatoare, garanție fi-va, una salvatoare, pentru-ameliorare, electrificare și mecanizare.

Lozinca aceasta le plăcu cel mai tare acarilor.

— De priceput nu poți pricepe mai nimic, spuse Gusev cel cu o tîrsoagă de barbă roșcată, dar se vede cît de colo că-i o chestie deșteaptă.

„Oricine dovedește cu document că este membru, beneficiază de o reducere de 83½%, glăsuia o placardă, toți nemembrii beneficiază de aceeași reducere!!“

La casa de ajutor reciproc se crease o adevărată babilonie. Transportatorii stăteau la coadă și luau cu împrumut *sovznaki*²⁷ vechi și cervoneți noi.

Iar pe la ceasurile amiezii, prăvălia cooperatistă tixită de lume dădu drumul la vînzări.

Trei băieți de prăvălie șerpuiau dintr-o parte într-alta, aplecîndu-se după marfă, casierița răcnea: „N-am să dau rest!“ – și mulțimea adunată năvăli puhoi.

— Trei funțișori de salam, v-aș ruga, că tare i-am mai dus dorul! La păianjenul de Mitrofan Ivanovici e mucegăit.

— Salam nu mai avem, vă rog. S-a epuizat. Vă putem oferi în schimb marinată de homari.

— Maronată? Cît îi prețu?

— Trei cincizeci, vă rog.

— Trei ce?

— Ruble noi, desigur.

— Un borcan?!

— Da, un borcan.

— Și cu reducerea cum rămîne? Eu mi-s membru...

— O-o, am văzut. Cu reducere-i trei cincizeci, pe cînd altfel costă șase douăzeci.

— Da de ce put așa?

— Sînt din import.

— Vă rog nu vă mai înghesuiți atîta!

— Centuri nu mai avem în momentul de față, dar vă putem oferi în schimb niște bretele patentate „Duplex“ – londoneze, cu nasturi automați „Ply“. 7 ruble 25 copeici. Celor care cumpără o duzină li se acordă o reducere suplimentară de 15%. O, scuzați-mă, cetățene. Astea se îmbracă pe talie.

— Aoleu, Dumnezeuule, s-au rupt!

— Plătiți la casă 7 ruble 25 copeici.

— Stambă nu mai avem, *mademoiselle*. Dar avem niște stofă de draperii, lyoneză, cu motive florale mari. Ideală pentru îmbrăcatul mobilei.

— Hi-hi-hi. Noi nici mobilă n-avem.

— Păcat. V-aș putea oferi niște scaune pliante „confort“, pentru picnicuri...

— Dumneavoastră ce-ați dori, *madame*?

— Eu nu-s *madame*, răspunse uluit Gusev, mîngîindu-și barba.

— Pardon, cu ce v-am putea servi?

— Aș vrea niște stambă să-i duc muierii mele în dar.

— *Mille pardons*, stamba s-a terminat. Dar pentru cadoul soției dumneavoastră v-aș recomanda acest corset parizian, matlasat cu mătase și garnisit cu os de balenă.

— Da unde i-s mînecele, mă rog frumos?

— Scuzați, dar corsetul nu se poartă cu mîneci. Dacă doriți ceva cu mînecuțe, luați o pijama. Un obiect vestimentar absolut indispensabil în orice călătorie pe mare.

— N-avem noi a călători pe mare. Da aș zice totuși să iau corsetul. Îi un lucrușor tare frumos și trainic.

— Fiți fără grijă, nici glonțul nu trece prin el. Ce număr la talie poartă soția dumneavoastră?

— D-apăi noi n-avem a face cu domnicării dintr-astea, la noi e fără număr, răspunse rușinat Gusev, sîntem oameni de jos, treabă știută...

— Pardon, păi atunci o să-l alegem din ochi. O puteți cuprinde cu o mîină pe soție?

Gusev stătu o toană și se gîndi:

— Hotărît, nu! Cu două, da, numa că asta poa' s-o facă unu cu mînile lungi...

— Hm... Asta-i o mărime destul de mare. Însă soția dumneavoastră ar avea nevoie de o dietă. Așa că vă sugerăm să luați măsura Nr. 130, adecvată persoanelor corpolente.

— Bu-u-n, se declară de acord îngăduitorul Gusev.

— 11 ruble 27 copeici... Altceva?

La altceva Gusev cumpără o oglindă pentru bărbierit marca „jockey-club“, care-l arăta pe om dintr-o parte mărit, iar din cealaltă micșorat. A mai vrut să ia și niște săpun, dar i s-a oferit șvaițer ruso-elvețian. Gusev refuză din cauza lipsei de fonduri și, după ce se dușcui binișor la Mitrofan Ivanovici cu trăscau, se duse acasă la nevastă.

— Ia să văd ce-ai cumpărat, bețivanule? îl întrebă nevasta.

— Știi care-i treaba, Mașa, ăia cu prăvălia au tot mărfuri străinești, nu afli la ei nici pe dracu, – îi deslușea Gusev nevastă-sii, ținând ascuns pachetul, auzi, cică tu ai fi corpolentă Nr. 130...

— Ian te uită la ei, nerușinații! (Nevasta plesni din palme.) Da ce, m-au măsurat ei? Las' că nici tu nu ești mai breaz: ei poftim, despre nevasta lui asemenea vorbe!

Femeia-și aruncă ochii în oglindă și scoase o vaiet de groază. Din ovalul oglinzii privea spre ea o mutră colosală, cu fălcile căzute și cu niște plete groase ca ața de mosor.

— Asta oi fi eu? Nr. 130! se întrebă nevasta, congestionându-se la chip.

— Ești corpolentă, Ma... țipă Gusev, așezându-se, dar n-apucă să se ferească. Luînd corsetul de-o aripă, nevastă-sa i-l expedie cu atîta forță-n obraz, încît mătasea plesni și osul de balenă i se înfîpse consortului în ochi.

Peste cîteva minute, Gusev ședea cu picioarele rășchirate în pragul casei sale și privea cu ochiul tumefiat spre coada trenului care ducea cu el prăvălia cooperatistă.

Gusev schiță spre prăvălie un gest amenințător cu pumnul.

Apoi se ridică și se duse întins la Mitrofan Ivanovici.

²⁷ Bancnote sovietice care urmau a fi scoase din uz.

Blocnotesul lui Belobrîsov

Format agenda

Data de 3.

De ținut minte Nr. biletului: 50 897 013. De legat literatura la gard și de mers la raion...

...O zi e-o zi ca oricare... Așa o fi, numai că ziua de azi, oho! De pomină, frățînii mei. Dimineață, țîr! la ușă, la amiază – o telegramă. Visul Șeherezadei, tovarăși! Belobrîsov a fost apreciat. Și-au adus aminte de el! Mergeam spre cabinetul dumnealui și mă gîndeam – ăsta mi-s eu, au ba? Dumnealui se ridică în picioare, își saltă nădragii și zice: să îndreptățești, tovarășe Belobrîsov, încrederea pe care ți-o acordăm noi, precum și întreaga masă a celor fără de partid, în număr de 150 de milioane. Stau în picioare, plîng – lacrimile, șiroi după șiroi – stau în picioare, nimic nu pricep, dar în căpățîină-mi ciripește o păsăruică... fleacuri... țin minte ziua... ah, ziua ceea, țin minte ziua, ah, ziua ceea...

Director la Krugobank! Pricepit *vous*? Director la o bancă ale cărei operațiuni vor face înconjurul mapamondului. Hei, biata mea mamă, răposata, o spun nu-n sensul vieții de familie și al reminiscențelor trecutului, Doamne ferește – o spun cu gîndul la faptul că, iată, pentru republică l-a născut bătrînica pe fiul ei, Belobrîsov. Nu mai pricep nici eu ce îndrug. N-ar fi exclus, bunăoară, ca, în vreme ce eu stau uite-aici ca un tembel, să ajungă o telegramă de la mine tocmai în Insulele Malaieziene: Expeditor – „Krugobank, Semion Belobrîsov...” *Hei, te-aprinde, strălucește, steaua mea!*... [28](#)

Printre filele blocnotesului, o recipisă a Oficiului poștal din Moscova:

Destinația: Odessa,

Destinatar: Iakov Belobrîsov.

Cuvinte: 16.

Data de 6.

Ușierul... Am coborât la mașină... Spun – stăpînu-s eu. Stăpîn... Scuză-mă, tovarășe. Nu pricep unde se fac asemenea geamuri? De 3 stînjeni. La-a... Da-a... 4 aparate (6-89-05, de ținut minte) și unul dintre ele cu cifre albe. L-am învîrtit pe 8, și s-a și înfățișat: am onoarea să mă recomand – sînt șeful secției de presă a corespondenților din Australia. Întreb și nici eu singur nu știu de ce... țin minte ziua... dar, zic, ia spuneți-mi, cum stăm cu Insulele Malaieziene? Desigur, îmi răspunde dumnealui și surîde. Krugosvet!²⁹ Surîsu-i e sincer și dinții de aur. Numai că toți sînt înțoliți, colea! Toți cu nasuri ascuțite. Îmi trag piciorul sub mine, fiindcă am la nădragi un petic și un bazon din piele de box. E caraghios, firește... Eu însă, fiind marxist, nici că mă sinchisesc de petic, dar pun o întrebare, de unde, adică, vă cumpărați dumneavoastră ghetete? În loc de răspuns, formează numărul 6-89-05 (de ținut minte) și mă întreabă: permiteți-mi să aflu numărul dumneavoastră, tovarășe director? Eu, nici una, nici două, i-o trîntesc – Casa Sovietică! Centrala, zic, are 78-50-50, interior 102. A zîmbit iar. Vă întreb ce număr purtați la ghetete, Semion Iakovlevici? zice dumnealui. Păi, zic, mi s-a dat de la cooperația raională. El, în receptor: trimiteți un sortiment – o duzină de lac și antilopă, tocul cu ramă, ghetete dintr-alea de care cumpăr și eu. Pur și simplu eram năucit, buimăcit, îl întreb scuzați-mă: dar poate că-s incomozi? Surîde. Nici vorbă, Semion Iakovlevici, și-apoi, ce, dumneavoastră aveți timp să colindați prin magazine? De la încălzirea cu aburi vine o adiere, iar în Asolament stăteam îmbrăcat în șubă, la fereastră. Of!

...De fapt... îmi simțeam piciorul ca în vată... Marx nu afirmă nicăieri că trebuie să porți în picioare tot soiul de netrebnicii...

Dumnezeule! Frate-miu Iașa cu soția au sosit de la Odessa cu avionul de cinci și cincisprezece. A

primit frățîne-meu telegrama și a și zburat înapoi.
Mare bucurie!... Nu ne mai văzusem de șapte ani.
Rămîne în Moscova. Mă bucur. Am un frățîn de
ispravă – expert în domeniul comercial. O să am
cu cine mă sfătui. Păcat numai că-i fără de partid.
Sînt simpatizant, zice el, dar într-o anumite privință
nu-s de acord cu... S-a maturizat băiatul, ochii îi
sînt ageri ca niște șorice, barba neagră – evantai.
Nevastă-sa – o frumusețe de femeie. Păru-i e ca de
aur. Ce-am mai rîs! La mine-n casă-i cam
înghesuială. Am două chichinețe – n-ai unde să te-
nvîrți. Or, ea, oho! Mantou de lutru... cercei cu
briliante. Eu unul m-am cam fîstîcit un pic. S-o
vezi numai cum umblă fița-ncolo, fița-ncoace pe
coridor, sprintenă, cu cerceii aceia, or, noi avem
printre colocatari niște lupi singuratici, niște posaci
cu unele responsabilități... se cam uită chiorîș...
Eh, fleacuri. Nu-i nici un bai, că doar ei doi sînt
fără de partid...

Printre file.

Un bruion de telegramă.

Odessa jurisconsultului Iugokofe.

Rog sistați șapte zile percepere cambii Iakov
Belobrîsov.

Dirkrugbank *Belobrîsov*...

...Rîdea cu hohote. Păi dumnealor, zice, or să se
tîrască în patru labe înaintea mea, om sucit ce ești.
Las' că le frec eu ridichea scîrnăviilor, zice, ca să
mă țină minte. Că mi-au pus ștreangul de gît!
Americanul ăla s-a dovedit a-mi fi frățan uterin, și
eu, culmea, să n-am habar.

Data de 9.

Sfinte Dumnezeule! Ce-a fost! Ia te uită, frățuc
american. În două rînduri a venit instalatorul
imobilului... și de la centrală... Mi-au ras legătura
telefonică!

Printre file.

O tăietură din ziarul Izvestia.

Caut urgent apartament spațios, nu mai departe de zona „A“, 6-8 camere, cu baie și tot confortul. Plătesc generos, fără a mă tocni. Depun concomitent 1. 000 (o mie) de cervoneți... Intermediarului – o sută. Se primesc apeluri încontinuu, 24 de ore, la telefon 78-50-50, interior 102. Pentru Iak. Belo-ov. Personal, răspund între orele 10 dimineața și 12 noaptea.

...Ce face omul ăsta?! Poftim, i se ofereau și ogari. Mă-ntreb, ce nevoie ar avea un marxist de ogari! Pene de struț, vilă în Malahovka, venețiană-nud în baie! Spre seară căpiase de-a binelea... Stăteau pe scara imobilului! Scandal mare! L-am ocărit pe frățică-miu. Cum, au sunat de-acolo? Ia te uită! Iașa râdea în hohote: ce, ai tu vreun amestec? Doar „Iak“ răspunde. Asta în numele meu, firește! Cei ai noștri cu unele responsabilități sînt mohorîți, cu o falcă-n cer și cu una-n pămînt...

Data de 14.

O, Doamne! Ba Muni, ba Runi! Cică nu sînt apartamente. Na-ți-o bună. Ceva asemănător nu mi-a mai fost dat să văd – spațiu locativ central cu tavane ornamentate...

Data de 15.

Naiba să-l știe... Mi-e teamă... Dar pricepe el oare?... Adică frățîne-miu!...

Printre file.

Un crîmpei dintr-o dactilogramă: Despre acordarea unui credit în valoare de 10.000 (zece mii) de ruble-aur asociației cooperatiste „Domostroï“, compusă din Kapustin, Hoptzer, Dritzter și Iak. Belobrîsov...

...Ea mă săruta, mă săruta, îmi zicea *frère!*... Striga – Iașa nu-i gelos... Întoarce-te cu spatele! Iașa ședea pe divan, cînta la ghitară – *nu-mi pasă de zarva lumii, nu-mi pasă de-amici și dușmani!* Da, la urma urmelor, el are dreptate. Dacă n-apuc să mă odihnesc, pot s-o iau razna.

...Mașina va veni pe la 11. Iașa zice că o asemenea mașină li s-ar potrivi mai curînd unor pierde-vară. Un Rolls-Royce, zice, ar fi acceptabil pentru tine. Ei, dar pînă una-alta, merge și asta...

Data de 17.

Iașa a zbierat de mama focului la contabilul-șef în vestibul, și asta de față cu publicul aflat acolo. 40-50-60. Hamburg-Porto-Franc.

Din blocnotes au fost smulse 15 file.

Data...

Ea nu-i de acord. Cică numai în fața altarului... Cununia s-a săvîrșit în secret. Mi-am pierdut capul, pămîntul se-nvîrtește cu mine. Mireasa era gătită-n rochie albă, mirele – de sus pînă jos în negru! Șampanie... Dumnezeule... Acum ea-și schimbă toaleta în camera alăturată... Din sala mare s-a trecut pe la unu și jumătate în separeuri. Țigarii cîntau. Faptul că Iașa-frățiorul a făcut scandal întrece orice închipuire! Am vrut să arăt, zice, că mă doare-n cot! 50 de cervoneți am zvîrlit pentru oglindă! Dacă mîine, zice, îmi iese afacerea Ivanovo-Voznesensk, păi eu, zice, am să-l scald în șampanie Durceau pe acest *maître d'hôtel*!!

*Două ghitare dincolo de zid...*³⁰ În clipa asta ea-și schimbă toaleta, picioarele-i... Iașa dansa pe masă foxtrot... i-a smuls nevestii franjurile de la fusta Orientului... Asta-i oribil!... *Două ghitare... două ghitare...*

...Dincolo de zid își schimbă toaleta...

Data de 1.

60-05-50. Dacă Iașa nu descurcă ițele în afacerea Ivanovo-Voznesensk, nu știu ce-i de făcut. 60-08-80-11-15, 16-15-14. *Două ghitare...*

...Umblu și parcă mă aflu într-un delir... *Două ghitare...* Iașa mi-a spus, tu trebuie, cică, s-o îmbraci ca pe o regină. Mie, ca marxist, mi-ar fi fost rușine, auzi ce vorbe... Și un inel, zice, să-i cumperi... S-a dus el însuși pe strada Kuznețki și a cumpărat... 3 carate. Toți se uită cu fereală. Ce mai, habar n-am ce-o să fie!

Data de 2.

Porcul de cîine Iașka a dat faliment în afacerea Ivanovo-Voznesensk.

Data de 4.

Mi-a telefonat cu o voce lugubră. Întreba ce zvonuri circulă. Discuția pe care am avut-o cu Iakușka a fost pe șleau... *Două ghitare*... N-am închis un ochi toată noaptea...

Data de 7.

Am fost rugat să vin... la raion, un raport important „*Sturm und Drang* în condițiile n.e.p.-ului“. Imp-portant, nu glumă! Eu însă am *Drang*-ul meu – se-nvîrtește casa cu mine!

...D-dumnezeule. Se ține Iugokofe ăsta ca rîia de om. Pe lepădătura asta, actualul șef, eu l-aș ucide într-o clipită, pe loc! Să fie chemat!!

Data de 9.

Iisuse Hristoase! Iașka-mîrșăvie a căzut în genunchi și a recunoscut – „Domostroi“ a dat faliment! Atît și nimic mai multc Amenința că se împușcă și se lamenta, urla. Sodoma-Gomora! *Două ghitare*... Sodoma!

Data de 12.

De făcut urgent schimb la negru. Hoptzer-Dritzer s-a prăbușit.

Data de 13.

L-au ridicat noaptea. L-au ridicat la ora 2½ dupa miezul nopții.

Smulse 3 file.

Data...

...ah, tu, viața mea, viață... Astăzi, în fața anchetatorului nu m-am putut abține, i-am spus de-a dreptul lui Iașka – tu nu-mi ești frate, ci o năpîrcă, o canalie! Iașka, de colo: bate-mă, zice, bate-mă!... Se tîra pe podea, pînă și anchetatorul sta și privea cu uimire, șarpele...

...Avînd în vedere originea mea, s-ar putea să mă perdăfuiască – și asta zdravăn de tot...

...*Te-aprinde, strălucește, steaua mea!*... Țin minte ziua... Mai bine aș fi... Eh... Și-i noapte...

Cu lună... *Și-n miez de noapte, scînteie luna-n a
santinelei baionetă.*

²⁸ Dintr-o celebră romanță a compozitorului P. Bulahov, pe versurile lui V. Ciuevski.

²⁹ Înconjurul mapamondului! (rus.).

³⁰ Variantă a poeziei *Țiganka unguroaică* de A. Grigoriev, pusă pe muzică de I. Vasiliev.

Nepotul lui Burnakov

Apariția lui în imobil a fost precedată de o anume legendă, alcătuită din două părți:

Partea întâi: Unchiul Burnakov a căpătat un post de răspundere.

Partea a doua: Vaska, fratele nepotului lui Burnakov, a fost băgat la pîrnaie.

Apoi a intervenit un antract destul de lung, în timpul căruia figura îngrozitoare a nepotului lui Burnakov s-a estompat, s-a diluat, și dumneavoastră ați început a nutri speranța iluzorie că poate toate astea nu sînt decît așa... niște fleacuri... o glumă... că poate va trece paharul acesta... și că nu va fi, nu va fi în cazul de față nici vorbă de nepotul lui Burnakov.

Primul prevestitor cumplit

Kurzman, care ocupa camera cu numărul 7, la două camere mai încolo de a noastră, a găsit pe strada Tverskaia-Iamskaia două camere, cu bucătărie, și cu o plată derizorie...

— Cît?...

— Zece cervoneți.

— Zece?... Ze-ce?...

Pur și simplu ți se face negru înaintea ochilor.

— De ce nu mi-ați spus și mie?... Doamne, Dumnezeu! Vai-vai!

— Păi n-am știut că aveți și voi nevoie...

— Vai de mine și de mine!... Ce vorbă-i asta!...

Cum puteți spune așa ceva! Unde-ați mai văzut, unchiule, om căruia să nu-i trebuiască două camere cu bucătărie pe Tverskaia-Iamskaia? Ziceți-mi, unde? Te pomenești c-o fi avînd și baie?

— Și baie...

— A-ia-ia-i-i-i!...

— De ce te perpelești atîta?

— Lăs-sa-ți-mă-n pace! L-lăsați-mă!

Al doilea prevestitor cumplit

Unchiul Burnakov a fost văzut întrînd în apartament la președintele comitetului de administrație al imobilului.

O conversație de rău augur

Scara blocului. Personajele:

Dumneavoastră;

„Locatarul principal“ („fost proprietar“).

Dumneavoastră: N-nu-i cu putință.

Locatarul: Vă spun adevărul. Va fi instalat. În camera lui Kurzman (*pauză, un oftat*). Ei, de-acu să te ții! Ce canalie, ce canalie...

Dumneavoastră (*cu glasul stins*): E posibil să nu se poată face nimic?

Locatarul (*abătut*): N-aveți nici o șansă. Îl are pe unchiu-său... (*șoptește ceva*).

Dumneavoastră: Dar de ce tocmai la noi?

Locatarul: Se vede că așa ne-a fost ursita...

Începutul evenimentelor

El și-a făcut apariția. A fost văzut. Legenda: s-a dus la comitetul de administrație al imobilului și a participat la o discuție.

Stenograma discuției

Nepotul lui Burnakov: Cum? Kurzman s-a și cărăbănit?

Președintele comitetului (*pe un ton slugarnic*): Se mută poimîine. (*Îl servește cu o țigară.*)

Nepotul: Ia s-o facă mai repede, că de nu, îl mătrălesc eu una-două.

Ce-a mai urmat nu se află consemnat în stenogramă, dar, dacă ținem seama de unele frînturi din discuție și de cele transmise din gură în gură, se poate nutri bănuiala sinistră că nepotul lui Burnakov e antisemit.

Săvîrșitu-s-a

Gata, s-a mutat. Și a și săvîrșit prima ispravă. Anume el, fără să bată la ușă, a intrat în odaia modistei Aniuta cu vorbele „n-ai cumva o țigară“ –

și asta tocmai în momentul în care Aniuta era goală-pușcă.

— Ian te uită, un fluturaș gol-goluț, taman cum l-a născut mămicuța.

La întrebarea Aniutei, care smulsese din pat învelitoarea și își confecționase la repezeală din ea o togă, ca la romani: „D-ap’ ci-i cu ’mneata? D-ap’ se poate să faci așa?” – el i-a răspuns zîmbind:

— Ei, ce să zic... Doară n-om fi noi niscai telectuali-burjui, că, precît se vede, trăim în același partament.

Seara, în bucătărie, se întruni sfatul a șapte colocatare. Rezoluția: nepotul lui Burnakov e-o mare pramatie și, dacă locatarul principal n-o să-l potolească, se va înainta o plîngere către Kirpicev personal.

O vedenie: umbra nepotului lui Burnakov a traversat coridorul zîmbind cu nerușinare și parcă rostind vorbele:

— Ah, muieri neroade. Ați căpiat de-a binelea.

Și continuarea

1) Noaptea, la sărbătorirea instalării în noua locuință, cei prezenți au jucat cărți în odaia numitului nepot al lui Burnakov, pe lîngă asta, nepotul lui Burnakov l-a bătut la cărți pe Hliuzin și l-a ușurat de patru cervoneți. Hliuzin plîngea și alerga cu un cuțit după nepotul lui Burnakov.

2) În vizită la nepot se afla și unchiul, Burnakov în persoană, care și-a chelfănit nevasta.

3) Nepotul a organizat și dănțuială, cu care ocazie la cei de dedesubt s-a desprins tencuiala și a căzut. Cînd cei de dedesubt au venit cu jalba la nepotul lui Burnakov, acesta i-a amenințat c-o să-i reclame la GPU³¹.

4) Din camera Aksiniei a dispărut în chip miraculos primusul. Nepotul lui Burnakov a ieșit în coridor și a amenințat că va rade de pe fața pămîntului pe toți cei care, legat de cuvîntul

„primus“, vor pomeni numele lui sau al lui Volodka, fratele lui.

Figura nepotului pe ecran

Niște ochi neobișnuiți, speriați și insolenți deopotrivă. Părul zborșit, negru ca peria de ghetă. Fața zdrobită, veștedă, palidă. 22 de ani. Tunica descheiată, gulerul larg desfăcut, paradit.

Acțiunea continuă

5) Primusul Aksiniei a fost găsit în debara, făcut zob. Asta-i ceva supranatural! Cum o fi ajuns el acolo?

6) E de-a dreptul un coșmar! Un coșmar! Circulă un zvon cum că nepotul s-a dat bine pe lângă secretarul celulei de partid și vrea să intre în fracțiune. În camera sa, locatarul principal își smulgea părul din cap și striga cât îl ținea gura: „Sîntem pierduți“.

7) Nepotul i-a cerut mîna Aniutei. Cînd aceasta l-a tratat cu un refuz, el a ieșit din odaia ei îngînînd:

— Las' că-i bine, las' că-i bine. Ne-om interesa noi pe ce bază de documente locuiești 'mneata aici. Frațiunea noastră n-are nevoie de asemenea elemente.

8) Locatarul principal l-a rugat pe nepot să nu mai cînte-n cameră la armonică după orele două noaptea.

I s-a răspuns:

— Tu să nu-mi faci mie muzicuță! Noi n-avem în casă nici un soi de pianine. Și-apoi, ți-am pus eu de mulțisor gînd să te mătrășesc din rîndul locatarilor principali.

Colac peste pupăză

Vur! Se zvonește că Volodka, fratele nepotului, a fost eliberat din pușcărie. Locatarul principal umbla din cameră în cameră și aduna bani pentru a

lăcătui ușa din față, de la intrarea în apartamentul comun, și le spunea: „Acum, fiți cu ochii în patru“.

Nepotul lui Burnakov declară sus și tare că Volodka va locui în camera sa. Și punct.

Justiția divină

Un zvon, și-apoi un adevăr indubitabil:

1) Unchiul Burnakov a fost epurat.

2) Unchiul Burnakov și-a pierdut postul de răspundere.

Apoi, zvonuri tot mai îngrozitoare.

a) Unchiul va fi deferit justiției.

b) Mare mahăr, el, unchiașul, și-a găsit acuma nașul.

Nepotul ajunge un nimic

Întîlnindu-l pe nepotul lui Burnakov, locatarul principal i-a spus:

— Dumneata ești un nerușinat. Mai mizerabil ca dumneata nu-i nimeni în casa asta.

Și nepotul lui Burnakov n-a zis nici cîrc.

Sfîrșit

Nepotul lui Burnakov a părăsit imobilul, din pricina persecuțiilor la care, vezi doamne, a fost supus. A fost exclus și din fracțiune.

Postfață

Aici se-ncheie acest cam bizar foileton al meu, dar el nu cuprinde tot ce-aș fi vrut să spun.

Publicul îndeobște cititor – citește anapoda. El are impresia că eroii foiletoanelor sînt așa... un fel de n-ar mai fi... Nimic mai fals, nimic mai nedrept. Nepotul lui Burnakov este un tip la fel de viabil ca nemuritorii eroi ai lui N.V. Gogol. Și imaginați-vă că asemenea tipi sînt în Moscova nu mai puțin de 8 mii.

Asta după cele mai sumare statistici.

Șmenarii au și fost evacuați din Moscova. Dreptu-i că, deocamdată, nu toți. Vreo trei mii.

Dacă în urma lor s-ar face aceleași demersuri și pentru speța asta de nepoți, păi ar fi un lucru nemaipomenit. Pe crucea mea!

³¹ În original, abreviere de la Gosudarstvennoe Politiceskoe Upravlenie (Direcția Politică de Stat).

Învățămînt cu vărsare de sînge

Se dedică directorului școlii de c.f. Din st. Agrîz, ruta Mosc.-Kazan

Să se facă învățămînt, dar, pe cît posibil, fără vărsare de sînge!

M. E. Saltîkov-Șcedrin

Cizmele cuiva zdupăiră cu mare zgomot, coborînd valvîrtej pe scări, și femeia de serviciu a școlii nu apucă să se ferească din cale, sărmana bătrînică! La capătul treptelor, Vanka își săltă căpățîna și o lovi din spate pe sărmana bătrînică. Bătrînica se lăsă jos, și toată apa din găleată se vărsă pe podea.

— Crăpare-ai tu să crăpi! prinse a se văicări bătrînica. Ce, ai turbat, afurisitule?!?

— Aici chiar că te-apucă turbarea, răspunse Vaska gîfîind, abia am izbutit s-o șterg! Hai, ridică-te, mătușă...

— Da ce, o vi'nt jupînu?

— Așa se pare, l-auzi?

Din incinta școlii răzbea un urllet strașnic, de ai fi zis că-l apucaseră năbădăile pe un tigr:

— Aduceți-l la mine pe mișelul ăla!!! Aduceți-l la mine să-l hăcui eu ca pe-un pui de gobaie!!! Ole-le-u-u!

— Adică pe tine?

— Îhî, răspunse Vanka, ștergîndu-și sudoarea de pe față, n-am șters tabla în clasa a doua.

— Să-mi fie adus Vanka viu sau mort!! vuia clădirea școlii. Jambon, piftie am să fac din el!!

— Vanka! Vanka!! Vanka!! La director!! se-auzeau răcnind glasuri de elevi.

— M-oi duce cînd și-o vedea dumnealui ceafa! spunse răgușit Vanka și o tuli de-a curmezișul curții. Cît ai clipi din ochi, urcă scara de la finărie și dispăru îndărătul lucarnei.

Clădirea școlii amuți pentru o clipă, după care basul tunător de fiară începu să urle din nou.

— Să vină la mine profesorul de geografie!! Ie-
ie!!

— Geo-ie! Geo-ie! vuia clădirea școlii de acel
prelung ecou.

— Prof! de geo a feștelit-o... chițai
entuziasmat un glas subțire pe coridor.

Palid ca moartea, profesorul de geografie dădu
buzna în cabinetul de geografie fizică și încremeni
locului.

— Ia zi-mi, ce vra să-nsemneze aias-s-sta? îl
întrebă directorul pe un asemenea ton, încît
nefericitului cercetător al globului pămîntesc i se
muia ră picioarele de la genunchi.

— Harta ReSeFeSeRefesefese... răspunse cu
buze săltărețe specialistul în geografie.

— Gu-r-ra!! urlă directorul la el și prinse a țopăi
și a bate din picior. Ține-ți gura cînd vorbește cu
'mneata conducerea!... Aiasta se cheamă hartă?...
Aiasta-i hartă la 'mneata, te-ntreb!! Pen'ce nu-i
pusă pe căluș?! Pen'ce Volga de pe ea îi
încujbată?! Pen'ce Leningradul nu-i Petrograd?!
Pe ce bază Marea Neagră-i albastră?! Pen'ce ți-a
pierit în ziua de ieri șarpele?! Cine, te-ntreb, a
turnat cerneală-n acvariu?!

— Asta a făcut-o elevul Fisuhin, îl dădu de gol
pe Fisuhin profesorul mort de frică, i-a dat șarpelui
să bea picături de valeriană.

Urletul care urmă făcu să zdrăngănească
geamurile de la ferestre:

— A-ha-ha-a-a! Va's'că, Fisuhin!! Să-mi fie
adus Fisuhin și-l sfîrtec în patru bucăți!!

— Fisuhi-i-i-in!! gema de mama focului
clădirea.

— Nu mă dați, fraților, pe mîna lui, plîngea
Fisuhin, șezînd îmbrăcat în closet, nu ies de-aici,
nu ies, chiar de spargeți ușa...

— Hai, Fisuha, ieși afară! N-ai ce-i face... E
musai să ieși. Mai bine să mori numai tu, decît noi
toți, îl implorau colegii.

— Aicia-i?! tună un glas în apropierea closetului.

— Aici, gemură în cor elevii, s-a zăvorât în closet.

— Aha! Așa, va's'că!... S-a zăvorât... Spargeți!... Ușile!! Dați încoa o rangă!! Să fie chemați rîndașii!! Să-l scoată pe Fisuhin din closet!!!

Teribilele lovituri ale unor topoare ropoteau ca o grindină în toată clădirea, și ca răspuns la ele se înălța aprig vaierul subțiratic al lui Fisuhin.

Cîinele vorbitor

Orice om desfășoară activitate culturală în felul său.

Zicală rusească

Așa se întîmplă întotdeauna cu trenurile: merg și tot merg – și deodată nimeresc în cîte-o fundătură dintr-alea în care nu se află nici dracu, în afară de păduri și activiști culturali.

Un asemenea tren a făcut haltă într-o stație oarecare de pe ruta c. f. spre Murmansk și a scuipat dintr-însul pe un oarecare individ. Acesta a poposit în stație exact atît cît a poposit și trenul – 3 minute – după care și-a luat valea, numai că urmările vizitei sale s-au dovedit a fi incalculabile. Omul a izbutit să se fițîie de colo pînă colo prin stație și să lipească la repezeală două afișe: unul pe zidul roșcat din preajma clopotului, iar celălalt, pe ușa posomorîtă a clădirii cu firma:

CLUBUL C. F.

Afișele au stîrnit în stație o adevărată babilonie. Oamenii ajunseseră să se cațare unul pe umerii celuilalt, pentru a afla despre ce-i vorba.

Oprește-te, trecătorule!! Grăbește-te să vizionezi!

Doar o singură reprezentatie în localitate, după care se pleacă la Paris!

Cu acordul conducerii.

Renumitul cow-boy și fachir

JOHN PEIRCE

cu numerele sale de atracție renumite în întreaga lume, cum ar fi: va dansa purtînd un samovar în clocot pe creștetul capului, va călca cu picioarele goale pe cioburi de sticlă și se va culca pe ele cu fața în jos.

ÎN PLUS, LA CEREREA RESPECTABILULUI PUBLIC, VA FI MÎNCAT DE VIU UN OM, PRECUM ȘI ALTE NUMERE DE VENTRILOCVENTĂ. ÎN ÎNCHEIERE, VA FI PREZENTAT CÎINELE VORBITOR ȘI CLARVĂZĂTOR SAU MINUNEA SECOLULUI XX.

Cu stimă, *John Peirce* – magul alb.
Pentru conformitate:
Președintele Consiliului de conducere al clubului.

* * *

Peste trei zile, clubul, care cuprindea de obicei vreo 8 oameni, a ajuns să cuprindă 400, dintre care 350 nu figurau printre membrii săi.

Veniseră pînă și țărani de prin împrejurimi, iar bărbile lor cunate priveau de la galerie spre scenă. Clubul vuia, rîdea, larma zbura-n el de sus în jos. Aidoma unei păsăruici trecu-n zbor prin sală zvonul cum că va fi mîncat de viu președintele Comitetului sindical de întreprindere.

Telegrafistul Vasea se așeză la pian și, în sunetele cîntecului *Dor de patrie*, apăru în fața publicului cow-boy-ul și magul John Peirce.

Acesta se dovedi a fi un ins pirpiriu, într-un costum tricotat, mulat pe corp și împodobit cu paiete. El intră în scenă și trimise publicului bezele. Publicul îi răspunse cu aplauze și urlete:

— E timpul să-ncepeți!

John Peirce se dădu puțin îndărăt, zîmbi, și-n aceeași clipă cumnățica rumeioară a președintelui Comitetului de conducere al clubului aduse pe scenă un samovar burduhos în clocot. Aflat în primul rînd de scaune, președintele se îmbujoră la chip de mîndrie.

— Al dumneavoastră-i samovarul, Fedosei Petrovici? se porni publicul să şușotească.

— Al meu, răspunse Fedosei.

John Peirce apucă samovarul de toarte, îl ridică pe o tavă, apoi întregul aranjament și-l puse pe creștet.

— Maestro, vă solicit un *matachin*³², spuse el cu glas sugrumat.

Maestro Vasea apăsă pedala, și *matachin*-ul prinse a țopăi pe clapele istovitei pianine.

Săltîndu-și picioarele slăbănoage, John Peirce începu să danseze pe scenă. De încordare, chipul i se congestionă. Samovarul huruia pe tavă, trepidînd pe piciorușe și improșcînd uncrop.

— Bi-is! vuia clubul entuziasmat.

Apoi Peirce își prezentă următoarele numere miraculoase. Descălțîndu-se, păși încolo și înapoi pe cioburile de sticlă procurate chiar din stația de cale ferată și se culcă pe ele cu fața în jos. După care urmă pauza.

* * *

— Și-acum, hai, înfulecă un om de viu! vui teatrul.

Pierce își duse mîna la inimă și adresă invitația:

— Rog să poftească un doritor.

Teatrul încremeni.

— Petea, du-te tu, propuse cineva dintr-o lojă laterală.

— Deștept mai ești, i se răspunse din aceeași parte, ba du-te tu.

— Așadar, nu sînt doritori? întrebă Peirce, arborînd un zîmbet feroce.

— Să ni se dea banii înapoi! bubui un glas de la galerie.

— Întrucît nu există nici unul doritor de a fi mîncat, numărul din program se suspendă, anunță Peirs.

— Adă cîinele! vociferau cei de la parter.

* * *

Cîinele clarvăzător se dovedi a avea înfățișarea celui mai prizărit exemplar din soiul cîinilor de

curte. John Peirce se opri în fața câinelui și rosti din nou:

— Invit pe scenă pe cei doritori să stea de vorbă cu câinele.

Răsuflînd din greu după bericile băute, urcă pe scenă președintele clubului și se opri lîngă potaie.

— Vă rog să-i puneți întrebări.

Președintele stătu o vreme și se gîndi, se făcu alb la față și întrebă în liniștea de mormînt care se așternuse în sală:

— Ia spune-mi, câine, cît e ceasul?

— Nouă fără un sfert, răspunse câinele scoțînd limba.

— Cruce de aur cu noi! răcni cineva de la galerie.

Făcîndu-și semnul crucii și îmbulzindu-se care mai de care spre ieșire, mujicii lăsară într-o clipită galeria goală-goluță și se duseră la casele lor.

— Uite ce-i, dragă omule, i se adresă președintele lui John Peirce, ia zi-mi, cîte parale face câinele ăsta?

— Iertați-mă, tovarășe, dar acest câine nu-i de vînzare, răspunse Peirce, acest cățeluș este un erudit, un clarvăzător.

— Vrei doi cervoneți pe el? zise președintele, înfierbîntîndu-se.

John Peirce refuză.

— Poftim trei, oferi președintele și vîrî mîna în buzunar.

John Peirce se codi.

— Cățelușule, vrei să vii să mă slujești pe mine? întrebă președintele.

— Vrem, cum să nu, răspunse câinele și tuși.

— Poftim cinci! slobozi un răcnet președintele.

John Peirce scoase un oftat, după care rosti:

— Fie, luați-l.

* * *

Pe John Peirce, binișor îmbătat cu bere, îl luă și-l duse următorul tren. Iar el, la rîndul lui, duse cu

sine și cei cinci cervoneți președințiali.

În seara următoare, clubul înghiți din nou vreo trei sute de oameni.

Cîinele stătea pe estradă și arbora un zîmbet îngîndurat. Președintele se așază în fața lui și-l întrebă:

— Ei, ia spune-mi, dragă Milord, cum ți-a plăcut la noi, pe ruta asta a căii ferate către Murmansk?

Milord însă rămase mut cu desăvîrșire.

Președintele păli.

— Ce-i cu tine, întrebă el, ce s-a-ntîmplat, ai amuțit?

Dar cîinele nu catadicsi să răspundă nici de astă dată.

— Vezi că el nu discută cu neghiobii, se-auzi un glas răutăcios de la galerie. Și întreaga sală fremătă.

* * *

După exact o săptămînă, trenul debordă în stație un individ. Acesta nu lipi nici un afiș, ci, strîngînd sub braț geanta, se duse întins la club și-l căută pe președintele consiliului de conducere.

— Dumneavoastră aveți aci un cîine vorbitor? îl întrebă posesorul genții pe președinte.

— Da, răspunse președintele înroșindu-se, numai că s-a dovedit a fi un cîine fals. Nu scoate o vorbă. A trecut pe-aici pe la noi un escroc. El vorbea din burtă în locul cîinelui. S-au dus pe apa sîmbetei banii mei...

— Așa, vasăzică, spuse îngîndurată geanta, iată că eu v-am adus o hîrtiuță, tovarășe, precum că sînteți eliberat din conducerea clubului.

— De ce?! exclamă consternat președintele.

— Păi pentru faptul că, în loc să vă ocupați de activitatea culturală, organizați la club mășcării, sușe.

Președintele își lăsă capul în jos și luă hîrtia.

[32](#) Melodie de dans cu tempo rapid (sp.).

Au afișat sau nu?

Știți dumneavoastră ce-i aceea tărăgănare? Nu, nu știți.

Documentul lui Koposop și Kogocois

Totul a pornit de la faptul că dactilografa a bătut la o mașină mizerabilă și pe un petec de hîrtie mizerabil cele ce urmează:

„Iuzovo, PC-17, DS, MS, ȘT³³

Comitetul sindical al stației Iuzovo Vă roagă să faceți demersurile cuvenite pentru procurarea și afișarea în toate spațiile atelierelor, depourilor, birourilor etc. a Contractului colectiv de muncă, a Codului muncii, a noului Contract local și a Regulamentului de ordine interioară, spre informarea largă și permanentă a lucrătorilor din serviciile Dumneavoastră, totodată Vă previne că, peste cîtva timp, Oficiul de protecție a muncii din cadrul Comitetului sindical va efectua un control privind modul în care au fost îndeplinite indicațiile prezentei, iar persoanelor din administrație care nu și-au făcut datoria față de sindicat, în sensul celor de mai sus, li se va întocmi proces-verbal.“

Ian te uită! Li se va întocmi proces-verbal.

Apropo de procesele-verbale: oare de ce toți cei de la noi socot de datoria lor să semneze indescifrabil? Că doar domniile voastre nu sînteți miniștri, tovarăși! În josul petecului de hîrtie – două semnături. Cea de deasupra n-ar fi putut fi în nici un chip descifrată, dacă nu s-ar fi întîmplat s-o repete dactilografa: Neceaeu. Iar cea de dedesubt putea fi citită în două feluri: dacă găseai cu cale că este scrisă cu litere latine, reieșea Kogocois, iar dacă le luai drept litere rusești, reieșea Koposop.

În fond, asta n-are nici o importanță. Era însă și ceva plăcut și anume faptul că pe acea hîrtiuță se distingea perfect inscripția de pe ștampilă: „Proletari din toate țările, uniți-vă“.

Asta se petrecea la data de 18 octombrie 1923.

O întrebare malițioasă

„Către DS Iuzovo

Dar unde sînt acele exemplare ale Codului muncii din 1922 și ale Regulamentului de ordine interioară, care v-au fost expediate de către conducerea căilor ferate? Ele erau doar expuse în birourile stației. Noul contract colectiv de muncă încă n-a fost expediat. El se află publicat în ziarul *Gudok*, Nr. 1022.

Semnăturile le vom reproduce așa cum sînt ele scrise, n-ai ce-i face.

Pentru șeful Sectorului 2, exploatare,

Pulplu.“

Ai să dai contractul!

„Către DN-2

Prin prezenta, referire la Comitetul sindical Iuzovo, vă rog să-mi trimiteți cîte 3 exemplare din Contractul colectiv de muncă, Codul muncii, Regulamentul de ordine interioară.

Șeful st. Iuzovo, *Kozakil*.

21 octombrie 1923“

Ai să mi-l dai, ți-o spun!

„Către DN-2, la Nr. 18999

Comitetul sindical pretinde să fie afișate la casa de la magazia de mărfuri, la casa de bilete, la cancelarie și la birourile serviciilor tehnice, dar eu am primit doar cîte 1 exemplar, motiv pentru care vă și solicit să-mi mai trimiteți cîte 3 exemplare“, scrie cu înverșunare șeful stației Iuzovo și, cuprins de panică, își transformă numele, cînd semnează, din *Kozakil* în *Kozelkov*.

Iar asta se petrecea după o lună de zile, la 19 noiembrie 1923.

În sfîrșit, un sprijin

„Către DS

Fac demersuri pentru satisfacerea solicitării DS Iuzovo.“

Semnează A. Purlis (fost Pulplu).

Și contrasemnează fostul Keșevlent, iar actualmente Konovoi.

Minuni, tovarăși!

„Către DS Iuzovo

Potrivit explicației cuprinse în D, Nr. 396444 din 4 decembrie a. c., s-au primit de la centru doar 60 exemplare din Contractul colectiv de muncă, drept urmare, centrul nu poate trimite mai mult decât, dar vi se face recomandarea de a interveni în acest sens pe lângă Comitetul sindical local.“

Zbang! Uite că nu-s...

Oare cine l-o fi dezamăgit într-atât pe Kozakil, sârmanul șef al stației? Păi cine altul decât același Pulplu care, imaginați-vă, făcuse demersuri în favoarea sa. Iar pentru variație, a semnat de astă dată: A. Pulit...

Asta se petrecea cu 2 zile înainte de Crăciun, pe 23 decembrie.

Ce-i rămînea amu-șa lui Kozakil de făcut?

Nu-i rămînea nimic altceva de făcut decât s-o cîrmească din nou spre Comitetul sindical.

Și a cîrmit-o.

„Către Com. sind. local Iuzovo, la Nr. 807

...aplicînd... sub Nr....“ ș.a.m.d. „rog să ne expediați... acel număr de exemplare pe care-l considerați dumneavoastră necesar“ ș.a.m.d.

24 decembrie, în Ajunul Crăciunului.

Le-au expediat?

Nu se știe.

Comitetul sindical local scrie în preajama Anului Nou...

De afișat trebuie afișat, „dar de aprovizionarea cu numărul necesar se ocupă org. ec.“

A sfeclit-o Kozakil! Nu mai are încotro.

* * *

Aici corespondența se întrerupe. Întreaga corespondență pornește de la o hîrtie a unui anonim.

Către redacția ziarului *Gudok*.

Față de astea, un lucrător din sectorul cultural vă trimite materialul (9 ianuarie 1924).

Merci.

Dar or fi afișat, în cele din urmă, Contractul colectiv?

Poate că l-au afișat, într-adevăr. Și atîrnă acum pe perete, zîmbind de-acolo cu nenumăratele sale paragrafe.

— L-au afișat, zic eu, lua-m-ar naiba!

Dar nu-i exclus nici să nu-l fi afișat.

Ba-i chiar mai plauzibil că nu.

Deoarece în teancul baban de corespondență există cîteva mostre de documente în care se strigă că lucrătorilor nu li se dă rația de lapte. Or, în Contractul colectiv de muncă se spune clar că trebuie să li se dea.

Ia uite ce chestii se petrec...

³³ În acest text se întîlnesc un șir de abrevieri din domeniul căilor ferate, folosite în mod excesiv de ziarul *Gudok* [la care colabora frecvent Bulgakov]. Doar o parte dintre ele mai pot fi descifrate astăzi, ca de pildă: DS – șeful stației (al gării); ȘT – telegrafist principal; PC – șeful unui sector sau al unui tronson de cale ferată. (Nota red. ruse)

N. B. Această precizare a editorului rus este valabilă și pentru alte scrieri din prezentul volum (n. tr.).

Trei camere de tortură

I. Pentru 30 de cop. Tortura cu sifilis

O încăpere strîmtă în subsolul unor instituții. Afară – o inscripție: „Frizer“. În interior: „Meșterii au asigurată bunăstarea de către întreprindere și nu primesc bacșiș“; „Cel ce primește bacșiș nu este demn să fie membru de sindicat“.

Întreprinderea care asigură bunăstarea se compune dintr-o oglindă pîngărită de sus pînă jos de muște, un borcan cu smocuri de vată, un pulverizator și o pastișă de arătare chelboasă, nebărbierită și cu un glas dogit, care demonstra fără echivoc că aveai în fața ochilor un caz de sifilis proaspăt contractat.

Discuția o începe arătarea:

— Dumneavoastră ce doriți? Un ras?

— Da.

— Luați loc în fotoliu.

De după draperia de stambă – un fișîit de brici care se tîrșîie de-a lungul curelei, însoțit de alte sunete ce amintesc cum nu se poate mai clar de scuipăturile molcome plasate pe cureaua aceea.

„Poate că, spre norocul meu, individul n-are sifilis. Poate că-i pur și simplu răcit.“

— Păi... cam jupoaie briciul ăsta...

— Ei aș? Cum să jupoaie...

Hîrști... hîrști... hîrști...

— Aoleu! De ce-mi sfîrteci urechea?!

— Aveați o zgaibă acolo, s-a zis cu ea...

— Iod aveți?

— N-avem iod, dar am să v-o cauterizez cu pietricica asta. Radem și ceafa?

— Nu-i nevoie.

— Odecolon doriți?

— Nu

— Pudră doriți?

— Nu.

— Cu părul ce facem?

— Nu faceți nimic, vă rog. Spuneți-mi cât mă costă?

— 30 de copeici.

— La revedere.

Nici un răspuns. Barbierindu-se zilnic și dimineața, și seara vreo douăzeci de zile în șir se tot apropie de oglindă, își proptește obrazul în palme, se cercetează. Așteaptă cu îngrijorare să apară sifilisul. Oprește pe stradă medici cunoscuți de-ai săi și le spune:

— Ce mai faceți ? Frumoasă vreme. Dar știți ceva, m-am bărbierit într-o bună zi la frizeria instituției noastre... Hi-hi... vă rog să mă iertați că vă deranjez... Mă întreb, oare asta n-o fi primul semn de sifilis?

— Asta-i pur și simplu o jupuitură.

— *Merci*. Vă rog să mă scuzați, știți, eu sînt neurastenic.

— Individul n-a făcut altceva decît să vă jupoaie toată mutra.

— Hi-hi-hi. Într-adevăr, e o canalie ordinară.

Barbierindu-se în cea de a 21-a zi, își recapătă liniștea, începe să se îngrașe.

II. Pentru o rublă. Tortura cu odecolon

Patru oglinzi. 8 aplice. Pudră, pulverizatoare, odecolon verzuliu. Două scuiători. În prag tronează o femeie însărcinată, îmbrăcată într-un halat alb și cu o perie de haine în mînă. Kamenev, președintele Sovietului, verde pe de-a-ntregul, ocupă prima pagină a revistei *Ogoniok*. Din cînd în cînd, lui Kamenev îi ia vremelnice locul Budionnii sau vreun muncitor care triază pitaci în curtea monetăriei.

— Ehei... Oare am mult de așteptat?...

— 'Fțiți, l'ați loc... Cinci minutele, nu mai mult... Ei, cu ce vă servim?

— Un ras, vă rog.

— Jenia! In-stru-mentele. Nu plecați pe nicăieri din Moscova?

— Păi... nu prea.
 — Briciul vă deranjează cumva?
 — A-a... deloc, e bine așa.
 — Ce s-a-ntîmplat de nu v-am mai văzut de mult la față? Noi credeam că sînteți în vilegiatură.
 — Da de unde, care vilegiatură... N-am bani.
 — Ha-ha-ha. Ca mai toată lumea. V-ați bărbierit de unul singur?
 — A, nu, m-a bărbierit un nemernic...
 — Hi-hi-hi. Se vede cît de colo... Să vă împrăștiăm nițeluș fața?
 — În regulă... de acord.
 Fîșșș... fîș... fîșșș...
 — Aoleu, aoleu! Da ustură al naibii odecolonul dumneavoastră!
 — V-a nimerit cumva vreun stropșor în ochi? Ferească Dumnezeu să-ți intre-n ochi! Pudră pe toată fața?...
 — Cît am de plată?
 — 85 de copeici... Jenia! Perie-l pe dumnealui.
 Pșșșap...pșșșap.
 — Cît îi dau fetei, zece sau cinsprezece? Păi, lua-i-ar naiba – îi dau 15, vine taman o rublă per total.
 — La revedere!
 — (Toți în cor) Pe curî-î-înd!

III Pentru 3 rub. 50 cop. Tortura luxului

Nouă oglinzi. Sub oglinzi, măsuțe de marmoră gemînd de flacoane șlefuite în fațete. Fotolii zmeurii, rabatabile. Noian de lumini reflectate-n oglinzi. În pragul ușii – galoane și o mutră de om trecut de ani.

— Șepcuța, vă rog...
 „Am sfeclit-o. Dumnealui, vasăzică, douăzeci de copeici?...“
 „Bărbieritul – 30 cop.“
 „Tunsoarea – 50 cop.“
 „Pînă aici, mai treacă-meargă, mă mai ține punga... Dar o să-mi propună escrocul să mă spele

pe cap – am să-i spun că mă duc la baia comunală. S-o șterg frumușel pînă nu-i prea tîrziu? De două rublișoare m-am ars ca popa...”

— Cine urmează la rînd? Dumneavoastră? Pofțiți, vă rog. Căpșorul cum îl spălăm, cu pixafon sau cu șampon?

„Lua-l-ar bengal!”

— Știți... eu de-aici mă duc la baie... hm... de fapt, se poate... cu pi... cu șampon...

— Băie-țas! Pentru un spălat pe cap!

Uscător electric cu aer fierbinte, șal alb – în luciul oglinzii, un beduin. Hm... Nu se vede pe nicăieri lista de prețuri...

— Dumneavoastră aveți o piele fină, catifelată... S-ar cuveni o compresă fierbinte. Băie-țas, pentru o compresă! Permiteți să dăm cu briolină?

„Sfinte Sisoie! Cît o mai costa și briolina asta?”

Peste sprîncene se plimbă o periută.

— Pof-tiți, vă rog.

— Cît mă costă?

— Trei ruble, vă rog.

— Ch-ch... Hm...

— Pofțiți la casă, vă rugăm. Încasați de la dumnealui trei ruble.

Pe traseu, pînă la casă – o persistentă fantomă în alb. Ce-o mai vrea și fantoma? Cinzeci de copeici – fantomei – dumneaei nu-i demnă de a fi membră de sindicat. Asta se vede cît de colo după ochii ei. Iar ăstuia – douăzeci de copeici. Fi-i-ar afurisite galoanele! Aveam în buzunar cinci rublișoare. Și-am rămas doar cu o rublă și treizeci.

Și-acum, tunde-o! Afară cu tine! Și asta, pentru totdeauna!

Moscova anilor '20

Introducere

Să nu vă închipuiți cumva că am studiat Moscova anilor 1921-1924 de undeva din niște preafrumoase depărtări. O, nu, eu am locuit în ea, am străbătut-o cu pasul în lung și-n lat. Am urcat pînă la ultimul etaj în mai toate clădirile ei cu cinci etaje în care tocmai se instalaseră noile instituții, și cum nu exista nici un etaj cinci la care să nu figureze o instituție, vă asigur că îmi sînt cunoscute absolut toate aceste etaje, fără excepție. Mergi, bunăoară, cu birja pe stradela Zlatouspensi, în vizită la numitul Iuri Nikolaevici, și brusc îți aduci aminte:

— Tii, ce căsoi! Dar stați puțin, eu am mai fost în imobilul ăsta! Pe onoarea mea c-am mai fost! Ba chiar mi-amintesc și cînd anume. În ianuarie 1922. Da ce naiba m-o fi adus aici? Păi asta s-a întîmplat în momentul în care m-am angajat la un proaspăt ziar particular, axat pe probleme de comerț și industrie, și i-am cerut redactorului-șef un avans. Avans dumnealui nu mi-a dat, dar mi-a zis: „Vă duceți pe stradela Zlatouspensi, la etajul 5, camera Nr...” Stați puțin, parcă a zis 242? Sau poate 180?... Nu mai țin minte. Dar n-are importanță... Într-un cuvînt, mi-a zis: „Vă duceți acolo și o să primiți de la Glavhim³⁴ anunțuri pentru mica publicitate „...sau poate a zis de la Tîntrohim³⁵? Nu mai știu. Dar asta nu importă... „O să primiți de-acolo anunțuri pentru mica publicitate, de la mine veți avea 25%“, a mai zis. Dacă acum mi-ar spune cineva: „Duceți-vă și obțineți anunțuri publicitare“, i-aș răspunde ritos: „Nu mă duc“. Nu doresc să bat drumurile în căutare de anunțuri. Nu-mi place să umblu după anunțuri. Asta nu-i specialitatea mea. Pe cînd atunci... O, atunci alta era situația. Atunci mi-am îndesat bine șapca pe cap, am luat, supus, carnetul

acela stupid cu anunțuri și am pornit-o la drum ca un lunatic. Era un ger pur și simplu de necrezut, un ger cum nu se mai întâmplase nicicând să fie. Am urcat pe trepte pînă la etajul 5, am găsit camera respectivă la Nr. 200, acolo am găsit un bărbat roșcovan, chel, care, ascultîndu-mi păsul, nu mi-a oferit nici un anunț publicitar.

Apropo de etajele 5. Să-mi fie cu iertare, dar, după toate aparențele, imobilul ăsta are lifturi, nu? Are, cum să nu. Are. Numai că pe-atunci, în 1922, puteau merge cu liftul doar persoanele care sufereau de valvulopatie cardiacă. Asta, pe de o parte. Iar pe de alta, lifturile nu funcționau. Astfel că, atît persoanele cu certificat de valvulopat, cît și cele cu inima sănătoasă (printre care mă număram și eu) urcau pînă la etajul 5 în același fel, pe jos.

Acum alta-i situația. O, acum situația-i cu totul alta! Mai deunăzi, m-am dus în vizită la niște cunoștințe care locuiesc în zona Patriarșie Prudî. Aflat într-o bună dispoziție, urcam pe trepte către etajul 5, situat la vreo 100 de picioare deasupra nivelului mării, cînd văd deodată, atîrnînd în cușca lui zăbrelită, un lift scaldat într-o lumină veselă și înțepenit de-a binelea între etajele 3 și 4. Din el răzbăteau plînsul unei femei și basul bombănitor al unui bărbat.

— Ar trebui puși la zid, ticăloșii!

Pe trepte stătea un ins cu înfățișare de portar, alături de el, un altul, cu pantalonii mînjiți de ulei, pesemne mecanicul, și-n prejma lor, niște muieri curioase de la apartamentul 16.

— Asta mai lipsea, zicea mecanicul cu un zîmbet de uimire pe chip.

Noaptea, cînd mă întorceam acasă din vizită, liftul atîrna în același loc, dar era cufundat în beznă și din lăuntrul lui nu se mai auzea nici un glas. Probabil că, după ce stătuseră așa, suspendați, vreo două săptămîni, cei doi nefericiți și-au dat duhul de foame.

Dumnezeu știe dacă acel Țentro- sau Glavhim își mai are ori nu sediul la aceeași adresă. Te pomenești că acum se află instalat acolo vreun te miri ce Himtrest³⁶ sau poate altceva. După cum e la fel de posibil să nu mai existe de mult nici acel Him, nici acel roșcovan chel, iar camerele să fi fost închiriate și taman în locul în care se afla biroul cu călimara, să se afle acum o pianină sau o canapea moale, iar în locul respectivului om chimic să vezi o domnișoară fermecătoare, cu părul oxigenat, care stă și citește de zor *Tarzan*³⁷. Totu-i posibil. De un lucru mă bucur, că n-am să mai urc niciodată la etajul acela nici pe jos, nici cu liftul.

Într-adevăr, multe s-au schimbat între timp sub ochii mei.

Dar pe unde n-am fost! Pe strada Measnițkaia de sute de ori, pe strada Varvarka – la complexul comercial Delovoi Dvor, în Piața Staraia – la Țentrosoiuz³⁸, am umblat pînă la epuizare și prin raionul Sokolniki, am fost nevoit să bat drumurile și prin depărtata zonă Devicie Pole. De nenumărate ori, mînat de-o singură dorință – aceea de a-mi găsi o sursă de subzistență – am străbătut întreg teritoriul de necuprins și straniu al capitalei. Și adesea mi-am găsit-o – modestă, e drept, nesigură, instabilă. Mi-am găsit-o în posturi dintre cele mai de necrezut și totodată vremelnicești ca o ftizie galopantă; mi-o dobîndeam prin procedee stranii, precare, multe dintre ele pîrîndu-mi-se acum, cînd mi-e ceva mai ușor, chiar și mie ridicole. Scriam pe-atunci, la un ziar mărunț, cronică pe probleme de comerț și industrie, iar nopțile compuneam foiletoane amuzante, despre care eu personal aveam impresia că n-au mai mult haz decît o durere de dinți; am înaintat pe-atunci o cerere la Lnotrest³⁹, iar într-o seară, exasperat de faptul că hrana mea se rezuma doar la untdelemn și cartofi și că ghetele-mi erau găurite, am creat un

proiect de reclamă comercială luminoasă, care-ți lua ochii. Că acest proiect era bun o ilustrează cu prisosință împrejurarea în care, atunci când m-am dus cu el la un prieten de-al meu, inginer, ca să-și dea cu părerea, acesta m-a îmbrățișat, m-a sărutat și mi-a spus că aș fi procedat mult mai bine dacă mi-aș fi ales ca profesie ingineria; de unde rezultă că ajunseseam să realizez cu propria-mi minte ceva întru totul asemănător cu acea alcătuire care strălucește deja în Piața Teatralnaia. Ce demonstrează asta? Asta demonstrează un singur lucru și anume: că omul care se luptă pentru propria sa existență este capabil de fapte mari.

Ajunge însă! Pe cititor nu-l interesează, desigur, cum anume am înotat eu prin vîltoarea vieții moscovite, dar mi-am zis să povestesc toate astea cu singurul scop de a-l face să mă creadă că Moscova anilor '20 îmi este cunoscută pînă în cele mai mici amănunte. Fiindcă am scotocit-o de-a lungul și de-a latul. Și am de gînd s-o descriu. Dar, procedînd la descrierea ei, mi-aș dori să fiu crezut. Dacă voi spune despre un lucru că arată așa, înseamnă că realmente așa arată!

În viitor, când la Moscova vor începe să vină oameni de vază din străinătăți, mai am ca rezervă și calificarea de ghid.

I Problema locuințelor

„...Hei, doresc un apartament!!“

Bărbierul din Sevilla, actul 2

Să ne-nțelegem o dată pentru totdeauna: locuința reprezintă piatra de temelie a existenței umane. Să apelăm la următoarea axiomă: fără locuință, omul nu poate trăi. Acum, ca un adaos la astea, aduc la cunoștința tuturor trăitorilor în Berlin, Paris, Londra și-n alte localități de-aiurea – în Moscova nu există apartamente.

Și-atunci, cum trăiesc oamenii?

Păi uite-așa, trăiesc.

Fără apartamente.

Dar asta-i puțin spus; în acești ultimi trei ani de când mă aflu în Moscova, m-am convins definitiv și fără nici o rezervă de faptul că moscoviții au pierdut până și înțelesul noțiunii de „apartament“ și numesc, în chip naiv, prin acest cuvânt ce vrei și ce nu vrei. De curînd, bunăoară, unul dintre cunoscuții mei din domeniul gazetăriei a primit, de față cu mine, o hîrtiuță: „Să se repartizeze tovarășului cutare un apartament în imobilul Nr. 7 (unde-i tipografia)“. O semnătură, însoțită de o ștampilă rotundă cu caractere grase.

Tovarășului cutare i s-a repartizat apartamentul cu pricina, și la tovarășul cutare m-am dus eu seara în vizită. Pe scara fără balustradă era vărsată niște ciorbă, iar de-a curmezișul scării atîrna, asemenea unui șarpe, un cablu gros, rupt. La etajul de sus, după ce-am mers o bucată de cale pe un strat de cioburi și pe lîngă niște ferestre dintre care jumătate erau bătute în scînduri, m-am pomenit într-un spațiu cufundat în beznă, și-n spațiul acela am început să strig. La strigătul meu a răspuns o dîră de lumină pe care, urmînd-o, am intrat undeva, iar acolo am dat de amicul meu. Unde intrasem? Habar n-aveam. Era un loc întunecos ca o mină, cu cinci despărțituri, alcătuite din pereți de placaj și semănînd cu niște cutii mari, lunguiețe, de carton, cum sînt cele pentru pălării. În cutia din mijloc, pe un pat, ședea amicul meu, lîngă el, soția sa, iar lîngă soția sa, fratele său, frate care, fără a se ridica de pe pat, ci doar stînd cu brațul întins spre peretele din față, desena cu cărbune portretul numitei soții. Soția citea *Tarzan*.

Ai fi zis că cei trei locuiau într-un microreceptor telefonic. Imaginați-vă voi, cei care trăiți în Berlin, cum v-ați simți dacă v-ați pomeni instalați într-un microreceptor telefonic. Orice șoaptă, orice zgomot, chiar și al unui băț de chibrit căzut pe podea, se auzea în toate cutiile de carton, iar a lor era cea din mijloc.

— Mania! (Din prima cutie.)
— Ce-i? (Din ultima cutie.)
— Ai niște zahăr? (Din prima cutie.)
— În Lustgarten, în centrul Berlinului, a avut loc o demonstrație a mii și mii de muncitori purtând steaguri roșii... (Din cutia alăturată, din dreapta.)
— Am niște bomboane... (Din ultima cutie.)
— Ești un porc! (Din cutia alăturată, din stînga.)
— Ți-am spus, la șapte jumătate mergem împreună!
— Șterge-l, te rog, tu la nas...

După vreo zece minute a început coșmarul: n-am mai fost în stare să înțeleg care anume din vorbele rostite îmi aparțin mie și care nu, iar cu auzul deslușeam fel și fel de chestii venite de-aiurea. Prin comparație, chinezii, despre care se știe că excelează în materie de tortură, sînt pur și simplu niște bieți copilandri. Ar putea ei sta mult și bine să-și bată capul, că n-ar ajunge în veac la o atare năsrîmbă!

— Cum ați nimerit voi aici? Ho-ho-ho!... Delegația sovietică, însoțită de membrii coloniei sovietice, s-a îndreptat spre mormîntul lui Karl Marx... Zău?! Iau auzi vorbă — „zău“! Vă mulțumesc, am băut... Cu bomboane?... Dă-i naibii! Porcule, porcule, porcule! Alungă-l afară! Dar dumneavoastră unde sînteți?... În Kyoto și Yokohama... Nu minți, nu minți, porcalanule, de mult văd eu care-i treaba!... Cum adică, n-are closet?!!

Doamne, Dumnezeu! Am luat-o din loc, fără a mai zăbovi o clipă, iar ei au rămas. Eu unul n-am petrecut decît un sfert de ceas în cutia aceea, pe cînd ei locuiesc acolo de 7 (șapte) luni.

Da, iubiți concetățeni, cînd m-am văzut la mine acasă, am simțit pentru prima oară că totul pe lume este relativ și convențional. Aveam senzația că trăiesc într-un palat, că la fiecare ușă îmi stă cîte-un lacheu pudruit, îmbrăcat în livrea roșie, și că în

jur domnește o liniște mormîntală. Liniștea e o stare plină de măreție, un dar al zeilor, un paradis – asta e liniștea. De fapt însă, eu am o singură ușă, una (și deopotrivă o singură cameră, una), și ușa aceasta dă direct într-un coridor, iar pe partea cealaltă, în diagonală cu ea, locuiește preavestitul Vasili Ivanovici, dimpreună cu preavestita sa nevastă.

* * *

Mă jur pe ce am mai sfînt, și asta în fața tuturor, că, de fiecare dată cînd mă așez să scriu despre Moscova, mi-apare dinaintea ochilor, proțăpîtă-ntr-un colț, figura blestemată a lui Vasili Ivanovici. Acest coșmar în veston și izmene vărgate mi-a întunecat soarele! De mă proptesc cu fruntea într-un zid de piatră, îl simt pe Vasili Ivanovici planînd deasupra mea ca un capac de sicriu.

Veți înțelege cu toții că omul acesta este în stare să facă insuportabilă viața oricui în orice locuință s-ar afla, și el a și făcut-o insuportabilă. Toate faptele pe care le comite se dovedesc a fi în detrimentul semenilor săi, iar dacă te uiți în Codul Republicii, n-ai să găsești nici un paragraf pe care dumnealui să nu-l fi încălcat. Spuneți-mi, îi șade bine cuiva să înjure de mamă în gura mare? Firește că nu. Dumnealui însă înjură, nu glumă. Îi șade bine cuiva să tot stea și să bea basamac? Firește că nu. Ei, uite că dumnealui stă și bea. Îi este permis cuiva să tot facă tărăboi? Nu, nimănui nu-i este permis. Dumnealui însă face mereu tărăboi. Ș.a.m.d. Ce păcat că în Cod nu figurează nici un paragraf care să stipuleze că este interzis cîntatul la armonică într-o locuință la comun. În atenția juriștilor sovietici: rog fierbinte să se introducă acest paragraf! Or, dumnealui cînta. Spun: cînta, pentru că acum nu mai cîntă. Să-l fi determinat oare muștrările de conștiință pe acest om să înceteze? A, nicidecum, extravagantii ai Berlinului: el și-a băut armonica.

Într-un cuvînt, un asemenea specimen este de neacceptat într-o societate umană, și să-i acord iertare, eu unul nu pot, nici dac-ar fi să țin cont de originea sa socială. Ba aș zice chiar dimpotrivă: tocmai ținînd cont de acest lucru, nu pot să-l iert. Raționamentul meu e următorul: el trebuie să fie un model de comportare pentru mine, om cu o origine socială dubioasă, și nicidecum eu pentru el. Ca atare, n-are decît să vină oricine să-mi demonstreze că n-am dreptate.

* * *

Și iată că de trei ani locuiesc în același apartament cu Vasili Ivanovici, iar cît o fi să mai locuiesc așa — nu se știe. Poate chiar pînă la capătul vieții, numai că acum, după vizita făcută la cutie, mă simt mai altfel. Dragi concetățeni, nu-i bine să vă înverșunați din cale-afară!

Într-adevăr, mă simt mai altfel. Sînt mai răbdător în viața de zi cu zi și cu mai multă înțelegere față de semenii.

Săptămîna trecută a venit la mine prietenul meu, doctorul G., supărat foc și văicărindu-se:

— Spune-mi, zice, de ce nu m-oi fi însurat și eu?!

Iscată din gura lui, a celui dintîi nevastofob notoriu din Moscova, o asemenea întrebare merita atenție.

A reieșit că administrația imobilului îi restrînsese spațiul locativ. Trasase un perete despărțitor în camera lui și instalase în despărțitură un cuplu, soț și soție. În zadar s-a zvîrcolit și s-a lamentat doctorul. N-a ieșit nimic. Președintele blocului o ținea una și bună:

— N-am ce face, dacă erați însurat, altfel stăteau lucrurile...

După trei zile, doctorul a venit iar la mine și mi-a spus:

— Știi ce, slavă Domnului că nu m-am însurat... Ia zi-mi, tu te cerți cu nevastă-ta?

— Hm... uneori... cum să-ți spun... am căutat eu să-i răspund în doi peri și politicos totodată, trăgînd cu coada ochiului spre nevastă-mea. În general vorbind... se mai întîmplă... vezi tu...

— Și cine-i, mă rog, de vină? a sărit ca arsă nevastă-mea.

— Păi eu, eu sînt de vină, m-am grăbit la rîndul meu s-o asigur.

— E un coșmar. Un coșmar. Un coșmar, trîncăni doctorul, sorbind lacom din ceai, un coșmar! Să stai, mă-nțelegi, și s-auzi în fiecare seară cum răzbate de-alături una și aceeași turuială: „Unde mi-ai fost?“ „La gara Nikolaevski.“ „Minți!“ „Pe cuvînt...“ „Ba minți!“ Peste un minut din nou: „Unde mi-ai fost?“ „La ga...“ „Minți!“ După vreo jumătate de oră: „Unde mi-ai fost?“ „La Ania am fost.“ „Mi-i-nți!!!“

— Sărmana femeie! a zis nevastă-mea.

— Ba eu sînt cel sărman, i-a replicat doctorul, și am să plec la Orehovo-Zuevo. Dracul s-o ia pe aia!

— Pe cine? a întrebat nevastă-mea pe un ton bănuitor.

— Păi... pe-aia... clinica.

* * *

El – la Orehovo-Zuevo, iar amica lui, L.E. – în Italia. Pentru ea nu există loc nici măcar într-o despărțitură. Iar această ultrafermecătoare femeie, care ar fi putut înfrumuseța Moscova, aspiră să ajungă într-o te miri ce Romă scîrbavnică.

Și el, Vasili Ivanovici, va rămîne acasă, iar dumneaei are să plece!

Cît despre Natalia Egorovna, ea a zvîrlit în iarna asta spălătorul de vase jos, pe podea, dar să-l mai smulgă de-acolo n-a fost cu puțință, pentru simplul fapt că deasupra mesei erau 9 grade, iar jos, pe podea, gradele lipseau cu desăvîrșire, ba chiar unul era în minus. Minus un grad. Și cît a ținut iarna a fredonat valsuri de Chopin, încălțată cu pîslari, în vreme ce Piotr Sergheici și-a angajat o servitoare,

ca după o săptămână să-i facă vînt, numai că servitoarea – sîc! – n-a plecat nicăieri. Pentru simplul motiv că a venit președintele administrației și i-a spus lui Piotr Sergheici cum că ea (servitoarea) este membră a asociației de locatari și că ocupă un spațiu din care nimeni n-are dreptul s-o clinească. Și-acum Piotr Sergheici, pur și simplu stupefiat, buimac de cap, cutreieră Moscova de la un capăt la celălalt, întrebînd în stînga și-n dreapta pe toți ce să facă și cum să dreagă? Numai că nimic nu mai poate nici face, nici drege. Servitoarea are în cufăr una legitimație de brav ostaș al Armatei Roșii, care a luptat pentru cucerirea Perekopului⁴⁰, și una legitimație de membru al asociației de locatari. Și-a găsit nașul Piotr Sergheici!

Iar un oarecare tînăr, căruia i s-a plasat în „apartament“ o bătrînică smerită, a întîmpinat-o într-o sîntă zi de duminică, pe cînd aceasta se întorcea de la liturghie, cu următoarele vorbe:

— Tare mi s-a acrit de tine, băbuță smerită.

Și a pocnit-o pe bătrînică-n cap cu o terezie. Iar cazuri ca acesta sau cazuri asemănătoare mi-a fost dat să întîlnesc de vreo patru ori în ultima vreme. Să-l condamn oare pe tînărul făptaș? Nu. Categorie – nu. Fiindcă presimt cu toate fibrele făpturii mele că, dacă mi s-ar plasa în singura mea odaie o bătrînică sau un al doilea Vasili Ivanovici, aș apuca și eu terezia, chit că încă de pe cînd eram copil în casa părintească mi s-a inoculat ideea potrivit căreia nu se cade în nici un caz să pui mîna pe terezie și să treci la acțiune.

Cît despre Sașa, acesta s-a oferit să plătească 20 de cervoneți, doar-doar i-or scoate-o din odaie pe Anfisa Markovna...

Dar ajunge, totuși, cu de-alde astea.

* * *

La urma urmei, ce anume a determinat un asemenea mod straniu și incomod de viață? L-a

determinat doar un singur lucru – lipsa de spațiu, înghesuiala. Indiscutabil, în Moscova e înghesuială.

Și ce-i de făcut?

Un singur lucru se poate face: să se pună în aplicare proiectul meu, proiect pe care-l voi face cunoscut după ce voi scrie, în prealabil, încă un capitol „Despre o viață ca lumea“.

II Despre o viață ca lumea

Iuri Nikolaevici își petrecu un picior peste celălalt și, mestecînd de zor o bucată de chec, mă întrebă:

— Eu unul nu pricep prea bine de ce dumneata, om destul de calm din fire, de cum începi să vorbești despre locuință, te-apucă furia?

Am vîrît și eu în gură o fărîmă de chec (un adevărat deliciu la o cană cu ceai, dar nicidecum la ora 5 după-amiază, cînd omul vine de la slujbă și simte nevoia unei ciorbe, și nu a unei căni de ceai cu chec. Haideți, cetățeni ai capitalei, să lăsăm naibii toate aceste five o'clock-uri!) și i-am răspuns:

— M-apucă furia tocmai pentru că problema asta o cunosc la perfecție. Sînt un specialist de înaltă clasă.

— Mai doriți cumva niște ceai? m-a întrebat discret stăpîna casei.

— A nu, vă mulțumesc, ceai nu mai vreau. Sînt sătul, i-am răspuns eu cu un oftat, simțind o vagă și ciudată stare de toropeală. Fărîmițele de chec pluteau în marea de ceai din lăuntrul meu și-mi creau o senzație de neliniște, de disconfort.

— Dumitale îți vine ușor să vorbești, am continuat eu, aprinzîndu-mi o țigară, cîtă vreme locuiești într-un apartament superb de două camere.

Iuri Nikolaevici izbucni într-un rîs spasmodic, înghițid precipitat niște stafide, apoi scormoni cu mîna prin buzunare. În primul nu găsi nimic. În al

doilea, la fel. Și nici în al treilea. Apoi se repezi spre masă, se cufundă în sertare, se cufundă în niște vrafuri – nu găsi nici acolo ce căuta.

În locul unui număr vechi din ziarul *Nakanune*, dădu peste altul, apărut cu două săptămîni în urmă, îl privi cu admirație și spuse:

— S-a rătăcit pe undeva. Ei, n-are a face.

Cu aceste vorbe, se așeză în genunchi pe dușumea și apucă cu amîndouă mîinile de picioarele fotoliului din colț. Un cîine ciufuit, bucuros nevoie mare de forfota din jur, prinse a se zbengui și a se agăța cu dinții de pantalonii lui.

— Pleacă de-aici! se răsti la el, roșu la față, Iuri Nikolaevici. Fotoliul fu dat într-o parte și, într-o ditamai gaură zdrențuită, cu diametrul de un arșin, se arătă în priveliște turla bisericii de vizavi, pe fondul unui cer de azur.

— Asta-i bună!

— Pînă la renovare nu era, îmi explică fericitul posesor al celor două camere cu gaură, dar iată că au făcut renovarea și gaura.

— Păi tot așa poate fi și astupată.

— A, nu, eu unul n-am s-o mai astup. N-are decît s-o astupe singur cel care mi-a trimis hîrtioara.

Își pipăi din nou buzunarele, dar de hîrtiuță nici vorbă să dea.

— Mi s-a trimis o hîrtioară în care se spune să mă cărăbănesc din acest apartament.

— Unde?

— În hîrtioară stă scris: nu ne privește.

Regret: am simțit o ușurare în suflet. Așadar, mai sînt și alții în situația mea.

* * *

Nu, serios: cum vine asta, „cărăbăniți-vă“?! Doar spații goale nu sînt, nu-i așa? Vasăzică, Iuri Nikolaevici se cărăbănește, iar în locul lui „se cărăbănește“ Sidor Stepanîci, nu-i așa? Dar Iuri Nikolaevici, cel aruncat în stradă, își dorește și el

să intre sub un acoperiș, nu-i așa? Și dacă sub acest acoperiș se află deja instalat Fedosei Gavrilovici? I se trimite, prin urmare, lui Fedosei Gavrilovici hîrtiuța de cărăbăneală, nu-i așa? Deci, Fedosei – în locul lui Ivan, Ivan – în locul lui Ferapont, Ferapont – în locul lui Pankrati...

O, nu, dragi concetățeni, în felul ăsta se ajunge la o adevărată harababură!

* * *

În vara de după nașterea lui Hristos... (Din camera alăturată se-aude un glas de comsomolist: „N-a existat!!“) A existat sau n-a existat, mă rog, într-un cuvînt, vreau să spun că în 1921, cînd am venit la Moscova, și-n următorii ani, 1922 și 1923, am suferit, dragi concetățeni, de o formă acută de invidie. Eu, dragi concetățeni, sînt un om admirabil, o spun fără falsă modestie. Am obținut cartea de muncă în doar trei zile, am stat în total doar de trei ori cîte 6 ceasuri la coadă, și nu cîte 6 luni ca mai știu eu ce nătăfleți. De cinci ori am intrat în serviciu, într-un cuvînt, am biruit toate obstacolele, dar în obținerea unui cuibușor, să-mi fie cu iertare, n-am avut sorți de izbîndă. Nici la trei camere, nici la două, și nici măcar la una. Și așa cum m-am sălășluit în preavestita megieșie cu Vasili Ivanovici, așa am și rămas împotmolit.

(Glasul lui Iuri Nikolaevici din culise: „Dar dumneata ai o cameră clasa-ntîi!!“)

Un cor de tragedie antică. Cei fără locuință:

— Asta-i de-a dreptul revoltător!!!

Fie, n-o să intrăm în dispută. Realitatea e că sînt mulți care s-au aranjat mai bine.

Așadar, împotmolit am rămas. Noian de evenimente s-au petrecut în acest răstimp în lumea de sub lună, și unul dintre ele, care m-a făcut să radiez fățiș de bucurie, a fost aducerea pe banca acuzaților a acestui... ziceți-mi cum se numea?... parcă Țentrojil... mă rog, n-are importanță, pe scurt, a acelora care în anii '21-'22 atribuiau

camere în baza ordinelor de repartitie. Cîte cîte anişori li s-au dat, nu mai țin minte, dar de un lucru îmi pare rău – că nu li s-au dat îndoit. Ulterior, acesta și toate celelalte purtînd aceeași denumire ca și el, cum i-o fi zicînd?... parcă ceva cu „*jil*“⁴¹, au fost de-a rîndul desființate. Și, pe dată, au și început să apară în ziarul *Izvestia* anunțuri: „Caut... Caut... Caut...“, iar eu, unde-am stat, acolo stau și-acum.

Stăteam și mă ofticam de invidie. Fiindcă vedeam disproporționalitatea repartizării bunurilor locative.

* * *

Și-acum, poftim, bunăoară, de vedeți. Păi Zina s-a aranjat de minune. Nu știu cum, chiar în inima Moscovei, și nu într-un cuibușor acolo, ci într-o bombonică de apartament cu trei camere. Baie cu cadă, apărățel telefonic, soț. Cît despre Maniușka, dumneaei prăjește pîrjoalele la aragaz, și Maniușka, pe lîngă toate, are și un spațiu suplimentar, o cameră separată. La un moment dat, i-am pus Zinei cuțitul la gît și i-am cerut insistent să-mi explice în ce mod aceste camere au putut să rămîină intacte?

Păi ăsta chiar că-i un lucru supranatural!!

Patru camere – trei persoane. Și nici o altă persoană străină.

Și Zina mi-a relatat cum că, într-o bună zi, a venit la ei un individ cu un camion și le-a adus hîrtiuța „cărăbăniți-vă“!!

Iar ea s-a apucat și... nu s-a cărăbănit.

Ah, Zina, Zina! De n-ai fi fost tu măritată, te-aș fi luat mintenaș de nevastă. Te-aș fi luat, pe Dumnezeuul meu, și te-aș fi luat și pentru apărățelul telefonic, și pentru butoanele de la aragaz, și n-ar fi existat nici o forță pe lume în stare să mă clinească din apartament.

Zina, tu ești un vultur, nu femeie!

Epoca aceea de camioane a trecut, așa cum trec toate pe lume. Șezi cum ți-i voia, Zinușka.

* * *

Nikolai Ivanovici le-a jucat renghiul și și-a scos pîrleala cu concursul a două nepoate. A scris în provincie, și i-au sosit grabnic două nepoate. Una dintre ele s-a înșurubat într-un institut de învățămînt, dovedindu-și din fir pînă-n ață originea proletară, iar cealaltă a intrat la o școală de arte frumoase. Deștept o fi fost oare Nikolai Ivanovici luîndu-și în cîrcă două nepoate în niște vremuri atît de grele?

Nu deștept, ci de-a dreptul genial a fost.

S-a ales Nikolai Ivanovici cu nu mai puțin de șase camere. S-au perindat pe la el și dintr-ăi cu geantă, și dintr-ăi fără geantă, și au plecat care mai de care taman cum au venit, cu limba-n gură. Locuința era plină pînă la refuz de nepoate. În fiecare odaie se afla cîte un pat, iar în salon – două.

* * *

De curînd s-a făcut vestit Iașa. Iașa n-a băgat în spațiu nici o nepoată. Iașa a izbutit să rămîină locatar de unul singur în 5 (cinci) camere, lipind pe ușa apartamentului un ordin de repartiție ferfeniță de trecerea vremii (eliberat, pare-se, prin 1918), din care reieșea că numitul Iașa posedă un studiou.

Iașa, tu ești un geniu!

* * *

Iar Pașa...

Ajunge!

* * *

O dată cu trecerea timpului, am început să fac o clasificare. Și această clasificare a mea e cît se poate de simplă.

Sînt două categorii de oameni care trăiesc o viață ca lumea:

1) Au avut și au izbutit să păstreze ce-au avut (Zina, Nikolai Ivanovici, Iașa, Pașa ș.a.).

2) N-au avut nimic, au sosit de aiurea și au primit.

Exemplu: sosește din Baku Narcis Ioannovici, devine imediat președintele unui trust, primește un apartament de două camere (aragaz ș.a.m.d.) într-un imobil de stat. Apoi, invariabil, începe să aibă neplăceri sentimentale din cauza unei dame de treflă, pe urmă, neplăceri în imobilul de stat, pe urmă, un drum lung, și ca un acord final, un as de pică (zece, o grațiere – doi, per total – opt). În locul lui Narcis se instalează Sokiz. În locul lui Sokiz – Abram, în locul lui Abram – Fiodor...

Ajunge...

P r o i e c t

Deopotrivă, firește, de necrezut! Plutesc în văzduh multe proiecte: printre ele se află hîrtiuțe privind ieșirea din spațiu a 2 (două) persoane în cutare termen, planuri viclene privind modul în care Fedul ar urma să fie strîmtorat, Valentin – mutat, iar Vasili – evacuat.

Toate astea sînt potrivnice.

Autentic rămîne doar proiectul meu:

M o s c o v a
t r e b u i e
r e c o n s t r u i t ă.

Cînd în Moscova vor apărea pe geamuri bilețele albe cu anunțul:

„DENCHIREAT“,

totul va intra în normalitate.

Viața va înceta să mai pară o caznă ca-n-tr-un vârtej cu boscoane la unii, pe cuferele din antreu, la

alții, în 6 camere în compania unor nepoate aduse inopinat.

E x t a z

Moscovă! Te văd pădure de zgîrie-nori!

³⁴ Instituție centrală cu atribuții în domeniul chimiei.

³⁵ *Idem.*

³⁶ Trust cu atribuții similare.

³⁷ Roman al scriitorului american E. R. Burroughs (1875-1950), tradus în rusă în 1922.

³⁸ Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum.

³⁹ Trustul inului.

⁴⁰ Episod din perioada războiului civil (1918-1920), când trupele sovietice de pe frontul de sud au înfrînt – în istmul Perekop (11-12 noiembrie 1920) – rezistența armatelor albgardiste de sub comanda generalului Vranghel, preluînd ulterior controlul asupra întregii Crimei, ceea ce a însemnat, de fapt, sfîrșitul războiului.

⁴¹ De la *jilișcinii*; *jiloi* – locuință; locativ (rus.).

Istorisirea lui Makar

Devuşkin⁴²

Viața noastră nu e ca a celor din capitală, dar cu toate astea este interesantă, e viața unui nod de cale ferată, iar evenimentele care se petrec la noi sînt incredibil de multe și unul mai uimitor decît altul.

Nădragi și alegeri

S-a petrecut, bunăoară, următorul fapt: Fitilev, secretarul comitetului nostru sindical, și-a cumpărat o pereche de nădragi din șeviot în dungii. Pentru un oraș de talie mondială cum este Moscova, de-o pildă, asta n-ar însemna nimic extraordinar – acolo, tot omul poartă nădragi dungați, pe cînd în acest fund de provincie cum e al nostru, așa ceva se cheamă noutate!

De bună seamă, fiecare dintre noi se simte măgulit cînd se uită la nădragii lui Fitilev. Fitilev însă e un om îngrijit, ordonat, nu-și etalează nădragii decît la vreo ocazie anumită. Și iată că la un moment dat se afișează cu totul pe nepusă masă convocatorul unei faimoase adunări generale a tuturor, pînă la ultimul membru al colectivului stației noastre. Pe ordinea de zi figurează o seamă de probleme cum ar fi: raportul președintelui organizațiilor sindicale din sector, raportul conducerii și în final darea de seamă a comitetului sindical de întreprindere, urmată de noi alegeri, care și reprezintă de fapt principalul punct de atracție.

În afară de asta, toată lumea vorbește că la adunarea festivă va lua cuvîntul faimosul nostru Fitilev, secretarul, îmbrăcat în noua lui achiziție. Așa se face că sala se umplu pînă la refuz, aerul devenind zăpușitor și îmbîcsit pînă dincolo de limitele suportabilității, și, într-adevăr, își făcu apariția Fitilev, cu pantalonii aceia călcați la dungă

și cusuți cu atîta meșteșug, încît ai fi zis că sînt turnați din aceeași fontă ca ai poetului Pușkin, înfățișat în monumentul din inima Moscovei.

La perfecție. Aferim! La ora șase fix se ridică președintele prezidiului și declară adunarea deschisă, după care veni la tribună impozantul nostru președinte al sindicatelor din sector, își dresе glasul tușind ușor și își pecetlui cuvîntarea în mintea mulțimii din sală. Începu prin a face referiri la congresul feroviarilor, și făcu referiri de la ora 6 pînă la 9, adică pînă la ora 21 pe stil nou, bînd în acest timp o jumate de clondir de apă de la clasa întîi. Ce se petrecea în sală, eu unul nu mă văd în stare să vă descriu, cu excepția faptului că, în chip subit, i-a furat somnul pe toți cei din primul rînd, iar după ei, și pe cei din rîndul al doilea, taman ca pe cîmpul de luptă. Și în zadar își dădea osteneala președintele să sune clopoțelul și să îndemne la conștiinciozitate. Ce conștiinciozitate să mai ceri de la un om, de vreme ce el doarme dus?

Dar, perturbînd cursul vieții sindicale a adunării, se dezlănțui furtuna în persoana lui Vasea Danilov, muncitor la atelierul de reparații și revizii. Se ridică Vasea de la locul său și se puse pe un asemenea plîns, încît ai fi zis că și-a pierdut pe cel mai sump tovarăș de viață — nevasta — și, adresîndu-se cu un glas tunător către cel care cuvînta, spuse răspicat:

— Dacă tu nu-ți pui lacăt la fleancă, eu mă duc și-mi pun ștreangul de gît! După o zi de trudă de opt ceasuri, nu mai pot îndura să ascult cum pălăvrăgești despre treburile tale.

Și se stîrni agitație în rîndurile strîns unite, iar Vasea a fost exclus din adunare pînă la calmarea spiritelor.

În situația asta, Vasea, ținînd-o într-o plînsoare exact pînă la pragul ușii, ieși, ademenind pe mulți alții cu vorbele:

— Mă duc, dragi tovarăși, la o bere, pentru că fără o bere n-aș mai rezista s-ascult a doua

cuvîntare.

Și împreună cu el mai pleacă cîțiva. Intrînd în panică pe motive de cvorum, președintele celui dintîi raportel termină cu vorba, iar al doilea, referindu-se la activitatea conducerii, cuvîntă pînă la ora 23, și o ținu așa 2 ore și mai bine pe marginea unor cifre. Nefiindu-i de ajutor nici un fel de nădragi, căzu cu fața în palme-i albișoare însuși Fitilev, care, prefăcîndu-se că ascultă, se cufundă de fapt într-un dulce somn. Drept urmare, domnișoarele, mari admiratoare ale preachișului Fitilev, se ridicară brusc și pleacă cu toatele, fiindcă, chiar dacă Fitilev îi holtei, una ca asta e, orice s-ar zice, inadmisibil.

În sfîrșit, către miezul nopții se termină totul, iar cel care i-a răpus pe toți printr-o lovitură de maestru a fost chiar Fitilev, înviorat de-a binelea către finalul ultimei cuvîntări.

Așadar, s-a ridicat Fitilev, a aruncat printre gene o privire spre tribună și a declarat:

— În numele Partidului comunist rus al bolșevicilor...

Întreaga sală s-a trezit din somn, crezînd că se transmite un comunicat radiofonic de importanță internațională, dar Fitilev a continuat:

— ...al celulelor stației noastre de cale ferată și în numele comitetului județean, se propune lista candidaților pentru comitetul sindical. Și, ca să nu fie, tovarăși, nici un fel de recuzări și înlocuiri, am fost însărcinat eu cu treaba asta și nu voi admite nici o abatere.

Revigorat și plin de energie, Vasea Danilov se întorsese împreună cu cei care-l însoțiseră, ținînd să participe la punctul cu alegerile și să-i supună unei critici sănătoase, muncitorești pe candidați, ba chiar apucase să deschidă gura în acest sens.

— Ei, drăcia dracului! a răcnit Vasea și, nemaifăcînd nici o critică, și-a exprimat votul prin ridicarea mîinii. Iar după el, s-au luat și toți ceilalți.

Dar de îndată ce adunarea s-a împrăştiat, am simţit cum mă roade la inimă un vierme şi n-am mai putut răbda. I-am pus frontal întrebarea lui Nazar Nazarîci, un membru de-al nostru de partid – om cu glagore, cultivat:

— Să fie oare adevărată chestia aia cu în numele partidului bolşevicilor, chipurile, şi cu să nu cuteze cumva careva să crîcnească?

Iar dumnealui îmi spune franc:

— Nici pomeneală de aşa ceva!... Îmi pare rău că zăceam toropit de boală, altminteri l-aş fi lămurit eu pe dumnealui. Asta-i curată neruşinare! Individul nu-i decît un Hlestakov în pantaloni vărgaţi. Nimic din ce-a spus nu corespunde realităţii, ci a recurs la o infamă stratagemă birocratică!

Şi s-a dus, şi s-a dus.

Ca să vedeţi ce adunări generale *sui-generis* au loc în în viaţa noastră din acest fund de provincie.

⁴² Ca şi în varii împrejurări, autorul preia în onomastica personajelor sale o seamă de nume şi personaje celebre din literatura autohtonă sau universală. În cazul de faţă: omonimul eroului central al capodoperei dostoevskiene *Oameni sărmani*.

Cizmele fermecate

Povestire

Îngăduie-mi, rogu-te, să te întreb, cu ce-ți ungi dumneata cizmele – cu untură de porc sau cu dohot?

Din Gogol

Ia mai du-te-ncolo, cumetre! Nu le ung cu nimic, pentru că eu n-am cizme.

De la mine citire

În vis

Minunat vis a avut manevrantul de vagoane Hikin Piotr de la gara de mărfuri din Kiev. Se făcea că a venit la el un cetățean necunoscut, cu un lăntug atârnat la burtă, și i-a spus:

— Dumneata, Hikin, te afli într-un mare impas cu cizmele, așa-i?

— Impas zici? Aș! îi răspunse Hikin. Pur și simplu s-au dus dracului cizmele mele, îs hărtănite rău. Nici n-am cu ce ieși din casă.

— Vai, vai, vai, grăi, zîmbind, necunoscutul, ce rușine! Un om așa simpatic ca dumneata și, iaca, să nu poți ieși din casă. Doar n-ai să stai toată ziua acasă. Cu atît mai mult, cu cît s-ar putea ivi probleme la slujbă din pricina asta. Am dreptate?

— Judecata dumitale-i corectă, se declară de acord Hikin cel desculț și adormit, cît despre statul acasă, nici vorbă nu poate fi. Deoarece nevastă-mea îmi face mizerie.

— E-o scorpie, nu-i așa? îl iscodi necunoscutul.

— Sadea! recunosc Hikin.

— Uite care-i treaba, Hikin. Știi dumneata cine-s eu?

— De unde să știu! sforăi Hikin în somn.

— Sînt un vrăjitor, Hikin, aicea-i șpilul. Și pentru virtuțile de care-ai dat dovadă, îți dăruiesc o pereche de cizme.

— Îți mulțănesc tare frumos, șuieră Hikin în somn.

— Dar ia aminte, frățîne, că cizmele astea nu-s ca oricare altele, ci fermecate. Sînt cizme nevăzute.

— Zău?

— Asta-i bună, „zău“!...

Cețurile somnului se destrămară și-n fața lui Hikin apărură niște cizme de o frumusețe uimitoare. Hikin le lustrui numaidecît, le trase în picioare și, horcăind și plescăind din buze în vis, se duse întins la consoarta lui, Maria.

Lampa de trei focuri, cu petrol, fila avan, manevrantul inhală belșug de duhoare și o porni din loc; înaintînd șoldiș și cruciș, o luă pe-alături, preschimbîndu-se într-un coșmar.

De undeva parcă dintr-un afund, ieși la iveală fețișoara legitimei Marii, și glăsciorul ei întrebă:

— De ce umbli de colo-colo numa-n izmene, nătărăule?

— Ia uite tu, Maniușa, ce mai cizme mi-a dăruit mie un vrăjitor, țivli gingaș Hikin.

— Un vrăjitor?! răcni consoarta. Vai de mine, bărbate, ai băut pîn-ai ajuns să vezi numa vrăjitori. Și ești desculț ca o gînganie, bețivan nenorocit. Iote-n ce hal ai ajuns!

— Ai să-mi dai tu socoteală pentru vorbele astea, Mania, grăi Hikin cu glas tremurător, supărat pe „gînganie“, pricepe odată cu mintea aia a ta că-s cizme fermecate, nevăzute.

— Nevăzute?! Vai și-amar, uitați-vă, oameni buni, cum arată un tată cu o droaie de copii! A ajuns în ultimul hal de bețivie.

Și începură copiii să plîngă-n gura mare pe cuptor, și se transformă-ntr-un adevărat infern căminul manevrantului de vagoane.

În toiul visului, Hikin o tuli din gara de mărfuri Kiev pînă-n bulevardul Kreșceatik, arteră animată, și pieri.

O mare mulțime de cetățeni cu ghetete de lac părea că vine în urma lui huiduind și urlând:

— După el... după el!... Huo-o-o! Uitați-vă, cetățeni, la manevrant! Și-a băut cizmele. Ura-a! Bumbăciți-l pe netrebnic!

Iar milițienii suflau în țigăne.

Unul dintre ei se apropie de Hikin, salută militărește și glăsuie:

— Mai mare rușinea, cetățene Hikin! Vă poftesc să vă îndepărtați de strada principală și să nu stricați priveliștea.

— Cară-te de-aici, botgrosule! i-o retează Hikin în vis. Ce, ai orbul găinilor? Astea-s cizme nevăzute.

— Aha-a, nevăzute zici ? întrebă milițianul. Atunci i-a pofteste, musiu Hikin, la secție, că o să ți se demonstreze acolo cine anume-i nevăzut.

Și-i trase din țigăne un tril ca o privighetoare.

Și din pricina acestui tril Hikin se trezi lac de sudoare.

Și-n preajmă nimic: nici tu vrăjitor, nici tu cizme.

Aievea

Se duse Hikin la stația de cale ferată și dădu cu ochii de un anunț grozav:

Creditul muncitoresc

E așa precum vă spui:

Rău nu face nimănui

.

OTPO⁴³ oferă mult stimaților săi cumpărători un credit nelimitat. Iar pe baza creditului puteți cumpăra tot ce doriți, de calitate și ieftin.

— Visul s-a împlinit! se bucură Hikin și se duse întins la prăvălie.

La prăvălie se petrecea ceva de nedescris. O mulțime înfuriată cerea de zor cizme. Ceru și Hikin, primi perechea solicitată, o trase cu greu în picioare și numaidecât se interesă:

— Da de ce la dumneavoastră-s cu 3 ruble mai scumpe decît la bazar?

— Păi uitați-vă și dumneavoastră, domnule, ce fel de cizme sînt astea, răspunse vînzătorul, zîmbind ca un înger, astea-s cizme lucrate de amatori. Ce vreți! Sînt făcute din material propriu.

Încălță, așadar, Hikin cizmele făcute de amatori și se duse să-și îndeplinească obligațiile de serviciu – să cupleze vagoane. Și se dezlănțui în timpul îndeplinirii acestor obligații o ploaie dintr-alea pentru amatori, taman ce trebuia, și-n cinci minute se pomeni Hikin fără cizme. Rămas perplex, Hikin își scoase din picioare rămășițele amatoreshti și se înfățișă desculț la sediul cooperației, la TPO.

— Astea-s cizme din material propriu? îl întrebă el cu glas amenințător pe împuternicitul cooperației.

— Întocmai, răspunse cu insolență și dezinvoltură împuternicitul.

— Dar sînt din carton sută-n sută?!

— Da ce, ți-am promis eu cumva cizme de fier la prețul de 15 ruble?

Ca purpura se făcu Hikin la chip într-o clipită, zvîrli cu năduf cizmele fleșcăite și-i adresă împuternicitului asemenea vorbe... cu neputință de reprodus aici.

Pentru că vorbele acelea erau fără perdea.

⁴³ Uniunea Cooperativelor de Consum din Transporturi (siglă în rusă).

Vînătorii de fantome

Se fac șuteli în stațiile de cale ferată de pe ruta Moscova-Baltica-Bielorusia. Comandantul pazei de linie a emis în acest sens un ordin de apărare, prin care se ordonă fiecărui ostaș din detașamentul de pază să dreseze neapărat procese-verbale pentru patru răufăcători. În caz contrar, cei ce nu respectă ordinul vor fi concediați.

— Ei, credincioșii mei tovarăși de luptă, spuse comandantul detașamentului de pază a transporturilor din stația Moskva-Bielorusskaia, supranumit pentru actele sale de bravură Antip Iuteumflă, raportați-mi ce evenimente s-or mai întîmplat pe-aici pe la noi în noaptea care-o trecut?

Credincioșii tovarăși de luptă zăngăniră ușor din armamentul mîncat de rugină și, rușinați, se pleoștiră. Făcu un pas înainte faimosul viteaz – adjunctul lui Iuteumflă:

— Păi... nu s-o-ntîmplat nimica...

— Cum așa? tună Antip. Iar nimica? A cincea noapte și tot nimica! Da de ce, mă rog, nu-s-s-s infrac-ctori?

— Se zice că i-o biruit conștiința, raportă adjunctul pe un ton de vinovăție.

— Va's'c-așa, i-o biruit! slobozi un suspin rău prevestitor Antip. Va's'că, vagoanele cu manufactură-s ne-atinse? Nu s-o mai găsit nici un diavol să șutească iar seria de la vreo locomotivă scoasă din revizie? Și n-o atentat nimenea la portofelul și viața șefului vestitei noastre gări Moskva-Bielorusskaia? Cam cum adică vine chestia? Nu cumva m-oi apuca eu de furțișaguri în locul împielitaților ăloră?

Tovarășii de luptă stăteau și tăceau abătuți.

— Așa, frățînilor, nu mai merge, continuă să se plîngă Antip. Păi asta-nsemnează că faceți degeaba umbră pămîntului. La ce dracu mai înfulecați pîinea baltico-bielorusă? O să se-ncheie toată tărășenia prin aceea că o să vi se tragă la toți cîte

un șut în fund de la serviciu și, laolaltă cu voi, și mie. O gară așa de uriașă, și nici un fel de evenimente! Da dacă mă cheamă conducerea și mă-ntreabă: ia spune, Antip, câți infractori ai prins luna trecută? Eu ce-i arăt? Flișca? Gîndiți voi că pentru flișcă or să mă mîngîie pe cap?

— Nu mai ezistă, asta-i, intonă cu tristețe cuvintele adjunctul, ș-atunci de un' să-i găbjim? Că doar n-ai cum să-i plodești

— Ba să-i plodești! gemu Antip. Călcînd în picioare legile naturii. Fii vigilant! Observă întruna! Vezi că merge un om pe drum, tu, tuști după el. Ce gînduri îți umblă atunci prin cap? Nu te uita că are o mutră acră și ochi ca de pedagog. Poate că dumnealui nu visează decît cum să rupă cu unghia plumbul de la vreun vagon. Într-un cuvînt, iată care-i treaba: în statul sovietic orice rîmă-și face norma, și-i musai să v-o faceți și voi! Așa fel ca fieșcare să-mi vină pe tavă cu cîte 4 infractori pe lună. D-apăi cum s-ar putea una ca asta, vă-ntreb, să nu eziste evenimente?

— Și totuși a fost un eveniment chiar în timpul nopții, dădu glas horcăit unul dintre ostașii transportatori. Cîinele meșterului Șciukin era cît pe ce să-i sfîrtece pantalonii lui Hlobuev în timp ce noi ne vîram pe sub vagoane.

— Ei poftim! scoase un răcnet căpetenia. Poftim! Și ei zic nu ezistă! Da fiarele sălbatice de pe teritoriul bielorus, încredințat nouă, oare nu-nsemnează eveniment? Să fie prinse și omorîte! Omorîte pe loc.

— Cine – meșterul sau cîinele?

— Judecați cu mințile voastre! Cîinele, de bună samă. Și meșterul trebe scuturat binișor: să prezinte mandat care să aibă ca obiect cotropirea stației de către fiarele sălbatice. Într-un cuvînt: marș!...

Meșterul Șciukin a avut parte în viață de o stea norocoasă și de-aceea glonțul i-a trecut printre genunchi.

— Ce-i cu voi, ați înnebunit, afurisiților? răcni năucit de-a binelea Șciukin. De ce trageți cu arma-n sărmanul câine?

— Arde-l! Dă-i ocol. Cu baioneta! A șters-o, blestematul! Iar tu, bărbosule, prezintă mandatul, să vedem cam ce fel de individ ești.

— Știi ceva, Holobuev, rosti Șciukin răgușit, vînăt la chip, torni în tine pînă te faci criță. Fă bine și uită-te-n ochii mei...

— N-am de ce să mă uit. Mi-ajunge numa cît îți cunosc mutra. Prezintă dovada.

— Departe de mine, drac împielit.

— Aha-a. Departe! Bi-ine. Ia umflă-l, Bikin, pe dumnealui. N-are decît să prezinte dovada pe baza căreia se află aici, pe calea ferată.

— Ajuto-or!

— Mai urlă, mai urlă...

— Aju!...

— Mai strigă-mi nițel...

— Cr... cr...

— Hai, mai croncăne nițel.

Al doilea căruia i s-a înfundat a fost Lamza-Drizer, membru în colegiul avocaților apărători, care tocmai se întorsese cu un tren de vilegiatură din stația Rădăcini Putrede din preajma Moscovei și o luase pe scurtătură peste linia ferată.

— Asta-i o încălcare strigătoare la cer ! țipa apărătorul, escortat de oastea lui Antip. Am să depun petiție la Comisariatul cel mic al poporului, și de-o fi fără rezultat, am să depun la cel mare!

— Po' s-o pui și la ăl și mai și, gîfîiau bravii ostași, Comisariatul poporului nu-i cocoloșește pe tîlhari.

— Eu, tîlhar?! se-aprinse fulgerător Drizer și se stinse ca o lumînare.

— Lasă-lasă, cunoaștem noi alistocrați cu genți, colea, care-i trag cu brișca pe la buzunare...

...Al treilea mușteriu a fost soacra șefului stației, care ducea un paner în mână.

— Măiculiță doamne! Da unde mă cărați voi pe mine, feciorașii maichii?!

...Și al patrulea – un întreg artel de muncitori sezonieri, nici unul n-a scăpat. Care cu lopeți, care cu tîrnăcoape și cu cîte un dărab îndesat de pîine neagră în mână. Starostele artelului, cu înfățișare de patriarh, stătea în genunchi, orbit de scînteierile emanate de armamentul gărzii lui Antip, și îngăima:

— Luați, fraților, luați tot. Lopeți și rubăști. Dați-ne și pantalonii jos, numai lăsați în voia lor aste sufletele creștine, lăsați-le-n plata Domnului.

Nu se știe-n ce chip s-ar fi pus capăt faptelor de vitejie ale lui Antip, dacă atotvăzătoarea conducere nu i-ar fi expediat acestuia o telegramă:

„Către Antip.

Antip, tu ai fost pus acolo ca să-i capturezi pe infractori, dar, de vreme ce infractori nu există, mulțumește-i soartei pentru asta și nu te mai apuca să-i născocești tu!

Idealul nostru tocmai în asta și constă, să nu mai existe răufăcători. Să-ți fie rușine, Antip! A ta conducere, care te iubește“.

A primit Antip telegrama, l-a podidit plînsul și a pus capăt faptelor de vitejie. Din care pricină s-a și instaurat pe teritoriul bielorus pacea și liniștea.

Pățaniile mortului

— Tușiți, vă rog, spuse medicul Circumscripției sanitare Nr. 6 din zona M.-K.-V. a căilor ferate.

Bolnavul îndeplini această sinceră rugămintă.

— Nu-mi tușiți în față, moșule! Mi-ați umplut de scuipat toată fața. Respirați.

Bolnavul începu să respire, și doctorului i se păru că în ambulatoriu s-a pornit să cînte un gramofon.

— Oho! exclamă doctorul. Grozav! Ce temperatură aveți?

— 70 de grade, răspunse bolnavul, plasîndu-și tusea în halatul doctorului.

— Ei, 70 nu există, spuse doctorul, stînd o clipă și cugetînd. Uitați-vă ce-i, amice, n-aveți nimic deosebit – e vorba de o ftizie galopantă.

— Iote-te! Vasăzică, am să dau ortul popii?

— Păi toți îl dăm, îi răspunse medicul în doi peri. Iată care-i treaba, îngeraș, am să vă scriu un bilețel și o să vă duceți la Moscova să faceți o fotografie specială roentgen.

— Și e de vreun ajutor?

— Cum să vă spun, își dădu cu părerea slujitorul medicinei, unora le e chiar de mare ajutor. Și-apoi, fotografia asta are să vă dea un tonus întrucîtva mai bun.

— Asta-i adevărat, se declară de acord bolnavul; urmează să dai ortul popii, da tu te uiți la poză – și gata alinarea. Mai pe urmă văduva o să atîrne poza în camera de musafiri, și-o să aibă un subiect ca să se întrețină cu ei: „Ia uitați-vă, adică, asta-i poza răposatului meu, lucrător la căile ferate, Dumnezeu să-l ierte!“ Și-or să capete și musafirii un tonus bun.

— Frumos din partea dumneavoastră că nu v-ați pierdut prezența de spirit. Luați acest bilețel și duceți-vă tropășica la șeful liniei secundare Zernovo-Kociubeevka. Dumnealui o să vă elibereze un bilet pînă la Moscova.

— Vă mulțumesc tare frumos.

La plecare, bolnavul umplu ochi o scuipătoare și o porni tropătica spre șef. Numai că n-apucă să ajungă tropătica pînă la șef, că-i bară calea secretarul.

— Cu dumneata ce-i?

— Am galopantă.

— Phii! Ce tip ciudat! Păi ce, dumneata crezi că șeful are în biroul lui un sanatoriu ? Du-te, drăgălașule, tropătica la doctor.

— De-acolo vin. Poftim și hîrtiuța de la doctor pentru bilet.

— Deocamdată dumneata nu poți beneficia.

— Și-atunci, cum rămîne cu poza? Mi-o faci cumva dumneata?

— N-am ajuns eu fotograful dumitale. Și nu-mi mai tuși peste scripte.

— A zis doctorul că fără poză treaba nu-i în regulă.

— Mă rog, așa o fi, du-te tîrșa-tîrșa la șef.

— 'Nă ziua. Chî... chî!... ă chă-ă, chă-ă!

— Tușeșete-n pumn. Ce vrei? Bilet? Deocamdată nu poți beneficia. Dumneata ai doar două luni de serviciu. Mai rabdă o lună.

— Fără poză dau ortul popii.

— Du-te pe bulevard și pozează-te.

— Da nu poză dintr-astea trebuie! Iaca, aicea-i necazul!

— Atunci du-te și stai de vorbă cu contabilul.

— Bună ziua.

— Stai mai depărțitor de mine. Ce dorești?

— Un bilet. Pentru poză.

— Poftim minte de om! Păi aici la mine-i casă de bilete? Zbughe-o la secretar.

— Bună... chac... tfu! Chac. Grrr!...

— Păi dumneata ai mai fost azi la mine. A mai rămas vreun loc nescuipat? Du-te la șef.

— Să'ntate vă dor... chă-ă... chîrrrr...

— Dar ce te-a apucat, îți bați joc? Curier, șterge-mi pantalonii. Iar dumneata, tulește-o-n clipa asta

la doctor!

— Buziua... Numidau!

— Ce-aş putea eu să fac, scumpule? Du-te la şef.

— Nu-mă-duc... dau-ortu... Urr-ru-u...

— Ştii ce, am să-ţi dau nişte picături. Să nu-mi cazi jos. Infirmer, ridică-l pe dumnealui.

După două săptămîni

— Cruce de aur cu noi! D-apoi tu ţi-ai dat duhul, nu?!

— Taman despre asta-i vorba.

— Şi-atunci ce cauţi aici, la mine? Du-te, Dumnezeu să te ierte, du-te direct la cimitir!

— Fără poză nu se poate.

— Ei, asta-i bună! Dă-te mai încolo, că emană de la tine un miros greu.

— Miros obişnuit. E cald tare, asta-i problema.

— Nu ţi-ar strica o bere.

— La răposaţi nu se dă.

— Atunci, dă o raită pe la şef.

— Bunăz...

— Hei, curieri! Ajuto-or! Drăgălaşii, scumpii mei!!

— Unde te vîri tu-n birou cu coşciug cu tot, hoit blestemat?!

— Hai, spune, spune mai repede ce vrei! Numai nu te uita la mine, pentru numele lui Hristos.

— Bileţelul l-aş vrea, de tren pînă la Moscova... pentru poză...

— Să i se elibereze! Să se elibereze! Un loc confortabil la internaţional. Numai de s-ar căra odată din faţa ochilor mei, că altminteri mă paşte un atac de cord.

— Cum anume să scriu?

— Scrie aşa: de la staţia Zernovo pînă la Moscova – scheletului cutare.

— Da cu coşciugul cum facem?

— Coşciugul, la vagonul de bagaje!

— Gata, ia-l în primire.

— Vă foarte mulțumim. Permiteți-mi să vă strâng mîna.

— O, asta nu, strîngerile de mînă se contramandează!

— Hai, du-te, scumpule, te implor, du-te mai repede! Curier, condu-l pe tovarășul răposat!

Pățania cu berica

Vagonul-prăvălie al Cooperației de Consum a Transportatorilor din Kiev a adus în decurs de patru luni doar bere, atât.

Din scrisoarea unui corespondent

Vagonul-prăvălie a tot fost așteptat în stație cu nerăbdare și nu în zadar. În sfârșit, sosi, și feroviarul se repezică puhoi spre el.

— Ne-am învrednicit...

Primul lucru care le sări în ochi locuitorilor din stația cu pricina a fost lozinca afișată pe unul din pereții vagonului:

„Nu folosiți cuvinte indecente“.

Iar sub aceasta, alta:

„Nu servim cu nimic persoanele în stare de ebrietate“.

— Ei bravo! se minunau feroviarul. Iar te uita ce mai lozinci au apărut. Mai înainte vedeai scris: „Consolidează cooperația“... sau: „Cooperația sovietică salvează... cum îi zice la aia... situația, parcă așa zice...“ Și încă ceva, ceva mai cărturăresc... Pe când acum, o spun simplu.

— Prin urmare, au consolidat-o!

— Și prin urmare, nu mai trebuie folosite vorbulețele alea de mamă.

— Se simte, fraților, miros de bere!... Nu-mi dau seama seama de pe unde vine?

— De la Eriomkin, ți-o spun precis, tocmai a dat gata împreună cu meșterul o juma de duzină.

Ușa vagonului se deschise larg, și-n cadrul ei se ivi chipul unui cetățean cu alură cooperatistă.

— Nu vă îmbulziți, cetățeni, rugă el, și prin rostirea acestor vorbe răspîndi în văzduh un damf atât de plăcut, încît Eriomkin, în loc să întrebe: „Cizme aveți?“ – a întrebat:

— Voblă aveți?

— Cum să nu, cea mai dorită, răspunse spilcuitul „specialist“ în domeniul cooperației.

— Aș vrea niște stambă.

— Cu părere de rău, stambă n-avem.
 — Poate aveți indiană?
 — Nici indiană nu avem, din păcate.
 — Da ațică?
 — Nici ațică, din păcate.
 — Și-atuci ce materiale aveți?
 — Bere neagră, catifelată.
 — Ha-ha-ha!... V-aș ruga o juma de duzină.
 — Cizmele cît costă?
 — Cu părere de rău, n-avem cizme... Ce doriți, vă rog?... Petrol? Nu ținem. Gazolină nu ținem. Dar în loc, vă putem oferi bere „Stenka Razin“ sau „Bavaria Roșie“, mătușică.
 — La ce-mi trebuie mie „Razin“ al tău! Eu am nevoie pentru primus.
 — Pentru primus nu ținem nimic.
 — Ce v-a apucat, procleți vărğați!
 — Te rog, mătușico, să nu folosești vorbe de rușine.
 — Mai c-aș apuca o sticlă dintr-astea și i-aș croi drept în moalele capului pe cooperatorii ăștia ai voștri. Stai aici și-aștepți să vină marfă, iar dumnealor aduc numai băutură...
 — Două duzini de berică aș dori.
 — Da măzăruică n-aveți?
 — Berică!
 — Berică!
 — Berică!
 — Berică!
 — Berică!
 — Berică!

* * *

În faptul serii, cînd stația se afla cufundată în bere pînă peste creștet, singurul om treaz, corespondentul, stătea și scria la lumina lunii (în lampă n-aveai ce pune) pentru ziarul *Gudok*:

„În numele lucrătorilor din stația noastră situată pe ruta M. -K. -Vor. a căilor ferate, precum și, în mod indirect, în numele acestei întregi linii ferate

secundare, rog ziarul *Gudok* să silească adormitul Com. sind. al ferov. sect. 5 și conducerea cooperației de consum să iasă pe linie cu produse. În caz contrar, vom renunța, în semn de protest, la calitatea de membri voluntari ai cooperației“.

O lună grăsană ședea tolănită pe bolta cerului, lăsînd impresia că e și ea băută și face de sus cu ochiul...

Iată cum, vrînd să distrugă hidra beției, președintele i-a distrus pe transportatori!

O poveste de plîns

Din camera pe a cărei ușă se afla inscripția „Intrarea fără raport – interzisă“, se auzi un trosnet.

Era președintele Comitetului sindical de sector al feroviarilor, care își bătea capul, cugetînd asupra efectului dăunător al beției.

— Înțelege, vorbea el, tot răsucind un nasture de la haina secretarului —, că beția e cauza tuturor nenorocirilor noastre. Ea distruge disciplina sindicală, constituie o amenințare pentru transport, subminează în esență activitatea cultural-educativă ca atare și distruge organismul. Am dreptate?

— Sută-n sută, confirmă secretarul și adăugă: cît de înțelept sînteți, Amos Fiodorovici, mă simt chiar incomod!

— Păi vezi. Prin urmare, în fața noastră stă sarcina de a găsi modalitatea prin care să lichidăm această hidră a beției.

— Dificilă treabă, oftă secretarul, cum să faci să lichidezi blestemăția asta?

— Trebuie, prietene! Dar nu-ți face griji: eu am să-i smulg pe lucrătorii noștri, pe transportatori, din ghearele beției și viciului, și asta, cu orice preț! Mă și gîndesc la un plan.

— Veți reuși categoric, spuse lingușitor secretarul, sînteți inventiv.

— Ai pus punctul pe i.

Și, așezîndu-se să se gîndească, președintele stătu așa pe gînduri preț de vreo 16 ore, dar în cele din urmă l-a dus gîndul la o năzdrăvănie uimitoare.

* * *

Peste vreo cîteva zile, în toate cîrciumile, berăriile și celelalte localuri asemănătoare apăru un anunț:

„Patroni, țineți cont de faptul că transportatorii nu sînt solvabili. Așa încît să nu li se vîndă nimic pe credit“.

Efectul se dovedi realmente surprinzător.

* * *

— Hai noroc!

— Noroc, răspunse mohorît patronul.

— Da ce-i cu mutra asta așa de acră? Ia potrivește la băiatul de două ori cîte-o perechiușă.

— N-am perechiușe.

— Cum adică n-ai? Ce-i cu tine, te-ai scrîntit?

— Ba nu m-am scrîntit defel. Banii jos!

— Tu glumești? Mîine primesc leafa și-ți plătesc.

— Nu ține. Poate că mîine n-ai să primești nici un fel de leafă.

— Tu chiar te-ai țicnit?... N-am acuma! Da ce, mă cunoști de ieri, de azi?

— Te cunosc foarte bine. Ești nesolvabil.

— Ia vezi, că-ți mai cîrlesc și-o scatoalcă pentru vorbele astea...

— Ține-ți scatoalca acasă. Mai bine citește ce scrie acolo...

Transportatorul citi – și încremeni...

* * *

— O sticluță de bere!

— Da dumneata cine ești?

— Phii! Nu m-ai recunoscut. Sînt adjunctul șefului stației.

— În cazul ăsta n-am bere.

— Cum n-ai, da-n navetele alea ce-i?

— Ulei de ricin.

— Ce-mi torni gogoși! ? Uite-i pe cei doi care s-au închebat cu uleiul tău de ricin și-acum cîntă.

— Ția-s altfel.

— Anume cum?

— Mai cinstiți. Fasonatori în lemn.

— Aoleu, năpîrcă ce-mi ești! Cu ce drept îți permiți tu să ne jignești pe noi, cei din transporturi...

— Ia citește anunțul.

* * *

— Bună, Abram. Am adus materialul. Coase-mi tu, prietene, o pereche de pantaloni.

— Banii în avans.

— Ce bani? Doar ai anunțul atîrnat acolo: „Membrilor de sindicat li se acordă credit fără restricții“.

— Ăsta nu-i pentru membri ca voi. Celor din transporturi – ciuciu.

— D-da d-de ce, mă rog? ? ?

— Păi fiindcă președintele vostru a împînzit berăricile cu anunțuri...

* * *

— Maniușa! Dă o fugă pînă la prăvălie și ia niște petrol pe carnet... Da ce ai, drăguț?

— Hi-hi-hi. Nu ne mai dau.

— Cum adică, nu ne mai dau?

— Ei spun așa: celor din transporturi, cică, nu le mai dăm. Ei, cică, nu-s capabili...

* * *

— Fedos Petrovici, dă-mi cinci ruble pînă poimîine, sîmbătă ți-i restitui.

— Nu-ți dau...

— Pe ce bază îl refuzi tu pe cel mai bun prieten al tău?

— Tu nu ești solvabil.

* * *

După două săptămîni, peste întreg teritoriul pe care activa Com. sind. de sect. al ferov. se revărsă un val de proteste vehemente ale lucrătorilor din transporturi. Și nu se știe la ce s-ar fi ajuns pînă la urmă, dacă cei de la Comitetul sindical general al lucrătorilor din transportul feroviar n-ar fi trimis

pe adresa Com. sind. de sect. al ferov. următoarea scrisoare:

„Dragă Amos Fiodorovici! Înlătură naibii anunțurile acelea ale dumitale! Ele nu sînt de nici un ajutor împotriva beției, ci doar complică și mai tare viața oamenilor.

Semnătura“.

S-a tulburat el, Amos Fiodorovici, dar anunțurile le-a înlăturat.

O catastrofă conjugală

Următoarele acorduri sînt considerate de ambele părți ca pierzîndu-și valabilitatea: 1) acord: căsătoria A.S.R., ducele de Edinburgh, S.-Petersburg, 22 ianuarie 1874.

Extras din acordul anglo-sovietic

Știrea a produs o impresie asemănătoare cu aceea pe care o produce explozia unei bombe.

I

La trei zile după publicare, în ziarul *Rul*⁴⁴ a apărut următoarea notă:

„Ni se comunică din Moscova că anularea contractului de căsătorie a Alteței Sale Regale a stîrnit un uriaș val de indignare în rîndul muncitorilor moscoviți și îndeosebi în rîndul lucrătorilor din transporturi. Ultimii sînt în totalitate de partea simpaticului însurățel. Ei îl condamnă pe Rakovski⁴⁵, care l-a privat pe ducele de Edinburgh de posibilitatea de a purta în continuare dulcile lanțuri ale lui Himeneu, încredințate Alteței Sale în orașul S. -Petersburg cu 50 de ani în urmă. Circulă zvonuri că în Moscova au avut loc tulburări, în timpul cărora au fost uciși 7.000 de oameni, printre care se numără redactorul ziarului *Gudok* și autorul foiletonului *O catastrofă conjugală*, publicat în Nr. 1247 al ziarului *Gudok*“.

II

Scrisoarea adresată lui Ponsonby:

„Tu ești un porc, nu Ponsonby!

De ce dracu m-ai privat de propria mea consoartă? Din partea lui Rakovski e de înțeles – el e bolșevic, iar bolșevicului nu-i trebuie nimic decît să-i dai posibilitatea de a-i face vreo porcărie ducelui. Pe cînd tu?!

Te provoc la duel.

Iubitorul duce de *Edinburgh*“.

III

Conversație în iatacul ducelui de Edinburgh:

CONSOARTA: Ah, în sfârșit, te-ai întors, puiculețule. Hai vino încoace să te sărut, ciucurelul meu.

DUCELE (*extrem de răvășit*): Piei din ochii mei!

CONSOARTA: Duce, veniți-vă în fire! Cu cine vorbiți? Dumnezeu, din gura cui mi-e dat să aud aceste cuvinte brutale? Din gura propriului meu soț...

DUCELE: O tiflă ai tu, nu soț...

CONSOARTA: Ce-ai spus?!

DUCELE: Chiar așa. (*Îi arată contractul.*)

CONSOARTA: Ah! (*Cade leșinată.*)

DUCELE (*îl sună pe lacheu*): Să fie înlăturată de pe covor.

C o r t i n a

⁴⁴ *Cîrma* – ziar al emigrației ruse, fondat în Berlin în 1920 de un grup de foști militanți ai partidului cadeților, printre care se număra și celebrul scriitor Vladimir Nabokov.

⁴⁵ H.G. Rakovski (1872-1941) – social-democrat bulgar. A ocupat funcții importante în aparatul politic și guvernamental al URSS; reprezentant plenipotențiar al URSS în Marea Britanie.

Trei copeici

Bătrînul acar de la stația de cale ferată Orehovo se duse să-și încaseze leafa.

Plătitorul prinse a tăcăni la abac și-i vorbi astfel:

— Leafa ce vi se cuvine – 25 r. și 80 c. (țac!).

Rețineri pentru creditul de la TPO⁴⁶ – 12 r. și 50 c. (țac!).

Pentru *Gudok*⁴⁷ – 65 cop. (țac!).

Pentru creditul de la Moskvoșveia⁴⁸ – 12 r. și 50 c.

Pentru școală – 12 cop.

În total urmează să primiți în mînă... (țac! țac!).

T-r-e-i c-o-p-e-i-c-i.

Poftiți banii, vă rog.

Acarul se clătină, dar nu căzu, întrucît în spatele său se formase o coadă destul de frumușică.

— Dumneavoastră ce doriți ? întrebă acarul întorcîndu-se spre ei.

— Eu sînt MOPR⁴⁹, zise primul.

— Eu – prietenul copiilor, zise al doilea.

— Eu – casa de ajutor reciproc, al treilea.

— Eu – sindicatul, al patrulea.

— Eu – Dobrohim⁵⁰, al cincilea.

— Eu – Dobroflot⁵¹, al șaselea.

— Va'z'c-așa, spuse acarul. Poftim, fraților, cele trei copeici, luați-le și împărțiți-le cum vi-i voia.

Și-n aceeași clipă mai observă un ins.

— 'Mneata ce vrei? întrebă scurt acarul.

— Pentru steag, răspunse la fel de scurt cel întrebat.

Acarul își lepădă de pe el hainele și glăsui:

— Poftim, ia-le, nu-ți rămîne decît să le-nmădești singur, cît despre cizme – dă-i-le nevastei.

Și mai era încă unul.

— Pentru bust! spuse acel încă unul.

Acarul despuiat stătu o toană pe gînduri, apoi rosti:

— În locul bustului, luați-mă, fraților, pe mine.
Puneți-mă coala pe pervaz.

— Asta nu se poate, veni răspunsul, 'mneata...
nu prea semenii cu...

— Păi, în cazul ăsta, faceți cum credeți,
răspunse acarul și porni spre ieșire.

— Un' te duci, omule, așa, despuia? întrebare
cei de față.

— La rapid, răspunse acarul.

— Da-ncotro vrei să te călătorești în halu' ăsta?

— N-am a merge niciunde, răspunse acarul, oi
sta la gară pîn' luna viitoare. Poate c-atunci s-or
învrednici să facă popriri din leafă mai omenește.
Cum scrie la lege.

⁴⁶ Cooperația de Consum din Transporturi (rus. abrev.).

⁴⁷ *Sirena*, ziar al sindicatelor din transporturi, la care a lucrat și a colaborat la începutul anilor '20 și Mihail Bulgakov.

⁴⁸ Denumirea unei mari fabrici de confecții din Moscova.

⁴⁹ Organizația Internațională pentru Ajutorarea Luptătorilor din Revoluție.

⁵⁰ Asociație așa-zis voluntară pentru Sprijinirea Dezvoltării Industriei Chimice și respectiv a Flotei.

⁵¹ *Ibidem*.

Povestea cu Podjilkin și crupele de hrișcă

În secția de transporturi apăru un cetățean, intră în cabinetul șefului, se așază pe mobila capitonată, scoase din buzunar un pachet de țigări Thais, apoi o legătură de chei și le mută pe toate în celălalt buzunar.

După care își scoase batista și, cufundându-și fața în ea, se porni pe un plîns cu sughituri.

— Te rog, tinere, să nu-mi bocești în instituție, îi spuse cu asprime cel ce ședea la birou, bocitul se sistează.

Cetățeanul însă se dezlănțui și mai tare.

— Ți-o fi murit careva din familie, așa-i? Probabil măicuța? Atunci du-te dumneata la serviciul de pompe funebre al casei de asigurări și bocește acolo cît vrei. Dar nu ne strica nouă covorul, m-mauzi, om'le?!

— Eu nu-s omle, rosti musafirul printre suspine. Eu, dimpotrivă, sînt președintele celei mai prime cooperative de consum de la căile ferate, Podjilkin mă cheamă.

— F-foarte încîntat, rosti cu uimire funcționarul, și de ce plîngi?

— Din pricina crupelor plîng, răspunse Podjilkin mai liniștindu-se, vă rog pe toți sfinții, dați-mi și mie niscai crupe!

— Ce-i aia... dați-mi? zîmbi larg funcționarul. Ia-ți cît vrei! Chiar mai adineauri am primit de la Centrocoop oferta pentru trei vagoane de crupe de hrișcă. Ei, ai văzut? Uf, plîngărețule, plîngăciosule... văicăriciule jalnic!

— Și cu cît?

— Cu două ruble douăzeci.

Podjilkin se cufundă serios în gînduri.

— Asta da chestie, mormăi el, ocazie strașnică! Am o rugămite, rețineți-mi crupele alea cîteva minute... că eu vin într-o clipită.

Și pe loc o zbughi pe ușă.

— Sucit om, comentară ceilalți în urma lui. Ba urlă ca din gură de șarpe, ba o ia la fugă...

Cît despre Podjilkin, acesta o pornise glonț la comisia de reglare a prețurilor din cadrul U. Coop. de Cons. Moscova.

— Unde-i U-Ce-Ce-Me?

— Uite ușa de colo. Da mai ia și dumneata seama, nu da așa peste oameni! Că ai timp s-ajungi...

— Iată care-i treaba, fraților... la crupe s-a schimbat sortimentul... îs de hrișcă... Da la 2 rub. și 20 cop. kg, iar dumneavoastră ați stabilit prețul obligatoriu pentru vînzarea cu amănuntul la cooperativele de consum tot la 2 r. 20 cop.

— Și ce dacă? Am stabilit. Ce, ai ceva de zis?

— Păi, aș zice să-mi aprobați s-o vînd un piculete mai scump. Că altfel cum mi-acopăr transportul, statul de salarii ș.a.m.d. ?...

— Iote la 'mnealui ce hîtru e! Nu se poate.

— Da de ce?

— Fi'ncă nu se poate.

— Și-atunci, eu ce mă fac?

— Hm... Trage o fugă pe Varvarka la Narkomvtorg⁵².

Podjilkin trase fuga cu tramvaiul 6.

Ajunse într-un suflet.

— Uitați... crupe de hrișcă... mă tem să nu le scap... două douăzeci, vă dați seama... iar prețul cu amănuntul s-a stabilit... vă dați seama... tot la două douăzeci... Vă dați seama...

— Și?

— Aprobați-mi să-l salt nițel.

— Iote la 'mnealui ce pișicher e. Nu se poate.

— Da de ce?

— Fiindcă de-aia.

— Și-atunci, eu ce mă fac? întrebă Podjilkin și strecură mîna în buzunar.

— Știi ce, dumneata termină cu de-astea. Uite colo placarda: „Vă rugăm să nu plîngeți“.

— D-apăi cum aş putea să nu plîng?...

— Du-te la U-Ce-Ce-Me.

Podjilkin se duse-ndărăt cu tramvaiul 4.

— Iar dumneata?

— Păi dacă la dumneavoastră m-au trimis...

— Ia te uită ce deştepţi. Du-te înapoi...

— Înapoi?

— Întocmai.

Podjilkin ieşi. Stătu o clipă locului, apoi trase cu năduf un scuipat. Şi cît ai clipi, se-apropie de el un miliţian.

— Trei ruble.

— Pentru ce?

— Să nu scuipi alături de coşul de gunoi.

— Plăti Podjilkin trei ruble şi se duse la el la cooperativă. Luă o bucată de carton şi zugrăvi frumos pe ea:

„N-avem crupe!“

Se-apropiau muncitorii de bucata de carton şi-l înjurau de zor pe Podjilkin, în timp ce alături, un negustor particular vindea crupele de hrişcă la preţul de 4 ruble per kg.

Hăpt-aşa.

⁵² Comisariatul Poporului pentru Comerţ Interior (rus. abbrev.).

Despuiatii

(Scrisoare)

„Totul era liniștit, totul era minunat, și deodată, în onorabila noastră stație Gudermes, situată pe tronsonul nord-caucazian al căilor ferate, a fost lansat zvonul cum că, la orele 18, vor sosi de la Moscova cu trenul Nr. 12, despuiati la piele, toți membrii asociației «Jos cu pudoarea».

Interesul stîrnit căpătă o amploare extraordinară, inclusiv în rîndul femeilor, care spuneau:

— Asta-i curată nerușinare!

În schimb, toate au dat năvală să vadă cu ochii lor.

Altele însă ziceau:

— O să-i luăm la bușeli!

Pe scurt, ieși să-ntîmpine trenul întregul Gudermes în ansamblu.

Dar a urmat o mare dezamăgire, pentru că trenul a sosit îmbrăcat la patru ace, cu excepția fochistului, însă și acela era gol doar pînă la brîu. Și totuși, fochist gol pușcă apucaserăm deja să vedem în mai multe rînduri, numai că la el funinginea ține-ntr-un fel loc de haină de lucru.

Drept urmare, toată suflarea s-a împrăștiat rîzînd.

Pe noi însă ne interesează să știm cum stau lucrurile cu asociația aceea și cum să-nțelegem faptele ce le săvîrșesc 'mnealor acolo, la Moscova?“

Scrisoarea tov. Piven.

A reprodus-o M. Bulgakov.

Răspunsul lui Bulgakov:

„Tov. Piven! Comunicați-le gudermesenilor că faptele acelor despuiati trebuie înțelese ca fiind niște fapte prostesti.

Într-adevăr, s-a întîmplat la Moscova ca doi dintre despuiati să urce o dată într-un tramvai, dar

n-au apucat să ajungă decît pînă la cea mai apropiată circă de miliție.

Cît despre «asociație», aceasta a fost desființată din două motive: în primul rînd, pentru că miliția nu poate în ruptul capului să-i sufere pe cei despuiați, iar în al doilea rînd, gerul bate la ușă.

Așa încît, nu mai așteptați pe nimeni: despuiații nu vor veni“.

Metabolism

Blocnotes

Data de 15.

În Odessa, făcînd afaceri cu sodă caustică, am agonisit 1.000 de *cervi*⁵³. La data de mai sus am sosit la Moscova. Caut adăpost. Oare mi-or ajunge? Hi-hi! Cred că...

Data de 16.

Cine dispune de banii, acela poate să-și facă lesne rost de o locuință în Moscova. Eu unul am și găsit. Administrația unui imobil închiriază cu 28 de *cervi* pe lună o cameră superbisimă, cu goblen, telefon și toaletă. În rest, în imobil – numai alde coate-goale, zdrențărise.

Data de 18.

Am semnat contract pe un an. M-am instalat. Goblenii de culoare verde. Astăzi m-am plimbat nițel prin curte, niște muieri stăteau și căscau gura, arătînd cu degetul spre mine. S-ar cuveni să-mi facă niște temenele. Președintele asociației de locatari îmi zice: „Dumneavoastră sînteți unicul om bogat din imobilul nostru“. Hi-hi. Mă simt măgulit. Ce să mai vorbim, banul înseamnă putere. *Cervii* – atuuuri!

Data de 19.

Am cumpărat mobilă – 80 *cervi*.

Pt dubl – 20.

Somi – 15.

Cheltuieli, nu glumă, cere camera asta, lua-o-ar naiba.

Data de 20.

Permiteți-mi... Se-nfățișă unul cu o tîrsoagă de barbă lată și deasă. O mutră dezagreabilă. Cît plătiți pentru cameră? mă-ntreabă dumnealui. Dar ce vă interesează pe dumneavoastră? Aflu că-i inspector fisc...!

Data de 21.

Ce-o fi cu el, a înnebunit?! Camera, zice, vă costă 1/5 din buget, prin urmare, zice, dumneavoastră câștigați $28 \times 5 = 140$ *cervi* pe lună. Prin urmare, 1.680 de *cervi* pe an!! Prin urmare, impozitul pe care trebuie să-l plătiți... A calculat și-a tot calculat, ca în final să-i iasă la calcul 120 de *cervi*!

Ehe, așteaptă tu mult și bine... n-am să plătesc!

Data de 28.

Am plătit, fir-ar el blestemat să fie, cu majorare.

Data de 29.

S-a spart o conductă-n imobil. M-au taxat proporțional cu quantumul chiriei pe cameră. Partea mea – douăzeci de *cervi*.

Data de 31.

Reparația scării. Partea mea, proporțional – 18 *cervi*.

Pt. copiii str. – 1 *cerv*.

Pt. Flota-n parag. – 1 *cerv*.

(Dumneavoastră, cică, sînteți „bogătanul“.)

Pt. Dobrohim... Pt. Dobrozem...

Pentru tuberculoză am dat prolețarilor cincisprezece copeici.

Data de 3.

S-a turnat asfalt în curte, de la fiecare s-a perceput cîte o rublă, de la mine – 5 *cervi*. Da mai duceți-vă dracului cu toții. Am vrut să mă lepăd de cameră... ei aș, nu se poate – mi se cer daune 500 de *cervi*.

Data de 9.

Să-ți stea mintea-n loc și mai multe nu... Tot imobilul – pe cheltuiala mea se ține. S-au schimbat geamurile peste tot, s-a amenajat un teren de joacă pentru copii, președintelui asociației – pentru nădragi noi (i s-a fixat o leafă).

Data de 10.

Și-a făcut iar apariția cel de la fis. și m-a taxat, suplimentar, în calitate de „om extrem de bogat“. Dintr-o singură trăsătură de condei – 500 de *cervi*. Nu m-am mai putut abține și chiar am țipat. Nu

mai înțeleg nimic. Dinspre curte vine miros de
asfalt. Strig în gura mare: „M-am ruinat“, iar
dumnealui, de colo: „Încercați numai să nu
plătiți“!

Data de 15.

Mi s-a pus sechestru pe mobilă, pe goblen, pe
telefon, pe geamantane, pe nouă costume, pe
niscaiva aur.

— — — — —

Plec la Odessa, să trudesesc la sodă caustică.

⁵³ În original: joc de cuvinte; pentru cervoneț (bancnota de zece ruble noi) se folosea în limbaj argotic prescurtarea *cerv*,
care în rusă înseamnă vierme, rîmă.

Războiul dintre apă și fier

Partea I: Cum s-a declanșat?

Ăștia nu se pot numi lucrători navali, ci scîrnavali. Pe onoarea mea. S-a observat următorul fapt: de cum un feroviar de-al nostru are nevoie să călătorească încotrova pe calea apelor, i se dă loc fie la pupă, fie în sabord, fie în cală, și călătorește omul nostru ca un biet purceluș.

Conducerea noastră a răbdat îndelung această batjocură la adresa persoanelor din cadrul transporturilor feroviare, dar în cele din urmă și-a ieșit din răbdări.

Unul dintre șefi la chemat la dînsul pe un altul de rang inferior și i-a spus așa:

— Ce-i cu ăștia, și-au găsit să-și bată joc de noi?

— Ordonăți, să trăiți!

— Uite ce-am să le pro-pro-propun eu! Or să călătorească și dumnealor încoace, la mine... Ia scrie, rogu-te, Aleksei Alekseevici, o hîrtiuță.

— Am înțeles, să trăiți!

Și s-a primit la destinație următoarea hîrtiuță:

„Din Saratov.

Către toți șefii de serv., of., bir., secț., sect., com. de comp., div., unit. autoprop.

Avînd în vedere faptul că organul de conducere al Societății de Navigație oferă feroviarilor posibilitatea de transport în locurile sus-menționate, vă facem cunoscut că, o dată cu primirea prezentei, li se va oferi lucrătorilor din transporturile navale, cu bilet valabil o singură cursă, locuri numai la vagoanele de marfă adaptate pentru transportul oamenilor, nepermițîndu-li-se în nici un caz accesul în vagoanele de clasa a 3-a“. Urmează semnăturile.

Partea II-a: Primire frățească

Un lucrător de la transporturile navale se înfățișă la serviciul corespunzător al căilor ferate, spre a primi biletul de călătorie.

— Ce doriți? îl întrebă persoana feroviară și aruncă o privire mohorâtă spre ancora de pe nasturii acestuia.

— Un bilețel pînă la Tambov, răspunse navigatorul.

Persoana feroviară fu cuprinsă de o bucurie rapace.

— Ah, doriți un bilețel? Îmi pare bine! Luați puțin loc. Desigur, vreți să vă vizitați rudele, nu-i așa? Vi s-a făcut dor... Hi-hi. Culier, un pahar de ceai cetățenului de la navale. Ia spuneți-mi, cum mai e pe la dumneavoastră prin oceanele Pacific, toate bune și la locul lor?

— Mulțumim frumos de întrebare, răspunse urmașul lui Cristofor Columb, dar noi navigăm mai ales în zona Samarei. Aș dori la rapid, dacă se poate...

— Cum să nu, cum să nu, negreșit! Nu-i mai puțin adevărat că am o circulară care prevede ca dumneavoastră, lupilor-de-mare, să vă dăm locuri doar la vagoanele de marfă adaptate pentru transportul oamenilor, dar, pentru un reprezentant atît de simpatic al stihiei cum sînteți dumneavoastră, se poate face o excepție. În ce vă privește, cred că v-ați obișnuit cu de toate acolo, în sălile de mese de pe cuirasatele dumneavoastră, hi-hi. Fiindcă veni vorba, acum cîteva zile a plecat la Samara mătușa mea și au vîrît-o pe biata bătrînică în cală, să stea pe niște saci. I-au putrezit oasele acestei doamne pîn-a ajuns la Samara.

— Noi n-avem nici o vină în treaba asta.

— Ei, desigur, desigur. Poftiți, vă rog, biletul. Aveți un locșor minunat. Veți putea sta în largul dumneavoastră, e un locșor separat, unde se poate și fuma. Culier, condu-l pe domnul amiral!

Navigatorul citi rezoluția, se clătină ușor, holbă ochii și spuse:

— *Merci mult!*

Stătea scris:

„Să i se dea dumnealui un loc în sarti, la clasa a doua, pînă la Tambov“.

Partea a III-a: Drama din vagon

Pe culoarul vagonului capitonat al rapidului se afla, zburlită și înverșunată, o coadă cu prosoape și periuțe de dinți.

— Nu mai înțeleg nimic, bombănea cetățeanul din față, sprijinindu-se cînd pe un picior, cînd pe celălalt. Chiar din Saratov a intrat un individ și nu ai iese.

— Asta-i curată neobrăzare! țipă o doamnă din coadă. Aștept de-o jumate de oră.

— Noi așteptăm de trei ceasuri, cucoană, îi răspunse un glas trist din față, și nici o mișcare. Am ajuns la capătul rădării...

— Eu cred că individul s-a sinucis, se alarmă un alt glas. S-au mai văzut asemenea lucruri; trebuie spartă ușa.

— Să vină conductorul! Conductorul!

— Stați puțin, stați, liniște...

Coadă amuți. Și, îngînată cu huruitul roților de tren, răzbi o cîntare-n surdină.

Tot pe mări, mereu așa...

Azi aici, mîine – coala...

fredona molcom o plăcută voce de bas.

Coadă se burzului pe loc:

— Asta-i culmea nerușinării! Precum se vede, dumnealui îi arde de cîntat!

— Să vină conductorul!

Coadă se rupse-n bucăți și dezlănțui o bocăneală năprasnică în ușa lăcuită. Ușa se deschise larg și în spațiul îngust, îmbîcsit de fum de țigară, se profilă silueta unui om simpatic la înfățișare, cu ancore la uniformă și cu țigara în mînă.

— Dumneavoastră ce doriți? întrebă el descumpănit.

— Cum adică, „ce dorim“? Cum adică, „ce dorim“?

— Chiar așa, cum vine asta, „ce dorim“?!

— Și aveți de gând să mai stați mult aici? întreabă caustic cel din frunte, agitînd prosopul.

— Pînă la Tambov, răspunse fîstîcit pasagerul.

— Ăsta nu-i zdravăn la minte! vociferau din spate niște cucoane.

— Cărați-vă de-aici!!

Pasagerul se făcu roșu la față și îngăimă buimăcit:

— Dar n-am voie să mă car, aș face-o bucuros. Însă m-ar băga la amendă, că am bilet ici-șă.

— Să vină conductorul, conductorul, conductorul...

Epilog

La Atkarsk s-a încheiat un proces-verbal, iar muncitorul-corespondent de presă al ziarului *Gudok*, zîmbind ironic, scria la masa vecină corespondența pentru ziar și o încheie astfel:

„Oare cînd s-o sfîrși, totuși, acest război fratricid dintre apă și fier?“

Banana și sidaraf

— Ce cîrmuire e-n Turcia?

— Ă... ă... turcească! ⁵⁴

Examen de grad

Povestire de A. P. Cehov

I

Faptul a avut loc anul trecut. 15 oameni dintr-o stație de pe tronsonul de sud-est al căilor ferate au terminat cea de a doua lună de cursuri în cadrul școlii de lichidare a analfabetismului și s-au prezentat la examen.

— Haideți să-ncepem, spuse șeful comisiei de examinare și, împungînd cu degetul într-o foaie de ziar, adăugă: Ce scrie aici?

Examinatul smiorcăi din nas, trecu ager cu ochii peste literele mari, cunoscute și subliniate cu o linie groasă, privi cu încîntare desenul plasticianului Akselrod și răspunse pe un ton hîtru și vesel:

— *Gudok!*

— Foarte bine, aprecie bucuros examinatorul și, indicîndu-i începutul unui articol tipărit cu caractere de dimensiuni medii, îl întrebă, cu o undă de șiretenie în ochișorii mijiți:

— Dar aici?

Pe fața examinatului se întipăriră vizibil, cu caractere medii, două cuvinte: „Asta-i nasol...”

Sudoarea-i broboni fruntea, și el începu să silabisească:

— Be-a-ba, ne-a-na. Banană scrie!

— Păi... nu, acolo nu scrie banană, se posomorî examinatorul, ci Bagdad. Totuși, la drept vorbind, nici că se poate pretinde mai mult după două luni de cursuri. Satisfăcător! Să intre următorul. Dumneata știi să scrii?

— Cum să vă spun, răspunse cu însuflețire cel de-al doilea examinat, numai în ștate știu, fără ștate nu pot.

— Cum vine asta „în ștate“?

— Când se dă leafa, numele de famelie.

— Aha... Ei, e-n regulă. Bine și-așa. Următorul!

Hm... ia spune-mi... Ce-nseamnă MOPR?

Examinatul se fîstîci cu totul.

— Hai, spune, nu-ți fie teamă, prietene. Hai...

— MOPR?... Hm... înseamnă președinte.

Examinatorii se înverziră la chip.

— Președintele cui?

— Am uitat, răspunse examinatul.

Pe examinatorul-șef îl lovi apoplexia, așa că următoarele întrebări le puse cel de-al doilea membru al comisiei:

— Dar Lunacearski?

Examinatul își aținti privirea în tavan și răspunse:

— Luna... cear... ski? Ch... Care-i acolo, la Moscova...

— Și ce anume face el acolo?

— D-apoi... Dumnezeu să-l știe, răspunse cu naivitate examinatul.

— Hai, du-te, du-te, dragule, îngăimă îngrozit examinatorul, îți dau patru⁵⁵ cu minus.

II

Trecu un an de-atunci. Și absolvenții uitaseră tot ce învățaseră la cursurile acelea. Și despre Lunacearski, și despre banană, și despre Bagdad, ba pînă și să-și scrie numele de familie în statele de salarii se dezvățaseră. Își mai aminteau doar un singur cuvînt, *Gudok*, și acela pentru simplul fapt că le erau perfect cunoscute tuturor, chiar și celor analfabeți, vinieta și literele majuscule din titlul ziarului care sosea zilnic de la Moscova la comitetul sindical de întreprindere.

III

Pe această temă purtară o discuție într-o bună zi muncitorul-corespondent de presă cu împuternicitul organului sindical. Corespondentul era consternat.

— E monstruos ce se petrece, tovarășe, spunea el, da-i cu puțință să-i înveți pe oameni în halul ăsta? Asta-i bătaie de joc și mai multe nu! La examen l-auzi pe cursant debitînd mai știu eu ce ineptie, în statul de salarii îl vezi scriind cogeamite trăsnaie de genul: *Sidaraf*, în loc de vacă el scrie vată, și i se dă atestat precum că-i știutor de carte!

Împuternicitul se pierdu cu firea și se pleoști.

— Că așa stau lucrurile, nici nu-ncape vorbă... Dar ce-i de făcut, totuși?

— Cum adică ce-i de făcut? se indignă corespondentul. Să fie reșcolarizați!

— Dar ce poți să faci cu ei în două luni de zile? întrebă împuternicitul sindical.

— Înseamnă că nu două, ci patru luni de zile trebuie școlarizați, sau șase, sau cîte luni e nevoie. Este inadmisibil să le dai oamenilor notă de trecere, să-i promovezi și să-i prostești, asigurîndu-i că știu buchea cărții, cînd, de fapt, așa cum au fost, analfabeți, așa au și rămas! Nu credeți că am dreptate-n ce spun?

— Cum să nu, răspunse cu glas plîngător împuternicitul și amuți, complet deprimat. Putea să mai spună ceva?!

⁵⁴ Citat ușor corupt.

⁵⁵ În sistemul de notare de la 1 la 5.

Revizorul cu mătrășeală

O nouă montare

La noi la club, un membru din conducere l-a înhățat de guler pe un membru al clubului și i-a făcut vînt din foaier.

Scrisoarea muncitorului-corespondent de presă dintr-o stație de cale ferată de pe traseul Donețk.

PERSONAJELE

PRIMARELE

ZEMLEANIKA – epitropul așezămintelor de binefacere

LEAPKIN-TEAPKIN – judecător

HLOPOV – inspector școlar

UN MEMBRU DIN CONDUCEREA CLUBULUI

UN MEMBRU AL CLUBULUI

SUFLEORUL

PUBLICUL

VOCI

Scena reprezintă clubul de pe lîngă stația de cale ferată N de pe traseul Donețk. Cortina este coborîtă.

PUBLICUL: E timpul. Să-nceapă spectacolul!...
(Bate din picioare, lumina se stinge, din culise se aud glasurile înăbușite ale celor fără bilet, care se războiesc cu cei de la controlul biletelor. Cortina se ridică. Pe scena luminată se înfățișează camera din casa primarelui.)

O VOCE *(de la galerie)*: Mu-cles!

PRIMARELE: V-am invitat, domnilor...

SUFLEORUL (*din cușcă, cu glas răgușit*): Ca să vă aduc la cunoștință o veste din cele mai neplăcute.

PRIMARELE: Ca să vă aduc la cunoștință o veste din cele mai neplăcute: ne vine un revizor în control!

LEAPKIN-TEAPKIN: Ce revizor?

ZEMLEANIKA: Ce revizor?

SUFLEORUL: Mur-mur-mur...

PRIMARELE: Un revizor din Petersburg incognito și pe deasupra cu un ordin secret, scris.

LEAPKIN-TEAPKIN: Na-ți-o bună!

ZEMLEANIKA: Asta ne mai lipsea!

HLOPOV: Sfinte Dumnezeule, pe deasupra și cu un ordin secret, scris.

PRIMARELE: Eu parcă am am avut o presim... (*În culise e o zarvă cumplită. Ușa de pe scenă se deschide larg și năvălește înăuntru un membru al clubului. Poartă o tunică cu gulerul sfîrtecat. Părul îi e vîlvoi.*)

MEMBRUL CLUBULUI: N-aveți nici un drept la opreală! Doar îs membru al clubului. (*Pe scenă e învălmășeală.*)

PUBLICUL: U-ha-ha!

SUFLEORUL (*șoptind veninos*): Cară-te de pe scenă! Ce, te-ai țicnit?

PRIMARELE (*încremenit*): Ce-i cu dumneata, tovarășe, ți-ai ieșit din minți?

PUBLICUL: Hi-ha-ha...

PRIMARELE (*Dă să-și continue rolul*): Astăzi, cît a fost noaptea de lungă, mi s-au arătat în vis... Șterge-o de pe scenă, rogu-te, pentru numele lui Hristos... Cam vreo doi chițcani cum nu s-a mai văzut... Ieși prin ușă, prin ușă, îți spun!... Ah, porc-de-cîine ce-mi ești, ai nenorocit tot spectacolul...

ZEMLEANIKA (*în șoaptă*): Prin ușă la stînga... Vezi că te bagi în decor, nemernicule.

Membrul clubului bîjbîie năuc pe scenă,
negăsind ieșirea.

PUBLICUL (*înveselindu-se treptat*): Bis, Goriuşkin. Bravo, tunică!

PRIMARELE (*descumpănit*): Zău că de-alde ăştia n-am mai văzut de cînd sînt... Ian te uită ce ticălos!

SUFLEORUL (*zbiară*): Negri, de-o mărime extraordinară... Du-te, mă, la mama dracului de-aici!... Mişcă-te barem din faţa cuştii...

PUBLICUL: Ho-ho-ho-ha-ha-ha...

PRIMARELE: Am să vă citesc epistolia... Iată ce ne scrie dumnealui. (*Din culise se-aude larmă şi glasul membrului din conducere: „Unde-i nemernicul acela?” Uşa se deschide şi în scenă apare membrul din conducere. Poartă sacou şi cravată roşie.*)

MEMBRUL DIN CONDUCEREA CLUBULUI (*ameninţător*): Aicea-mi eşti, canalie?

PUBLICUL (*în extaz*): Bravo, Hvataev!... (*De la galerie răzbate un şuiertat pătrunzător.*) Ia-l la poceală!!!

MEMBRUL CLUBULUI: N-aveţi nici un drept. Eu îs membru!

MEMBRUL DIN CONDUCEREA CLUBULUI: Am să-ţi arăt eu ție ce fel de membru eşti. Am să-ţi arăt eu ție cum să dai buzna fără bilet!!!

ZEMLEANIKA: Tovarăşe Hvataev! N-aveţi dreptul să folosiţi forţa fizică sub puterea sovietică.

PRIMARELE: Eu întrerup spectacolul. (*Îşi scoate perciunii şi peruca.*)

ALTĂ VOCE (*de la galerie, entuziasmată*): Vanka, ian te uită, mă, îi tinerel! (*Un şuiertat.*)

MEMBRUL DIN CONDUCEREA CLUBULUI (*în extaz*): Las' că te-nvăţ eu minte!!! (*L-însfacă de guler pe membrul clubului, îl zgîlţie bine ca pe o cîrpă şi-i dă brînci în public.*)

MEMBRUL CLUBULUI: Ajutor!!! (*Cu un ţipăt înăbuşit, se prăvăleşte în fosa orchestrei.*)

PRIMARELE: Pahom, coboară cortina!

ZEMLEANIKA: Cortina! Cortina!
PUBLICUL: Să vină miliția!!! Miliția!!!

CORTINA CADE

Trei feluri de porcării

„În casele noastre dens populate nu există niște reguli ori vreo ordine anume privind conviețuirea în comun.“

(Din ziare)

1 Delirium tremens

De cinci ori pramatia de Șurka a pornit-o de la etajul patru, lunecînd pe burtă de-a lungul balustradei, ca să tragă cîte-o raită pe la „Bavaria Roșie“, de unde s-a întors de fieșcare dată cu cîte o perechiușă. În afară de asta, se știe la sigur că, dimpreună cu soții Boldin, s-au întors de la slujbă una sticlă jumate de rachiu super, d-ăla fabricat de Gossport din vestitele scorușe de Nejin, una sticlă rachiu rusesc verde-pal, de-aceeași fabricație, una perechiușă sticle vin de porto, îmbuteliat la Moscova.

— La alde Boldin e zi de leafă, dădu de veste Doska și încuie iute ușa cu cheia.

Într-o clipeală se zăvorîră zdravăn și proprietarul, și brutarul Volodea, și Pavlovna, *mamașă*⁵⁶.

De zăvorît, s-au zăvorît ei pe la vreo 11 din noapte, dar fix în crucea nopții s-au dezăvorît cu toții cînd în odaia Boldinilor s-a făcut țandări primul geam. Al doilea se făcu țandări cel de la ușă. Apoi, logic vorbind, își făcură apariția în coridor pisălogul, consoarta însîngerată a lui Boldin, iar peste scurt apăru și dumnealui, consortul, în cămeșoaia lui de noapte ruptă ferfeniță din umeri pînă-n poale.

Nimeni n-ar fi în stare să strige „a-ju-to-or“ așa cum a strigat consoarta lui Boldin. Într-un cuvînt, cît ai clipi din ochi, la toate cele opt ferestre ale ap. 50 țîșni o luminație ca la o aniversară împăratească.

Să ochești cum scrie la carte după ce-ai băut „îmbuteliat vin de porto“, una ca asta-i cu neputință, așa se face că pisălogul aruncat cu

năduf, zburînd razant, cam la un țol mai sus, peste capul proprietarului, făcu zob oglinda de perete a Duskăi. Rămase intactă doar rama din lemn de nuc. În acel moment, țîșni vîrtejindu-se ca o spirală un cuvînt aducător de furtună:

— Miliția!

— Miliția, repetară nălucile-nveșmîntate-n albituri.

A, nu, nu-i glasul sopranei Felia Litvin, cea care împreună cu orchestra compusă dintr-o sută de persoane taie rezonanța sălii de teatru cu țițelele înfricoșătoare ale Aidei, nu-nu, ăsta-i Vasili Petrovici care-și înjunghie nevasta.

— Miliția! Miliția!

2 Prin căsătorie legitimă

Cînd bărbatul acela tînăr, cu mustață întocmai ca spirala unui tirbușon, trecu prin coridor, se-auzi zburătăcînd de colo și de colo, într-un glas, una și aceeași vorbă plină de admirație:

— Ah, ce bărbat fercheș! Halal de Tanka Pavlovnei! Pe ce mai flăcău a pus mîna!

Fercheș-bărbatul, pășind semeț în urma sfioasei Tania, tipografă, se duse drept în odaia cu Nr. 11 și i se adresă *mamașei* Pavlovna cu astfel de vorbe:

— *Mamașa*, să știi că eu nu sînt un fleășca-fleășca. Eu sînt persoană fără de partid. Eu nu-s dintr-ăia în stare să se joace cu o fecioară, și după-aia să-i arate cotul. Cît despre mata, *mamașa*, o să te ținem numa-ntr-un răsfaț. De-i merge la liturghie, m-oi duce eu în locul matală după cumpărături.

O lăsa nițeluș mai moale Pavlovna cea hirsută, iar pușlamaua de Șurka o și porni valvîrtej de-a lunecușul pe balustradă spre Mosselprom⁵⁷ să ia zahăr tos.

Fercheș-bărbatul se cunună la biserica Sf. Matei de pe strada Sadovaia, și a fost văzut atunci capul fercheș-bărbatului uns cu mir alături de capul Taniei, împodobit cu lămîiță.

Ca peste o lună să-i spună fercheș-bărbatul *mamașei* Pavlovna:

— Da când ai de gând s-o mierlești, scumpă *mamașa*, cu liturghia dumitale cu tot? Că nu mai are omul loc de dumneata.

Se ridică ușurel Pavlovna, iar între timp ochii i se făcură ca de șarpe bătrîn.

— Eu... s-o mierlesc? Ai s-o mierlești tu, băiete. Cîrjaliule. Că ne-ai adus la sapă de lemn pe mine și pe Tania, nehalitule. Lovește-l, Maică Precistă, pe diavolul ăsta c-un trăsnet.

Dar trăsnetul n-a apucat să-l lovească pe fercheș-bărbatul. Acesta se ridică ușurel de la masa la care-și bea ceaiul și glăsui așa:

— Cine-i, mă rog, „cîrjaliu“ la dumneata? Dă-mi voie, *mamașa*, să aflu? Eu – cîrjaliu? întrebă el, și glasu-i coborî pînă la șoaptă. Eu – cîrjaliu? șopti el aflat acum cît se poate de aproape și pe loc un vâl îi acoperi albul ochilor.

— Ajutor! fu răspunsul Pavlovnei, ca imediat, fără efort și răsunător, să-și ia zborul al doilea: Ajuto-or!

— Miliția! Miliția! Miliția!

3 *Onomastica*

De ziua Sfintelor Vera, Nadejda și Liubov și a maicii lor Sofia (memoria lor o sărbătorim, de obicei, pe 17, iar pe stil sovietic, uite-așa, de-al naibii, o facem pe 30 septembrie) se dezlănțui o armonică italiană în odaia cu Nr. 50 și-ntreg corpul enormului imobil prinse a se clătina. Iar la unu și jumătate din noapte, faimosul dansator Pafnutici s-a decis să demonstreze cum executa el odinioară figura peștișorului. O execută și-n aceeași clipă, dedesubt, în locuința doctorului Fortociker a căzut tencuiala din tavan în greutate de șase puduri jumate. Doctorul a rămas în viață numai datorită împrejurării că în acel moment se afla în odaia alăturată.

Cînd Fortociker s-a întors la locul cu pricina, a dat cu ochii de un morman alb și imens și de un nor alb plutind peste spațiul acela în care odată și-odată se afla masa lui de scris, și prinse-a urla din răspuțuri:

— Miliția! Miliția! Miliția!

⁵⁶ În limbaj popular: mamă, maică (la vocativ: maică, mătușică, tușă, tușică).

⁵⁷ Abreviere în original pentru Trustul Moscovit de Prelucrare a Produselor Agroindustriale. Sub firma Mosselprom exista o întreagă rețea de magazine în care se vindeau produse agroalimentare la prețuri foarte accesibile.

Norocosul

*„A jucat și-a câștigat,
Lozul mare l-a luat!
Hojma-i el câștigător,
Are, zău, un noroc chior!!!“*

Cîntec

Într-o seară, la locuința feroviarului Karnaulov de la stația de cale ferată I. se auzi o bătaie în ușă. Punîndu-și șalul pe umeri, nevasta lui Karnaulov se duse să deschidă.

— Cine-i acolo?

— Eu sînt, Dașenka, răspunse cu glas respectuos de dincolo de ușă, în suspinele ploii, însuși Karnaulov și necheză tam-nesam ca un cal.

— Te-ai îmbătat, mitocanule? zise Dașenka zdrăngănind zăvorul.

O rază de lumină țîșni din lămpiță, și prin perdeliurea ploii se arătă chipul descumpănit și treaz-treзуț al lui Karnaulov, iar alături de el, se desluși abia-abia din beznă un bot de cal cu albeață la un ochi. Femeia se trase brusc îndărăt.

— Haida-hai, Savrasocika, rosti cu glas plîngăreț Karnaulov și trase calul de dîrlogi. Făcînd mare zgomot cu copitele, calul intră în pridvor, iar de-acolo, în tindă.

— Ce mai e și asta? apucă să-ntrebe Dașenka și rămase cu gura căscată.

— Dașenka, rogu-te să nu sudui... Dii... dii... of, gloabă, rosti cu sfială Karnaulov, să știi că-i un căluț bun, blînd. O să stea uite-aici în tinduță...

În clipa aceea Dașenka se dezmetici:

— Cum adică-n tinduță? O iapă să stea-n tinduță? Te-ai scrîntit de-a binelea, omule!!

— Păi n-o putem ține afară, Dașenka. Doar vezi și tu că șuricică n-avem. Iar ea-i un animal gingaș. Burnița asta ar face-o ciciulete – și s-ar prăpădi iepșoara.

— Vede-te-aș și pe tine prăpădindu-te dimpreună cu ea! îl afurisi Dașenka. De unde Dumnezeu mi-ai adus pe cap spurcăciunea asta? Iote la ea, că-i și șontoroagă!

— Și chioară, Dașenka, adăugă Karnaulov, vezi, are o albeață cât o scovergă.

— Ce-i cu tine, omule, văd că te hlizești!! răcni la el femeia. Cît ai dat pe ea? Și la ce dracu ți-o fi trebuind cal, nenorocitul?

— Cinj' de copeici am dat, Dașenka. Nici un sfanț mai mult.

— Cinj' de copeici? D-apoi de banii ăștia eu cumpăram doi funți de zahăr.

— Dașenka, te rog să mă crezi pe cuvînt – eu ochisem niște cizmulițe de damă. Aveam de gînd să-ți fac un dar la ziua ta de naștere.

— Care cizmulițe, bețivanule?

— Eu nu-s bețivan, Dașenka... Știi, s-a organizat la noi o tombolă. Eu am dat s-o șterg rapid de-acolo, da șefu depoului m-a ginit. Hai noroc, zice, Karnaulov, află că eu sînt cel care va trage la sorți. Și sînt obiecte faine la tobolă, zice. Așa că ia și tu niscai bilete, măi Karnaulov. Nu iau, zic. Iar el îmi răspunde pe următorul ton: Aha, nu vrei!... Treaba ta, faci cum crezi... De mult am băgat eu de seamă că nu mă iubești, măi Karnaulov. Mă rog, n-ai decît... Văd eu că dacă nu iei, dai de belea! Ba să mă ierți, zic, ia dă-mi și mie un bilețel. Iar dumnealui de colo mă asigură: Tu, zice, ești din fire un om norocos, ai să câștigi mai mult ca sigur fie cizmulițele de damă Nr. 36, fie cutia muzicală cu 19 cîntece. Eu, zice, constat asta după fața ta. Și-au început să scoată biletele; la toți le cade zero, iar mie Nr. 98 – pleosc! – iapa! Publicul izbucnește în hohote de rîs, eu dau s-o iau la goană, da șefu zice de colo: nu-nu, stai pe loc! Asta n-ar cadra cu regulamentul. De vreme ce-ai câștigat, ia-ți obiectul! Da unde s-o țin? Încerc eu s-o cadorisesc în dreapta și-n stînga – da nimeni nu vrea s-o ia, iar publicul hohotește.

— Cară-te de-aici! se răsti la el Dașenka. Auzi, cară-te dimpreună cu iapă cu tot, și să nu-ți mai calce piciorul pe-acasă!

— Daș...

— Cară-te! repetă Dașenka și deschise larg ușile.

— Prr... Dașenka, te rog ascultă-mă... Hai, hai odată, scîrbă...

Iapa prinse a tropăi, stîrnind mare zgomot cu copitele. Lampa scăpără pentru ultima oară prin dîrele ploii, apoi vălul de ceață îl înghiți pe cel norocos laolaltă cu bafta lui.

Prin foșnetul ploii răsună înfundat:

— Dii-dii... Lua-te-ar pe tine moartea să te ia...

La telefon

Piesă

La noi, la st. de cale ferată, se poartă convorbiri particulare de la telefonul de serviciu...

(Din scrisoarea muncitorului-corespondent de presă)

VOCILE PERSONAJELOR:

VOCEA AMPLOIATULUI STAȚIEI

VOCEA DUDUIEI

VOCEA CAMERISTEI

VOCEA NEVESTEI ALTUIA

O VOCE SEPULCRALĂ

VOCEA SOȚULUI

La stația de cale ferată Individualnaia, aflată la 30 de verste depărtare de Moscova, atîrnă într-un colț un telefon și se plictisește. Receptorul strălucește, iar deasupra lui stă scris: Convorbirile particulare de la tel. de serv. sînt interzise. Amploiatul stației se-apropie de receptor și-l ridică din furcă.

VOCEA AMPLOIATULUI: Un ton cu orașul, vă rog... *Merci...*

VOCEA DUDUIEI: 2-15...

VOCEA AMPLOIATULUI: Vă rog... 05-07-08... Da... *Merci...* Cine-i la telefon?

VOCEA CAMERISTEI: Sînt eu, Feklușa.

VOCEA AMPLOIATULUI (*în șoaptă*): Ce, Pal Fedorîci e-acasă?

VOCEA CAMERISTEI: A, nu, dumnealor sînt la trust.

VOCEA AMPLOIATULUI: Atunci, cheam-o, te rog, pe Maria Nikolavna...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: La telefon.

VOCEA AMPLOIATULUI: Bună ziua, Maria Nikolavna!

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Ah, dumneata ești, Iliușa!... Să știi că nu te-am recunoscut.

VOCEA AMPLOIATULUI (*cu patimă și tristețe*): Ei poftim, m-ai și uitat! Asta nu-i bine! Atît de puțin a trecut, și m-ai și dat uitării! Sînt atît de singur... În fundătura asta... Iar dumneata, acolo, în capitală... (*Oftează din adînc.*)

VOCEA NEVESTEI ALTUIA (*cochetînd*): De ce oftezi așa, Iliușa?

VOCEA AMPLOIATULUI: Ei, oftez și eu...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: De unde telefonezi?

VOCEA AMPLOIATULUI: De la mine din stație.

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Pe telefonul de la serviciu?

VOCEA AMPLOIATULUI: Firește, *vraiment...* Marie...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Așa?...

VOCEA AMPLOIATULUI: Spune-mi, cînd vii, Marie?

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Astăzi nu pot... (*În șoaptă.*) Bărbatul meu n-a mai plecat.

VOCEA AMPLOIATULUI: Fir-ar al...! Și cu deplasarea cum a rămas?

VOCEA NEVESTEI ALTUIA (*tristă*): S-a amînat...

VOCEA AMPLOIATULUI: Fir-ar!... Marie...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Te-ascult. Ce ai a-mi spune?

VOCEA AMPLOIATULUI: Marie, mai ții tu minte?...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Nu-ți permit să-mi vorbești cu „tu“! Mișelule!

VOCEA AMPLOIATULUI: Eu – mișel? Asta-i bună, Marie!... Eu sînt nefericit, nu mișel. Marie! Îmi e atît de urît! Pe-aici e zăpadă, sînt pini, și-i pustiu... Și eu sînt singur... Îmi ține tovărășie doar credinciosul meu Browning... Eh!...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Iliușa, cum de nu-ți e rușine să-ți pierzi curajul în halul ăsta!

VOCEA SEPULCRALĂ: Dați-mi, vă rog, Individualnaia.

VOCEA DUDUIEI: Bi-bi-i!... Linia ocupată...

VOCEA AMPLOIATULUI: *Marie*, tu mă iubești?

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Slăbește-mă cu d-astea!

VOCEA SEPULCRALĂ: Dați-mi, vă rog, Individualnaia...

VOCEA DUDUIEI: Bi-bi-i-i!... Linia ocupată...

VOCEA AMPLOIATULUI: Răspunde-mi, te rog, *Marie*, mă iubești?

VOCEA SEPULCRALĂ: Dați-mi, vă rog, Individualnaia...

DUDUIA: Bi-bi-i-i!... Linia ocupată...

VOCEA SEPULCRALĂ: Ce naiba se-ntîmplă! ? Cine-o tot sta agățat de stația asta? Eu am de transmis o telefonogramă importantă!

VOCEA AMPLOIATULUI: M-am hotărît, *Marie*, eu n-o mai pot lungi așa. Îmi dai răspuns, ori glonțul din Browning-ul meu îmi va curma pe veci chinurile...

VOCEA CAMERISTEI (*însăimîntată*): Coniță, coniță, lăsați telefonul... S-a-ntors conașul...

VOCEA NEVESTEI ALTUIA (*neacordînd atenție*): Iliușa, să nu faci una ca asta!

VOCEA AMPLOIATULUI: Răspunde-mi!

VOCEA SEPULCRALĂ: Dați-mi, vă rog, Individualnaia. Lua-i-ar dracu să-i ia!

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: Ei, bine, te iubesc...

VOCEA SOȚULUI: Ei, uite că te-am prins, în sfîrșit! Vasăzică, iubești, infamo, așa-i? Răspunde! Pe cine iubești ? Pe cine? Pe cine? Netrebnico! (*Se-aude cum trosnesc degete.*)

VOCEA NEVESTEI ALTUIA: *Georges*, vino-ți în fire, dragul meu! Vorbeam cu Katia!

VOCEA SOȚULUI: Las' c-o știu eu pe Katia asta! Katia asta-i cu mustăți. E Iliușka de la Individualnaia!!

VOCEA NEVESTEI ALTUIA (*îngrozită*): Nu-i adevărat!

VOCEA SOȚULUI (*smulgându-i receptorul*): Ascultă la mine! Dacă te mai prind o dată...

VOCEA SEPULCRALĂ: Dați-mi, vă rog, Individualnaia... am de transmis o telefonogramă!

VOCEA DUDUIEI (*obosită*): Bine-bine. Aveți legătura.

VOCEA SEPULCRALĂ: Slavă ție, Doamne! Transmiteți...

VOCEA SOȚULUI: Aha-a, care va să zică, așa, să transmită!... Ei, las' că vă transmit eu acuși. Dacă... Dacă mai îndrăznești vreodată să suni la numărul meu... (*sufocându-se*) îți fac mutra piftie! Nemernicule...

VOCEA SEPULCRALĂ (*a rămas mută*).

VOCEA SOȚULUI: Ia uite canalia de la Individualnaia!

VOCEA SEPULCRALĂ (*s-a dezmeticit*): Ce z'seși?! Cum îndrăznești?! Eu mi-s șef de secție!

VOCEA SOȚULUI: Tu ești o lepădătură, nu șef de secție!

VOCEA SEPULCRALĂ: (*stridentă*): Ce z'seși?! O luași razna rău! Duduie!... Duduie!!

VOCEA DUDUIEI (*exasperată*): Puneți receptorul în furcă. Nu acolo v-am făcut legătura!

VOCEA SEPULCRALĂ: Cine-i pe fir?! Am să vă dau în judecată! Să-mi vină la aparat șeful stației!

VOCEA SOȚULUI (*cuprinsă de turbare*): Mucles!!

VOCEA DUDUIEI: Sfinte Sisoe! Da puneți odată receptorul în furcă! (*Cu un trosnet, întrerupe legătura.*)

T ă c e r e

Lecuitorul

Pe 12 decembrie, muncitorul de la revizie de pe linia secundară Vereiț a Căilor Ferate de Vest, adică tov. Baiașko, fiind suferind cu picioarele și știind că la vecinul său, și el suferind, se află cetățeanul felcer K., sosit din Uborki, l-a rugat pe acesta să-l consulte și pe el, dar felcerul nu l-a consultat pe t. Baiașko, ci i-a spus că picioarele lui trebuie tăiate, și a plecat fără a-i acorda nici un ajutor.

Minus

A intrat, și-a legat șnurul de la halat și a strigat:

— Pe rînd!

În primul rînd a nimerit un cetățean cu baston. A topăit ca o vrabie, ținînd un picior îndoit.

— Ce pățiși, fîrtate, ți l-ai scrîntit?

— Hei, tăicuță felcer! îngîină cetățeanul.

— Dă pantalonii jos. Ia te uită, hu-hu-ha...

— Nu mă speria, taică!

— N-avem de ce să te speriem. Nu de asta sîntem noi puși aici. Puși sîntem aici ca să vă lecuim pe voi, scîrbelor, din transporturi. Cangrenă a articulației genunchiului, cu leziuni la nivelul sistemului nervos central.

— Taică!!

— Taică sînt de vreo patruzeci de ani. Îmbracă pantalonii.

— Ce-o să se-ntîmple, tăicuță, cu piciorul meu?

— Nimic deosebit. Următorul! O să-ți putrezească încetișor pînă la genunchi – și basta.

— Tai...

— Ce-o tot blodogorești cu „taică-n sus, taică-n jos“! De unde pînă unde ți-s eu taică? Am să-ți scriu niște picături. Asig. soc. are să-ți plătească pentru picior. Așa ai să ieși mai în avantaj. Da dumneata ce ai?

— Nu mai văz, nu mai văz neam, făt-frumosule! De cum cade seara, nici ușa n-o mai nimeresc.

— Ia nu te mai închina atîta, bătrînico! Că doar aici nu ești la biserică. Dumneata ai trahom,

bătrânico. Trahom, cu cataractă de gradul unu, grupa A.

— Făt-frumosul nostru drag!

— De vreo patruzeci de ani îs tot făt-frumos. Uşurel-uşurel o să ți se cam scurgă ochii, asta trebuie s-o știi.

— Făt-fru!!

— Am să-ți scriu niște picături. Când n-ai să mai vezi neam-neam cu ei, vii încoace. Am să-ți scriu atunci o hîrtie. Asig. soc. o să-ți plătească pentru fiecare ochi cîte-un purcoi de biștari. Nu-mi boci aici, bătrânico, acolo la Asig. soc. ai să ai de bocit. Dumneata ce dorești?

— Iaca, băiețelului meu i s-a spuzit botișorul de-a totulea, cetățene *lekpom*⁵⁸.

— Aha. A-șa. Adu-l încoace. Nu mai urla. Acuși îți vine sorocul să te-nsori, și tu urlî. E-he-he-e-e.

— Cetățene *lekpom*, rogu-te nu mai chinui o biată inimă de mamă!

— Eu nu m-ating de inima dumitale. Inima dumitale va rămîne acolo unde se și află. Stomatită gangrenoasă ți-a făcut odrasla.

— Dumnezeule, și ce-o să se-ntîmple de-acum?

— Hm... Se știe ce: o să i se perforeze falca și toată fizionomia o să i se hîiască. O să aibă de îndurat cam o lună, și pe urmă – gata. Vii atunci la mine și-am să-ți scriu o hîrtiuță. Da dumneata?

— N-am putere să urc scările. Mă năbuș.

— Ai leziune valvulară cardiacă, valvula cinci.

— Și ce-o fi însemnînd asta?

— O gaură-n inimă.

— Faină treabă.

— Mai curînd grea.

— Apuc să-mi scriu testamentul?

— Dacă te duci fuga-fugulița, apuci.

— *Merci*, am și luat-o la fugă.

— Fugi. Toate cele bune. Următorul! Nu mai e nimeni. Foarte bine. Fîr-fîr, și gata treaba!

⁵⁸ Subchirurg, felcer (rus. abrev.).

Farmacia

Farmacia NKPS⁵⁹ de pe str. Basmannaia e deschisă numai în zilele de lucru, iar în zilele de sărbătoare e închisă. Dar dacă sembolnăvește careva, ce te faci atunci?

Dintr-o scrisoare a muncitorului-corespondent de presă

„Albă nea. Farmacia în colț șade.“

— „Dragostea pe om îl roade...” fredona cu un glas plăcut un bărbat îmbrăcat în gri și postat în preajma unui cerdac.

În ferestrele dispuse de o parte și de alta a cerdacului se etalau în toată splendoarea lor două globuri strălucitoare – roșu și albastru – precum și o reclamă înfățișând o sticlă de apă minerală de Borjom.

Un cetățean foarte palid la chip, îmbrăcat într-un palton negru, apărut grăbit de după colț, se repezi în cerdac și se opri brusc locului în fața lacătului pus.

— Nu vă impacientați degeaba, îi spuse cel gri, e închisă.

— Cum să fie închisă? Oh, dragul meu, vorbi cel negru, albindu-se și mai tare la față, te implor. Oh, m-a apucat o criză, m-auzi, m-a apucat o criză. Uite-așa, de-a curmezișul.

— De burtă? fu întrebat compătimitor.

— De burtă... Dragule, scumpule, îngăimă cu mîhnire cetățeanul, uite rețeta.... Cîte cinci picături, oh, de opiu... De trei ori pe zi!!! Văleu, mă prăpădesc... Iar m-a apucat... Cîte pic... cincituri... O pungă cu binteapă fier... Vă implor, tovarășe!!!

— De ce mă implorați pe mine, eu stau de pază. N-are rost să mă implorați pe mine.

— A-o-le-e-u-o-le-u-o-le-e-u... prinse a răcni pe neașteptate cetățeanul, căscînd larg gura și zgomotos. Trecătorii se dădeau brusc într-o parte din calea lui. Uh, m-a mai lăsat nițel, adăugă el,

calmându-se din senin și ștergându-și sudoarea de pe frunte. Spune-mi, cu ce drept i-au pus lacăt?

— Păi, ce zi e azi?

— Du-mi... Duminică. Ah, dragii mei dragi, e duminică, duminicioară, scumpilor.

— Dumneata vino mâine, în zi de luni... Adică nu, să nu vii mâine... Că-i tot sărbătoare... După Anul Nou să vii.

— Vai-vai, mi-e c-am să-mi dau duhul în cel vechi, a-o-le-e-u, a-o-le-u!

— Atunci, du-te la altă farmacie, n-ai încotro!

— Da unde-i pe-aici aia-alta?

— Asta n-o mai știu, scumpule, întreabă și dumneata vreun milițian.

Cel negru o luă din loc valvîrtej din cerdac, se răsuci ca un șurub, scoase câteva țipete sugrumate și o porni glonț de-a curmezișul peste caldarîm către un milițian.

— Mă doare burta, tovarășe milițian, răcni el, fluturînd rețeta, vă implor...

Milițianul își scoase țigara din gură și, mătăhăind cu mîna, începu să-i explice încotro s-o ia la fugă...

⁵⁹ Comisariatul Poporului pentru Căile de Comunicații (rus. siglă).

Cetățeanul mai bătu pasul pe loc vreo cinci secunde și dispăru. Un post cu boscoane

În stația Bobrinskaia, de pe traseul Căilor Ferate de Sud-Vest, există un chioșc cooperatist. Indiferent pe cine angajează să lucreze acolo, exact după două luni se lasă cu delapidare și judecată.

Din scrisoarea muncitorului-corespondent de presă.

1

Cetățeanul Taldîkin ședea în cercul prietenilor săi și asculta. Fața cetățeanului Taldîkin radia, prietenii ciocneau paharele cu Taldîkin.

— Te felicităm, Taldîkin. Arată-ne ce poți în postul de conducere a chioșcului.

2

După două luni, cetățeanul Taldîkin ședea pe banca acuzaților și, plângînd pe înfundate, asculta pledoaria membrului din colegiul avocaților, care stătea în spatele său, cu degetele mari vîrîte în răscoiala jiletcii.

— Tovarăși judecători! încep să urlu membrul colegiului. Înainte de a vorbi de faptul dacă clientul meu a delapidat cele 840 de ruble și 15 copeici aur, ne punem întrebarea: au existat cu adevărat pe lume aceste 840 de ruble și 15 copeici aur? O cercetare atentă a registrului șnurit Nr. 15 denotă că acești bani nu există. Se pune întrebarea: ce anume a delapidat cetățeanul Taldîkin? N-a delapidat nimic, întrucît oricărui om cu glagore îi este de înțeles că nu poate fi delapidat ceea ce nu există! Pe de altă parte, registrul șnurit Nr. 16 ne arată că cele 840 de ruble și 15 copeici aur există, or, de vreme ce așa stau lucrurile, de vreme ce banii ăștia există, înseamnă că nu s-a produs nici o delapidare!...

Judecătorii, total consternați, îl ascultau pe apărător, și de pe fețele lor sudoarea curgea șiroaie. Iar de pe fața lui Taldîkin – lacrimile.

3

Judecătorul stătea și citea:

— „...dar, avînd în vedere... condamnat la trei ani cu suspendare“.

Lacrimile de pe obrazul lui Taldîkin se zvîntară.

Membrii TPO stăteau și discutau:

— Mare porc Taldîkin! Trebuie să numim pe altcineva. Probabil că Bintov ar urma să preia gestiunea la chioșc. Bintov, să accepți numirea.

4

Cetățeanul Bintov ședea pe banca acuzaților și-l asculta pe apărător

Iar apărătorul își zicea cîntarea:

— În primul rînd, eu susțin că cele 950 de ruble și 23 copeici lipsesc cu desăvîrșire; în al doilea rînd, fac dovada că Bintov, clientul meu, nu i-a delapidat; în al treilea rînd, că el i-a returnat în totalitate!

— „...avînd în vedere, rostea posomorît judecătorul și clătina din cap spre Bintov, să i se aplice pedeapsa cu suspendare“.

5

În cadrul TPO:

— La naiba cu acest Bintov, să-l numim pe Persik.

6

Persik stătea în picioare și, ținînd șapca strîns lipită de burtă, rostea ultimul cuvînt:

— N-am să mai fac niciodată, cetățeni judecători...

După Persik, șezu Șumihin, după Șumihin – Kozlodoev.

La TPO stăteau și discutau:

— Ajunge. Să numim o troică de șoc în număr de 15 tovarăși pentru a cerceta care-s dedesubturile cu acest mizerabil chioșc! Pe oricine plasezi acolo, ajunge după două luni la tribunalul popular. Să mai continue așa, nu se poate! La oricare te uiți – suflet ales, cetățean de treabă, cinstit, dar cum s-așază după teighea, pe loc își dă-n petec. Troică de șoc, la acțiune!

Troica de șoc s-a conformat și a trecut la acțiune.

Rezultatele cercetării încă nu ne-au parvenit.

Ștampila rotundă

În stația Valdai, lucrătorul de la serviciul de întreținere a căii a rămas fără provizii, din pricină că la vagonul-prăvălie nu i s-au eliberat proviziile fără ștampila rotundă. Iar pînă cînd soția lucrătorului a umblat să facă rost de ștampila rotundă, prăvălia a luat-o din loc.

Muncitorul-corespondent de presă

Capitolul 1

Vagonul-prăvălie sosi într-o stație oarecare.

Capitolul 2

Soția, legitima Sekletia, a lucrătorului de la serviciul de întreținere a căii, Ferapont Rodionav, sosi cu un carnet asigurător în valoare de cinci ruble.

Capitolul 3

Vînzătorul zbura de colo-colo ca un fluturaș, cîntărind, măsurînd, turnînd, tăind, ambalînd, împachetînd. După ce termină de cîntărit, măsurat, turnat, tăiat, ambalat, împachetat, luă carnetul Sekletiei, se uită în el, despachetă, desfăcu, vărsă la loc toate alea și spuse:

Capitolul 4

— Scuze, nu pot!

Capitolul 5

— Da de ce? întrebă Sekletia, uluită.

Capitolul 6

— Vă lipsește ștampila rotundă.

Capitolul 7

— Da unde le-or fi fost ochii ăia nerușinați? întrebă Sekletia, făcînd aluzie nu se știe la cine — ori la adjunctul șefului de sector, care-și pusese semnătura pe carnet, ori la acel gură-cască de staroste al artelului.

Capitolul 8

— Du-te, măicuțo, valvîrtej la comitetul sindical sau la celălalt adjunct al șefului de sector, o sfătuie vânzătorul.

Capitolul 9

O porni măicuța valvîrtej și, cît merse așa, îi ținu tot într-o bombăneală pe acei feciori de lele...

Capitolul 10

— Puneți-mi aici o șampilă rotundă, da repede-repede, îi rugă ea pe cei de la comitetul sindical.

— V-am pune cu plăcere, măicuță, că doar avem șampilă, dar n-avem dreptul, îi răspunseră cei de la comitet și, tot așa, șeful de sector.

Capitolul 11

— Eu aș avea dreptul și ți-aș și pune-o, măicuțo, dar n-am șampilă, îi răspunse celălalt adjunct al șefului de sector.

Capitolul 12

Măicuța scoase un vaier și o cîrpi de-a fuga spre prăvălie.

Capitolul 13

Dar aia făcuse ce făcuse și o luase din loc.

Capitolul 14

Iar cei de la birouri, întocmind statele de plată, l-au taxat pe Ferapont Rodionov cu cinci ruble pentru, dragă doamne, produsele cumpărate.

Capitolul 15

Aflînd de treaba asta, Ferapont Rodionov le-a tras o serie de înjurături, folosind tare scîrbavnice cuvinte. Dar avea perfectă dreptate.

Capitolul ultim

În genere vorbind, obraznicăturile și alde scîrțascîrța pe hîrtie se oploșesc în cîte-o stație dintr-astea și prin împrejurimile ei.

Un tip genial

Participînd la adunarea generală a membrilor organizației de sindicat din stația Pereezdnaia, situată pe traseul Căilor Ferate Donețk, secretarul CEKA pe județ s-a învrednicit să întocmească dinainte nu numai hotărîrea, ci chiar și procesul-verbal al adunării.

Toată lumea a rămas uimită de ditamai genialitatea secretarului.

Muncitorul-corespondent de presă, *Gvoz*⁶⁰

1

Secretarul CEKA pe județ ședea în sala de de ședințe a gării și își rodea penița. În fața secretarului zăcea așternută o coală mare de hîrtie împărțită în două printr-o linie longitudinală. În partea stîngă stătea scris: „Au ascultat“, în dreapta: „Au hotărît“. Secretarul privea cu însuflețire în tavan și murmura:

— Prin urmare, deci, problema echipamentului de protecție. Vorbesc just, tovarăși? Nici că se poate mai just! își răspundea de unul singur, în cor, secretarul. Așa e! În consecință: ați ascultat și, ascultînd, ați hotărît... Secretarul înmuie condeiul în călimară și începu să zgredene: „Să fie întreprinse măsuri sub toate aspectele pentru livrarea echipamentului de protecție fără întrerupere, înzestrînd astfel cu echipament de protecție în linii mari pe fiecare și pe oricine“. — De acord, tovarăși? Cine e împotrivă? întrebă secretarul, adresîndu-se călimării din fața sa.

Numita nu avu nimic împotrivă, așa că secretarul notă pe hîrtie: „Aprobat în unanimitate“. Și însuși se laudă pe sine: Bravo, Makușkin!

— Și-amu-șa, ce urmează pe ordinea de zi? continuă secretarul. Casa de ajutor reciproc: lucru clar cum clară-i o portocală. Numai că în casă nu sînt bani, asta-i la fel de clar cum clară-i o portocală. Și tot clar ca o portocală e faptul că împrumuturile nu se vor returna la termen. Vasăzică, așa: au ascultat discuțiile despre casă și

au hotărât: „Să se contribuie prin toate mijloacele la dezvoltarea casei de ajutor reciproc, atrăgând pe de-a-ntregul și în totalitate păturile de jos ale lucrătorilor din transporturi să participe la casă, și totodată să se întreprindă și măsuri în vederea măririi fondului prin returnarea conștientă și la termen a împrumuturilor integral și pe de-a-ntregul!“ E cineva împotrivă? întrebă triumfător Makușkin. Nici fișetul, nici scaunele nu rostiră nici un cuvânt împotrivă, așa încât Makușkin notă: „În unanimitate“.

Ușa se deschise și în sală intră unul din vecinătate.

— Hai, plimbă ursul imediat, îi spuse Makușkin, sînt ocupat: scriu procesul-verbal al adunării generale.

— La aia de ieri? întrebă vecinul.

— Nu, la aia de mîine, răspunse Makușkin.

Vecinul rămase cu gura căscată și așa, cu gura căscată, a și dispărut pe ușă.

2

Sala în care se ținea adunarea generală era plină pînă la refuz și toate capetele erau îndreptate spre estradă, unde, în compania unui clondir cu apă și a clopoțelului, trona tov. Makușkin.

— Prima problemă de pe ordinea noastră de zi, glăsui președintele adunării, este cea a echipamentului de protecție. Cine dorește să ia cuvîntul?

— Eu, și eu, și eu, și eu... răspunse sala prin intermediul a vreo douăzeci de glasuri.

— Permiteți-mi, tovarăși, să iau eu cuvîntul, se adresă adunării, cu o voce muzicală, Makușkin.

— Se acordă cuvîntul tov. Makușkin, rosti cu respect președintele.

— Tovarăși, începu Makușkin, dregîndu-și mai întîi glasul cu o undă de tuse și strecurîndu-și degetele mari în răscoiala jiletcii, fiecare membru

conștient de sindicat știe bine că echipamentul de protecție reprezintă o necesitate...

— Just!! În iunie ne-au fost distribuite cizmele de pîslă! tună sala.

— Vă rog nu-l întrerupeți pe orator, interveni președintele

— De aceea, dragi tovarăși, este necesar să se ia măsuri sub toate aspectele pentru distribuirea echipamentului de protecție în flux continuu, fără întreruperi.

— Just! Bravo! lărmui sala. Pantalonii de doc ne-au fost expediați în ianuarie!

— Li-ni-ște!

— Propun vorbitorilor să nu-și mai expună părerea, ca să nu pierdem vremea, spuse Makușkin, ci să treacă direct la dezbaterea hotărîrii.

— La cine-i hotărîrea? întrebă președintele, complet derutat.

— La mine, spuse cu modestie Makușkin și pe loc dădu citire hotărîrii.

— Este cineva împotrivă? întrebă uluit președintele.

Sala amuți clipelnic și în unanimitate.

— Consemnați: fără nici o abținere, i se adresa președintele, consternat, secretarului adunării.

— Nu trebuie să mai consemnați, tovarăși, la mine era deja consemnat, spuse Makușkin, cu ochii strălucind de satisfacție.

Adunarea generală se ridică în picioare, ca un singur om, și rămase cu ochii țintă la Makușkin.

— Flăcău de la Centru, ce mai, glăsui careva cu entuziasm, nu ca nătîngii aștia de pe la noi!

* * *

După terminarea adunării, mulțimea l-a condus pe Makușkin pe străzi cale de vreo jumătate de verstă, timp în care femeile își tot săltau copiii pe brațe și le spuneau:

— Uitați-vă, cel care plecă-i Makuşkin. Şi tu ai să fii într-o bună zi taman ca el.

⁶⁰ Cuiul (rus.).

Ei vor să arate cât de cultivați sînt...

...și întotdeauna vorbesc depre ceva de neînțeles!

A. P. Cehov

Conferențiarul nostru sînt niște excentrici! Se exprimă în cursul vorbirii cu felurite cuvinte străine, iar cînd muncitorii le cer să le explice, se constată că nici vorbitorul însuși nu le pricepe.

Muncitorul-corespondent
de presă Ciufîrkin

În sală, la trei stînji deasupra capetelor acelei mii de oameni, pluteau aburi. Și aburii aceia se ridicau din gura conferențiarului. El se apropia cu pași repezi de finalul situației internaționale.

— Așadar, dragi tovarăși, am să încerc să fac un *résumé*! Capitalismul internațional în genere și privit în ansamblu a dus țările sale la o totală prostrație. Rechinii capitalismului mondial au o singură rațiune, cum să facă să izoleze Țara Sovietică și să se năpustească asupra ei pe calea unei intervențiuni! Ei fac apelațiune în acest sens la toate posibilitățile, ajungînd pînă acolo, încît recurg chiar și la vituperare, adică ticluiesc scrisori, scrise, chipurile, de tov. Zinoviev. Aceste fapte, tovarăși, reprezintă, din punctul de vedere al proletariatului, dezagregarea morală a burgheziei și a paraziților ei kamer-lachei⁶¹ din Internaționala a II-a.

Oratorul bău o jumătate de pahar de apă și se dezlănțui ca o goarnă:

— Să aibă oare dumnealor sorți de izbîndă, tovarăși? Absolut dimpotrivă! N-au să aibă sorți de izbîndă! Această Vendée⁶² capitalistă, înconjurată din toate părțile de valurile proletariatului deocamdată încă amorf, se sufocă în sucul ei propriu, în izolațiunea ei, și pentru capitaliști nu există altă ieșire decît să recunoască Uniunea

Sovietică, acreditându-și aici ambasadorii plenipotențiali!!

Și oratorul se lăsă brusc în jos, încât ai fi zis că s-a prăvălit. Apoi, din fotoliu, îi săltă capul, care făcu următoarea propunere:

— Dacă are careva dintre dumneavoastră vreo întrebare, îl rog s-o pună.

În sală se așternu liniștea. Apoi, undeva în fundul sălii, unde era aglomerația mai mare, se mișcă și ieși la vedere capul lui Ciufîrkin.

— Dumneavoastră aveți, tovarășe? i se adresa cu blîndețe de pe estradă oratorul complet răgușit.

— Am, răspunse Ciufîrkin și se sprijini de speteaza scaunului din față. Expresia îi era disperată. Tu ai băut tot sîngele din mine.

Sala scoase un murmur și toate capetele se întoarseră către cutezătorul Ciufîrkin.

— Șed locului și nu-mi dau seama dacă sînt viu sau mi-am și dat duhul, se explică Ciufîrkin.

În sală se lăsă o tăcere de mormînt.

— Scuzați. Dar nu vă înțeleg, tovarășe!

Oratorul își strîmbă îmbufnat gura și se albi la față.

— Numai bulbuci-bulbuci simt în cap, de parcă m-aș afla sub apă, explică Ciufîrkin.

— Nu vă înțeleg, intră în panică oratorul.

Președintele prezidiului se ridică din fotoliu.

— Dumneata, tovarășe, ai de pus vreo întrebare? Da sau nu?

— Am, confirmă Ciufîrkin, să-mi explice dumnealui ce-i aia „am să fac un reziume“!

— Cum adică, tovarășe? Eu unul nu înțeleg ce am a explica...

— Spune ce înseamnă aia, explică!

— O, scuzați, da, da... Dumneavoastră nu vă este prea clar ce înseamnă „a face un *résumé*“?

— Îmi este cu desăvîrșire neclar, strigă deodată glasul istovit al cuiva din ultimele rînduri. Și-apoi, mai e și „Vandeia“ aia. Cine-o mai fi și aia?

Fața oratorului începu să capete culoarea răchițelor.

— Imediat. M-m-m... Așadar, vreți despre „*résumé*“. Știți, ăsta-i un cuvânt străin, tovarăși...

— Asta se și vede, replică un glas feminin venind dintr-o parte.

— Dar ce înseamnă? repetă întrebarea Ciufîrkin.

— Știți, *résu-su-mé-mé*... prinse a bâigui oratorul. Mă înțelegeți, uite, asta ar veni cam așa, eu, de exemplu, expun o cuvîntare. Și în final trag niște concluzii, ca să zicem așa. Pe scurt, înțelegeți?...

— Draci laci, spuse Ciufîrkin cu vrăjmășie.

Sala amuți din nou.

— Cine-s laci? întrebă dezorientat oratorul.

— Noi, răspunse Ciufîrkin, nu înțelegem ce tot vorbiți acolo.

— D-apăi dumnealui are studii înalte, el a terminat înalta școală primară, se auzi glasul veninos al cuiva, și președintele sună din clopoțel. Ici-colo izbucniră râsete.

— Dar „vituperare“? adăugă un alt glas aspru și pătrunzător de undeva de sus, dintr-o parte.

— Și cine-s kamer-lacheii aceia? În ce cameră se află?!

— Să ne spui și despre „Vandeia“ aceea!!

Președintele sări din fotoliu și începu să scuture clopoțelul.

— Nu toți deodată, tovarăși, vorbiți, vă rog, pe rînd!

— Nu-nțeleg ce-i aia „acreditînd“?!

— Păi, ce să-nsemne ? se pierdu cu firea oratorul. Înseamnă să trimită ambasadori la noi în țară...

— Atunci, spune așa!! răbufni sus, la galerie, o voce iritată de bas.

— Zi-i de „vituperare“!! clamau și cei din ultimele rînduri.

Un cap zburlit de învățător se ridică din mulțime și, acoperind larma crescîndă, declară:

— Și, pe lângă toate astea, să aveți în vedere, tovarășe orator, că un atare cuvânt ca „apelațiune“ nu există în limba noastră. Se poate spune – apel!

În sală se iscă o adevărată răzmeriță.

— Hai, vorbește, vorbește! Până nu-mi simt creierii puși pe moațe! țipă cu glas de martir Ciufîrkin. Că-i doar un fapt inadmisibil!!

Întocmai ca un lup încolțit, oratorul își aruncă privirea îndărăt, spre președinte și, brusc, se prăbuși nu se știe unde. Roșu ca purpura la chip, președintele sună asurzitor din clopoțel și strigă din răspuțuri:

— Liniște! Se propune o pauză de zece minute. Cine este pentru?

Sala răspunse printr-un hohot de râs furtunos, și o întreagă pădure de mâini se ridică în sus.

⁶¹ De la germ. *Kammerlackei*.

⁶² Aluzie la regiunea omonimă, situată în vestul Franței, pe coasta Atlanticului, unde, în martie 1793, a izbucnit răscoala contrarevoluționară monarhistă îndreptată împotriva Revoluției franceze.

De cum se face întuneric

În Casa Muncii și Învățămintului din Saratov (clubul feroviarilor), se petrec fapte scandaloase în timp ce rulează un film. De cum se face întuneric în sală, diverși huligani de la balcon se exprimă cu fel și fel de vorbe, scuipe peste capetele de la parter. Filmele sînt ciopîrțite, iar în afară de asta, operatorul le proiectează uneori, cine știe de ce, cu picioarele-n sus.

Muncitorul-corespondent de presă

Iakov Ivanovici Strigun și nevastă-sa au schimbat doi pitaci cîștigați din greu pe dreptul de a viziona minunatul film *Misterul cavoului* – pelicula aceea americană cu trucuri, la care își dă concursul favorita publicului.

— Ia loc, Manecika, îngăimă Strigun, după ce se strecură anevoie cu consoarta lui pe rîndul 20.

Manecika se așeză, și lumina se stinse. Apoi cineva scuipe de la balcon, țintind pălăria Manecikăi, dar dădu greș și nimeri pe genunchii ei.

— Nu mai scuipați! Huliganilor, țipă Strigun ca un ditai cocoș.

— Tacă-ți fleanca, potlogarule, îi răspunse de la balcon, cu o voce de bas, întunericul.

— Am să vă reclam! strigă Strigun, gesticulînd cu pumnii în întuneric, fără a-i fi clar la cine și pe cine are să reclame.

— Dacă nu taci, îți plasez și ție o flegmă, că ți se vede perfect chelia de-aici, reflectă lumina, îl amenință întunericul.

Strigun își acoperi chelia cu șapca și puse capăt războiului.

Pe ecran clipi o imagine, se spintecă în două, porni să cadă o ploaie-n rafale negurii, apoi țîșniră brusc niște cuvinte muiate-n văpaie și într-o limbă necunoscută. Clipelnic, precum se iviseră, acestea și dispărură, iar în locul lor își făcu apariția un bărbat cu cilindru pe creștet, alergînd iute pe tavan cu capul în jos, ca o muscă. Întoarsă de-a ndoaselea, cu acoperișul în jos, se arătă și o casă,

iar de undeva din tavan răsări un palmier. Apoi năvăli, cu roțile-n sus, un automobil, din care, aidoma unui țahal cu ovăz, se prăvăli cu capul în jos un grăsan și îmbrățișă o damă.

Un tropot la unison cutremură sala.

— Operator, întoarce-te cu picioarele-n jos! vocifera întunericul.

O lumină strălucitoare inundă sala, apoi se făcu iar întuneric și pe ecran pătrunse cu fundul înainte o cămilă, de pe care coborî cu fundul înainte un individ și tot cu fundul înainte o porni zorit undeva-n depărtări.

În sală răsunară fluierături.

— Operatorul a pus filmul de-a-ndăratelea! țipau cei de la balcon.

Instantaneu, se sparse-n bucăți ceva ce semăna cu un fulger sferoidal, după care, în sonurile unui vals lent, luă proporții pe ecran un păduche pînă la dimensiunile unui vițel.

— Ia uite ce porcărie, rosti îngrozită Manecika, și ce caută el în cavou, asta n-o mai înțeleg! ?

Primului păduche i se mai alăturară alți 7, și toți împreună, cu niște mutre posomorîte, prinseră a mișca din lăbuțe, luînd pe sus sicriul și purtîndu-l în graba mare. Pianul atacă o mazurcă de Wieniawski. În sicriu zăcea un om ce semăna ca două picături de apă cu Strigun. Manecika scoase un vaiet și își făcu semnul crucii. Strigun se ngălbeni tot. Pe ecran țîșni-n aceeași clipă o inscripție învăpăiată:

„Iată ce te-așteaptă pe tine, feroviarule, dacă n-ai să te duci la baie și n-ai să te tunzi!“

— Și să te bărbierești! zbieră balconul. Mătrășește păduchele de pe ecran! Păduchii i-am văzut ieri, fă bine și dă-ne *Misterul cavoului*!

Muzica începu să cînte o polcuță. Țîșniră cuvintele: „Chaplin s-a-nsurat!“ și pe loc dispărură. În locul lor se proiectară pe tavan niște picioare cu ghetre albe. După care ecranul rămase gol-goluț. Cîteva momente apărură niște pete

negre, risipite, după care se mistuiră și ele. Pe estradă se ivi un tip mic de statură, într-un sacou strâmt, și anunță:

— Reprezentația se contramandază, întrucât operatorului i s-au ars periile de cărbune.

— Sala îl întâmpină cu o salvă de fluierături aducând a viers de privighetoare, și publicul se repezi buluc, strivindu-se care mai de care, spre casa de bilete.

În prejma ei, mulțimea tălăzui încă multă vreme, ca să-și primească îndărăt pitacii plătiți.

Sărbătoare cu sifilis

După un material verificat de sovietul sătesc din Laka-Tîjma.

De ziua femeii muncitoare, pe care o sărbătorim în fiecare lună a lui martie, ziua a opta, la casa de lectură din satul Laka-Tîjma, aflată sub patronajul binevoitor al stației de cale ferată Kazan, ușa se deschise larg și-l lăsă să intre pe felcerul igienist local (să-l numim, bunăoară, Ivan Ivanovici).

Dacă n-ar fi fost împrejurarea potrivit căreia, în ziua de 8 Martie, nici un cetățean conștient nu poate ieși beat în lume, și încă la o conferință, și încă în cadrul unei case de lectură, dacă n-ar fi fost împrejurarea potrivit căreia felcerul Ivan Ivanovici, precum bine se știe, nu pune în gură nici strop de spirtoasă – ai fi putut să faci prinsoare că felcerul e zdravăn aghesmuț din creștet pînă-n tălpi.

Ochii lui semănau cu două dopuri de ceară roșie de mărimea unui sfertac de samahoancă rusească, iar temperatura felcerului nu depășea 30 de grade. Și cînd intră în casă, pe cei de acolo îi izbi atît de tare izul de spirt, încît președintele adunării puse stop fumatului și-i dădu imedit cuvîntul lui Ivan Ivanovici în următorii termeni:

— Pentru expunerea cu privire la Ziua Internațională a Femeii Muncitoare, i se dă cuvîntul lui Ivan Ivanovici.

Preaplin de demnitate alcoolică, Ivan Ivanovici izbuti să ia cu asalt estrada după a treia tentativă și cuvîntă după cum urmează:

— Înainte de a vorbi despre Ziua Internațională, vom spune cîteva cuvinte despre bolile venerice!

Această introducere se bucură de un succes deplin: o tăcere mormîntală se așternu în încăpere, și-n mijlocul acestei tăceri plesni un bec electric.

— Așa-a... Dragele mele muncitoare internaționale, continuă felcerul gîfîind din greu, iată, văd în fața mea fețișoarele dumneavoastră numărînd 80 de bucăți...

— Îs patruzeci, rosti uimit președintele, aruncînd o privire pe foaia de prezentă.

— Patruzeci? Cu atît mai rău... Adică mai bine, urmă oratorul, milă-mi mai e de dumneavoastră, dragele mele fecioare și doamne... Pardon!... Femei... Deoarece cu cît mai puțină populație se află-n această regiune, după cum o arată statisticile, cu atît mai puține sînt și cazurile de îmbolnăviri venerice, și invers. Și în special de sifilis... De acest îngrozitor flagel pentru proletariat, care nu cruță pe nimeni... Știți dumneavoastră ce-i ăla sifilis?

— Ivan Ivanovici! exclamă președintele.

— Taci din gură o clipă. Nu mă întrerupe. Sifilisul, își relua tărăgănat vorba oratorul, sughițînd cînd și cînd, e-o chestie pe care poți s-o contractezi extrem de ușor! Dumneavoastră stați frumușel aici și vă gîndiți că s-ar putea să fiți în deplină siguranță, nu-i așa? (În clipa aceea pe felcer îl buși un rîs lugubru...) Hm!... Aiurea! Nu sînteți nici atîtica. Iată, se-ntîmplă să vezi cîte-o fetișcană umblînd legată cu o bentiță roșie, vezi cum se bucură, de zilele de Opt Martie și de altele asemănătoare, iar pe urmă se mărită și, într-o bună zi bagi seama că, apucîndu-se să se spele... își suflă nasul – și hop! Se pomenește cu nasul în lavabou, iar în locul nasului, scuzați expresia – o gaură!

O rumoare de glasuri străbătu toate rîndurile de bănci, și una dintre muncitoare, albă ca varul, o zbughi afară.

— Ivan Ivanovici! exclamă președintele.

— Scuzați. Mi s-a dat sarcină să vorbesc, asta și fac. Ce, dumneavoastră credeți, poate, că neprihănirea o să vă salveze? Ho-ho-ho!... Și-apoi, ce să zic, te pomenești că printre dumneavoastră se și găsesc multe persoane dintr-astea, nepri...

— Ivan Ivanovici! exclamă președintele.

Încă două muncitoare ieșiră din încăpere, aruncînd spre estradă priviri îngrozite

— Bunăoară, o să veniți dumneavoastră într-o bună zi aici; și-o să găsiți, să zicem, un rezervor cu apă fiartă... Una, alta... E zăduf, firește, continuă oratorul, trăgînd de gulerul desfăcut ca să-l mai lărgască, și-acum, firește, întinzi mîna după cană... Deasupra dumneavoastră atîrnă placarda „Nu beți apă nefiartă“ și alte asemenea placarde ale Kominternului, iar înaintea dumneavoastră a băut din cană un sifilitic, cu buza lui... Ei, să zicem c-ar fi chiar președintele nostru...

Președintele slobozi un geamăt fără cuvinte.

Vreo 20 de muncitoare, îngrețoșate, își șterseră buzele cu basmaua, iar alea care nu aveau o făcură cu poalele.

— Tu de ce gemi? îl întrebă felcerul pe președinte.

— Eu n-am fost bolnav de nici un sifilis!! răcni la el președintele și se făcu la chip taman ca răchițelele.

— Ciudat om... Eu am spus-o așa, ca un exemplu... Uite. S-o luăm, de-o pildă, pe dumneaei – și felcerul arătă cu degetul tremurînd undeva spre rîndul întîi, care se pustii cît ai clipi, foșnidu-și poalele.

— Cînd o femeie ajunge în ziua de 8 Martie la maturitate sexuală, scuzați expresia, glăsuia de la înălțimea catedrei oratorul, pe care zăpușeala îl moleșea tot mai mult, la ce-i zboară ei gîndul?...

— Deșănțatul! i-o zise un glas firav din ultimele rînduri.

— Singurul lucru la care visează în noapțile cu lună este s-o pornească în graba cea mare către partenerul ei sexual, adăugă felcerul, luînd-o cu desăvîrșire razna pe arătură.

În acest moment se stîrni în casa de lectură vaier și scrișnet de dinți. Băncile începură să fie trîntite cu zgomot și rămaseră goale-goluțe. Ieșiră pe capete toate femeile muncitoare, multe dintre ele plîngînd cu hohote.

Mai rămaseră două persoane: președintele și felcerul.

— Numai că partenerul ei sexual, draga mea muncitoare, tolocănea felcerul, clătinându-se și uitându-se la președinte, se lasă pradă dragostei și altor metehne...

— Eu nu-s muncitoare! răcni la el președintele.

— A, pardon, dumneata ești bărbat? întrebă felcerul holbându-se la interlocutor prin păienjenișul ochilor.

— Păi sigur că-s bărbat! țipă ca din gură de șarpe președintele, lezat în amorul propriu.

— Parcă n-aș zice, sughiță felcerul.

— Știi ceva, Ivan Ivanovici, dumneata ești beat criță, ca un bădăran, exclamă președintele, tremurând de indignare, dumneata mi-ai compromis toată sărbătoarea! Și pentru asta am să depun plîngere la centru și chiar mai sus.

— Ei, n-ai decît, spuse felcerul, după care se trînti în fotoliu și adormi buștean.

Băieșita Ivan

La baia comunală din stația Esino, de pe traseul liniei ferate ce duce la Murom, în ziua de vineri, rezervată femeilor, este invariabil prezent unul și același băieș, neica Ivan, în fața căruia clientele băii sînt nevoite să se dezbrace, folosind ca pavăză lighenele în locul frunzelor de viță.

Oare nu poate fi pusă în ziua de vineri să facă de serviciu la baie una dintre femeile care lucrează la revizie?

Muncitorul-corespondent de presă

Cuvînt înainte

E atît de indecent să scrii despre o asemenea chestiune, încît condeiul refuză s-o facă.

1. În incinta băii

— Nene Ivan, hei, nene Ivan!

— Ce mai vrei? Săpun ai, burete ai?

— Am de toate, nene, dar te implor un lucru, mai du-te și dumneata la toți dracii de-aici!

— Iote la ea ce aprigă e, eu mă duc, iar în vremea asta li se fură țoalele. Și cine-i tras la răspundere? Neica Ivan. Miercuri a fost ziua bărbaților, și ce credeți, șefului stației i-a fost șparlit porțigarul. Da pe cine-au luat la rost? Pe mine, pe neica Ivan!

— Nene Ivan! Da întoarce-te măcar pentru o clipă, să pot trece-n fugă!

— Bine-bine, hai, fugi.

Neica Ivan se-ntoarse cu fața către oberlihtul închis și aburit din vestiar, își potrivi barba roșcată, rășchirînd-o ca pe un evatai, și prinse-a bodogăni:

— Ce să zic, te pomenești că n-o mai fi văzut lumea o minune ca dumneaei. Muiere sucită și asta. Parcă ce, îmi face vreo plăcere să stau aici? Așa mi-i slujba, scîrnăvă... Slujba mă silește.

O siluetă feminină ieși repede din cearșaf și, întocmai ca Eva în grădinile raiului, o croi la fugă spre camerele de baie.

— Vai-vai, că rușinoasă mai sîntem!

Ușa dinspre baie se deschise, lăsînd să pătrundă un nor de aburi, și din norul acela intră în vestiar, udă și aburită, o bătrînică, tușica picherului. Bătrînica stoarse buretele și se așeză pe canapea, clipid din ochi de plăcere.

— Să vă fie de bine băița, o felicită o voce răgușită de bas, vorbindu-i chiar deasupra urechii.

— Mulțumesc, scumpete. Mul... Ah! Cruce de aur cu noi! Da dumneata ești barbat?!

— Barbat îs, și ce dacă... N-ai trebuință de cerceaf?

— Maică Precistă din Kazan, făcătoare de minuni! Pleacă de lîngă mine cu cerceaful dumitale cu tot, nerușinatulue! Ce se petrece, Doamne, aici, în baia noastră?

— Ce tot pufnești și bușești, mătușică, doar aici eram și cînd ai venit dumneata!

— Da n-am băgat de seamă dineaura! Mi-i slabă vederea, neobrăzatele. Da mă uit amu-șa și văz că 'mnealui are barba ca o mătură! Manka, e-aici un mișel, acoperă-te cu cerceaful.

— Apăi asta-i curată caznă, nu slujbă, dondăni neica Ivan, îndepărtîndu-se.

— Nene Ivan, cară-te de-aici! strigau femeile din partea opusă, punîndu-și pavăză ligheanele ca pe niște scuturi împotriva vrăjmașului.

Nenea Ivan se-ntoarse cu fața în partea cealaltă, dar și dintr-acolo prinseră să urle la el, nenea Ivan se-ntoarse în cea de-a treia parte, l-au sictirit și de-acolo. Nenea Ivan scuipă cu năduf și părăsi vestiarul, rostind amenințător:

— De s-o-ntîmpla să fiți tîlhărite, eu mă lepăd de orice răspundere. Așa să știți!

2. La berărie

Istovit după o săptămînă de trudă, neica Ivan ședea în sfînta zi de duminică la o bere în berăria „Parisul Roșu“ și povestea:

— Îi caznă curată, nu slujbă. Lunea încep să aprind focurile, marțea se-mbăiază fel și fel de

lucrători, miercurea, ăi de au copii mici, joia, tot soiul de muncitori de rînd, vinerea îi ziua femeilor. Tocmai ziua asta a lor e pentru mine iadul pe pămînt. Adică, mai bine n-aş avea ochi în ziua asta. Se-nghesuie muierile claie peste grămadă-n camerele de baie, urlă, îşi leapădă catrafusele pe unde se nimereşte. Şi, colac peste pupăză, pe mine se-nfurie, da ce vină am eu? Sînt dator să supraveghez au ba, de vreme ce-am fost anume pus ca să fac treaba asta? Sînt! Nu-nu, zău că nu se află pe lume naţie mai afurisită ca muierile. Drept e că mai întîlneşti cîte-o femeie mai cumsecade, cum îi nevasta noului nostru angajat, Koverkotov. O muieruşcă îngrijită. Numai ce-o vezi că vine, întoarce totul cu fundu-n sus, sparge-n bucăţi, şi nu spune decît atît: „Nene Ivan, duce-te-ai să te duci sub talpa iadului...” Un lucru nu-i tocmai în regulă: o muieruşcă atît de plăcută la vedere, şi să aibă pe spinare o aluniţă, da ştii ce urîtă, de-a dreptul ca un liliac, te uiţi şi-ţi vine să stucheşti de silă...

— Ce-ai zi-i-i-s? Ce fel de liliac?... Despre cine vorbeşti tu, canalie roşcată?

Neica Ivan se-ngălbeni tot, întoarse capul şi-l văzu în carne şi oase pe salariatul Koverkotov. Ochii lui Koverkotov scăpărau scînteii, mîinile i se făceau pumni.

— Unde-ai văzut tu liliacul ăla? De ce răspîndeşti asemenea scîrboşenii?

— Care scîrboşenii, începu să răspundă neica Ivan, dar n-apucă să-şi termine vorba.

Koverkotov se-apropie ameninţător şi se-nfipse zdravăn în el...

3. La judecată

— Cetăţene Koverkotov, sînteţi învinuit că la data de 21 martie anul curent aţi adus insultă prin lovire cetăţeanului Ivan, salariat al băii comunale.

— Cetăţene judecător, el mi-a terfelit onoarea!

— Relataţi în ce mod i-aţi terfelit onoarea cetăţeanului Koverkotov?

— Eu n-am terfelit nimica... Asta-i curată pacoste. Vă rog pe dumneavoastră, cetățene judecător, să mă eliberați din postul de băieșiță. Nu mai am nici strop de vlagă în mine.

* * *

Judecătorul vorbea îndelung, cu înflăcărare, ducându-și amîndouă mîinile la inimă, și încheie procesul prin împăcarea părților.

Peste cîteva zile neica Ivan a fost absolvit de prezență în ziua de vineri cînd fac femeile baie și s-a numit în locul lui o femeie de la revizie.

În felul acesta s-au reînstituit în stația cu pricina vremurile senine.

Despre foloasele alcoolismului

La adunarea generală de realegeri pentru comitetului sindical din stația de cale ferată N, membrul de sindicat Mikula a venit pulbere de beat. Masa muncitoare striga: „Este inadmisibil așa ceva!“, dar reprezentantul CEKA pe județ a intervenit în apărarea lui Mikula, explicînd că beția este o boală socială și că și chefliii pot fi aleși în componența comitetului sindical de întreprindere.

Muncitorul-corespondent de presă 2619

Prolog

— La dracu din adunare cu mutra aceea de bețivan! Este inadmisibil așa ceva! striga masa muncitoare.

Președintele prezidiului ba se ridica, ba se așeza, ca și cum înăuntrul său încerca să-și găsească locul un resort.

— Se dă cuvîntul! striga el, întinzîndu-și brațele spre sală. Faceți liniște, tovarăși!... Se dă cuvîntul... tovarăși, liniște!... Tovarăși!... Vă implor să ascultați cuvîntul reprezentantului CEKA pe județ...

— Afară cu Mikula! striga masa. Bețivanul ăsta trebuie lichidat!

Persoana reprezentantului își făcu apariția la masa prezidiului. Pe obrazul cekistului miji un zîmbet binevoitor. Masa se mai agită o toană, ca un ocean, și se domoli.

— Tovarăși! exclamă reprezentantul, cu un plăcut glas de bariton.

*Eu președinte-s! Și dacă el e valul!
Iar masa – voi, Sovietica Rusie,
Cekistul n-are drept la ne-mînie
Cînd mînioasă e a ei stihie!* [63](#)

Un atare început avu darul să măgulească în cel mai înalt grad masele.

— Ian te uită, vorbește în versuri!

— Tu ești pentru noi omul cel bun! exclamă entuziasmată o bătrânică și izbucni într-un plîns cu hohote. După ce femeia a fost dusă afară din sală, reprezentantul a continuat:

— *De ce vuiți voi, meșteri ai slovei din popor?*⁶⁴

— Din pricina lui Mikula, de-aia! răspunse masa.

— Afară cu el! Mai mare rușinea!

— Tovarăși, tocmai despre Mikula și intenționez să vorbesc.

— Just! Ferfeniță să-l faci pe alcoolic!

— Mai întâi de toate, în fața noastră se naște o întrebare: oare numitul Mikula e cu adevărat beat?

— O-ho-ho-ho-ho-ho! vui masa muncitoare.

— Fie, admitem că e beat, se declară de acord reprezentantul. În această privință, dragi tovarăși, nu există nici un fel de dubii. Numai că acum se pune în fața noastră următoarea problemă: pe ce bază a ajuns să se-mbete stimatul nostru membru de sindicat Mikula?

— Și-o serba patronul ziua numelui! răspunse masa muncitoare.

— O, nu, scumpii mei cetățeni, nu despre asta-i vorba. Rădăcina răului se află undeva mai în adînc, cu mult mai în adînc. Mikula al nostru e beat, pentru că e... bolnav.

Masa încremeni ca acel stîlp de sare⁶⁵. Roșu la față, Mikula deschise un ochi tulbure de tot și se uită cu groază la reprezentant.

— Da-da, preascumpi tovarăși, beția n-o putem numi nicicum altfel decît o boală socială cum e tuberculoza, sifilisul, ciurma, holera și... înainte de a vorbi despre Mikula, să ne gîndim și să vedem ce-i aceea beție și de unde provine ea?... Odinioară, dragi tovarăși, fostul nostru mare cneaz Vladimir, supranumit Mîndrul Roșu Soare din pricina pasiunii pe care o avea pentru băuturile spirtoase, a exclamat: „Bucuria noastră-i să bem!“

— Grozav a mai întors-o!

— Nici că se putea mai grozav! Istoricii noștri au apreciat așa cum se cuvine vorbele cneazului și au început să bea câte un pic, exclamînd cu acest prilej: *Dacă bei, cuminte fii, și-atunci ai două-avuții!*

— Da cu cneazul ce s-a-ntîmplat? întrebă masa muncitoare, acaparată de cuvîntarea secretarului de la CEKA.

— Și-a dat suflarea de pe urmă, scumpii mei! La foarte scurt timp s-a stins din viață din pricina votcii, explică, marcat de compasiune, atotștiutorul secretar.

— Să-l pomenească Dumnezeu în împărăția cerurilor! piui o bătrînică. Chiar de-i sovetic, tot sfînt se cheamă că e.

— Dumneata să nu faci propagandă cu opiumul religios în adunarea noastră, tușico, o rugă secretarul, n-ai aici nici o împărăție cerească. Am să continuu, tovarăși. După care, în societatea burgheză, au tras la măsă preț de 900 de ani la rînd cine vrei și cine nu vrei, fără a fi cruțați nici copilașii, nici orfanii. „*Bea cît vrei, da mintea-ți să n-o bei*“ – a exclamat odată renumitul poet al perioadei burgheze, Turgheniev. După care s-au iscat un întreg șir de proverbe pline de umor popular, venind toate întru apărarea alcoolismului, ca, de-o pildă: *Celui beat turtă – marea nu-i vine nici pînă la burtă; Ce-are treazu-n mintea lui stă pe limba beatului; Nu vinul pe om îmbată, ci cum trece vremea toată; Nu-i treaba ta, nu te băga, și câte și mai câte fost-au izvodite?!...*

— *De bei ceai, nu votculiță, nu-ți saturi a ta guriță!* îi ținu isonul masa fascinată la maximum.

— Just, merci. *Te poți oare matoli, vadra – juma – de-ai goli? ; Chiar și-o găinușă soarbe-n a ei gușă; Și de bei, moartea te-așteaptă, și de nu, tot vine-n faptă; Hai, toarnă, tovarășe, toarnă, fîrtate, să bem încă o cupă-ntru sănătate!...*

— *Nu-mai Dum-ne-zeu, el știe cu noi toți ce o să fi-e-e...* începu să țină hangul și matositul Mikula cel adormit și ajuns de pomină.

— Tovarășe bolnav, te rog să nu cînți în adunare, i se adresă respectuos președintele, continuați, tovarășe orator.

Și oratorul continuă:

— Rugă, rugă să nălțăm, către-atoatecreator, preaînaltul împărat, la păhăruț s-avem spor, și-apoi – pepene murat; Domnule sergent de stradă, dragule fîrtat de armă, vin' de-ajută-mă oleacă, du-mă pînă la cazarmă, să nu cad în vreo băltoacă; Nu vorbi fără perdea, și nici șpagă nu mai da; În făurar, pe două'ș'nouă, vin băui, bătu-l-ar vina, chile – cam de doi ori două, dintr-o vadră, vadraplina; Pe unde-am umblat, de belea am dat; Peste-o bornă am sărit, da-ntr-alta am nimerit...

— Voi, încotro? se răsti, strigînd în gura mare președintele.

Tîrla-mîrla, vreo cinci inși, furișîndu-se, ieșiră pîș-pîș printre rînduri și o zbughiră afară.

— Cuvîntarea le-a tăiat dumnealor răbdarea, lămuri situația ce se crease masa muncitoare extaziată, i-ați convins cu vorbele acelea tare frumoase. Precis au dat fuga la berărie, pînă a nu se-nchide.

— Vasăzică, așa! tună glasul oratorului. Vedeți dumneavoastră cît de profund ne-a afectat pe noi această boală socială. Dar nu vă pierdeți cumpătul, tovarăși. Iată, bunăoară, renumitului nostru talent înnăscut din secolul al optsprezecelea, Lomonosov, îi plăcea grozav și lui să sufle în fundul paharului, și cu toate astea, a ajuns un savant de prim rang și tovarăș, căruia i s-a înălțat chiar și un monument lîngă clădirea Universității de pe strada Mohovaia. V-aș mai putea oferi și alte exemple remarcabile, dar nu mai vreau... Închei aici, ca să trecem la punctul referitor la alegeri...

Epilog

„...după care, masele muncitoare au ales în rândul candidaților pentru comitetul sindical de întreprindere pe cunoscutul alcoolic, și nu mai departe decât a doua zi, acesta ședea pe peron făcut țușcă și-i distra pe căscăuni cu felurite bancuri, zicînd că e îngăduit să bei, cu o condiție: să n-o faci de oaie.“

*Din aceeași scrisoare a muncitorului-
corespondent de presă*

⁶³ Parafrazăre a unei strofe dintr-o cunoscută poezie a poetului clasic rus I. P. Polonski (1818-1898): „Și dacă scriitorul e doar el singur valul, /Iar oceanul – vasta lui Rusie, /El minios nu poate să nu fie/Cînd minioasă e a ei stihie“.

⁶⁴ Din poezia *Defăimărilor Rusiei* de A. S. Pușkin.

⁶⁵ Aluzie la legenda biblică despre nevasta lui Lot.

Cum s-a însurat Bouton⁶⁶

La direcția Căilor Ferate de Sud-Vest se dau merinde numai celor însurați. Holteilor – ciuciu. Așadar, musai să te-nsori. Totodată, administrația va juca rolul de pețitoare.

Muncitorul-corespondent de presă Nr. 2626

Au n-are boierul gînd de-nsurătoare?

N. V. Gogol (*Căsătoria*)

Feroviarul Valentin Arkadievici Bouton-Nețelovannîi, celibatar convins și împătimit, se prezintă la serviciul administrativ al direcției și se salută respectuos cu conducerea de la aprovizionare.

— Cu ce v-am putea fi de folos, vă rog? Tii, ce mai cravată v-ați pus – cu picățele!

— Păi de! Am venit să vă solicit rația de alimente.

— Așa, vasăzică. Da mai întîi vă-nsurați.

Bouton tresări.

— Cum adică?

— Simplu. Oficiul stării civile îl știți, nu? Vă duceți acolo și le spuneți: una, alta, așa și pe dicolo. O iubesc mai mult ca orice pe lume. Dați-mi-o de soție, în caz contrar, mă arunc în Nipru sau mă împușc. Mă rog, le spuneți cum vă cade mai bine. Și după asta, ei au să vă treacă-n registru. S-aveți grijă să puneți mîna pe documentele ei, și pe ea însăși, bine-nțeleș.

— Ale cui? întrebă Bouton verde la față.

— Păi, ale Varenkăi, să zicem.

— Ale cărei... Varenka?...

— Ale dactilografei noastre.

— Nu vreau! rosti Bouton.

— Ești un sanchiu și nimic altceva. Eu ți-am făcut o sugestie, vrîndu-ți binele. Bagă bine la cap. În felul ăsta ai să duci și dumneata o viață ca oamenii. Spune-mi, ce bei acum cînd te scoli dimineața?

— Bere, răspunse Bouton.

— Păi vezi! Or, dacă te-nsori, ai să bei și dumneata, acolo, fie ciocolată, fie cacao!

Bouton avu o ușoară senzație de greață.

— Ia caută și te uită-n oglinda direcției Căilor Ferate de Sud-Vest, să te vezi cum arăți. A ce semeni? Cravata-i ca un papion, în schimb cămașa ți-i jengoasă. La pantaloni îți lipsește un nasture, păi asta-i ținută de tîrnăfeț burlac, omule. Dacă te-nsori însă, nici n-apuci să faci bine ochi, că nevasta se și află în fața dumitale: cu ce să te servesc, dragule? Ia spune-mi, care-ți e patronimicul?

— Valentin Arkadievi...

— Aha, Valiușa, vasăzică, sau Valiun. Și o să-ți vorbească dumneaei cam așa: dragul meu Valiun, n-ai cumva trebuință de cutare lucru, n-ai cumva trebuință de mai știu eu care altul, n-ai vrea o cafeluță, Valiușa, și uite-așa, Valiușa-n sus, Valiușa-n jos, ba aia, ba ailaltă... Pur și simplu să-nnebunești și mai multe nu!... Adică ce vreau eu să-ți spun cu asta?... Nici n-ai să știi pe ce lume te afli, în rai sau la Căile Ferate de Sud-Vest!

— Are un dinte fals!

— Ia uite la el ce nătărău e, Doamne iartă-mă. Auzi colea, dinte! D-apoi ce, dintele îi mîină sau picior? Și-apoi, să-ți mai spun una, dintele ăla-i de aur, omule! Ei poftim, uitați-vă la el cît de sanchiu e, păi dintele ăla l-ai putea amaneta, în caz de extremă nevoie, la muntele de pietate. Așa că, ia pune mîna și scrie urgent cererea pentru legiferarea căsătoriei. Din partea noastră ai și primit binecuvîntarea. Peste un an să ne chemi la botez, facem chef mare!

— Nu vreau! răcni Bouton.

— Nu vrei, n-ai decît, treaba dumitale, văd că ești căpos. Poa' să-ți toace omul mult și bine, că tot degeaba, parc-ar vorbi la pereți. În definitiv, fă cum te taie capul. Dar te rog să nu ții din treabă un om ocupat.

— Chestia cu rația de alimente, v-aș ruga.

— Nici pomeneală!

— Pe ce considerente?

— Nu ți se cuvine.

— Da lui Ptiuhin cum de i-ați dat?

— Ptiuhin îi mai îngrijit ca dumneata, e om însurat!

— Prin urmare, mie nu-mi rămîne decît să crăp de foame, nu-i așa?

— Voia dumitale, tinere.

— Ce tărașenie o mai fi și asta, bîiguia Bouton, schimbîndu-se la față. Vasăzică, mie nu-mi rămîne decît una din două: ori să renunț la viață, crăpînd de foame, ori să renunț la neprețuita mea libertate, așa-i?!

— Te rog nu țipa!

— Poftim, luați-mă, răcni Bouton, cuprins de un acces de isterie, însurați-mă, duceți-mă la oficiul stării civile, devorați-mă de viu!! Și începu să-și sfîșie cămașa de pe el.

— Culier, cheam-o urgent pe Varenka! Tovarășul Bouton îi va cere mîna și inima.

— Da de ce urlă dumnealor așa de tare? se interesă curierul.

— De-atîta bucurie, s-a zăpăcit și el. O schimbare de viață într-o casă a statului.

⁶⁶ În piesa lui Bulgakov *Cabala fariseilor*, Bouton este valetul lui Molière. Umorul disimulat al titlului constă în faptul că același nume îl purta și cîinele lui Bulgakov și al L. E. Belozerskaia (a doua soție a autorului).

Dă-i cu alianța peste scăfîrlie

La baza foiletonului se află o întâmplare autentică, relatată de muncitorul-corespondent de presă Nr. 742.

L-a pălit bucuria și pe unul din satele comunei Cervonnîi, raionul Fastov, de prin megieșia kieveană! Însuși Sergheev în persoană, el, președinte al Comitetului Executiv Raional, el, locțiitor al președintelui Comitetului Sindical Raional, el, mai-marele cu protecția muncii în stația de cale ferată Fastov, el în persoană a venit să pună bazale alianței cu obștimea sătească.

Așa, deodată, s-a auzit la radio vestea cum că de data asta Sergheev se va întoarce cu fața către sat!

Țăranii, alcătuind cîrduri dese, au pornit-o întins spre casa de lectură. Pînă și uncheșul Omelko, în etate de de 60 de ani (de profesie mijlocaș), înarmat cu cîrja lui, a ajuns șontîc-șontîc la adunarea obștească.

În casa de lectură, un ac n-aveai unde s-arunci; uncheșul se aciuă într-un ungheraș, își făcu urechile goarne și se pregăti să capteze alianța.

Sus, pe estradă, oaspetele glăsuia de zor și aprig, ca o privighetoare-ntr-o tufă de caprifoi. Programul partidului se revărsa dintr-însul în dăraburi mașcate, ca dintr-un om care a hăpăit multă vreme din el, dar n-a apucat să-l mestece bine de tot.

Sătenii îi vedeau brațul energic, vîrît mai jos de reverul scurtei, și-i ascultau vorbirea:

— Mai multă atenție satului... Ameliorarea... Productivitatea... țăranul mijocaș și cel sărac... eforturi comune... noi spre dumneavoastră... dumneavoastră spre noi... material pentru însămînțări... raionul... dinamica prețurilor... Narkompros⁶⁷... tractoare... cooperația... obligațiuni...

Mocnite oftaturi zburătăceau prin casă. Expunerea curgea ca un rîu. La un moment dat, vorbitorul prinse a se roti încetișor într-o parte, ca

în cele din urmă să se întoarcă cu totul tot către sat. Și primul obiect care-i sări în ochi în acest sat se dovedi să fie urechea enormă și zbîrcită a uncheșului Omelko, semănînd cu o pîlnie de gramofon. Pe fața lui se deslușea amprenta unui gînd încordat.

Așa cum toate pe lume au un sfîrșit, avu un sfîrșit și expunerea. După ropotele de aplauze, interveni o tăcere nițeluș prelungită. În cele din urmă, se ridică președintele prezidiului și întrebă:

— Are cineva de adresat vreo întrebare vorbitorului?

Semeț nevoie mare, vorbitorul își plimba privirea prin sală: nu se află, chipurile, întrebare pe lume la care eu să nu pot da răspuns!

Și deodată se petrecu o dramă. Cîrja iscă un zgomot, uncheșul Omelko se ridică în picioare și zise:

— Eu, tovarăși, ruga-l-aș pe tovarășul alianțist să-și spună cuvîntul mai pe înțelesul nostru, că așa, eu unul *n-am priceput batîr o iotă*.

După ce săvîrși fapta asta atît de necuviincioasă, uncheșul se așează la loc. Se așternu o liniște mormîntală și se vedea cît de colo că Sergheev devenise roșu ca purpura la față.

Îndată însă răsună glasul său metalic:

— Ce individ o mai fi și ăsta?...

Uncheșul se supără foc.

— Eu nu-s divid... Eu îs moș Omelko.

Sergheev întoarse capul spre președinte:

— Dumnealui e cumva membru în comitetul sărăcimii?

— Nu, nu-i membru, răspunse total descumpănit președintele.

— Aha! exclamă Sergheev, luîndu-și o mină rapace. Înseamnă că-i chiabur?!...

Întreaga adunare se-ngălbeni.

— Atunci, să fie scos afară!! zbieră deodată Sergheev și, pradă unei excesive stări de furie și

amnezie, se-ntoarse spre sat nu cu fața, ci cu zona aceea diametral opusă.

Adunarea încremeni. Nici unul dintre cei prezenți nu cuteză să-i țină parte nevolnicului bătrîn, și nu se știe cum s-ar fi încheiat întreaga tărașenie, dacă nu i-ar fi sărit în ajutor vorbitorului secretarul *radei*⁶⁸ sătești – Ignat. Ca un uliu se năpusti secretarul asupra uncheșului și, adresîndu-i-se cu jignitorul calificativ de „javră bătrînă“, îl înhăță de guler și-l tîrî afară din casa de lectură.

Dacă dumneavoastră v-ați pomeni în situația de a fi tîrît afară dintr-o adunare solemnă, ar fi de la sine înțeles să vă exprimați protestul. Uncheșul Omelko se propti cu picioarele în podea și bufni cu năduf:

— Șasezeci de ani am trăit pe lume, da habar n-am avut că-s chiabur... și vă mai spun un mulțam domniilor voastre pentru alianță!

— Basta! i-o reteză gîfîind Ignat. Mai stăm noi de vorbă. Mai ai dumneata a-mi spune cîte cele. Ți-oi demonstra eu ce fel de element ești.

Modalitatea de a-i demonstra Ignat a ales-o în chip cît se poate de original. Și anume, tîrîndu-l pe uncheș afară în curte, l-a croit în ceafă cu ceva atît de greu, încît acestuia i se năzări că soarele de-amiezi s-a stins și pe cer au apărut stelele.

Rămîne o necunoscută cu ce anume i-o fi făcut Ignat demonstrația aceea uncheșului. Potrivit părerii acestuia din urmă (și trebuie să-l credem, fiindcă lui i-a fost mai la vedere decît oricărui altuia), a fost vorba de un cărăvei de cauciuc.

Cu asta, alianța cu uncheșul Omelko se și încheiase.

De fapt, nu definitiv. După alianță uncheșul a rămas surd de-o ureche.

* * *

Știți ceva, tov. Sergheev? Mi-aș îngădui să vă dau două sfaturi (ele se adresează deopotrivă și lui

Ignat). Mai întâi, interesați-vă cum stă cu sănătatea uncheșul.

Iar în al doilea rînd: alianța ca alianța, dar să-i vătămați pe țărani, una ca asta nu se cade, orice s-ar zice.

Altminteri, în loc de alianță, se poate ajunge la mari neplăceri.

Pentru toți.

Și mai cu seamă pentru dumneavoastră.

⁶⁷ *Comisariatul Poporului pentru Învățămînt* (rus. *abrev.*).

⁶⁸ *Rada* – soviet (sfat, consiliu), organ local sau suprem al puterii de stat în Ucraina.

Coada cu muștrări de conștiință

În preajma clădirii MUUR⁶⁹ era coadă.

— Ao-le-e-e-u și aolică! Aicea-i de stat, nu glumă...

— Poftim, și-aici coadă.

— Asta e, ce să-i faci? Permiteți-mi să vă-ntreb, sînteți cumva contabil?

— A, nu, casier.

— Și ați venit pentru arestare?

— Păi cum altfel! ?

— Frumoasă faptă! Și pentru ce sumă, dacă mi-i îngăduit să aflu, ați intrat la apă?

— Pentru 300 de cervoneței.

— Asta-i un fleac, tinere. Un an, acolo. Dar să nu uităm că se va lua în considerație căința sinceră a dumatăle, și-n afară de asta, sărbătoarea lui Octombrie-i colea, mîine-poimîine – și se mai reduce din pedeapsă. Așa încît, per ansamblu, ai să stai la răcoare vreo trei luni, după care ai să te-ntorci la adăpostul căminului, la căldurică.

— Oare? Dumneavoastră pur și simplu îmi redați liniștea. Că pe mine, vă spun drept, mă apucase disperarea. Nu mai departe decît aseară, mă duc la avocatul meu – și ce credeți, mi-a băgat spaima-n oase, în toți sperieții m-a băgat, că potrivit articolului cutare, zice, sub doi ani cu regim sever nu scapi.

— Tinere, toți ăștia spun baliverne. Crede-l pe un om cu experiență. Dar dumneavoastră unde vă duceți? Stați la rînd!

— Lăsați-mă să intru, dragi cetățeni. Eu am fîtit bănișori publici! Conștiința mea-i scrum...

— Aici, taică, toți au conștiința scrum, nu numai dumneata.

— Eu am băut un întreg stand dintr-alea de stat, de la magazinul Mosselprom, se-auzi boscorodind un glas profund de bas.

— Ești un tip descurcăreț. Ai să vezi acuși cum au să te-nfunde, biet rob al lui Dumnezeu.

— E-te, na! Da dacă-s un ins incult? Da dacă-s un înapoiat? Da chestia aia legată de condițiile sociale moștenite? Ei, ce ai de zis? Da faptul că-s la prima condamnare? Da faptul că-s alcoolic?

— Păi atunci cine naiba ți-a dat dumitale, unui alcoolic sadea, băutură pe mînă?

— Le-am spus și eu...

— Dumneata ce dorești?

— Eu, cetățene milițian, am mari muștrări de conștiință, mă chinuie remușcările...

— Ian ascultă, ce te tot îmbulzești atîta, și pe mine mă chinuie...

— Pardon, eu aștept aici de la zece dimineața ca să fiu arestat.

— Spuneți-mi pe scurt, familia, instituția și prejudiciul cauzat, suma.

— Pe mine mă cheamă Fioletov, Mișa. Cu mari muștrări de...

— Cît e prejudiciul cauzat?

— La Trustul Decoratorilor – două sute de *erveaci*.

— Sidorciuk, ia-l în primire pe cetățeanul Fioletov.

— Aș vrea, dacă se poate, să iau cu mine periuța de dinți.

— Luați-o. La dumneata cît e?

— Sîntem șapte.

— Întreaga familie?

— Da, să trăiți.

— Și cît ați sustras?

— Bani – două sutare, un palton vechi, un ceas, un sfeșnic.

— Un lucru nu pricep, paltonul l-ați sustras dintr-o instituție de stat?

— Da de unde! Noi nu ne ocupăm de instituțiile statului. La noi e vorba de o familie particulară – Stempelman.

— Dumneavoastră sînteți familia Stempelman?

- Nici pomeneală.
- Și-atunci ce caută Stempelman în țărășenia asta?
- Păi caută, fiindcă noi l-am căsăpit. Vă raportează: sîntem șapte persoane – nevastă-mea, cei cinci copilași ai noștri și bunica lor.
- Sidorciuk, Mahrușin, luați urgent măsuri represive!
- Da de ce, mă rog, să aibă dumnealui înțîietate?
- Cetățeni, fiți, vă rog, rezonabili, ăsta-i un ucigaș.
- Nu importă că-i ucigaș. Mare scofală! Poate că eu am subminat o instituție.
- Ce se petrece aici este inadmisibil. Curat birocrațism. Vom face plîngere toți în bloc.

⁶⁹ Direcția Miliției Judiciare din Moscova (rus. siglă).

Cems cel cu două fețe

În stația de cale ferată Fastov, CMS⁷⁰ a emis o dispoziție potrivit căreia nici un salariat să nu dea vreun material la ziar fără avizul său.

Iar când despre acest lucru a aflat un corespondent de presă, CMS a intrat în panică și a pus bine registrul cu dispoziții sub lacăt.

Muncitorul-corespondent 742

— V-am invitat, tovarăși, își începu Cems vorbirea, ca să vă comunic o mîrșăvie care are loc aici la noi: mi s-a adus la cunoștință că mulți dintre dumneavoastră scriu la ziare!

Invitații înmărmuriră.

— Nu m-aș fi așteptat la una ca asta din partea dragilor mei tovarăși de muncă, urmă Cems cu amărăciune în glas. Niște funcționari cu greutate... slujbași s-ar zice că sînt... Și-acum, poftim de vedeți... Vai, vai, vai și iar vai!

Și capul lui Cems se clătină întocmai cum se clatină capul unui cotoi de porțelan.

— Aș vrea să știu ce unealtă-i ăla care aruncă o asemenea umbră asupra scumpei noastre stații? Vreau să spun că, dacă eu aș ști...

În acest moment, Cems îi învălui cu o privire iscoditoare pe cei prezenți.

— N-o fi cumva acela tovarășul Babkin?

Babkin se făcu verde la față, se ridică și, ducîndu-și mîna la inimă, spuse:

— Zic zău... pe cuvîntul meu de onoare... mă jur... s-ajung să mănînc țărîină... să-mi stea icoana pe piept... Să n-apuc să merg în delegație la stațiune... să fiu dat afară la prima restructurare... dacă-s eu acela!

În vorbirea lui sălășluia atîta sinceritate, încît a i-o pune sub semnul îndoielii era cu neputință.

— Păi, dacă-i pe-așa, înseamnă că-i mîna lui Rabinovici, nu?

Rabinovici replică pe loc:

— Ei, bună dimineața! Cum se-ntîmplă ceva, nici una, nici două – Rabinovici. Păi sigur, nici că se putea altfel, că doar Rabinovici se face vinovat de toate! S-a produs un accident pe calea ferată – Rabinovici poartă vina. A-ntîrziat rapidul cu zece minute – Rabinovici îi de vină. Nu mai sosește odată echipamentul de protecție – de vină-i același Rabinovici! Și de faptul că a fost ales Hindenburg – tot Rabinovici îi răspunzător? Și că se scrie la ziar – tot Rabinovici? Da de ce-aș fi acela eu, Rabinovici, și nu dumnealui, Azeberdjanian?

Azeberdjanian replică:

— Fă bine și nu umbla cu minciuni! În casa mea nu există nici măcar un strop de cerneală. Doar vin roșu azerbeidjan.

— Păi atunci, n-o fi oare Bandurenko? întrebă Cems.

Bandurenko răspunse:

— Să crăp dacă-s eu!...

— Ciudată treabă. Sîntem o întreagă stație de oameni, aproape la două zile apare cîte-un articol dintr-astea, și de-ntrebi: „cine?” – ia-l pe făptaș de unde nu-i. Cum vine asta, ce, le scrie Sfîntul Duh?

— N-ar fi exclus, îngăimă Bandurenko.

— I-aș arăta eu acestui Sfînt Duh dacă mi-ar cădea el mie în mîină! Mă rog, s-o lăsăm baltă. Ascultă, Ivan Ivanîci, i-a citește-le dispoziția, și să-și pună fiecare semnătura!

Ivan Ivanîci se ridică în picioare și dădu citire dispoziției:

— „Aduc la cunoștința salariaților... încredințată mie... observată de mine... atrag atenția... de neadmis... ca nu cumva să mai cuteze, într-un cuvînt...”

* * *

Din momentul acela, stația Fastov parcă dispăruse de pe fața pămîntului. Tăcere.

— Ciudat, cugetau cei din capitală, o stație atît de mare, și cu toate astea nu se scrie nici un cuvînt

despre ea. E cu putință să nu se petreacă acolo nici un fel de evenimente? Ia să trimitem la fața locului un corespondent de presă.

* * *

Intră un curier și spuse cu glas speriat:

— Tovarășe Cems, la 'mneavoastră o venit un corespondent.

— Fugi că minți, rosti Cems, pălind, asta mai lipsea! De-aia toată noaptea mi s-au arătat în vis doi coșcogea șobolani... Doamne, Dumnezeule, ce-i de făcut?... Dă-i un șut în fund, și-afară cu el... Ba nu, mai bine invită-l încoace... Bine-ați venit, tovarășe... Luați loc, vă rog. Pofțiți în fotoliu, vă rog. Că scaunul îi cam tare pentru dumneavoastră. Cu ce vă pot fi de folos? Mă bucur, vai ce mă bucur că v-ați gândit să dați o fugă și pînă-n fundul nostru de provincie!

— Am venit la dumneavoastră cu dorința de a stabili împreună o relație pe linie de presă.

— Da cum să nu, Doamne sfinte! Da cum să nu, sfinte Dumnezeule! Da eu de-o jumate de an mă tot zbat s-o stabilesc, fir-ar ea blestemată. Și uite că ea nu se stabilește. Ce mai, asta ni-i nația de oameni. Și ca să vă dați seama cât de primitivă-i nația asta, am să vă spun în secret, numai dumneavoastră, pur și simplu te-apucă groaza și mai multe nu. De douăzeci de mii de ori le-am tot tocat: „Scrieți, măi draci împielitați, scrieți!“ Da ți-ai găsit, nici o iotă nu scriu, doar de beții se țin. Dar să vedeți pînă unde s-a ajuns: în ciuda faptului că eu personal sînt copleșit de treburi, după cum singur vă dați seama, dragă tovarășe, le-am propus cu gura mea: „Scrieți, măi, le zic, pentru numele lui Dumnezeu, că am să vă corectez eu articolele, am să vă ajut personal, am să le expediez tot eu, numai scrieți, alege-s-ar praful de voi“. Ei aș, nu scriu și pace! Drept probă, am să vi-i chem chiar acu' aici, să admirați și dumneavoastră înșivă nația

asta a noastră de oameni ce populează Fastovul. Curier, cheamă pe toți salariații la mine-n cabinet.

În clipa în care s-au adunat cu toții, Cems a început, galeș, să zîmbească a rîde, cu un obraz către corespondent, iar cu celălalt către salariați, și a cuvîntat:

— Iată, dragi tovarăși, de ce v-am invitat. Îmi cer scuze că vă întrerup de la treburi. Uitați, tovarășul corespondent a venit de la centru să vă roage, tovarăși, ca dumneavoastră, tovarăși, să nu vă mai lăsați pe tînjală, să n-o mai tîndăliți cu trimiterea corespondenței către tovarășii noștri din capitală. Doar v-am rugat în repetate rînduri s-o faceți, tovarăși...

— Noi n-am făcut așa ceva! răspunseră înspăimîntați Babkin, Rabinovici, Azeberdjanian și Bandurenko.

— M-au dat gata, împielițații! exclamă în sinea sa Cems și continuă cu glas tare, acoperind rumoarea acelei nații: Scrieți, tovarăși, vă implor, scrieți! Presa noastră unională așteaptă de-atîta vreme corespondențele voastre, le-așteaptă ca pe o mană cerească, dacă mă pot exprima astfel! De ce tăceți?...

Nația rămînea mută. ⁷¹

⁷⁰ Sigla unui sector de activitate din domeniul căilor ferate ruse, folosită în epocă și personificată de Bulgakov în cuprinsul narațiunii sub denumirea de Cems.

⁷¹ Trimitere evidentă la finalul dramei *Boris Godunov* de A. S. Pușkin.

Munca atinge treizeci de grade

Adunarea generală a celulei comuniste a transportatorilor din stația Troițk Sam.-Zlat. nu s-a ținut la data de 20 aprilie, fin'că o seamă de membri de partid au sărbătorit Paștele cu bețivănie și cu bătaii de neveste.

Cînd această întîmplare a fost discutată la adunarea cea mai apropiată, a luat cuvîntul un membru al biroului celulei și secretarul comitetului sindical care amîndoi a declarat că de băut poți să bei, da trebe să știi și să te pricepi cum.

Muncitorul-corespondent de presă Zubocistka⁷²

Un ins singuratic ședea în încăperea celulei comuniste din stația X și se plictisea.

— E ciudat în ultimul grad. Adunarea a fost fixată pentru ora cinci, iar acum e opt și jumătate. Nu mă taie capul de ce-or fi întîrziind copilașii

Ușa mai lăsă pe unul să intre.

— Hai noroc, Petea, spuse cel ce intrase, ce faci, reprezînți cvorumul? Reprezintă-l sănătos. Supune la vot, Petro!

— Nu mai înțeleg nimic, răspunse primul. Bankin lipsește, Krujkin tot așa.

— Bankin n-o să vină.

— Da de ce?

— Îi beat.

— Nu se poate!

— Nici Krujkin n-o să vină.

— Da de ce?

— Îi beat.

— Bine-bine, da ceilalți?

Se lăsă o tăcere. Cel ce intrase își dădu cîteva bobîrnace peste nodul de la cravată.

— Da-i cu puțință așa ceva?

— Eu n-am să-ți ascund un amar adevăr rusesc, rosti lămuritor al doilea, toți îs beți. Și Goroșkov, și Sosiskin, și Muskat, și Korneevski, și candidatul de partid Gorșanenko. Închide, Petea, ședința!

Cei doi stinseră lampa și ieșiră în beznă.

* * *

Sărbătorile luaseră sfârșit, de aceea la adunare era belșug de oameni.

— Dragi tovarăși, cuvîntă Petea de pe estradă, consider că o asemenea stare a lucrurilor este inadmisibilă. E o rușine! În ziua de Paști l-am văzut personal pe stimatul nostru tovarăș Bankin, carele Bankin o ducea pe propria sa nevastă...

— O duceam la plimbare pe păsăruica mea, răspunse Bankin cu microase inflexiuni în glas.

— O duceai într-un mod destul de original, Bankin! i-o-ntoarse plin de mînie Petea. Consoarta dumitale mergea cu fizionomia pe celălalt trotuar, iar cosița ei se afla în stimata dumitale mîină dreaptă!

Rumoare se produse în rîndul nebăutorilor.

— Am vrut pur și simplu să iau ca amintire un cîrlionț din părul ei! țipă descumpănit Bankin, simțind cum i se clatină în buzunar carnetul de partid.

— Un cîrlionț, zici? întrebă cu venin Petea. În ce mă privește, nu mi-a mai fost dat niciodată să văd pe cineva care, vrînd să ia ca amintire un cîrlionț din pletele unei femei, să-i dea șuturi în spate în plină stradă.

— Asta-i treaba mea, strict personală, răspunse Bankin ceva mai potolit și simțind clar mîna de gheață a comitetului județean pe carnetul său de partid.

Rumoare se produse în toată adunarea.

— Asta, după dumneata, e o treabă personală? Nu, dragă Bankin, asta nu-i o treabă personală! Asta-i curată mîrșăvie!

— Rog să nu fii jignit! răcni cu insolență Bankin.

— Dumneata faci scandaluri în public și în felul acesta arunci o umbră asupra întregii celule de partid! Și dai un rău exemplu candidaților și celor

fără de partid! Vasăzică, atunci când Muskat a spart geamurile la locuința lui și și-a amenințat soția că bagă cuțitul în ea – asta tot treabă strict personală se cheamă? Dar când l-am întâlnit pe Krujkin într-o ținută pascală, adică fără mîneca de la mîna dreaptă și cu un ochi umflat?! Dar când Gorșanenko îi sictirea, cît era strada de lungă, pe toți cei întâlniți în cale, înjurîndu-i de mamă – asta tot treabă strict personală se cheamă?!

— Dumneata ne sapi pe noi toți, tovarășe Petea, țipă Bankin nu prea convins.

Rumoare se produse în toată adunarea.

— Tovarăși! Îngăduiți-mi să spun și eu o vorbă, rosti deodată cu glas răsunător Vsemizvestnîi (fie-i numele trecut izvodul posterității). Eu personal nu sînt de acord ca această problemă să fie pusă în discuție. Ea cade de la sine, tovarăși. Permiteți-mi să-mi expun punctul de vedere. În acest cadru, mulți ridică problema: are omul voie să bea? În general, omul are voie să bea, numai că trebuie să știe cum să bea!

— Chiar așa e! prinseră a striga în cor cei plasați în extrema dreaptă alcoolică.

Nebăutorii răspunseră printr-un murmur dezaprobat.

— Trebuie să bei domol, urmă Vsemizvestnîi.

— Așa e! ridicară glasul băutorii, încurajați de sprijinul venit pe neașteptate.

— Ți-ai cumpărat, de exemplu, trei butelcuțe, continuă Vsemizvestnîi, și...

— Gustărică!!

— Li-ni-ște!!

— ...Întocmai, și gustărică...

— Ar merge foarte bine niște castraveciori murați...

— Li-ni-ște!...

— Ai ajuns acasă, urmă Vsemizvestnîi, ai tras storurile la ferestre, pentru ca ochii spionilor să nu-ți tulbure tihna domestică, ți-ai invitat un amic, nevasta îți curăță niscai scrumbioară, te-ai așezat

frumos, ți-ai lepădat haina, ți-ai pus votculița sub robinet, ca să se frapeze nițeluș, după care, vasăzică, fără grabă, îți torni în păhărel ca pentru o dușcă...

— Ei, asta-i bună, tovarășe Vsemizvestnîi! exclamă Petea consternat. Ce tot vorbești acolo?!

— Și-n felul ăsta n-ai să deranjezi pe nimeni, și nimeni n-o să te sîcîie, continuă Vsemizvestnîi. Ei, firește, n-ar fi exclus să ai parte de vreo mică gîlceavă cu nevasta după cea de-a doua butelcă, să zicem. Așa încît, ia seamă, nu fi catîr. Nu te-apuca tu s-o flocăiești în plină stradă. Cine are nevoie de-așa ceva? Muierii îi place să fie pâruită acasă. Și să n-o cîrpești cumva peste fizionomie, fiindcă a doua zi muierea ta o să-ți umble, plină de vînatăi, prin toată stația de cale ferată – și află toată lumea. Tu s-o cîrpești peste cele locuri care nu-s la vedere, alea ascunse. Și-atunci, de bună seamă, n-o să-i prea vină bine să se laude.

— Bravo-o!! strigară-ntr-un glas Bankin, Zakuskin et Co.

În zona votcarilor izbucniră aplauze furtunoase.

Atunci, se ridică Petea în toată statura lui și cuvîntă:

— De cînd mă știu pe lume, nu mi-a fost dat să ascult o cuvîntare mai scandaloasă decît a dumneavoastră, tovarășe Vsemizvestnîi, și luați notă că am să scriu despre asta la ziarul *Gudok*. E un fapt revoltător fără precedent!!

— O-o, că tare frică-mi mai e de tine, replică Vsemizvestnîi. N-ai decît, fă-o!

Și sfîrșitul acestei povești îl acoperi vacarmul întregii adunări.

⁷² Scobitoare (rus.).

În exercițiul îndeplinirii sfintelor îndatoriri

Hîrtie purtînd adresa VC-25.

Din st. Alatîr, de pe traseul c. f. Kazan.

Felcerița Podenko

Vă aduc la cunoștință că în timpul gărzii mele din data de 15 iunie a. c., pe la ora 7 seara, a pătruns în spital în stare de ebrietate reprezentantul casei de asigurări din sector, pe nume A. K. Serghievski și, fără permisiunea mea, a dat buzna în secția de nașteri, iar de-acolo a trecut în salonul de ginecologie, unde s-a apucat să controleze lenjeria femeilor, spunînd că aceasta e murdară, a țipat, sperînd bolnavele, i-a zis scroafă felceriței de gardă, iar pe una din bolnave a făcut-o escroacă.

Semnătura felceriței.

Semnătura infirmierei.

Semnătura bolnavelor.

Semnătura muncitorului-corespondent de presă Nr. 994

Era bine și liniște în spitalul căilor ferate. Vreme de seară. Pacienții pe cale de însănătoșire se îndeletniceau cu cititul ziarelor și a fel și fel de cărți folositoare. În preajma celor mai grav bolnave se-nvîrteau grijulii infirmierele și felcerițele.

Pe la soroace se auzeau din secția de nașteri gemete.

Acolo femeile nășteau.

Într-un cuvînt, toate erau așa cum se cuvine să fie într-un loc al decenței.

Și deodată... răsună zgomotul unor pași grei, apoi – un sughițat discret, și-n spital își făcu apariția un cetățean. O duhoare de băutură se-mprăstie în urma cetățeanului și se-mpreună cu mirosul de iod și cloroform.

— Permiteți-mi... hîc... să aflu, unde-i aici la dumneavoastră... hîc... secția de nașteri? – întrebă cetățeanul, zîbind enigmatic.

— Da ce problemă aveți? se interesă cu mirare felcerița.

— V-vreau să nasc, îi desluși cetățeanul.

— Cum adică – să nașteți? Dumneavoastră sînteți bărbat, răspunse felcerița, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— D-da de unde știți d-dumneavoastră? Hi-hi! Ei, am glumit și eu. Am g-glumit, p-puicușoara mea, rosti cetățeanul și încercă s-o apuce pe felceriță de bărbie, dar dădu greș.

— Eu nu sînt puicușoara dumneavoastră, răspunse-n doi peri felcerița, uluită de gesturile dezinvolve ale vizitatorului. Dar cine sînteți?

— Eu, scumpetea mea, sînt r-reprezentantul c-casei de asigurări din sector, o lămuri prețiosul musafir.

— Și ce anume doriți?

— Acușica o să aflați, rosti pe un ton rău prevestitor musafirul.

Și nici una, nici două, deschise cu multă îndemînare ușa ce da în sala de nașteri și se înfățișă acolo în toată splendoarea făpturii lui. Uluite de această apariție, lăuzele îl întîmpinară pe vizitator cu un ușor țipăt.

— V-v-am deranjat cumva? întrebă îmbufnat musafirul.

— Cetățene, ce-nseamnă asta, vă rog să plecați! spuse oripilată felcerița.

— C-cam ciudată vorbă, hm... cum adică să plec? De-abia am venit și, gata, să și plec?... Ei, scuzați, vă rog, dar n-am să plec, ci am să m-apuc să verific lenjeria.

Cu aceste cuvinte, vizitatorul înaintă vreo cinci pași în zigzag spre ultimul pat.

Lăuzele începură să geamă, să urle.

Oarecum uluit de împrejurare, vizitatorul se clătină ca un pendul și spuse:

— Ei, nu-i nimic. Dacă sînteți atît de sperioase... am s-să trec nițeluș mai tîr-tîr-ziu.

Și ieși, și intră în salonul de ginecologie, și se-ndreptă spre ultimul pat, și apucă de pătură și trase de ea.

Felcerița își luă inima-n dinți.

— Vă rog să terminați cu acest control, dumneavoastră tulburați liniștea pacientelor.

— Pof-ti-im?! întrebă vizitatorul și o furie cumplită începu să-i marcheze chipul zmeuriu. Cum ai spus? Eu tulbur liniștea? Eu?! Eu?! Eu?!! (În cadrul ușilor se iviră capetele unor infirmiere.) Eu?!! Membru al casei de asigurări pe sector, eu tulbur liniștea pacientelor? Dar știi tu ce ești după toate observațiile pe care le-ai făcut?

— Ce? întrebă felcerița albă la față.

— Ești o scroafă, asta ești!

Felcerița își scoase batista din buzunar și izbucni în plîns, afundîndu-și fața în batistă.

— Marș de-aici! se răsti deodată vizitatorul la infirmiere pe un asemenea ton, încît acestea dispărură într-o clipită, de parcă le-ar fi înghițit pămîntul. Mătrășind în acest chip personalul inferior, revizorul alcoolic se adresă din nou personalului mediu, și anume aceleiași felcerițe.

— Știi tu ce pot eu să-ți fac? În 24 de ore te pot zbura în stradă... și ai să putrezești în această stradă zăcînd sub un gard... Și-ai s-ajungi să-mi lingi tălpile, cerîndu-ți iertare. Dar n-nu. N-am să t-te iert!... Reține, individă inconștientă, că asta-i sfînta mea îndatorire – controlul bolnavilor și evidențierea trebuințelor lor. Poate că ei au a se plînge de ceva?

— Cetățene, i se adresă cu ton rugător un glas feminin de sub pătură, vă rog să plecați odată de-aici...

— De sub care pătură s-a spus asta? întrebă amenințător musafirul. De sub asta cu dungulițe? Tacă-ți gura, escroaco!

Cea de sub pătura cu dungulițe izbucni în plîns. Apoi izbucniră în plîns și cele aflate sub celelalte pături.

Revizorul se clătină locului și glăsui:

— Frumos, nimic de zis, tare frumos m-ați mai întâmpinat cu toatele. Vom consemna noi asta. O să dați voi seama de modul în care l-ați jignit pe reprezentantul casei de asigurări aflat în exercițiul îndeplinirii sfintelor îndatoriri. Am să vă arăt eu... Vă-nvăț eu minte, 'tu-vă mama voastră...

Și cu aceste cuvinte, „înaltul“ vizitator, însoțit de hohotele de plîns ale femeilor, își luă tălpășița din spital...

* * *

Încotro — eu unul nu știu. În orice caz, fie ca foiletonul meu să-i slujească drept felinar pe calea ce-o va urma.

Omul cu termometrul

La stația noastră de cale ferată s-a îmbolnăvit un muncitor de la brigada de reparații, medicul a venit, i-a pus termometrul și a uitat de el, a plecat cu drezina, iar bolnavul așa a și rămas, cu termometrul pus.

Muncitorul-corespondent de presă Nr. 1212

I

Medicul se scrîntise de-a binelea. A venit în stație, a consultat cinci oameni cu gastrită catarală. Unuia i-a prescris bicarbonat de trei ori pe zi câte o linguriță, altuia – bicarbonat de trei ori pe zi câte o jumătate de linguriță, celui de-al treilea – o dată pe zi câte 1 de linguriță, celui de-al patrulea și celui de-al cincilea, așa, de dragul diversificării tratamentului – câte o linguriță la două zile, al șaselea își scrîntise piciorul, alți doi sufereau de reumatism, 1 – de constipație, nevasta acarului se plîngea că vede noaptea în vis fel și fel de răposați întru Domnul, doi nu primiseră ajutor de boală, picherița născuse pe neașteptate...

Într-un cuvînt, singurul lucru care-i stăruia medicului în minte în clipa în care urma să urce și să ia loc în drezină era: „Acum, urgent la o ciorbă dintr-aia strașnică de varză, că al naibii de obosit mai sînt...”

Și taman atunci veni în fuga mare cineva și-i spuse că s-a îmbolnăvit unul de la brigada de reparații. Medicul măcăi ceva în barbă și o porni-n zbor spre bolnav.

— A-șa-a. Ia arată-mi limba, dragule. Scîrboasă limbă! Cînd te-ai îmbolnăvit? Pe 13? Pe 15?... A-ha, pe 16... Bu-un, adică rău vreau să spun... Cîți ani ai? Adică am vrut să te-ntreb: burta te doare? A-ha, zici că nu te doare?... Dar aici – doare? Dar aici?

— Aole-e-u...

— Stai, stai cuminte, nu țipa. Și-aici?...

— Vă-le-le-eu...

— Stai cumînțel, nu țipa.

— Drezina-i gata de plecare, se-auzi un glas de dincolo de ușă.

— Imediat, așteptați o clipă, vă rog... Capul te doare?... De cînd? Adică am vrut să te-ntreb: simți junghiuri în șale?... A-ha! Dar la genunchi?... Ia arată-mi un genunchi. Păi scoate-ți cizma!

— Știți, anul trecut am...

— Da-n anul ăsta?... A-șa... Da-n cel viitor?... Tfu, fir-ar să fie, am vrut să-ntreb: dar acu doi ani?... Să nu mănînci scrumbii! Descheie-te la cămașă. Poftim termometrul ăsta. Dar ai grijă să nu-l strivești. E-al statului.

— V-așteaptă drezina!

— Acușica, acușica!... Numai să scriu rețeta. Ai gripă, taică. Îți prescriu concediu medical trei zile. Cum te cheamă? Adică am vrut să spun: ești însurat? Holtei? Bărbat sau femeie?... Tfu, fir-ar să fie, am vrut să-ntreb: ești asigurat?

— Drezina așteaptă!

— Acușica! Poftim rețeta. Ai să iei niște prafuri. Cîte-un pliculeț. Să nu mănînci scrumbii! Și-acum, la revedere

— Vă mulțumesc din suflet!

— Drezina...

— Da, da, da... Vin, vin, vin...

II

Peste trei zile în locuința doctorului.

— Mania, n-ai văzut unde-am pus termometrul?

— Pe birou.

— ăsta-i al meu personal, dar unde-i cel de stat, ăla cu suport negru? N-aiba știe ce-am făcut cu el, l-oi fi pierdut! L-oi fi pierdut și dracu știe pe unde. Va trebui să cumpăr altul.

III

Peste vreo cinci zile ședea în stație un om îmbrăcat cu o scurtă și cu o ditai gîlmă la subțioara stîngă și povestea celor de față

— Un doctor minunat. V-o spun cîstit, e un doctor de ispravă! Numai să-l vezi ce rapid e, ca fulgerul! Una-două, ceac-pac... Și-acum, zice, ia scoate limba, m-apasă pe burtă, negru mi s-a făcut înaintea ochilor, mă-ntreabă cu de-amănutul ce, cum și de cînd... la casa de asigurări m-a trecut cu 4 ruble jumate ajutor de boală.

— Bine-bine, dar te-a vindecat? Ți-a dat, pesemne, picături. Are niște picături grozave...

— Ei, află că nu mi-a dat picături. M-a tratat cu termometrul. Uite, zice, ia termometrul ăsta, poartă-l, zice, sănătos, dar ai grijă să nu-l strivești – e de stat.

— Pe gratis?

— Nici o copecă nu mi-a pretins pe el. E de la casa de asigurări, termometrul ăsta.

— Și la noi e bine. Lui Petiukov i-au pus un dinte de porțelan, tot pe gratis Și zici că ți-i de folos termometrul?

— Îți spun drept, parcă mi-a luat cu mîna. Nu mă puteam îndoi din șale. Și ce crezi, a doua zi după termometru, mi-a fost mai bine. Nu-ți mai spun că și capul mă durea de vreo două săptămîni: cum se-nsera, cum începeam să simt ca un sfredel în creștet, ca un sfredel, și mă ținea așa... Pe cînd acum, cu termometrul ăsta, nu mai am nimic, da nimic-nimic!

— Ca să vezi pînă unde-a ajuns știința asta!

— Atîta doar că mă încurcă al dracului de tare la lucru. Da pîn' la urmă m-am obișnuit cu el. L-am legat zdravăn cu o fașă la subțioară, și stă acolo țapăn, scîrnăvia.

— Dă-mi-l și mie să-l port!

— O-ho, ai vrea tu, șmechere!

Cu privire la cei ce-și bat nevestele

Am în fața ochilor o scrisoare admirabilă. Iată câteva fragmente din ea:

„Eu sînt familist și de aceea știu că majoritatea scenelor familiale se consumă pe fondul situației precare a mijloacelor de existență. Nevastă-mea țipă la mine: «Poftim, uită-te și tu la cutare sau cutare dintre cunoscuții noștri, ce viață duc ei!»... O argumentație de acest soi te scoate pur și simplu din sărite. E amarnic atunci cînd capului familiei îi stă slăbiciunea în brațe și sîngele i se ridică la creieri!...

Iată, într-un asemenea caz, ar fi util pînă la un punct, după opinia mea, să te adresezi comitetului sindical, dar nu cu o jalbă, ci pentru a solicita un sfat, și nu cu scopul de a-l învăța minte pe bătauș, ci pentru a înlătura cauza care alimentează certurile familiale... Firește, comitetul sindical nu-i judecător, dar, în calitatea pe care o are de organ de conducere, în atribuțiile căruia se află, printre altele, preocuparea pentru bunăstarea membrilor de sindicat, poate găsi mijloacele prin care să-i vină în ajutor persoanei oprimăte, întreprinzînd, de pildă, o seamă de demersuri în urma cărora să i se ofere opresorului o slujbă capabilă să-i satisfacă într-o mai mare măsură mijloacele de trai...”

* * *

Dragă tovarășe familist! Permite-mi să înfățișez cum ar arăta imaginea comitetului sindical după transpunerea în viață a proiectului dumitale.

La comitetul sindical se prezintă un oarecare familist.

— Dumneavoastră ce doriți?

— Am caftit-o rău de tot azi pe nevastă-mea.

— Va's'că, așa. Și cu ce anume?

— Cu o farfurie ce purta marca fostei fabrici Popov.

— Eh, năstrușnic om mai ești! Cine se mai altoiește în ziua de azi cu farfurii? Vesela costă bani, omule. Să fi pus și dumneata mîna pe vătrai. Se vede treaba c-ai făcut zob farfuria, așa-i?

— Se-nțelege. Și capul, tot așa.

— Mă rog, capul contează mai puțin, l-am putea plasa pe planul al zecelea. Și-apoi, în caz extrem, capului îi mai dai de leac. Da sper că nu ți-ai trimis nevasta pe ceea lume?

— N-are nici pe dracu!

— Ei vezi, pe cînd farfuriei nu-i mai dai de leac. Nu ești un bun gospodar. Și pe ce chestie s-a iscat harța între dumneata și nevastă? Pe ce temă anume ai altoit-o?

— Păi... ch... Știți, ieri ni s-a dat leafa. Ei, și, bunînțele, m-am dus și eu cu cumătru...

— La cîrciumă, la o bere?

— Bunînțele. Ei, și-am comandat și noi cîte-o perechiușă... Pe urmă am mai cerut cîte-o perechiușă... Pe urmă încă, tot așa...

— Bine-ar fi să le socoți cu duzina, ai termina mai repede.

— M-da... am băut noi, va's'că... Și dup-aceea ne-am mai dus...

— Acasă?

— Tocmai asta e, că ne-am dus la Sidorov... Am băut la 'mnealui vin de Madera...

— Va's'că, așa... Zi-i mai departe...

— Mai departe m-am mai dus... da poți să mă omori dacă țin minte unde. Azi-dimineață ajung și eu, deh, iar vipera aia, nici una, nici două – cu gura pe mine...

— Scuză-mă, da cine-i vipera aia?

— Cin' să fie, nevastă-mea. Unde ți-i leafa, zice, bețivanule? Și ține-te tîmbălău... și, n-am mai putut îndura...

— Mda-mda... Cum să procedăm noi cu dumneata? Ia zi, ce categorie de salarizare ai acum?

— A 9-a.

- Ei bine, o să ți se dea a 10-a.
— Vă foarte mulțumesc, din tot sufletul!!

* * *

De la a zecea, a trecut la a 12-a, după ce i-a rupt o mână viperei lui. Atunci, s-a apucat și i-a smuls cu dinții o ureche – i s-a dat a 16-a. Atunci, i-a zăbit un ochi cu cizma – categoria a 24-a din tabelul de salarizare. Dar în tabel nu se mai afla altă categorie, superioară. Se pune întrebarea: dacă el o spintecă într-o bună zi, ce încadrare-i dai mai departe?

- Să i se ofere un salariu personal?
A-a, nu, asta ar fi prea de tot!

* * *

Unul avea funcția de șef al stației de cale ferată, i-a rupt trei coaste nevastă-sii, l-au făcut imediat revizor la mișcare! Atunci, el i-a curmat de tot piuitul. Dar, vai, toate posturile înalte de răspundere erau ocupate. Se pune întrebarea: cum să-l recompensezi pe-acest ins? N-ai altă soluție decât în bani!

* * *

Ei, nu, familistule! Proiectul duminical nu face două parale. Nevestele sînt bătute nu din pricina situației precare a mijloacelor de existență. Ele sînt bătute din pricina ignoranței crase, a barbariei și a alcoolismului, și nici un fel de categorii de salarizare nu pot fi în acest caz de ajutor. Poți să-l faci pe un bătaș șef al serviciului tracțiune, că, oricum, de lucrat, el tot cu pumnii va lucra.

Altele sînt mijloacele necesare în terapia certurilor familiale.

O tărașenie negroidă

Scrisoarea muncitorului- correspondent de presă Lag

Atunci când citești prin diferite gazete despre cum sînt maltratați negrii în America, asta nu te mai impresionează în mod deosebit, deoarece în țările civilizate e un fapt la ordinea zilei.

Dar când așa ceva se petrece în țara noastră, efectul îl simți pînă-n măduva oaselor! Într-un stat socialist n-ai voie să cîrpești pe nimeni peste mutră, fie mutra asta și obrazul lui Kirillîci.

Așa se face că 19 iunie a. c. a fost ziua unei sărbătoriri de maximă importanță, dar, în mod egal, și a unei îndurerări de maximă importanță a tuturor femeilor și copiilor. Și anume: a avut loc plata salariilor, și bufetul din stația de cale ferată Reajsk-I a fost asaltat de lucrătorii noștri cu funcții de răspundere, pînă la refuz. Printre ei, a onorat bufetul cu prezența sa și salariatul nostru cooperatist cu funcție de răspundere, un oarecare V. Asta – una la mînă!

Apoi membrul comitetului de sindicat, tot el membru în biroul sindical pe sector, tot el, cunoscut scandalagiu, tot el, alcoolic, personalitate cu o faimă excepțională, al cărei nume figurează la litera Haș. Asta – doi la mînă!

Trei la mînă – fostul membru de sindicat Korelin. Nimic deosebit despre el, o persoană destul de simpatică la vedere, care nu s-a remarcat prin cine știe ce fapte de eroism în republică, cu precădere – montor.

Și, patru la mînă, fel și fel de alte figuri importante.

În mare, s-au așezat dumnealor la mese și au turnat într-înșii pînă la încărcătura maximă, cîte 420 de puduri pe osie, iar mai apoi au supraîncărcat, din care pricină au început să le ardă inima șinelor și bucșele.

Primul care a sărit de pe linie, care a deraiat, a fost însuși activistul nostru cooperatist, el a făcut în gura mare următoarea declarație:

— Fraților! Mie începe să mi se pară că ne aflăm nu în stația Reajsk, ci în America, în orașul Chicago!

Cine să-l știe de ce i s-o fi năzărit dumnealui orașul Chicago.

Ceilalți comeseni prinseră a răcni ca niște copii abandonați de mamele lor:

— Sîntem pierduți cu toții! Se vede treaba că n-o să mai facem rost de niscai rachiu de-ăla rusesesc!

— Greșești amarnic, fîrtate, ca peștele ce nimereste pe uscat! le declară tuturor cooperatorul nostru și răcni din străfundul bojocilor:

— Psst!... Hei, negrule!

Și se înfățișă chelnerul Kirillîci. Nu arăta cîtuși de puțin a negru, era un obișnuit om alb.

— Ce doriți?

— Să ne mai dai o butelcă de rachiu rusesc.

— Într-o clipită

Și peste un timp oarecare, le-aduce o sticlă de rachiu rusesc și odată cu asta le spune:

— Plata, vă rog...

În momentul acela, toată ceata se indignă pînă-n străfundul străfundurilor:

— Cum adică, n-ai tu încredere în noi?! Păi știi tu cine sîntem noi?!

Iar Kirillîci de colo s-apucă și le răspunde:

— Vă știu foarte bine. (Și cum să nu-i știe! Taman de-aia le-a și cerut banii.)

În momentul acela se ridică, scos din țîțîni, cooperatorul V. și țipă din rărunchi:

— Aha-a, așa, vasăzică!

Și spunînd asta, îl buși atît de tare – cu pumnul său cooperatist-de-mare-răspundere – pe Kirillîci peste ureche, încît întregul public de clasa I, aflat de față, văzu stele verzi.

După care avu loc scandalul.

Cum considerați dumneavoastră, tovarăși,
asemenea tărașenii?

Muncitorul-corespondent de presă *Lag*.

Noi considerăm că asemenea tărașenii sînt
extrem de negative, motiv pentru care și publicăm
scrisoarea dumneavoastră.

Alegerea stațiunii

„Laudă ție, Ai-Petri, tu, colos,

Cel cu strai maiestuos de pin!

Azi urcă pe-al tău pisc viguros

Căpitanu-n retragere Prosin!“

Dintr-o povestire oarecare

Neurastenie în loc de prefață

Străzile încep să mi se pară prea colbuite. În tramvai n-ai loc să te așezi – de ce-or fi atît de puține tramvaie? Cît e ziua de lungă, te chinuie o teribilă sete de bere, iar cînd ajungi s-o ai în față, simți ca o cocleală în cerul gurii și constăți că nimeni nu are nevoie de bere. E caldă, în cap ți se ridică o ceață lacustră și nu mai vrei nimic altceva decît să ieși odată din Moscova și să te duci în împrejurimile ei, în Pokrovskoe-Streșnevo.

Dar în Piața Patimilor urlă ca o haită de lupi fel și fel de obrăznicături cu buchete de flori ce seamănă cu niște cozi de cal.

La slujbă șicanele se țin lanț: secretarul, un ins băgăreț, cu un *pince-nez* plesnit, e de nesuportat. Îți este peste puteri să contempli doi ani la rînd, fără pic de concediu, o mutră de secretar! Colegii de birou sînt niște omuleți taciturni, vicleni, niște filistini în toată regula, în ciuda acelor portrete de conducători cu petlițe.

Administrația imobilului se lansează-ntr-o serie de șarlatanii legate de asfaltarea curții, și nu numai că a întors pe dos de la un capăt la altul, dar pretinde pentru trebușoara asta și bani de la noi. La adunările generale ale locatarilor n-am nici un chef să mă duc, iar în grădina „Akvarium“, un împielit în niște chiloți deschiși la culoare umblă pe sîrmă, și fapta lui nebunească te irită-n așa hal, că te-apucă durerea de cap.

Într-un cuvînt, atunci cînd omul începe să se cațăre pe pereți în Moscova, înseamnă s-a răscopt

și că trebuie musai – oricine ar fi el: contabil, jurnalist sau muncitor – să se ducă-n Crimeea.

Dar în ce loc anume în Crimeea?

Enigma Koktebelului

— Du-te la Koktebel, firește, îmi dă sfat un amic fără a mai sta pe gânduri. Acolo ai aer, soare, munți, mare, plajă, pietre. Karadagul e o splendoare!

În timpul nopții mi s-a arătat în vis Koktebelul, iar mansarda mea de pe strada Precistenka mi s-a părut înăbușitoare, plină de muște cu ușoare nuanțe de smaragd.

— Plec la Koktebel, i-am spus celui de-al doilea amic.

— Știam eu că ești cam într-o doagă, mi-a răspuns el, luându-mi țigara din mână și fumînd-o.

— N-ai vrea să te explici?

— N-am ce să explic. Ai să crăpi acolo din cauza vîntului.

— Care vînt?

— În lunile iulie și august bate al naibii, ca-ntr-o răsuflătoare. Zundul!

L-am lăsat în plata Domnului și mi-am văzut de drum..

Aș vrea să mă duc la Koktebel, i-am spus eu nu prea convins celui de-al treilea amic și am adăugat: Dar te rog să nu mă ieși în târbacă, nu admit așa ceva.

Se uită el cu uimire la mine și-mi răspunde cam așa:

— Ești un om fericit! Ai acolo mare, aer curat, soare...

— Știu. Numai că bate vîntul ăla – zundul.

— Cine ți-a spus?

— Katașihin.

— E-un tont și nimic mai mult! În viața lui n-a plecat din Moscova mai departe de Malahovka. Auzi vorbă, zund – nici nu există un asemenea vînt.

— Păi atunci, e-n regulă.

Doamna de-alături intervine:

— De bătut bate vîntul, dar numai în august.
Iulie-i o încîntare.

Și îndată după spusele ei intră-n vorbă un bărbat:

— Că bate vîntul în iunie – asta-i adevărat, în schimb în iulie-august vă veți simți ca-n rai.

Ah, lua-v-ar naiba pe toți!

— Știi ceva, ia nu mai pleca tu urechea la nimeni, mi-a spus nevastă-mea, tu ești extenuat la maximum, ai nevoie de odihnă...

Am luat-o la pas spre Kuznețki Most și mi-am cumpărat o cărțuție cu niște scoarțe albastre-vineții și purtînd titlul auriu *Crimeea*, pe care am dat o rublă și 50 cop.

Eu, un notoriu orășean excentric, sceptic și neurastenic, mă temeam să mă apuc s-o citesc. „De vreme ce-i un ghid, înseamnă că o s-o țină tot într-o laudă de la un capăt la altul.“

Acasă, la lumina dezagreabilă a lămpii de birou, am deschis cu nevastă-mea cărțuția, ca să descoperim la pagina 370 (*Crimeea*. Ghid. Sub redacția membrului prezidiului Societății de Fizioterapie din Moscova ș.a.m.d. Edit. „Zemlea i Fabrika“), scris cuvînt cu cuvînt, următoarele:

„Motivul lipsei de vegetație îl constituie vîntul «siroco de Crimeea», care adeseori începe să sufle prin văi și suflă săptămîni de-a rîndul la sfîrșitul lui iulie și-n august, usucă vegetația, aerul se umple de un praf mărunt, care îi irită la maximum pe bolnavii de nervi... Vîntul continuu, care n-a încetat trei săptămîni la rînd, i-a adus într-o cruntă stare de iritare pe neurastenici. Au fost dereglate toate funcțiile organismului, fapt pentru care bolnavul s-a simțit mai rău decît înainte de a veni la Koktebel“.

(La acest pasaj, nevastă-mea a izbucnit în plîns.)

„...lipsa apei potabile reprezintă tragedia acestei stațiuni, am citit eu la la paginile 370-371, apa din

fîntîni e sărată, cu un accentuat iz de mare...”

— Nu mai citi, puișor, că îți strici ochii...

„...La aspectele negative ale Koktebelului mai trebuie adăugat faptul că nu dispune de iluminatie, de canalizare, de hoteluri, de magazine, mijloacele de comunicare sînt incomode, serviciul medical de prim ajutor lipsește cu desăvîrșire, ca și inspecția sanitară, iar costul vieții este ridicat...”

— Ajunge! mi-a spus enervată nevastă-mea.

Se deschise ușa.

— Aveți o scrisoare.

În scrisoare se afla următorul text:

„Veniți la noi la Koktebel. E superb. Am început să facem baie în mare. Prînzul – 70 copeici”.

Și am plecat...

Acatist pentru calitatea noastră

...Trebuie vorbit în gura mare despre calitatea producției noastre...

Dintr-o cuvîntare

Asta-i. Eu unul îmi pusesem de mult în gînd să vorbesc.

Și s-o fac chiar așa, în gura mare.

De bună seamă, eu, ce-i drept, nu mi-s inventatorul locomotivei profesorului Lomonosov și nici n-am remizat cu marele maestru Capablanca în aplauzele furtunoase ale comsomoliștilor din Sala Bazinului de la Casa Centrală a Sindicatelor pe întreaga Uniune. Eu mi-s un om mărunț de felul meu, dar cu toate astea am tot dreptul să umblu în șosete ca să-mi câștig prin muncă bănișorii pentru traiul de zi cu zi.

Că doar, la urma urmelor, șosetele nu-s mai știu eu ce trăpași rotați și nici niscai inele împodobite cu briliante. Șosetele sînt un obiect de primă trebuință...

* * *

Dar înainte de a vorbi despre șosete, am să vă povestesc despre o șubă din blănițe de veveriță. Că doar o șubă e mult mai de seamă decît niște șosete.

Primind într-o bună zi un ordin de plată în valoare de 210 ruble prin sistemul de credit muncitoresc, m-am deplasat fără zăbavă la magazinul de stat.

Dar înainte de deplasare, am avut o discuție cu un tovarăș de-al meu, om cu o experiență de neîntrecut în această direcție, om carele era înțolit din cap pînă-n picioare în niște obiecte dubioase, obținute prin același sistem de credit. El (omul) mi-a zis cam așa:

— Aha... ai primit și tu un ordinaș de plată. Dacă-i pe-așa, ai încurcat-o, te poți socoti un om nenorocit. Numai că am să te învăț eu cum să

procedezi: când intri în magazin, să nu te-mpingă cumva păcatul să le-arăți ălor de-acolo ordinul de plată, ci să-ți alegi mai întâi marfa de care ai nevoie. N-au decît să creadă dumnealor că ești un ditai burjuul, după care le pui în față ordinul. Să vezi atunci numai ce-o să iasă...

„Ciudată tărășenie... tare ciudată...” mi-am zis eu în sinea mea și m-am înființat la magazin.

— Aș dori să probez cea mai bună șubă din cîte aveți dumneavoastră. Cea mai scumpă, cea mai călduroasă, cea mai faină și cea mai elegantă. Vreau să port o șubă de calitate deosebită, întocmai așa le-am spus cu glas de burjuu sadea.

După ce-am rostit aceste vorbulițe, tînarul, postat lîngă portmantourile pe care atîrnau o sumedenie de șube, intră într-un fel de criză.

Mai întâi se cățără ca o veveriță undeva sus de tot, după care se valvîrteji îndărăt. Pe urmă execută un plonjon în spatele unei draperii misterioase și țîșni de-acolo cu o mîndrețe de șubă în brațe.

— O fi trainică șuba asta? l-am întrebat în timp ce mă admiram în oglinda cu ramă azurie.

La care tinerelel îmi dădu următorul răspuns:

— Că au s-o poarte și nepoții dumneavoastră, asta nu garantez, dar că fiul dumneavoastră o să-și pună pirostriile pe cap îmbrăcat în șuba asta, v-asigur.

— Cît costă?

— La vremurile de azi, nici c-ai putea spune, răspunse cu un zîmbet seducător acest bandit de comerciant, dar noi, din dragoste pentru omenire, și ca să facem și niscai reclamă firmei noastre, o vindem doar cu 205 ruble. Mille pardons... permiteți-mi să înlătur pufulețul ăsta de pe dumneavoastră.

— O iau. Poftim ordinul de plată, am spus eu, iar de cele cinci ruble rămase dați-mi, vă rog, trei perechi de izmene și cinj' de copeici restul. Am făcut cumpărăturile pe baza creditului muncitoresc.

O-o-o, ce păcat că n-am avut cum să-l pozez pe acest pungaș în timp ce vorbeam. Falca de jos îi atârna pe cravată... Schiță pe loc un asemenea gest, ca și când ai fi zis că-i gata-gata să-mi ia șuba îndărăt, dar era prea târziu. Înțolit cu șuba și ducând izmenele sub braț, am ieșit glonț din magazinul acela de stat.

Toate astea se petreceau în luna noiembrie. Iar peste 4 (patru) luni, în martie, m-am dus cu niște treburi într-o casă de oameni și, când colo, iată ce-mi aud urechile din sușotitul unei fete:

— Mămico... acolo la tăticu a venit un flenduros.

„Cum vine asta, flenduros? De unde și pînă unde eu flenduros? Eu – și flenduros. 205 ruble în cap!“

Am dat fuga la oglindă și ce mi-a fost dat să văd: în ziua aceea din luna martie, am observat că falca îmi atârna acum mie! La colțurile buzunarelor se căscau niște crăpături, butonierele toate se flocăiseră. Astrahanul de la guler plesnise în vreo trei locuri, coatele căpătaseră lustru, pe la cusături blana se decolorase. Iar blestemata de veveriță pe care o cumpărasem de la stat, molipsindu-se pesemne de vreo boală necunoscută mie, se pleșuise în două locuri. În rest, blana ei semăna cu o veche-străveche perucă din te miri ce recuzită teatrală.

Pentru veverița cu pricina eu unul plătesc pînă și-n ziua de azi. Lună de lună.

Ghetele mi le-am cumpărat în mai anul trecut. Pe 12. Iar în ziua de paisprezece a aceluiași mai, trecînd pe lîngă Nikolai Vasilievici Gogol, care șade pe strada Arbat, am auzit un tîrșîitură. Săltînd piciorul drept, m-am convins de faptul că gheata dreaptă și-a căscat botul. Iar din bot o buzni afară un șomoltoc de ziar.

— Ce-o mai fi însemnînd și asta, mult stimat Nikolai Vasilievici? l-am întrebat eu. Pe bune, spune și dumneata, ce înseamnă asta? Că doar mai

alaltăieri erau niște ghetete de-ți luau ochii, o splendoare, fără să manifeste nici un simptom maladiu?

Gogol însă ședea fără grai și trist pe postamentul său.

* * *

Ghetele m-au costat 35 de ruble.

* * *

Accesoriul de damă ce poartă denumirea de „*Le jarretière*” – costa 4 ruble și cincizeci de copeici – pînă și el s-a destrămat după vreo două săptămîni.

* * *

Galoșii și-au făcut datoria vreo două luni jumate, dar o dată cu venirea acelei vremi moinoase, au refuzat să-și mai îndeplinească menirea. Precum se vede treaba, acești galoși sînt adaptați numai la condiții de secetă. Iar pînă una-alta, stăteau frumușel în antreu – nimic de zis... erau niște galoși ca oricare alții. Dar de cum au năboit apele primăverii, a dat peste ei o boleşniță și dusu-s-au pe copcă.

* * *

Și peste mine a dat boleşnița, o gripă.

* * *

Numai că, după cîte-mi aduc aminte, eu voisem să vă povestesc despre șosete. Ei, nu. N-am de gînd să vă vorbesc nimic despre șosete, ca nu cumva să mă pomenesc, într-adaos la gripă, căptușit și cu un icter. Nu-nu, treaba asta n-am s-o fac.

* * *

Ajunge. Colo în colț atîrnă veverița. Dumneaei, acestei mizerabile chelboase, eu îi sînt rob plătit de credit. În șifonier, atîrnă pantaloni mei, cu un splendid luciu în locul acela în care fac mereu corp comun cu scaunul, în cui – cravata cu un franj; pe masă – crenvurști vienezii. În pat – nevasta mea,

care s-a ghiftuit cu crenvurști vienezi, după care a dat-o pe picături străinele... Destul.

* * *

...E timpul, e timpul să vorbim în gura mare despre calitatea producției noastre.

Cînd morții se scoală din mormînt

În veacul nostru nu se petrec minuni!

Îndeobște admis

Cu toate acestea, la Kislovodsk s-a petrecut o întîmplare care face să ți se ridice părul măciucă...

Dar s-o povestim de-a rîndul.

Pe data de 17 iunie 1925, în cel de-al optulea an de la revoluție, în cerdacul casei cu Nr. 46 de pe strada Șosseinaia din orașul Kislovodsk, a ieșit cetățeanul Korabcevski, fost trăgător de elită, care ocupa o cameră la numărul de mai sus, și a început să plîngă cu hohote.

S-au adunat în preajmă niște oameni de treabă și au început să-l întrebe:

— Korabcevski, Korabcevski, de ce plîngi tu, fost trăgător de elită?

La care acesta le-a răspuns:

— D-apoi cum să nu plîng eu, fost trăgător de elită, de vreme ce ia acuși mi-a murit pruncul, scumpul meu fecioraș Vitali!

Muierile au prins și ele a plînge, întrebîndu-l:

— Aracan de mine, da ce-o avut?

— Pneumonie, a răspuns Korabcevski, cu obrazul mînjit tot de lacrimi.

L-au compătimit cu toții pe Korabcevski și s-au risipit care-ncotro, iar sârmanul tătîc s-a dus să-ntocmească formalitățile referitoare la decesul vlăstarului său.

Și pruncul a murit cu acte în toată regula.

Dovadă în acest sens stau documentele oficiale eliberate.

Așa, de pildă, pe hîrtia purtînd Nr. 391 din data de 18 iunie a. c și ștampila Comitetului Executiv Orașenesc Kislovodsk, stătea scris:

„CERTIFICAT

Oficiul Stării Civile Kislovodsk adeverește prin prezenta că cetățeanul Korabcevski Vitali de 9 luni a decedat la data de 17 iunie a. c. de pneumonie. Actul de deces este înregistrat sub Nr. 163.

Semnătura: Șeful Oficiului Stării Civile,
Lidovski.

Și conform cu originalul:

Contabilul Casei de Asigurări a sectorului Ape Minerale

(ss indescifr.).“

Puțin spus. Pruncul nu numai că murise, dar fusese și înmormântat. Iar acest lucru reiese din documentele Oficiului de Stare Civilă din Kislovodsk, unde stă scris că pruncul Korabcevski Vitali, de parte bărbătească, a fost înmormântat în groapa comună a cimitirului.

Punct! Nici că se poate să mori mai frumos.

Și totuși...

O noapte cu lună rău prevestitoare se așternu peste orașul Kislovodsk la câteva zile după înmormântarea lui Korabcevski-fiul.

Și-n seara aceea trece pe stradă vecinul lui Korabcevski în cea mai bună dispoziție sufletească, fluierînd și fiind cu desăvîrșire treaz; dar ce-i văd ochii – lîngă locuința lui Korabcevski stă o femeie cu înfățișare ciudată, îmbrăcată în alb de sus pînă jos și verde la față din pricina lunii. Ținea în brațe un pachet, iar în pachet era înfășurat ceva de dimensiuni mici. Se-apropie de ea vecinul și glăsuiește:

— Cine ești?... A-a, dumneata erai, madam Korabcevskaia?

Iar femeia îi răspunde cu o voce lugubră:

— Da, eu sînt.

— Și ce ții în brațe? o întrebă vecinul cu uimire.

— Pe pruncul meu cel răposat, răspunse-n surdină femeia, pe Vitali.

— Cum așa, pe Vitali? întrebă vecinul simțind cum îl trec fiori pe șira spinării. Păi Vitali al dumneavoastră a fost înmormîn-ta-ta-tat! ?

— Așa-i, răspunse femeia, numai că Vitali a făcut ce-a făcut și-a venit înapoi.

În timpul acesta o rază de lună lunecă pe plăpumioara de înfășat pruncul, și vecinul constată că-n brațele femeii se afla într-adevăr Vitali, avînd întipărită pe obrăjorii cadaverici umbra verzulie a descompunerii.

— Ajutor! prinse a striga vecinul și o luă la goană pe strada Șosseinaia. Avînd expresia mutrișoarei mortului, luna privea de după un chiparos, și vecinului i se năzări că niște mîini reci îl apucă de cracii pantalonilor.

După vreun ceas, cei mai curajoși dintre localnici se aflau adunați în fața cerdacului lui Korabcevski. Ieșind din casă, acesta li se înfățișă în persoană și le înșiră următoarea poveste:

— Stăteam alaltăieri cu nevastă-mea în casă și deodată auzim un ciocănit în fereastră, ne-aruncăm noi ochii și mai-mai să ne dăm duhul. Afară, plutind în văzduh, că nici n-atingea pămîntul, stă Vitali și zice: „Iată că am și venit!“

— Cruce de aur cu noi!! scoase un vaier careva din elementul muieresc.

— Și?! răcniră bărbații.

— Păi, atît și nimic mai mult, răspunse Korabcevski, a trebuit să-l primim îndărăt.

În rîndul mulțmii se stîrni panică. Sub razele lunii, fețele tuturor se înverziră. Dar între timp luna se dădu după un norișor și cufundă într-o beznă adîncă sfîrșitul acestei sinistre întîmplări.

* * *

Și la noi, în redacția ziarului *Gudok*, s-a stîrnit panică.

Unul strigă: „E o minune!“ Altul strigă: „Nu mai înțeleg nimic“. Altul zice: „Trebuie întreprinse cercetări!“ Ce mai, să dai și să fugi!

Într-adevăr, e o poveste lugubră! Lucrul cel mai simplu ar fi să presupunem că Vitali n-a murit, dar atunci pe ce bază i-a eliberat certificatul de deces felcerul legist Borisov, care locuiește pe strada Nikolaevskaia, la Nr. 11, și pe ce bază Casa de Asigurări a plătit ajutor în valoare de 17 rub. și 10 cop. pentru înmormântarea unui om viu?

Dar poate că pruncul nici n-a înviat. Poate că vecinul a mințit. Poate că povestea cu luna și mortul a scornit-o foiletonistul.

S-avem pardon, cum adică n-a înviat, când funcționarul Casei de Asigurări a sectorului Ape Minerale și anume, Vladimir Ivanovci Nikolaev, scrie negru pe alb:

„S-a lămurit că nici unul din membrii familiei numitului tov. Korabcevski n-a decedat, că acesta din urmă, învîrtindu-se de documente, a primit în mod nelegal ajutorul bănesc pentru înmormântare“.

Zău, pe bune, sinistre lucruri se mai petrec în orașul Kislovodsk!

Pumnul contabilului

*Piesă (Poate fi jucată în locul
piesei Conspirația împărătesei⁷³)*

Prolog

Ușa cu inscripția „Toaletă bărbați“ de la Direcția Căilor Ferate pe relația Ussuriisk din orașul Habarovsk se trânti cu zgomot, de-acolo ieși Jukov, adjunctul contabilului-șef, își încheie tunică, se apropie de curieră și-i cârpi un pumn, rostind următorul spici:

— Să nu te mai prind că stai și citești cărți în timp ce ești de serviciu! Să nu te mai prind!! Auzi? Asta nu-i treabă pentru o curieră, mai bine cată și vezi ce se petrece-n closet! În closet!!

Treaba unei curiere e mărunță: să țipe când e bătută.

Asta a și făcut curiera. Și năvăli buluc din toate părțile mulțime de oameni.

— Reclamă-l, tușico, la comitetul sindical, vocifera mulțimea.

Și tușica l-a reclamat.

COMISIA DE JUDECATĂ A COMITETULUI SINDICAL

PERSONAJELE

ȘMONIN – președintele comitetului sindical de întreprindere (machiaj pentru vîrstă mijlocie, pantalon gri, pantofi bărbătești cu șireturi, expresia feței – inteligentă).

GUDZENKO – membru al comitetului sindical (machiaj obișnuit, în priviri – expresia unei puternice simpatii față de partidul comunist, pe

piept, în partea stîngă – două portrete, în cea dreaptă – însemnele Asociațiilor Dobrohim și Dobroflot, iar în buzunar – carnetul de membru „Prietenul copiilor“).

JUKOV – pumnagiul, simpatic la vedere.

CURIERA – cu înfățișare comună și broboadă pe cap.

PUBLICUL – figuranți din comitetul sindical.

(Scena reprezintă încăperea comitetului sindical de întreprindere.)

ȘMONIN (*scutură clopoțelul*): Liniște, vă rog! Vasăzică, dragi tovarăși, avem în față așa-zisul caz privind, chipurile, lovirea curierei Tokareva de către stimatul nostru contabil Jukov.

CURIERA: Cum adică, „chipurile“, cînd eu am vînația!

ȘMONIN: Dumneata vei avea cuvîntul mai încolo. Te rog să taci. Și dosește-ți vînația în buzunar.

(Curiera plînge cu hohote.)

PUBLICUL compătimizește cu ea.

ȘMONIN: Li-ni-ște! Așadar, cetățeni, să ne lămurim în privința mai sus-numitului fenomen regretabil din viața noastră cotidiană. Dar ce anume se ridică în fața noastră? Se ridică întrebarea: cine-i scribărețul care i-a întocmit curierei noastre petiția către comisia de judecată a comitetului sindical?

PUBLICUL este stupefiat.

ȘMONIN: Care-i acea sămîntă de scandal ce seamănă discordie în Statul Sovietic, asmuțind o anumită parte a populației împotriva celeilalte? Aud?

CURIERA: Ce vă privește pe dumneavoastră cine mi-a scris-o? El m-a bătut și asta-i tot!

PUBLICUL vociferează.

ȘMONIN: Vă rog să nu vociferați! Răspunde, tușico, în fața completului de judecată, cine ți-a scris-o?

CURIERA (*ținând-o pe-a ei*): N-am să spun!

ȘMONIN (*amenințător*): Dumneata, tușico, ia seama! Aici vorbești cu completul de judecată. Spune cine ți-a scris-o?

CURIERA: Nu spun nici de m-ați pune pe jeratic.

PUBLICUL (*șușotind*): Muncitorul-corespondent de presă Kuzkin i-a scris-o. Să nu-ți dai de gol tovarășul, tușico!

O VOCE DE LA GALERIE: Tușică Tokareva, ține-te tare! Nu-l da-n vileag pe corespondent, s-ajungă pe mîna dumnealor!

CURIERA: Nu spun niș dacă m-ați schingiui.

O VOCE DE LA GALERIE: Bravo, Tokareva!

ȘMONIN: Cine-i ăl de instigă acolo la galerie? Să fie scos afară instigatorul! (*Către curieră.*) Și n-ai de gînd să ne spui?

CURIERA: Nu.

PUBLICUL: Bravo!

ȘMONIN (*în șoaptă către Gudzenko*): Ia te uită ce mai muiere, ca fierul. (*Cu glas tare.*) Nu-i nimic, o să aflăm noi și fără dumneata cine-i acest scîrța-scîrța, care bagă zîzanie într-o întreprindere de stat. O să-l învățăm noi minte! Nu-i nimic. Să trecem mai departe. Tovarășa Tokareva declară că tov. Jukov a bătut-o. Acum spuneți și dumneavoastră, tovarăși, ce așa mare scofală găsiți în chestia asta? Aș înțelege, dacă Tokareva ar fi mai știu eu ce intelectuală sau contesă, sau prințesă, mă rog, n-are importanță! În acest caz, firește, dacă ai trage niște pumni contabilicești în mutra unei contese, drept e că ar fi un gest nepoliticos. O asemenea doamnă, leșinînd, ar putea să cadă. Dar de vreme ce-n fața noastră se află o curieră acolo, ce mai tura-vura, pagubă-n ciuperci!

PUBLICUL: Așa judecată, mai da!

ȘMONIN: Are cuvîntul apărătorul tovilui Jukov, respectabilul tov. Gudzenko.

GUDZENKO (*aranjându-și scurta*): Să analizăm faptul din punct de vedere medical. Aici se spune: Jukov a lovit. Jukov a bătut, așa și pe dincolo... Dar ia uitați-vă dumneavoastră la Jukov (toți se uită la Jukov cu mare interes). Uitați-vă cât de firav e, cât de pirpiriu, păi omul ăsta-i cu un picior în groapă...

JUKOV (*ofensat*): Ba tu însuși ești c-un picior în groapă, vorbește, da n-o lua razna, nu umbra cu baliverne!

GUDZENKO: Pardon! De felul său Jukov e un tip inteligent, o persoană rațională, conștientă, are chiar și abonament la ziar, și-atunci te-ntrebi: poate el să lovească pe cineva cum scrie la carte? Uitați-vă dumneavoastră la curieră (toți se uită la curieră cu interes). Ce reprezintă? Fizionomia... (*Își duce brațele în lături cam la un arșin depărtare unul de altul.*) Poftim fizionomie! Mîini! Picioare! Păi asta nu se mai poate numi femeie, ci pur și simplu un monument de fontă! Dacă te-ai încumeta să-i tragi un pumn, ți s-ar face pumnul praf și pulbere. Asta trebuie bătută cu vătraiul! Spuneți și dumneavoastră ce vătămare a putut el să-i cauzeze?

CURIERA: Dar uitați-vă ce vînătaie am!

ȘMONIN: Știi ce, ia puneți un pitac pe vînătaie și pînă la mărițiș o să-ți trecă. Și-acum, completul se retrage pentru deliberare. (*Se retrage împreună cu Gudzenko și tot cu Gudzenko se și întoarce.*) Faceți liniște, vă rog! Completul de judecată a pronunțat următoarea hotărîre (*cu glas solemn*): avînd în vedere faptul că Jukov nu i-a cauzat Tokarevei nici o vătămare deosebită, Tokareva să fie considerată nebatută. Lui Jukov să i se dea de către comitetul sindical mustrare, dar, avînd în vedere inteligența lui Jukov și constituția lui fragilă, să i se considere mustrarea cu suspendare pe parcursul a cincisprezece ani. Să se perceapă de la Jukov în folosul Tokarevei un pitac de aramă, spre a fi aplicat pe vînătaie, cu condiția ca, după

înzdrăvenire, Tokareva să-i returneze lui Jukov
pitacul cu dobînda cuvenită. Procesul s-a încheiat.

O VOCE DE LA GALERIE (*în larma generală
care se stîrnise*): Tușică Tokareva, depune plîngere
la tribunalul popular! Asta-i curată neobrăzare!
(Rumoare de glasuri în sală.)

CORTINA CADE

⁷³ Piesă de A. N. Tolstoi și P. E. Șcegolev.

Cum a cumpărat comitetul sindical un cadou pe banii tușicii

În stația Zavitaia, de pe traseul căii ferate Ussuriisk, se află o văduvă sărmană – cetățeană Silaeva. Precum se știe, viață în văduvie e grea. Văduva trebuie și ea să mănânce și să bea. A tot umblat ea ba pe colo, ba pe colo să-și găsească o slujbă, a tot umblat și în cele din urmă s-a adresat comitetului sindical:

— Dați-mi, vă rog, și mie o slujbă, tovarăși.

Comitetul sindical a luat act de rugămințile văduvei și plasat-o într-un post chiar în cadrul comitetului sindical.

O funcție ușoară și minunată.

Văduva a fost chemată și i s-a spus:

— Tușico, ai ca atribuțiuni să aprinzi focul în cele cinci sobe, să speli pe jos cele cinci coridoare și deopotrivă cele cinci dușumele. Gunoiul îl vei strânge în fiecare zi. Și ca să nu te plictisești, vei mai aduce și apă.

— Dar cât e leafa? a întrebat văduva, smiorcăind din nas.

Funcționarul comitetului sindical, pe nume Molojai, făcu un calcul aritmetic:

— Cinci coridoare, înmulțit cu cinci sobe, plus cinci butoaie de gunoi și împărțit la cinci putinele de apă, egal 5 ruble! Și i-a comunicat tușicii Silaeva rezultatul:

— Vei primi cinci ruble pe lună.

— O, binefăcătorii noștri! gemu tușica lăcrimînd și se și repezi s-apuce cîrpa de spălat pe jos.

Zece luni nu s-a despărțit dumneaei de cîrpa de spălat pe jos. Tușica aducea cu brațele, tușica se dihănea cu căratul, tușica spăla, tușica făcea ordine și curățenie.

În cea de-a unsprezecea lună i se aduse la cunoștință:

— Tușico, am hotărît să te mutăm într-o locuință nouă, iar pe cea veche s-o demolăm.

— O, binefăcătorii noștri! gemu ea lăcrimînd.

Demolarea s-a făcut, pe tușică au mutat-o dincolo și i-au spus:

— Trebuie zugrăvită. Fii bună și apucă-te de treaba asta.

Tușica a plecat într-un suflet, a cumpărat cele de trebuință și a spoit-o.

Se duce să-și primească banii pentru zugrăveală.

— Ți se cuvin cinci ruble, i-a spus Molojai.

— O, binefăcătorii noștri! gemu tușica lăcrimînd.

— Numai că știi, tușico, adăugă Molojai, de cele cinci ruble ale dumitale am cumpărat un portret și i l-am făcut cadou celulei de partid de la căile ferate.

— O, binefăc... dădu să rostească tușica, dar se poticni și adăugă: Cu-cum adică portret? Poate că eu nu voiam portretul acela!

— Cum să nu-l vrei? întrebă cu asprime Molojai. Dumneata, tușico, ia seama ce vorbești. Cum vine asta, să nu vrei portretul acela?

Tușica se pierdu cu firea.

— De-acu, ce mai, treacă, rosti ea, dacă-i portret, fie și portret. Da de vreme ce dumneavoastră, frumoșii frumoșilor, l-ați făcut cadou pe contul meu, atunci scrie-ți, rogu-vă, pe portret: „Cadou din partea tușicii Silaeva“.

Molojai se făcu foc și pară.

— Dumneata nu ești zdravănă la minte. Să scriem pe portret despre un om atît de mărunț ca dumneata, una ca asta n-o s-o facem în ruptul capului.

În clipa aceea tușica puse piciorul în prag.

— N-aveți dreptul, sînt banii mei.

— Dumneata, tușico, n-ai pic de minte, spuse Molojai.

— Te rog să nu mă jignești, răspunse tușica, sînt banii mei.

— Piei din fața mea, rosti Molojai.

— Sînt banii mei, i-o-ntoarse pe un ton ușor isteric tușica.

În momentul acela Molojai se înfurie definitiv.

Dar ce s-a petrecut mai departe – nu se mai știe, fiindcă în relatarea muncitorului-corespondent de presă se spune voalat:

„Tovarășul Molojai a împrășcat-o cu fel și fel de măscări“.

Pe mai departe, întreaga tărășenie rămîne învăluită în ceață.

* * *

Dar există un post-scriptum la relatarea corespondentului:

„Oameni buni ai comitetului de sector și ai com. sind. al lucr. din transp. ferov., dați dispoziție ca numitul com. sind. de întreprindere să-i plătească lucrătoarei Silaeva leafa, potrivit unei adevărate și corecte evaluări, de la data de 1 ianuarie pînă la 1 octombrie 1924, perioadă în care femeia a spălat podele, a cărat apă în incinta com. sind.

În al doilea rînd, trebuie să i se plătească tușicii cele cinci ruble și să i se explice funcționarului Molojai de la respectivul com. sind. de întreprindere că este inadmisibil să ofere drept cadou portrete cumpărate pe banii altora, ai muncitorilor. Asta se cheamă exploatare“.

Incendiul

(După natură)

Scena reprezintă o noapte întunecoasă la stația Rjev-II a căilor ferate M. -B. -B. Pe neașteptate, un fulger pieziș și o împușcătură – poc!!

VOCEA AGENTULUI DE PAZĂ: Oameni buni!... Arde antrepozitul de la Piața de Mărfuri! *(O împușcătură – poc!)* Ar-r-r! Ar-r-r! Ar-r-de! Antrepozitul! *(Împușcătură – poc!)* Arde!! Oameni buni! Arde antrepozitul! *(Împușcătură.)* Săriți! *(Împușcături – poc, poc! Poc, poc, poc!!)* Poftim încă o dată...

(Pe cer – o dungă rozalie rău prevestitoare.)

VOCEA LUI KOMAROV: Ce s-a întâmplat?

VOCEA AGENTULUI DE PAZĂ: Tovarăși ! Dați alarma! Arde antrepozitul.

(Văpaie, se deslușește figura lui Komarov – este numai în lenjerie de corp.)

KOMAROV: Doamne, Dumnezeu! Pompieri! Pompieri!! *(Țopăie pe loc.)* Pompieri, crăpare-ați voi să crăpați! Arde antrepozitul...

PRIMUL POMPIER DE LA FOIȘORUL DE FOC: *(de sus)*: Vaska, sună alarma, la Piața de Mărfuri arde!

AL DOILEA POMPIER *(de jos)*: Arde?

(Bang! Bang! Bang!)

PRIMUL: Da sună odată! Arde cu vîlvătăi. Aoleou! Arde rău! Sună alarma, Vaska!

AL DOILEA: *Bang, cling, cling, bang... Dă-i zor, dă-i zor... Arde casa mîțelo⁷⁴! (Disperat.)* Poftim, șed și ard gazul de pomană, puii de lele, nici că le pasă.

KOMAROV (*dînd buzna*): Doamne, Dumnezeule! Pe unde-o umbla şeful pompierilor? Fraţilor, săriţi. Alarmă, ardem! (*Un sforăit.*) Scoală, puîşor! Hai, scumpule!

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI (*prin somn*): M-m-m...

KOMAROV: Scoală, dragul meu. A luat foc Rjev-II. (În geamuri e-o văpăiere purpurie – luminaţie ca-n plină zi.)

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Îm-m-m... bl-bl... îm-bl...

KOMAROV (*urlă*).

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Ce jiganie-mi urlă-n urechi? Să n-ai tu nici o clipă de tihnă; cine eşti, ce-i cu dumneata?

KOMAROV: Sînt Komarov, dragule! Komarov.

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Şi de ce mama dracului trezeşti oamenii din somn? Hi? De-abia mă-ntinsesem şi eu în pat, de-abia dădusem geană-n geană – şi poftim! Nici noaptea n-aveţi astîmpăr, zbîntuiţilor. Lovi-te-ar tunetul să te lovească. Ştii ce-ai merita... Pac! Trr-poc!! Bufl...

KOMAROV: Dragule-drag... antrepozitul...

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Ai de gînd să te cari au ba?

KOMAROV: Antrepozitul...

ŞEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Ehe, d-apăi văd că nu te-astîmperi (*azvîrle cu cizma în el*), a-ffa-ră!...

(Pompierii sforăie. De dincolo, din culise, se-aude cum se prăbuşeşte tavanul antrepozitolui. Un vaiet de femeie. Afară, prin dreptul geamului, aleargă o femeie cu o icoană în braţe.)

VOCEA FEMEII: Sîntem pierduţi, voiniceii maichii sărmănei!

KOMAROV (*se repede plîngînd spre telefon*): Centrala! Centrala, domnişoară. Daţi-mi corpul de pompieri! Incendiu, ardem!

O VOCE LA TELEFON: Care arde acolo?
'Mediat. Chiar acum.

(Dincolo de zid se-aude zgomot de roți.)

TROMPETA: Ta-ra-ra-ta-ta-ta-tam. Ta-ra-ram-ta-tam-tam!

VOCI DIN CULISE: Sidorciuk, pompează. Pompează, tu-i mama măsii, din răsputeri... pacpocbuftrr... Smulge-l cu cângile. Fedoreț, arde-i una-n bot jăpcanului ăluia. Lumea să se dea îndărăt. Da brigada voastră unde-i?

GLASUL LUI KOMAROV: Dorm duși. Nu-i putem nicicum trezi.

O VOCE: Pfui, cotoii naibii!... Pavlenko, pompează, pompează (*muget de apă*).

ȘEFUL CORPULUI DE POMPIERI (*se trezește*): Mi se pare că aud larmă?

POMPIERII (*se trezesc*): Să fi luat foc ceva?

(Văpaia se stinge-n ferestre.)

ȘEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Vasăzică, trageți la aghioase, purcelușilor... Vanka, Vaska, Mitka! Sculați și înhămați! Da unde mi-s pantalonii ?

VOCI: Nu mai e nevoie. L-au stins...

ȘEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Cine?

VOCI: Ți din oraș.

ȘEFUL CORPULUI DE POMPIERI: Ia te uită, afurisiții. Și ce rapizi. Și doar au treabă cu toptanul. Ei, fie. De vreme ce-au stins, slavă Domnului. (*Se-ntinde-n pat și adoarme.*)

(Sforăituri, beznă.)

⁷⁴ Din folclorul copiilor, precum și din piesa lui Samuil Marșak (1887-1964) *Casa pisicilor*.

Altă gîscă-n altă traistă

Graba e trebuincioasă doar cînd ai purici de prins.

Cugetare

Președintele Comitetului sindical al serviciului de tracțiune a declarat ședința deschisă la ora 6 și 3 minute.

După aceea a anunța ordinea de zi sau, mai bine zis, de seară.

Meniul se compunea dintr-un singur fel de bucate: „Analiza actualului contract colectiv de muncă și încheierea celui nou“.

— Să procedăm americaneste, tovarăși, să nu facem risipă de vorbe, declară președintele. Părții de început nu-i vom mai da citire, acolo nu e nimic important. Din prima pagină cade totul, așa încît vom proceda direct la analizarea paragrafelor. Vasăzică, primul capitol, paragraful unu, punctul el, adnotarea be: „Este necesară o mai puternică atragere a diferiților lucrători activi din cadrul producției, dîndu-li-se acestora însărcinări concrete...“ Iată, prin urmare, care-i paragraful. Cine-i pentru atragere?

— Eu sînt pentru!

— Vă rog să ridicați mîinile.

— Și eu sînt pentru!

— Majoritatea!

Și mașina ședințăgească a început a se învîrți. După paragraful el s-a analizat paragraful pe. După pe – ef, după ef, haș, și timpulșorul a trecut pe neobservate.

Pe la al patrulea ceas al ședinței, s-a ridicat oratorul și a vorbit o oră și cincisprezece minute despre convertirea în ruble a tarifelor pentru plata muncii în acord, și a vorbit pînă în clipa în care au început cu toții să urle cu glas unanim și să-l invite să termine!

După acest moment au mai analizat vreo două sute nouă paragrafe și au introdus două sute nouă

modificări.

Se scurgea cel de-al șaselea ceas al ședinței. Doi inși de pe banca din spate au așternut o pătură și au dat poruncă să fie treziți la opt și jumătate, chiar la ora de ceai.

După vreo jumătate de oră, unul dintre ei se trezi și răcni cu glas răgușit:

— Aksinia, adu-mi cvasul! De nu, îți iau mirul pe loc!

I se explică frumos că se află la ședință, și nicidecum acasă, după care omul adormi din nou.

Pe la al șaptelea ceas al ședinței, unul dintre vorbitori se domoli și spuse, căscînd:

— Eu unul nu prea pricep cum vine treaba aia. La punctul 1005 stă scris că se dă pînă la 50%, da nu mai mult de 40 de milioane. Cum adică – milioane?

— Acolo e o greșeală, spuse președintele americanos, vînat de oboseală, și se zgîi mutește la punctul 1005. Citește: ruble.

Se revărsau zorile. Deodată, în plin revărsat de zori, răsună vocea de bas a cuiva care-i cerea președintelui:

— Ia dă-ncoace, omule dragă, pentru un minut contractul colectiv de muncă, nu’ș de ce, da eu unul nu prea pricep mai nimic ce scrie acolo.

Îl răsuci și-l învîrti omul în mâini, ținti prima pagină și exclamă:

— Ian te uită, luate-ar dracu să te ia, apoi adăugă, adresîndu-se președintelui: ascultă, dumneata ești întreg la minte?

— Cu mine vorbești? întrebă uimit președintele.

— Cu dumneata, răspunse basul. Ce anume ne citești dumneata?

— Contractul colectiv de muncă.

— Din ce an?

Președintele se făcu stacojiu la față, parcurse prima pagină și spuse:

— Ei, drăcie, asta-i chiar culmea! Scuzați-mă, dragi pravoslavnici, dar v-am împuiat capul cu

contractul din 1922.

În clipa aceea toți se treziră din somn.

— Mea culpa, dragii mei frați, rosti cu gingășie în glas președintele, scuzați-mă, am greșit-o, scumpi tovarăși, să nu mă bateți. La mine-n cameră e întuneric. Iar eu, precum se vede, am băgat mîna în alți pantaloni, că anul 1925 îl am în pantalonii cei vărğați.

Pătimitorul tătic

I

După ce mîntuiseră cu toții treburile la slujbă, Vasili rămăsese locului și vorbea cu lacrimi în glas:

— Prieteni, trăiesc un moment de mare bucurie, un eveniment. Nevastă-mea s-a ușurat de sarcină și mi-a născut un prunc de parte bărbătească, prunc pentru care Casa de asigurări o să-mi dea 18 ruble de argint. Ca trusou, adicătelea. Să-i cumpăr feciorașului pelinci, cămășuțe, plăpumioară, să nu-mi urle puiulețul de cătea noaptea de frig. Iar ce mi-o rămînea o să-i revină consoartei mele pentru a-și îmbunătăți rația alimentară. N-are decît să mănînce mult pătimitoarea mamă. Păi ce credeți voi, dragi prieteni, că-i treabă ușoară să naști?

— Asta n-am încercat-o, răspunseră prietenii.

— Aș zice să încercați, replică Vasili și se îndepărtă de ei, ducîndu-se la Casa de asigurări cu fața scăldată-n lacrimi de fericire.

II

— Trăiesc un moment de mare bucurie, un eveniment. A născut nevastă-mea, s-a ușurat de sarcină mult pătimitoarea mămică, spuse Vasili, strecurîndu-și capul prin ghișeul casieriei.

— Semnați aici, rosti casierul Vanea Neliudim.

În același timp cu Vasili, a primit pentru o gripă 7 rub. și 21 cop. și simpaticul flăcău Aksinici.

III

— Trec printr-un moment de mare bucurie, zise Vasili, mult pătimitoarea mea a născut un băiețel...

— Hai să mergem la cooperativă, îi propuse Aksinici, să bem un păhărel în cinstea feciorului tău.

IV

— Două sticle de votcă rusească, zise Aksinici când ajunseră la cooperativă, și ce-am mai putea lua așa, mai ușurel?

— Luați niște coniac, îl sfătui vânzătorul.

— Atunci, dă-ne două sticlute de coniac. Și ce-ar mai fi de luat, ceva, așa, care să te învioreze.

— Un absint grozav avem, îi sugeră vânzătorul.

— Păi, dă-ne și două sticle de absint.

— Altceva? întrebă vânzătorul.

— Păi, dă-ne, vasăzică, juma de funt de salam, juma de funt de scrumbie.

V

Noaptea ardea molcom un beculeț. Mama mult pătimitoare ședea în pat și vorbea cu sine:

— Tare aș vrea să știu pe unde-o sta tăticul ăsta.

VI

Pe la răsărit de soare apăru și Vasili.

— *Și de dragul lui Senea, meșter la cărămizi, mi-a fost dragă și cărămidăria...*⁷⁵ fredona cu glas duios Vasili, stînd în picioare în cameră. Își ținea șapca în mîini și avea vestonul, cine știe de ce, plin de sus pînă jos de puf.

La vederea acelui tablou familial, pe Vasili îl buși plînsul.

— Mămică, soția mea legitimă, spunea Vasili plîngînd de înduioșare, de-ai sta numai să te gîndești la cîte ai pătimit tu, preafrumoasa mea jumătate a vieții, d-apăi lucru de șagă-i să naști, zi și tu? Asta-i de-a dreptul o grozăvie, s-ar putea spune!

Vasili zvîrli șapca pe dușumea.

— Unde-s banii pentru trusoul copilului? îl întrebă pe un ton glacial mult pătimitoarea consoartă.

În loc de răspuns, Vasili izbucni într-un plânset amar și puse în fața mult pătimitoare un portofel.

În sus-numitul portofel se aflau: 85 copeici de argint și 9 de aramă.

Mult pătimitoarea mai spuse ceva, dar ce anume – nu este la știrea noastră.

VII

După câțva timp, delegata secției de femei din atelier a primit o declarație, semnată de multe neveste, în care sta scris următoarele:

„...Casa de asigurări să plătească ajutoarele de naștere și cele pentru hrana copiilor noștri – în natură, prin cooperativă – nu soților noștri, ci nouă, soțiilor lor.

În acest fel va fi mai multă liniște și mult mai corect, fapt pentru care și facem acest demers“.

Semnează: „Soțiile lor“.

La semnăturile soțiilor lor roagă să-i fie adăugată semnătura și

Em. ⁷⁶

⁷⁵ Dintr-un cântec foarte popular în anii '20, intitulat *Cărămizile*; aranjament muzical după un străvechi vals de V.

Krucinin, pe versurile lui P. Gherman.

⁷⁶ Unul dintre pseudonimele lui Bulgakov.

Morții umblă

Cazangiului de la serviciul de tracțiune al sectorului 2 Nord i-a murit un prunc. Felcerul i-a cerut să vină cu pruncul la el, pentru a constata decesul.

Muncitorul-corespondent de presă Nr. 2121

I

Camera de gardă. Clientela o primește felcerul.

Intră cazangiul de la sectorul 2 al serviciului de tracțiune. E trist.

— 'Nă ziua, Fiodor Naumîci, zice cazangiul cu un glas jalnic.

— A. 'Nă z-ziua. Leapădă-ți tunica.

— Am înțeles, răspunde cazangiul uimit și începe să-și descheie nasturii, dar, știți, eu...

— Vorbești după aceea. Leapădă cămașa.

— Să lepăd și pantalonii, Fiodor Naumîci?

— Pantalonii nu. Ia zi, ce te doare?

— Mi-a murit fetița.

— Hm. Pune-ți tunica la loc. Cu ce-ți pot fi de folos? Dumnezeu s-o ierte. S-o înviez nu sînt în stare. Medicina încă n-a ajuns pînă acolo.

— Am nevoie de certificat. Trebuie s-o înmormîntez.

— Aha... de constatare, vasăzică. Păi, ad-o încoace.

— Iertați-mă, Fiodor Naumîci. Da ea-i moartă. Întinsă pe masă. Pe cînd dumneavoastră sînteți viu.

— Oi fi eu viu, da-s singur. Pe cînd voi, cei morți – sînteți o grămadă. Dacă m-aș apuca să alerg după fiecare, mi-aș da și eu duhul. Or, eu am treburi, după cum vezi, de nici nu-mi văd capul. *Adieu.*

— Am înțeles.

II

Cazangiul ducea sicriașul în care se afla fetița.
În urma lui mergeau două muieri bocitoare.

— La popă o duceți, dragilor?

— Nu, la felcer, tovarăși. Lăsați-ne să trecem.

III

La poarta camerei de gardă se afla un catafalc cu un sicriu cocoțat deasupra. Lângă catafalc stătea o persoană sus-pusă cu un cilindru alb pe cap, cu nasul vinețiu și cu un felinar în mână.

— Al cui e, tovarăși? N-o fi murit cumva felcerul?

— De unde pînă unde, felcerul? Măicuța lui Vesovșikov și-a dat sufletul în mâinile Domnului.

— Și-atunci la ce bun au adus-o aici?

— Pentru constatare.

— A-a... Ian te uită.

IV

— Dumneata ce dorești?

— Eu am venit să vedeți, dacă sînteți bun, Fiodor Naumîci, că am murit.

— Cînd?

— Mîine spre prînz.

V

— Ciudat om! Cine te-a pus să te tîrăști mai devreme încoace? Mîine după-amiază te-ar fi cărat careva pînă aici.

— Știți ce, Fiodor Numîci, eu sînt singur. N-are cine mă căra. Chiar vecinii mi-au spus, du-te, du-te, cică, Pafnutici, din vreme la Fiodor Naumîci, trece-te-n registru, că mîine cin' să aibă timp să umble de colo-colo cu tine. Și-apoi, mai mult de-o zi oricum n-ai s-o duci.

— Hm. Fie. Te trec în registru cu data de mîine.

— Cum ziceți dumneavoastră, că doar le știți mai bine. Numai să-mi dea banii ăia de la Casa de

asigurări. Mai am încă multe treburi de rînduit. Trebuie să trec și pe la popă, mai vreau să-mi cumpăr și o pereche de pantaloni, că parcă mi-i nu știu cum să mor într-ăștia de pe mine.

— Atunci, hai, dă-i zor, dă-i zor! Da descurcăreț mai ești, bătrînelule.

— Îs holtei, asta-i pricina a mare. Că de stat, n-are cine sta la chibzuri pentru mine.

— Hai, gata, du-te, du-te. Transmite salutări acolo, pe ceea lume.

— Le transmit, să trăiți.

Vsevolod cel fără șansă

Povestea unei fărădelegi

I Biografia lui Vsevolod

Tatăl vitreg al lui Vsevolod face parte din corpul de comandă al Armatei Roșii. Motiv pentru care Vsevolod a călătorit cinci ani și jumătate dintr-un oraș într-altul al Uniunii pe urmele tatălui său vitreg, în funcție de destinația către care era trimis acesta.

Numai că Vsevolod era șiret ca o muscă, și în timpul călătoriilor se agăța ba de o instituție de învățământ, ba de alta.

În acest chip a fost cu puțință să învețe la școala de mecanici de vapor din Odessa, apoi la școala de transporturi maritime din orașul Baku și chiar la școala tehnico-profesională model din Kiev.

Pe lângă toate acestea, nu era Vsevolod cel de pe urmă nici în meseria de lăcătuș-mecanic (ca urmare a celor trei ani de stagiu petrecuți în atelierele școlare).

Vsevolod era însetat de cunoștințe ca Lomonosov și curajos ca însuși Columb. Tocmai de aceea s-a dus Vsevolod întins la tatăl vitreg și i-a spus:

— Dragă tată vitreg al corpului de comandă, eu voi intra la școala politehnică din Rostov pe Don, cu profilul căile de comunicație.

— Ușchi-o! i-a răspuns tatăl vitreg.

II Întâmplări ulterioare

Comitetul sindical al tatălui vitreg a scris la regionala CEKA despre Vsevolod:

„Așa și pe dincolo. Vsevolod vrea să învețe“.

Regionala CEKA a scris la Com. sind. al lucr. din transp. :

„Dorim ca Vsevolod să învețe carte“.

Com. sind. al lucr. din transp. a scris la școala politehnică:

„Fiți amabili și primiți-l pe Vsevolod“.

Școala politehnică a primit documentele lui Vsevolod și le-a rătăcit pe toate.

În anul acela Vsevolod n-a intrat la școala politehnică.

III În anul următor

Avînd acum experiența vieții, Vsevolod a trimis de astă dată din vreme toate documentele, în copie, la regionala CEKA. În șirul acestor copii se afla, printre altele, și o recomandare pentru Vsevolod.

„Vsevolod este un tînăr destoinic, iar tatăl lui vitreg desfășoară o activitate folositoare.“

Toate aceste documente au fost date sub semnătură unui lucrător cu munci de răspundere din cadrul regionalei CEKA.

Iar lucrătorul cu munci de răspundere din cadrul regionalei CEKA le-a rătăcit pe toate.

IV Vsevolod nu se lasă

A început să-i evite pe lucrătorii cu munci de răspundere din cadrul regionalei CEKA și se ferea de ei cu strășnicie. Șeful cel mare plecase în concediu și Vsevolod făcu un plojon spre locțiitorul lui, dar și acesta era plecat în concediu, iar locțiitorul avea un adjunct, căruia Vsevolod îi înmîină din nou documentele. Adjunctul i-a cercetat documentele și, din neștiute motive, i le-a trimis retur lui Vsevolod via Comitetul sindical.

Așa încît candidatura lui Vsevolod s-a dus pe apa sîmbetei.

V O tiflă

Vsevolod a primit retur de la regionala CEKA documentele, iar dimpreună cu ele, i s-a aruncat o tiflă.

VI Regionala Ceka îl compătimesțe

Vsevolod se duse ață la regionala CEKA, hohotind de plîns.

— Sărmane Vsevolod, ziceau cekiştii de la regională, plângînd cu sughiţuri în jiletca lui Vsevolod, noi te înţelegem şi compătimim cu tine, june preafrumos.

Şi, în semn de compasiune, ticlură pentru Vsevolod o scrisorică adresată şcolii politehnice:

„Aşa şi pe dincolo, primiţi-l pe Vsevolod“.

VII O problemă de aritmetică

Vsevolod o porni glonţ cu scrisorica la şcoala politehnică.

— Aritmetica ţi-ai însuşit-o, tinere? i se puse întrebarea lui Vsevolod la şcoala politehnică.

— Mi-am însuşit-o, răspunse respectuos Vsevolod.

— Iată, îţi dau să rezolvi o problemă: în şcoala politehnică sînt N locuri libere. Iar solicitări pentru aceste locuri libere avem $N+3$, plus încă una, a dumitale. Se pune întrebarea, oare vei intra dumneata la şcoala politehnică?

— Nu, nu voi intra, spuse Vsevolod, care era foarte capabil la aritmetică.

— Retrage-te, tinere, i s-a spus la şcoala politehnică.

Şi Vsevolod s-a retras.

VIII Concluzia

Multe fărădelegi se mai petrec pe lumea asta a noastră.

Flecarul sentimental

La baza foiletonului se află un document întocmit la stația Voronej Sud-Est Mărfuri și transmis nouă de muncitorul-corespondent 1011.

Ivan Ivanîci, Șeful stației de mărfuri, intră în cabinetul său, își scoase cu grijă galoșii, îi puse frumos în colțișor și se așeză la birou.

În acel moment, ochiul său experimentat observă o hîrtie de serviciu. Șeful o desfăcu, o parcurse și pe loc îl umflă plînsul, un plîns cu hohote, de bucurie.

— În sfîrșit, s-a bucurat de apreciere Șeful stației... Și-au adus aminte de el, nu l-au uitat... bolborosea Șeful de unul singur.

Puse mîna pe receptor.

— Să vină la mine adjunctul. Sidor Sidorîci, îi spuse curierului.

— Sidor Sidorîci, duceți-vă la Ivan Ivanîci, îl anunță curierul pe adjunct.

— Da ce s-a-ntîmplat? întrebă adjunctul.

— Dumnealor plînge cu hohote, îl încunoștință curierul.

— Ce mama dracului l-a apucat de plînge cu hohote?

— N-am de unde ști.

— Ei poftim, lua-l-ar naiba, tună adjunctul, pornind-o pe coridor spre cabinetul Șefului, cu asta n-are omul pic de tihnă. Ba izbucnește-n rîs, ba în plîns cu hohote, ba scrie mai știu eu ce hîrtoage. Mi-a scos sufletul cu hîrtoagele lui, blestematul.

— Ce porunciți, Ivan Ivanîci, întrebă el mîeros, intrînd în cabinet.

— Scumpule, rosti Șeful prin păienjenișul ploii, am o mare bucurie, nesperată, neașteptată; după această spusă, din Șef țîșni apa-n șiroaie. Află că urmează să primesc o nouă funcție. Va's'că, n-am servit eu degeaba patria socialistă în folosul... Bisericii și patriei spre mîng... Tfu, ce tot îndrug! Într-un cuvînt, voi primi numirea. Plec de la voi...

„Slavă ție, Doamne, și ție, Maică Preacurată, și vouă, sfinți precuvioși, că mi-ați auzit rugăciunile, își spunea în gând adjunctul, m-a răsplătit bunul Dumnezeu pentru îndelunga mea răbdare, sfârșitu-sa cazna mea siberiană“, iar cu glas tare, zise:

— Ei, nu mai spuneți. Vai, ce nenorocire! Ce-o să ne facem noi fără dumneavoastră? Vai, vai, vai, vai, a-o-le-eu, a-o-leu! „Trebuie să izbucnesc în plîns cu sughițuri, lua-m-ar dracu să mă ia, da uite că nu-s în stare. N-am mai plîns cu sughițuri de pe la paispe ani, ah, lua-te-ar să te ia.“

Își scoase din buzunar batista, își acoperi cu ea ochii uscați-uscăței și, în sfârșit, izbuti să screme niscăi hohote false de plîns, care semănau mai degrabă cu un urlet de lup.

— Cheamă, te rog, curerii, să-mi iau rămas-bun de la ei, glăsui „cîștigătorul marelui loz“, ud leoarcă de la ploaia de lacrimi vărsate.

— Aflați că ne părăsește Ivan Ivanîci, anunță adjunctul, cu un glas marcat de un tremur cît se poate de fals și, dîndu-i cu un deșt cîțiva ghionți curierului în coastă, adăugă în șoaptă: „Smiorcăie-te cu sughițuri!“

Și curierul, din politețe, procedă întocmai.

Din aceeași politețe, după vreo cinci minute, se smiorcăia cu sughițuri întreaga instituție a Șefului.

Jelind cam cît s-ar fi convenit, aceasta se ogoi și fiecare se duse să-și vadă de treburile lui. Dar lucrurile nu se opriră aici.

— Știi ceva, Sidor Sidorîci, zise nițeluș mai zvîntat Șeful, îți dai, cred, seama că nu pot să-mi iau rămas-bun de la toți, că doar azi e musai să plec. Mă despart dar de scumpii, de dragii mei colegi: de slujbașii mei dragi, de drăguțele mele telegrafiste, dactilografe, de dragii mei contabili.

„Pfui, iar o să-nceapă a boci, asta-i curată pedeapsă“, gîndi adjunctul. Numai că Șeful nu s-a pus pe bocit, ci a pus la cale un plan formidabil.

— Uite, am să mă despart de ei în scris. Așa or să-și aducă aminte de mine dragii mei tovarăși de pe frontul muncii noastre atît de grele pentru orînduirea scumpei noastre republici...

Și numaidecît se așeză la birou și compuse următoarea operă de artă:

„TOVARĂȘI,

Primind numirea și neavînd posibilitatea de a-mi lua personal rămas-bun de la dumneavoastră de la toți, recurg la acest cuvînt de rămas-bun în scris.

Tovarăși muncitori și funcționari, lucrînd împreună cu dumneavoastră mai bine de un an în nemijlocita, de jos, practică, migăloasă, mărunță, dar grea muncă de gară, trebuie să menționez faptul, menționat și pînă la mine în cîteva rînduri de către presa noastră sovietică, și anume că: numai printr-o muncă în comun, strîns unită cu masele largi muncitoare, fiecare conducător poate să-și îmbunătățească gospodărirea proprie, asta – în special, iar în general clasa muncitoare este datorare să reconstruiască pe baze noi, ale noastre, proletare, întreaga economie sovietică, cu alte cuvinte, cu cît mai repede va reface ea propria economie, cu atît mai repede își va îmbunătăți propria ei bunăstare și prin intermediul acestei eroice, neobosite vrednicii a oamenilor muncii...” ș.a.m.d. ș.a.m.d.

Trecuse un ceas, dar Șeful tot mai scria:

„... Plecînd de la voi (aici hîrtia era dervelită de lacrimi), permiteți-mi, tovarăși, să nădăjduiesc că și pe mai departe, dumneavoastră, muncitorii și funcționarii, vă veți menține pe toate căile, ca unul, autoritatea în fața administrației direcției, și nu numai a dumneavoastră, dar totodată și a administrației stației, pe calea intermediului atitudinii cinstite față de îndatoririle încredințate, ținînd minte că în vederea depistării singurului drum profesional corect în munca stației cu scopul

obținerii unei și mai mari îmbunătățiri în cadrul aparatului muncitoresc și reducerii prețului de cost a producției noastre obținute, adică a transportului pe călător-verstă și pud-marfă-verstă, noi trebuie să fim cu toții împreună, ca unul, și astfel să obținem înlăturarea obstacolelor în deservirea corectă a maselor largi muncitoare, între care, prin urmare, și a noastră înșine în parte, și de asemenea să demonstrăm devotamentul nostru de nezdruccinat față de interesele clasei muncitoare din URSS“...

După ce scrisese acest întreg pud-marfă de aberații, Șeful, simțind că în capul său e negură, adăugă cu glas tare:

— Cred c-am înșurubat-o zdravăn de tot. Ce le-aș mai putea oare scrie acestor cănăluțe, ca să mă țină minte? De altfel, e bine și-atît.

„Vă urez, tovarăși, toate cele bune. La revedere. Cu un salut tovarășesc, Ivan Ivanîci“, scrisese-n final Șeful și, mai picurînd niște lacrimi în loc de ștampilă, adăugă în partea de sus a hîrtiei:

„Rog pe fiecare destinatar să aducă acestea la cunoștința colaboratorilor din serviciile lor“.

Apoi își puse galoșii, șapca, fularul, își luă geanantanul și plecă la noul loc de muncă.

Trei zile în șir după această întîmplare, în toate secțiile auzeai doar proteste și scrîșnet de dinți, dar de astă dată nu false, ci cît se poate de adevărate. Șefii de secție își adunau la un loc salariații și le citeau cu glas tare compoziția Șefului.

— Alege-s-ar praful de el, ziceau salariații cu glas neprefăcut, dar în șoaptă.

O iotă nu puteai pricepe din cele scrise, dar de ce dracu le mai scrisese – habar n-avea nimeni. Slavă ție, Doamne, că a plecat, și poate că nu s-o mai întoarce.

„Apa vieții“

Stația Suhaia Kanava dormita sub nămeți. În depou fluierau anemic ba simultan, ba pe rînd, locomotivele. În așezarea feroviară se scurgea o zi mohorîță și calmă de iarnă.

Tot ce vede ochiu-n preajmă (cum se zice).

Doarme,-al tihnei preț știind...

În vremea asta, de prăvălia feroviară se-apropie tîrîș, ca un fur, o căruță prăpădită, acoperită-n chip misterios de o prelată. Deasupra prelatei ședea o persoană înfăolită-ntr-un cojoc lung, și numita persoană, ajungînd în fața prăvăliei, făcu enigmatic din ochi. Doi inși posomorîți, care ședeau lipiți de ușă, intrară subit în panică. Primul își cufundă mîna în buzunar și umplu cu sunetul argintului toată preajma. Al doilea țopăi pe loc și spuse cu glas horcăit:

— Vanka, nu fi canalie și dă-mi șaizeci și două de ruble!...

— Cară-te din fața mea chiar acum, răspunse Vanka descuind cu un trosnet ușa prăvăliei și dispărînd înăuntru.

Persoana care venise cu căruța rîse cu voluptate și zise:

— Ce, v-ați plictisit, băiețașilor?

Din prăvălie ieși valvîrtej un ins cu un șorț murdar dinainte și prinse a răcni:

— Ce-i cu tine, luate-ar dracu, de-ai luat-o pe strada principală? Nu puteai s-o iei pe după grădini?

— Pe după grădini?... Pe-acolo-s troiene, încercă persoana să-și arate colții, dar se lăsă păgubaș. Pe-alături trecu în goană un cetățean cu capul descoperit și cu niște sticle goale în mînă.

Scoțînd un țipăt victorios: „Sînt primul la rînd – ura!!!!“ – se izbi în ușă de cel de-al doilea cetățean, cu șorț, care cetățean îl luă la refec:

— Crăpare-ai tu să crăpi! Unde dai buzna așa? Ai să fii al doilea la rînd! N-avea teamă că apuci! Fadei e primul, că a stat de veghe toată ziua.

În acest timp venea în goana mare spre prăvălie cel de-al treilea mușteriu, care, izbind cu pumnii în toate ferestruicile întîlnite în cale, striga cît îl ținea gura:

— Fraților, au adus aghezmuală!...

Portițele au început care mai de care a se trînti. Cel de-al patrulea ieși glonț pe poartă și o tuli spre prăvălie încheindu-și din mers bretelele de la pantaloni. Al cincilea dădu buzna-n prăvălie meșterul Lukian, luîndu-i-o înainte cu o juma de corp diaconului local (al șaselea la rînd). Pe locul șapte sosi, după un frumos finis, nevasta lui Sidorov, pe opt, însuși Sidorov, pe nouă – nepotul Pelagheiei, lăsîndu-l în urmă cu vreo cinci stînji pe al zecelea – adjunctul șefului de gară Kolociuk, care a parcurs 32 de verste într-un ceas; al unsprezecelea – un necunoscut, cu o căciulă veche de ostaș roșu pe cap, iar pe cel de al doisprezecelea, individul cu șorț l-a plasat după ușă, spunîndu-i pe un ton răstit:

— Te ocupi de ordine afară!

* * *

Așezarea se dovedi să fie și populată, și animată. În jurul prăvăliei se adunase puzderie de lume. O bătrînică dezorientată, ținînd în mînă o sticlă de la untdelemn, se tot repezea din flanc asupra cozii organizate, comițînd repetate atacuri.

— Blestemaților! țipa ea ca o trompetă de cavalerie. Eu n-am nevoie de votca voastră, pe mine lăsați-mă să-mi iau carne să gătesc de prînz.

— Care carne, ce carne! răspundea coada. Să ne mai lase-n pace baba cu carnea!

— Dă-i încolo, Pahomovna, se-auzi dintr-o văgăună un glas de femeie, acușa n-ai ce face! Acușa, pînă nu se termină cu votca...

— Au, îmi strivești ochiul, ochiul, unde te tot vîri!

— În rînd!

— Izgoniți-l pe ăsta cu căciulă, s-a băgat, n-a fost la rînd!

— Ba tu ești nemernic!

— Tovarăși, fiți conștițioși!

— Of, n-o s-ajungă la toți...

— Vă rog să nu vă împingeți, eu sînt șeful gării!

— La votcă – eu sînt șeful!

— Tu ești alcoolic, nu șef!

* * *

Ușa se deschidea clipă de clipă, prin ea ieșea, zdravăn presat, un ins cu o față radiind de fericire și cu două sticle în brațe, iar un altul, cu sticlele goale, era presat de-afară. Trei cu șorturi dinainte, ștergîndu-se de sudoare, cărau întruna din navete sticle cu măciulii de ceară roșie în vîrf, încasau banii.

— Două sticlute, vă rog.

— Trei douăzeci și patru! răcni șorțul. Și mai ce?

— Scrumbii, patru bucăți...

— Scrumbii n-avem!

— Salam, jumate de funt...

— Vasea, mai avem salam?

— S-a terminat!

— Salam nu mai avem, s-a terminat!

— Dar ce mai aveți?

— Brînză ruso-elvețiană, brînză olandeză...

— Dați-mi ruso-olandeză, jumate de funt...

— Treizeci și două de copeici! Total – trei cincizeci și șase! Rest patruzeci și patru de copeici. Următorul!

— Două sticlute...

— Și ca gustare ?

— Dă-mi ce vrei. Că eu una nu mai pot, sînt istovită...

— În afară de praf de dinți, nu mai avem nimic.

— Bine, dă-mi praf de dinți, două cutii.
— N-am eu nevoie de stamba voastră!
— Fără gustare nu dăm!
— Da ce, ai căpiat, de când îi stamba gustare?
— Faceți cum vreți...
— Mîncare-ai tu numai stambă pe ceea lume!
— Vă rog să nu înjurați!
— Eu nu înjur, mă refer doar la faptul că voi
sînteți niște porci! Nu se poate, nu-i cu putință,
totuși, să hrăniți poporul cu stambă!
— Tovarășe, nu ne țineți în loc!

Numărul două sute cincisprezece a primit două
sticle și un funt de de sineală, două sute
șaisprezece – două sticle și un flacon de odecolon,
două sute șaptesprezece – două sticle și cinci funți
de pîine neagră, două sute optsprezece – două
sticle și două săpunuri de toaletă „Aroma
fecioarei“, două sute nouăsprezece – două și un
funt de lumînări de stearină, două sute douăzeci –
două și o pereche de șosete, iar două sute douăzeci
și unu – o tiflă.

Șorțurile au scos deodată un oftat de bucurie și
au strigat:

— Gata!

După asta, în geamul prăvăliei apăru anunțul:
„Nu avem votcă“ – și mulțimea de-afară răspunse
printr-un ușor geamăt...

* * *

Seara, troienele de zăpadă zăceau în tihnă, iar în
stația de cale ferată clipea un felinar. Erau
luminate ferestrele căscioarelor, iar pe strada
desfundată se vedea silueta cuiva care pășea
clătinîndu-se și cîntînd încetișor:

*Tot ce ochiul vede-n preajmă
Doarme,-al tihnei preț știind...*

Campionul lumii

Fantezie în proză

Discuțiile la congresul nostru au fost aprinse. În cuvîntarea sa de închidere, delegatul de la sector i-a numit neghiobi pe oponenții săi...

Din scrisoarea muncitorului-corespondent de presă Nr. 2244

Sala respira, fiecare suflet era încordat ca o strună. Congresul pe sector înainta cu toate pînzele sus. La tribună se afla delegatul de la sector și triluia ca o privighetoare primăvara în dumbravă:

— Dragi tovarăși! Trăgînd concluziile la scurtul meu raport de patru ore, mă simt dator să vă spun, cu mîna pe inimă... (în acest moment delegatul și-a dus mîna la jiletcă și s-a lansat într-o adevărată ruladă verbală...), că munca în sectorul nostru a fost îndeplinită... cu 115 la sută!

— O-ho-ho! se-auzi o voce de bas de la galerie.

— Presupun... (și triluri dulci se revărsară din gîtlejul delegatului)... că nici un fel de discuții aprinse nu pot fi pe marginea raportului. La drept vorbind, ce rost ar avea să-ncingem discuții așa, de-a surda? Eu unul am terminat!

— Bi-is! dădu glas basul de la galerie și sala prinse pe loc a-și sufla nasul și a tuși.

— Sînt doritori la cuvînt pe marginea raportului? întrebă pe un ton plin de respect președintele.

— Eu! Eu! Eu! Eu! Eu! Eu! Eu! Eu! Eu! Eu!

— Scuzați, dar nu toți deodată, tovarăși... Zaicikov?... A-șa-a! Pelenkin?... Imediat, într-o clipită vă înscriem pe toți, într-o clipită!...

— Și eu! Și eu! Și eu! Și eu! Și eu! Și eu! Și eu! Și eu! Și eu!

— E-he-he, zise președintele arborînd un zîmbet plăcut, munca e-n clocot, cum se spune. Foarte bine, foarte bine. Cine mai dorește?

— Înscrie-mă și pe mine – Karnauhov mă cheamă!

— Pe toți vă înscriem!

— Ce vrea să-nsemne asta... Dumnealor toți vor să discute pe marginea raportului meu? întrebă îmbufnat delegatul, strîmbîndu-și gura.

— Așa s-ar părea, răspunse președintele.

— In-te-re-sant! Foar-te, foarte interesant ce anume ar mai avea dumnealor de comentat, rosti delegatul roșu la față ca purpura, sînt extrem de curios.

— Are cuvîntul tovarășul Zaicikov, continuă președintele și schiță un zîmbet ca de înger.

— Zi-i, Zaicikov, îl încurajă basul.

— Iată ce aș vrea să spun, își începuseră vorbirea curajosul Zaicikov⁷⁷, m-ar interesa să știu cum stă treaba cu rampele acelea care-au rămas încărcate cu balast înghețat? Care-i motivul și cum le justificați? (Delegatul se preschimbă din purpuriu în liliachiu.) Raportorul zice că avem pe toate planurile realizări în proporție de 115 la sută, or, un asemenea balast este cu neputință să mai fie descărcat!

— Ați terminat? întrebă președintele, satisfăcut de faptul că lucrările congresului s-au animat.

— Păi ce-i aici de terminat? Cum adică, o să ne-apucăm să roadem cu dinții la balastul acela, ca să-l descărcăm?...

— Bi-is, bi-is, Zaicikov! strigă basul.

— Spuneți-mi, dumneavoastră doriți să dați replică fiecărui vorbitor în parte sau tuturor la un loc? întrebă președintele.

— Fiecărui în parte, spuse delegatul cu un zîmbet amenințător, am să i-o zic eu, hi-hi-hi, fiecăruia în parte.

Tuși ca să-și dreagă glasul, sala amuți.

— Înainte de a răspunde la întrebarea de ce a înghețat balastul, ne punem noi întrebarea ce-i cu acest Zaicikov? rosti îngîndurat delegatul.

— Interesant, îi dădu ghes basul.

— Zaicikov este un imbecil căruia i s-a dus buhul în tot sectorul, răspică cu glas răsunător

delegatul, și în sală se stîrni rumoare.

— Înscrie-te, Zaicikov, în replică, să obții satisfacție, îl îndemnă basul.

— Cum adică? întrebă Zaicikov, în timp ce președintele, nu se știe de ce, execută la clopoțel ceva ce semăna cu al treilea semnal dinainte de plecarea trenului din stație, nuanțînd în acest fel intervenția delegatului.

— Poate că dați o explicație spuselor dumneavoastră, hm? se interesă președintele cu un glas galben-pal.

— Cu mare plăcere, încuviință delegatul, ce, credeți cumva că sub conducerea mea se află cancelaria cerească? Sau că eu am fost cel care a abătut gerul asupra sectorului? De unde rezultă că și întrebările sînt prostești, n-avea nici un rost să fie puse.

— O replică sadea, remarcă basul, Zaicikov, tu ești viu?

— Are cuvîntul următorul vorbitor – Pelenkin, rosti cu glas tare președintele, zîbind oarecum descumpănit.

— Pe ce temei nu ni s-au dat mînuși de protecție? Cum adică, o să descărcăm balastul acela cu mîinile goale? Asta-i tot. Să facă bine să răspundă.

— Insidioasă întrebare, răsună basul.

— Aveți cuvîntul pentru a da răspuns, interveni președintele.

— Mulți măgari mi-a fost dat să văd la viața mea în cei patruzeci de ani pe care-i am, încep delegatul...

— Asta aduce a serată în care se deapănă amintiri, remarcă basul.

— ... dar unul ca vorbitorul anterior, după cîte țin minte, încă nu mi-a fost dat să întîlnesc. La drept vorbind, ce-oi fi eu, oi fi cumva fabrica Moskoșveia? Sau te pomenești că oi fi magazinul acela de mînuși de pe strada Petrovka? Sau poate că sînt proprietarul unei fabrici de mînuși, după

opinia lui Pelenkin? Ori, mai știi, poate că aceste mânuși le nasc eu? Nu-nu! Eu unul nu pot să le nasc!

— Bizară glumă, observă basul.

— Așadar, de ce s-o fi legînd el de mine? Atribuția mea este să scriu, și am scris. Și cu asta, basta.

— L-ai dat gata și pe Pelenkin, remarcă basul.

— Are cuvîntul următorul vorbitor.

— Uitați ce nu pricep eu, prinse a cuvînta vorbitorul următor, chestia aia cu 115 la sută... Atît cît e-n stare să ne-nvețe aritmetica, și deopotrivă alte științe, fiecă obiect poate avea doar o sută de procente, dar cum ne-am spetit noi muncind pentru cele 15 procente, să facă bine dumnealui și să ne lămurească.

— Zău că-i mai interesant decît o luptă în arena circului, observă o voce feminină.

— Corp la corp, veni cu lămurirea basul.

Toate privirile se ațintiră asupra delegatului.

— I-aș răspunde cu mare plăcere acestui vorbitor atît de dornic de cunoștințe, abordă un ton impunător delegatul, dacă el n-ar fi lăsat impresia unui om cu deficiențe de ordin fizic și psihic. Ce să-i explic eu unui asemenea om? Judecînd după felul tîmp în care se uită la mine, n-ar pricepe o iotă din explicațiile mele!

— Ar trebui internat într-o colonie de deficienți mintali, interveni basul, care simțea o plăcere în a asmuți pe un combatant împotriva celuiilalt.

— Întocmai, tovarăși! confirmă delegatul. E de la sine înțeles că dacă munca a fost efectuată în întregime, astfel va fi și cotate, cu procetajul de sută la sută. Nu-i așa? Dar dacă noi mai înfăptuim și ceva pe deasupra, păi asta nu atrage după sine și niște procente în plus? E corect?

— Absolutent! confirmă basul.

— Iată, așa se face că, peste cele o sută de procente care ne reveneau, am mai adăugat, vasăzică, prin muncă și altele! Vă satisface acest

răspuns, preastimate sir? îl interpelă delegatul pe vorbitorul cu deficiențe.

— Da de ce-l întrebi dumneata pe cel cu deficiențe? interveni basul. N-are nici un rost să vorbești cu el, dumneata întreabă-mă pe mine. Eu personal sînt satisfăcut de răspuns.

— Urmează la cuvînt Fiusov, îl invită pe acesta președintele.

— Nu, nu mai doresc, răspunse Fiusov.

— Cum așa? întreabă președintele.

— Uite-așa, am eu motivele mele, replică Fiusov, renunț.

— Bate-n retragere tînărul?! întreabă omniprezentul bas.

— Bate-n retragere!! confirmă sala.

— Păi, în cazul ăsta, are cuvîntul Kablukov.

— Renunț!

— Atunci, Pelagheev!

— Nu e cazul. Nu mai vreau.

— Nici eu nu mai vreau! Nici eu! Nici eu! Nici eu! Nici eu! Nici eu! Nici eu! Nici eu!

— Lista vorbitorilor s-a epuizat, spuse posomorît președintele, care se fîstîcise cu totul, nemulțumit de faptul că atmosfera însuflețită a lucrărilor scăzuse. Vasăzică, nu mai dorește nimeni să ridice obiecții?

— Nimeni!! răspunse sala într-un glas.

— Bravo, bi-is, răsună ca un tunet glasul de bas de la galerie, te felicit, delegatule. I-ai băgat în cofă, i-ai făcut pe toți tuș! Ești campionul lumii!

— Reprezentația de lupte greco-romane s-a sfîrșit, remarcă președintele, cu alte cuvinte... închidem lucrările adunării noastre !

Și adunarea luă sfîrșit cu larmă și rumoare de glasuri.

⁷⁷ Joc de cuvinte: numele Zaicikov provine de la *zaicik* – iepuraș (rus.).

Radio-Petea

(Însemnările unei victime)

Data de 1.

Am făcut cunoștință cu Petea, care locuiește la noi, la asociația de locatari. Petea e un băiețel cu aptitudini ieșite din comun. Cît e ziuica de mare stă sus, pe acoperiș.

Data de 2.

Petea mi-a făcut o vizită. Mi-a adus o cutiuță neagră, și între noi a avut loc următoarea discuție:

Petea (entuziasmat): Ah, Nikolai Ivanîci, o mie de ani a căutat omenirea cristalul fermecat, care se găsește închis în această cutie.

Eu: Sînt foarte bucuros că, în sfîrșit, l-a găsit.

Petea: Da eu mă mir de dumneavoastră, Nikolai Ivanîci, vă văd om intelectual și cu un spațiu locativ atît de minunat în persoana camerei pe care o aveți, spuneți-mi și mie cum puteți trăi fără un aparat de radio! ? Ia închipuiți-vă cum ar fi să stați colea în pat și, la ora două și jumătate noaptea, să puteți auzi cum bat clopotele la abația Westminster.

Eu: Personal nu sînt convins, Petea, că la două și jumătate noaptea clopotele pot să-ți producă vreo plăcere.

Petea: Mă rog, dacă nu vreți clopote, o să se transmită pentru dumneavoastră în fiecare dimineață cursul valutar de la bursa din New York. În fine, dacă nu vreți New York-ul, o să ascultați seara, stînd colea în halat, cum cîntă Carmen la Teatrul Bolșoi. Veți închide ochii și: „*Pe cer, în miez de noapte, un înger zbura, și-un dulce cîntec molcom cînta..*”⁷⁸

Eu (lăsîndu-mă ispitit): Cam cît ar costa îngerul ăsta, dragă Petea?

Petea (radiind de bucurie): Cu suma de unsprezece ruble vă pot instala un radio simplu, iar

cu treisprezece – unul cu difuzor pentru douăzeci și cinci de persoane.

Eu: Ei, la ce bun pentru un număr atît de mare?
Eu sînt burlac...

Petea: Pentru mai puțini nu există.

Eu: În regulă, Petea. Poftim trei... și încă trei... adică șase și încă șapte. Total treisprezece, hai, instalează-l!

Petea (ieșind glonț din cameră): O să rămîneți paf, Nikolai Ivanîci.

Data de 3.

Am rămas, într-adevăr, paf, fiindcă Petea mi-a spart un perete la cameră, iar ca urmare s-a desprins un strat uriaș de tencuială, făcîndu-mi țandări toată vesela de pe masă.

Data de 4.

Petea mi-a declarat că va executa toate lucrările în regie proprie – va face legătura cu pămîntul prin conducta de apă, iar priza o va adapta la instalația electrică. A încheiat Petea discuția cu următoarele cuvinte:

— Și-acum, eu mă duc pe acoperiș.

Data de 5.

Petea a căzut de pe acoperiș și și-a scrîntit un picior.

Data de 10.

Lui Petea i-au dres piciorul, și el s-a apucat de treburi în camera mea. Un cablu se întinde pînă la conducta de la chiuvetă, iar celălalt – pînă la instalația electrică.

Data de 11.

La ora 8 seara s-a stins lumina în tot imobilul. S-a iscat un scandal de nedescris, încheiat cu o sedință a asociației de locatari, care a adoptat o hotărîre surprinzătoare, potrivit căreia eu sînt persoană liber profesionistă și voi plăti cîte 4 ruble pentru fiecare metru pătrat de spațiu. Electricienii au reparat instalația electrică.

Data de 12.

Lucrarea-i gata. În cameră se cască un bot, o zurnă cenușie, dar deocamdată tace: îi mai lipsește nu știu ce șurub.

Data de 13.

Asta-i de-a dreptul monstruos! O bătrânică, mama președintelui asociației de locatari, s-a dus să ia apă de la chiuvetă, iar chiuveta i-a spus cu o voce de bas: „Cruce și Mauser!...” – împrejurare în care acestei neroade bătrîne i s-a năzărit cum că chiuveta ar fi adăugat: „Mătușă“, și bătrânică are acum febră. Eu unul încep să mă căiesc de trebușoara pe care am făcut-o.

Seara am citit în ziar: „Astăzi, pe lungimea de undă de 1000 de metri, se va transmite de la Teatrul Bolșoi opera *Faust*“. Cu o strângere de inimă am mișcat pîrghia, așa cum m-a învățat Petea. Îngerul de la miezul nopții a început să vorbească în zurnă cu voce de lup:

„Vă vorbesc de la Teatrul Bolșoi, de la Bolșoi. Dumneavoastră mă ascultați? De la Bolșoi, ascultați, vă rog. Dacă doriți să cumpărați bocanci, o puteți face la magazinul GUM. Notați în blocnotesul dumneavoastră: la GUM (cu glas fonfăit), la GUM“.

— Bizară operă, i-am spus eu zurnei, cine-o fi cel ce vorbește?

„Tot acolo vă puteți procura un samovar și lenjerie. Rețineți – lenjerie. Vă vorbesc de la Teatrul Bolșoi. Lenjerie găsiți numai la GUM. Iar acum vă fac legătura cu sala. Aveți legătura cu sala. Iată, v-am făcut legătura cu sala. Luminile s-au stins. Luminile s-au stins. Luminile s-au aprins din nou. Antractul va mai dura zece minute, de aceea veți audia deocamdată lecția de limba engleză. La revedere. În engleză: *gud bai*⁷⁹. Rețineți: *gud bai*...”

Am împins pîrghia într-o parte, și în zurnă se mistui orice sunet. După un sfert de ceas am fixat pîrghia la o mie de metri, și pe loc în cameră se

auzi un sfîrîit ca de tîgaie încinsă, iar o ciudată voce de bas începu să cînte:

Povestiți-i ei voi, suavele mele flori...

Urlet și trosnet însoțeau această arie. Pe stradă, în dreptul camerei mele, începură să se oprească trecătorii. Pe coridor, se auzea cum s-au strîns ciotcă locatarii imobilului în care-mi aveam casa.

— Ce se petrece la dumneata, Nikolai Ivanîci? întrebă un glas, și am recunoscut în glasul acela pe președintele asociației de locatari.

— Lăsați-mă, vă rog, în pace, ăsta-i radioul! am răspuns eu.

— La ora unsprzece, te rog să încetezi, auzi? îmi transmise glasul pe gaura cheii.

Am întrerupt mai devreme, întrucît nu mai eram în stare să suport urletul ce răzbea din zurnă.

Data de 14.

În noaptea asta m-am trezit lac de sudoare.

Zurna mi-a spus pe un ton vesel: „Îndepărtați-vă la doi pași de pat“.

Am sărit desculț din pat și m-am îndepărtat.

„Ei, cum vă simțiți acum?“ mă întrebă zurna.

— Groaznic, i-am răspuns, simțind cum îmi îngheață picioarele desculțe pe dușumeaua rece.

„Virgulă și Azerbaidjan“, glăsui zurna.

— Ce doriți de la mine?! am întrebat eu cu voce jalnică.

„Sînt eu, Kaluga, răspunse zurna, virgulă și cu literă mare. Poliția a tras în aer, virgulă, iar demonstrații, virgulă...“

Am trîntit un pumn în pîrghie, și zurna a amuțit.

Data de 15

După-amiază, m-am pomenit acasă cu un individ respectuos, care mi-a spus:

— Sînt controlor. De mult aveți jucărica asta?

— De două zile, am răspuns eu, presimțind că nu-i a bună.

— Vasăzică, sînteți radio-ascultător clandestin, ba mai aveți și difuzor, zise controlorul, va trebui

să plătiți douăzeci și patru de ruble amendă și să obțineți aprobare.

— Nu eu sînt cel radio-ascultător clandestin, ci Petea, radio-scîrnăvia, am răspuns eu, care nu m-a prevenit în nici o privință, ba pe lîngă toate, mi-a stricat și camera, și relațiile cu cei din jur. Poftim douăzeci și patru de ruble, și încă șase, pentru cel care-mi va repara jucărica asta.

— Vă vom trimite un specialist, mă asigură controlorul și-mi eliberă o chitanță pentru cele douăzeci și patru de ruble.

Data de 16.

Petea a dispărut și nu și-a mai făcut apariția...

⁷⁸ Din poezia *Îngerul* de Mihail Lermontov.

⁷⁹ Reprodus fonetic în original.

Locomotiva beată

La stația de cale ferată... bea întreg colectivul, începînd cu acarul și terminînd cu impiegatul de mișcare, cu o mică excepție...

Din ziarul *Gudok*

Rapidul se apropia cu un șuier înspăimîntător. Chiar la macazul de intrare, puternica locomotivă prinse a zgîlțîi pe neașteptate garnitura, după care făcu un salt, apoi începu să se legene, ca și cum ar fi chibzuit în ce parte să se prăvălească. Mecanicul, îngrozit, urla de mama focului și frîna în asemenea hal, încît la primul vagon se crăpă geamul de la toaletă, iar la vagonul restaurant cinci călători se opăriră cu ceaiul fierbinte. Trenul se opri. Și mecanicul, cu fața desfigurată, scoase capul pe ferestruică.

În balconășul clădirii acarilor stătea un om numai în maiou, cu chipul răvășit, roșu ca purpura. Ținea în mîna stîngă un fanion verde, jegos, iar în dreapta un sandviș cu cîrnat afumat.

— Ce-i cu tine, ai căpiat?! se porni pe urlat mecanicul de locomotivă, gesticulînd.

Prin toate geamurile scoteau capul pasagerii, toți cu fețele palide.

Omul din balconăș făcu hîc! și zîmbi cu blîndețe.

— Am zbîrcit-o un piculeț, răspunse el și continuă: am pus macazul, da... pe urmă mă uit... și văz că pe tine te duce necuratul pe linia moartă! Pe loc l-am și schimbat. S-au încurcat macazurile astea, naiba știe de ce! Te zăpăcești, ce mai. Principalul e că, de-aș fi fost meșter...

— Tu ești beat, canalie, îi spuse mecanicul, mai tresărind încă după spaima trasă, și stai beat în post?! Puteai să nenorocști atîta lume!!!

— N-nu-i n-nimic de ne'țeles, încuviință omul cu cîrnatul, principalul e că de-aș fi fost macagiu cu studii de specialitate... Numa că eu mi-s croitor de meserie...

— Și ce post ocupi aici?! întrebă mecanicul.

— Nici unul, zise omul, sînt cumătru cu macagiii. Am fost la o nuntă. Macagiul de-aci nu-i apt de întrebuițare, zace. Și-atunci nevasta 'mnealui îmi zice: Du-te, cică, tu, Pafnutici, și schimbă macazul la rapid...

— Asta-i ceva de groază!! De coșmar!! La tribunal cu ei!! strigau pasagerii

— V-ați și găsit cu tribunalul, spuse moale omul cu cîrnatul, principalul ar fi fost dacă v-ați fi răsturnat, atunci aș mai fi zis... Pe cînd așa, totu-a trecut cu bine. Și slavă Domnului pentru asta!!

— Ia dă-mi tu cale, numai s-ajung eu la peron, rosti printre dinți mecanicul, îți trîntim noi acolo un proces-verbal, de-ai să ne pomenești.

— Du-te, du-te, se hlizi omul cu cîrnatul, să vezi acolo ce se petrece, fîrtate... numai de procese-verbale nu le arde amu-șa 'mnealor. Adjunctul șefului își serbează nunta de argint!

Mecanicul începu să semnalizeze, trase de manetă și, uitîndu-se cu mare băgare de seamă pe ferestruică, orientă lin garnitura spre peron. Vagoanele se hurducară și se opriră în loc. De la toate geamurile priveau pasagerii, consternați. Șeful de tren suflă în țignal și coborî.

Un personaj cu chipiu roșu, cu tunica descheiată, roșu ca purpura la chip și radiind de bucurie, își desfăcu larg brațele și strigă:

— Ia te uită! Ce întîlnire neașteptată! Pe cine văd? Dacă nu mă-nșală vederea... Dumnealui e Suskov, șeful de tren cu care-am legat o prietenie atît de strînsă în stația Rjev-Pasageri?! Fraților, ce bucurie pe noi, a sosit Suskov cu rapidul!

Drept răspuns la strigăt, fel și fel de personaje roșii ca purpura la chip scoaseră capetele pe ferestrele stației și prinseră a striga care mai de care:

— Ura! A sosit Suskov, aduceți-l încioace!

O armonică începu să-i zică o cîntare.

— Da, sînt Suskov... răspunse uluit șeful de tren, simțind că îl sufocă mirosul de spirt. Fiți bun și dați-ne procesul-verbal și apoi bastonul-pilot. Ne grăbim...

— Ei asta-i... Nu te-ai văzut cu un om cinci ani de zile, și-acum poftim! Cică se grăbește dumnealui. Poate că ai vrea să-ți dăm și un sceptru? Ești un porc, Suskov, și nu un șef de tren!... Înțelege că azi e o zi sărbătorească pentru mine. Și n-am să te las... Nici nu vreau s-aud!... Semaforu-i blocat, și basta! Hai să-i tragem o băută, să ne-amintim de trecut... *Să petrecem, prieteni, noaptea asta în chef!*...

— Tovarășe impiecat... ce tot vorbiți?... Scuzați-mă, dar sînteți beat. Noi trebuie să ajungem la Moscova!

— Sucit om, ce te trage așa pînă-ntr-atît la Moscova? Dă-o încolo: numai zăduf, prăfăraie... Ai s-ajungi mîine... Noi sîntem bucuroși cînd ne mai vine cîte un om acătării. Sîntem bucuroși să primim oameni noi, de departe...

— Da scuzați-mă, eu am pasageri, ce tot vorbiți acolo?!

— Lasă-i în plata Domnului, și-așa n-au ce face, de-aia și umblă brambura pe căile ferate. Mai deunăzi trece un rapid... m-apuc și-i întreb: încotro călătoriți? În Crimeea, mi se răspunde... Ei poftim! Te uiți la ei, oameni ca toți oamenii, dar dumnealor, vezi Doamne, se duc în Crimeea!... Să benchetuiască, de-aia se duc, în mod sigur.

— Ăsta-i pur și simplu un coșmar! țipau oamenii prin geamurile vagoanelor. O să reclamăm la Sovnarkom⁸⁰.

— Aha-a... așa, vasăzică? sări de colo personajul și se supără foc. Cu pîra, da? Cine a zis că vrea să reclame? Dumneata?

— Da, eu am spus, țipă ca din gură de șarpe o persoană de la fereastra vagonului internațional, află dumneata că eu am să te zbor din slujbă!

— Nu ești decît un tontălău din vagonul internațional, i-o reteză scurt personajul.

— Procesul-verbal! se-auzeau strigăte din vagonul cu bănci de lemn.

— Aha, vreți procesul-verbal? Bi-i-ne. În cazul ăsta, am să vă dau o tiflă în locul bastonului-pilot, și-oi vedea atunci cum o să plecați dumneavoastră de-aici să reclamați. Hai să mergem, Vasea! mai spuse personajul, adresîndu-se unui ins care se apropiase, un cantaragiu beat criță, îmbrăcat în salopetă neagră. Să mergem, Vasiutka! Lasă-i naibii! S-au găsit musafirii metropolitani moscoviți să ne jignească pe noi! N-au decît să mai stea dumnealor și pe-aici, să-nghețe nițeluș.

Personajul scuipe pe pardoseala peronului și strivi scuipatul cu piciorul, după care peronul rămase pustiu.

Vagoanele vuiau de larmă și proteste.

— Hei, hei! răcnea șeful de tren și sufla în țignal. Cel care-i treaz în stația asta să vină la mine!

Un ins micuț de statură și desculț se strecură de undeva de sub roți și glăsui:

— Eu, nene, sînt treaz.

— Dar cine ești tu?

— Eu, nene, vînd cireșe pe-aici prin stație.

— Uite ce-i, micuțule... tu, precum s-ar părea, ești un băiețaș isteț, noi îți dăm două grivne. Ia trage o fugă în față, de-a lungul liniei, și vezi, e liberă calea sau nu? Că noi trebuie musai să plecăm de-aici.

— D-apoi acolo, nene, chiar în calea dumneavoastră, stă o locomotivă biată turtă...

— Păi cum vine asta?

Insulețul chicoti și spuse:

— D-apoi dumnealor, cînd se chefăluiau, au turnat într-însa votcă în loc de apă, iac-așa, ca să facă șagă, și-acum ea stă pe loc și tot fluieră...

Șeful de tren și pasagerii au încremenit cu toții și așa au rămas acolo, pe peron.

Și nu se mai știe: or fi izbutit oare să plece din stația aceea sau nu.

⁸⁰ Sovietul Comisarilor Poporului (rus. abbrev.).

„Depravatul“

(*Flecăreală*)

Acarul tuși mai întâi, apoi intră în camera șefului. Șeful tocmai se așeza la masa de lucru.

— Bună ziua, Adolf Ferapontovici, zise acarul pe un ton politicos.

— Ce dorești? întrebă șeful pe un ton nu mai puțin politicos.

— Știi... eu, de fapt, sînt căsătorit, rosti acarul și, cine știe de ce, zîmbi rușinat.

Șeful se uită la acar cu dezgust.

— Tu mi-ai lăsat întotdeauna impresia unui ins depravat, observă șeful, pînă și gura îți e senzuală.

Acarul înțepeni. O toană tăcură amîndoi.

— Să știi că nu te rețin, continuă șeful, de ce-mi stai lipit de birou? Dacă ai venit să-mi împărtășești secretele mizerabile ale vieții tale, află că pentru mine ele nu prezintă nici un interes!

— Eu? Permiteți-mi să vă atrag luarea-aminte că... Eu am venit să-mi dați un bilet...

— Ce bilet, mă rog?

— Pentru nevasta mea, un bilet dintr-alea gratuite.

— Pentru nevastă? Da ce, ești însurat?

— Doar asta și spun... de fapt, sînt.

— Hi-hi-hi... Să știi că, dacă mă uit bine la tine, chiar ai haz. Și la ce biserică, mă rog, te-ai cununat?

— Da nu m-am cununat la biserică...

— Atunci unde v-ați înregistrat căsătoria, stimabile feroviar? se interesă șeful, adoptînd un ton subliniat sec.

— Doar v-am... Nu-s înreg... Tocmai asta vă și spun: de fa...

— Păi știi, amice, în condițiile astea nu poți spune că ai nevastă, ci țiitoare.

— Cum adică...

— Foarte simplu. Vasăzică, a agăţat pezevenchiul vreo balerină şi-acum defilează cu ea peste tot. Daţi-i, cică, şi ei un bilet pe gratis! Şmecher, băiatul! Azi dumneaei vrea un bilet pe gratis, iar mâine poate să-ţi ceară un automobil sau o barcă cu motor. Sau un vagon internaţional! Că de călătorit, oricum n-o să-ţi călătorească ea în vreo cocină de porci. Mai apoi o să vrea o pălărioară! Iar după pălărioară – ciorapi fildepers. Ai să pieri, acarule, precum câinele sub gard. Cu vreo trei sute de ruble pe lună de la tine, ar putea să se mulţumească. Dar asta în cel mai fericit caz, adică în condiţiile unui regim de economii, altminteri poate să-ţi pretindă şi patru sute cheş.

— Dar, scuzaţi-mă! exclamă acarul cu un uşor urlat în glas. Toată leafa mea-i de patruzeci de ruble!

— Cu atît mai rău. Ai să te-nglodezi în datorii pînă-n gît, ai să te-apuci să semnezi poliţe peste poliţe. Mască o să te lase cînd ai să vezi nota de plată de la croitoreasă, însumînd o sută optzeci de ruble, pentru rochia ce i-a cusut-o. O să-ţi iasă atunci ochii din cap ca la broscoi. Ai să te-nvîrţi în stînga, în dreapta şi-ai să mai semnezi o poliţă. Vine scadenţa, da bani ca să achiţi – ioc, şi-atunci, de bună seamă – direcţia cazinoului. Ai să pierzi mai întîi bruma de bănişori pe care-i ai în buzunar, pe urmă cele cinci mii luaţi cu împrumut de la stat, pe urmă ai să depui gaj cheia ta franceză, pe urmă – goarna ta de semnalizare, pe urmă – fanioanele, cel verde şi cel roşu, pe urmă – felinarul, iar la sfîrşit – nădragii. Şi-ai să-mi stai împreună cu dansatoarea mătăluţă pe şinele de cale ferată îmbrăcaţi amîndoi taman cu ce v-a născut mămucile voastre. Ei, şi pe urmă, cum se şi cuvine, de fapt, au să te judece cu mare tamtam. Şi au să-ţi dea, avînd în vedere cele de mai sus, ani grei de pîrnaie în regim celular. Aşa că, fără vreo cinci anişori n-ai cum să scapi. Nu, acarule, leapădă-te de ea. Da ia zi, e cumva

franțuzoică dumneaei, mă refer la cocota asta a ta?

— De unde pînă unde franțuzoică?! prinse a răcni acarul, în mintea căruia totul se răsturnase cu fundu-n sus. Ce-i cu dumneavoastră, rîdeți de mine? Pe ea o cheamă Maria. Pălărie ziceți? Ce vorbă-i asta, auzi – pălărie! Păi ea nici habar n-are în ce parte a corpului se pune pălăria asta. Ea îmi gătește ciorbă de-a noastră, rusească, *șci*.

— Află că și eu pot să-ți gătesc *șci*, dar asta nuseamnă că îți sînt și nevastă.

— Dar scuzați-mă. Ea locuiește cu mine în aceeași cameră.

— Și eu aș putea să locuiesc cu tine în aceeași cameră, numai că treaba asta n-ar constitui un argument.

— Scuzați-mă, dar dumneavoastră sînteți bărbat...

— Asta o știu eu bine și fără să mi-o spui tu, întări șeful.

Acarului i se făcuse negru înaintea ochilor.

Vîrî mîna în buzunar și scoase de-acolo un ziar.

— Poftim, am aici *Gudok*, permiteți-mi să vi-l prezint, spre informarea dumneavoastră, spuse el.

— Care sirenă⁸¹? întrebă șeful.

— Gazeta.

— Eu, amice, n-am acum timp să citesc gazețele. De obicei, le citesc seara, zise șeful, mai bine spune-mi ce vînt te-aduce la mine, june prefrumos?

— Iată, în *Gudok* stă scris clar și răspicat cum că persoanele care sînt neveste de fapt și locuiesc împreună cu soțul și pe spezele lui, li se dau bilete gratis... și că ele se află... pe picior de egalitate cu...

— Dragă amice – îl întrerupse cu voce suavă șeful –, tu te afli într-o eroare deplină. Crezi, pesemne, că *Gudok* înseamnă pentru mine literă de lege. Scumpule – *Gudok* nu-nseamnă nicidecum literă de lege, e o gazetă acolo, pentru lectură, atît

și nimic mai mult. Iar legea nu zice nici două boabe legănate cu privire la balerine.

— Vasăzică, am să rămân fără bilet? întrebă acarul.

— Fără, scumpule, răspunse șeful.

Cîteva clipe tăcură amîndoi.

— La revedere, spuse acarul.

— Mergi cu bine și căiește-te pentru comportarea ta! strigă șeful în urma lui.

* * *

Și totuși *Gudok* înseamnă literă de lege, iar drept urmare, acarul va primi totuși biletul solicitat.

⁸¹ Joc de cuvinte în original; *Gudok* (= *sirenă* în rusă) era ziarul feroviarilor, la care, după cum s-a mai spus, a colaborat

Bulgakov și în care au apărut majoritatea scrierilor din prezentul volum.

Roata sorții

Într-o stație de cale ferată trăiau doi prieteni. Și atât de tare se împrieteniseră unul cu altul, încât prietenia lor devenise proverbială. Despre ei puteau fi auzite vorbe ca acestea:

— Uitați-vă ce bine se împacă Mervuhin cu Ptolomeev. Taman ca Polkan cu Barbos. Pur și simplu te trec lacrimile când le privești fețele pline de bătăături.

Amîndoi prietenii erau adjuncți ai șefului stației. Și iată că într-o bună zi vine Mervuhin și-i comunică lui Barbos... adică lui Ptolomeev, următoarea veste:

— Dragă prietene, poți să mă feliciți! Am fost promovat!

După ce prietenii plînseră cu hohote de bucurie unul pe umărul celuilalt, ieșiră la lumină amănuntele evenimentului. Mervuhin fusese ales președinte al comitetului sindical de întreprindere, iar Ptolomeev – secretar.

— În sfîrșit, a fost apreciat după merit Mervuhin! plîngea cu hohote Mervuhin, vărsînd lacrimi de fericire. Și mi-au fixat și un salariu de 12 ruble.

— Dar mie? întrebă proaspătul uns secretar, Ptolomeev, punînd stop hohotelor de plîns.

— Ție, Jean, nici un sfanț, îi explică președintele comitetului sindical, *pas un kopek*⁸², cum spun franțujii. La tine e doar onorific.

— Destul de ciudată treabă, replică proaspătul uns secretar, și o umbră se așternu pe fața lui de sindicalist.

Prietenii prinseră a roti în fel și chip mașina comitetului sindical.

Și iată că într-o zi secretarul i-o zice președintelui:

— Uite ce-i, Erofei. Îngăduie-mi să-ți spun prietenește: ai fi tu președintele comitetului sindical, dar ești un porc.

— Cum adică?

— Foarte simplu. Doar vezi că și eu muncesc.

— Și ce-i cu asta?

— Păi, aia e, că tu trebuie să-mi acorzi o anumită parte din cele 12 ruble.

— Așa găsești tu de cuviință? Întrebă pe un ton cam rece Mervuhin, președintele comitetului sindical de întreprindere. D-apoi, deh, fie, am să-ți dau 4 ruble, sau și mai bine – 3.

— Da de ce nu cinci?

— Întreabă-mă atunci de ce nu-ți dau zece?!

— Ei, naiba să te ia, cârciob-zgîrciob. Sînt de acord.

Veni și momentul primirii banilor. Mervuhin puse binișor cele 12 ruble în portofel și-l întrebă pe Ptolomeev:

— Tu ce te ții lipcă de mine?

— Păi vreau să primesc cele trei ruble, dragă Erofei.

— Care trei? Ah, da, da, da... Știi ce, prietene, ți le-oi da cumva mai încolo – pe data de 15 sau vineri... Că, vezi tu, momentan... musai îmi trebuie mie...

— Ian te uită! spuse cu un zîmbet consternat Ptolomeev. Vasăzică, așa vă țineți cuvîntul, *sir*?

— V-aș ruga să nu-mi dați lecții mie.

— Ia zi, tu ai frică de Dumnezeu?

— Nu, nu am nici o frică, fiindcă nu există, răspunse Mervuhin.

— Asta-i o porcărie din partea ta

— Te rog să nu mă jignești.

— Eu nu te jignesc, ci pur și simplu afirm că așa procedează numai cei ticăloși.

— Ți-o jur pe sfînta cruce, glăsui Mervuhin, că am să mă plîng în cadrul adunării generale că, în timp ce mă aflu în exercițiul funcțiunii, tu m-ai...

— De unde pînă unde exercițiul funcțiunii! ? I-ai sfeterisit unui tovarăș de-al tău trei ruble și...

— Te rog să mă lași în pace, domnule Ptolomeev.

— Domnii toți sînt la Paris, domnule Mervuhin.
— N-ai decît să te duci și tu acolo!
— Dar tu știi încotro te duci?..
— Cată numai și spune. Ai să vezi tu ce proces-verbal am să-ți dreserez pentru modul cum te manifesti într-o instituție de stat ca a noastră..
— Ei bine, lasă, lasă! spuse Ptolomeev, roșu la față. Să știi că una ca asta n-am să ți-o iert!
— N-ai decît.

* * *

Era o zi însorită cînd roata sorții se întoarse. Intră Ptolomeev cu cascheta lui vîlvorînd ca o văpaie.

— Bună ziua, dragă tovarășe Mervuhin, i se adresă Ptolomeev cu un glas de rău augur.

— Bună ziua, răspunse ironic Mervuhin.

— Cetățene Mervuhin, cînd intră șeful instituției, trebuie să te ridici în picioare, spuse Ptolomeev.

— Hi-hi. Ai căpiat de-a binelea! Ce fel de șef îmi ești tu mie?

— Iată ce fel: prin ordinul din data de azi am fost numit locțiitor ad-interim al șefului stației.

— Felicitările mele... zise Mervuhin perplex și adăugă: Apropo, Jeancik, am tot vrut să-ți dau cele trei ruble, da mereu uit.

— A, mersi, dar nu-i nevoie, n-are rost să-ți faci griji, răspunse Ptolomeev. Apropo de cele trei ruble. Ia fii atît de bun, predă-ți obligațiile de serviciu și curăță stația de prezența ta: te eliberez din funcție.

— Tu glumești?

— Conform instrucțiunilor, nu se cuvine să glumești în timp ce te afli în exercițiul funcțiunii. Nu-ți prea cunoști atribuțiile de serviciu, tovarășe Mervuhin. Te rog să te ridici în picioare!

— Tu ai un Dumnezeu?

— Nu. Sînt membru în Uniunea ateștilor, răspunse Ptolomeev.

— Știi ceva, am mai văzut eu ticăloși la viața mea, dar unul ca tine...

— Mie te-ai găsit să-mi spui una ca asta tocmai tu?

— Da, ție.

— Adică șefului stației? Oho-ho! Nu vezi că port chipiul cel roșu?

— Păi în cazul ăsta nu ești decît un netrebnic cu chipiu roșu.

— Și dacă pentru asemenea vorbe îți umflu botul?

— Ai să-ți primești și tu partea, spuse Mervuhin cu glas răgușit.

— Din partea cui?

— Uite din partea cui!...

Și, nemaiputînd suporta căutătura lui Ptolomeev, îl pocni pe acesta în ceafă cu felinarul gării. O stranie priveliște avură ocazia să admire peste vreo două minute locuitorii stației de cale ferată. Președintele în funcție al comitetului sindical ședea călare pe șeful ad-interim al stației și îndesa în gura acestuia bucăți din cascheta roșie făcută ferfeniță, spunînd:

— Na, îneacă-te cu cele trei ruble. Nemernicule!

* * *

— Hai să ne-mpăcăm, Jeancik, îi zise Mervuhin a doua zi, privindu-l cu un ochi adîncit într-o zdravănă umflătură, m-au dat afară din comitetul sindical.

— Hai să ne-mpăcăm, Erofei, încuviință Ptolomeev, și pe mine m-au pus pe liber din funcția de șef.

Și prietenii se îmbrățișară.

De-atunci, în stația aceea se restatorniciră vremurile senine.

⁸² Nici o copeică (fr.; text reproduc fonetic în original).

Table of Contents

Cuvînt înainte	9
Renașterea comercială	15
Moscova la început de an 1922	15
Sub cerul de sticlă	20
Scene moscovite	26
În primele linii	26
O călătorie zbuciumată	35
Monologul conducerii (Nu basm, ci întâmplare trăită)	35
Tainele curții madrilene	40
Cum s-a făcut Buzîghin zob	44
O întâmplare sinistră în 17 documente	44
Scară spre rai	50
(După natură)	50
Un procedeu de mare efect	53
Piesă într-un act	53
Seria zero șase nr. 0660243 O întâmplare adevărată	58
Povestire	58
Casă de comerț pe roți	64
Blocnotesul lui Belobrîsov	69
Format agendă	69
Nepotul lui Burnakov	76
Învățămint cu vărsare de sânge	82
Cîinele vorbitor	85
Au afișat sau nu?	91
Trei camere de tortură	95
Moscova anilor '20	99
Istorisirea lui Makar Devuşkin	116

Cizmele fermecate	120
Povestire	120
Vînătorii de fantome	124
Pățaniile mortului	128
Pățania cu berica	132
Iată cum, vrînd să distrugă hidra beției, președintele i-a distrus pe transportatori!	135
O poveste de plîns	135
O catastrofă conjugală	139
Trei copeici	141
Povestea cu Podjilkin și crupele de hrișcă	143
Despuiatii	146
(Scrisoare)	146
Metabolism	148
Blocnotes	148
Războiul dintre apă și fier	151
Banana și sidaraf	155
Revizorul cu mătrășeală	158
O nouă montare	158
Trei feluri de porcării	162
Norocosul	166
La telefon	169
Piesă	169
Lecuatorul	173
Farmacia	175
Cetățeanul mai bătut pasul pe loc vreo cinci secunde și dispăru. Un post cu boscoane	177
Ștampila rotundă	180
Un tip genial	182
Ei vor să arate cît de cultivați sînt...	186

De cum se face întuneric	190
Sărbătoare cu sifilis	193
Băieșița Ivan	197
Despre foloasele alcoolismului	201
Cum s-a însurat Bouton	206
Dă-i cu alianța peste scăfîrlie	209
Coadă cu muștrări de conștiință	213
Cems cel cu două fețe	216
Munca atinge treizeci de grade	220
În exercițiul îndeplinirii sfintelor îndatoriri	224
Omul cu termometrul	228
Cu privire la cei ce-și bat nevestele	231
O tărașenie negroidă	234
Scrisoarea muncitorului-corespondent de presă Lag	234
Alegerea stațiunii	237
Acatist pentru calitatea noastră	241
Cînd morții se scoală din mormînt	246
Pumnul contabilului	250
Piesă (Poate fi jucată în locul piesei Conspirația împărătesei)	250
Cum a cumpărat comitetul sindical un cadou pe banii tușicii	255
Incendiul	258
(După natură)	258
Altă gîscă-n altă traistă	261
Pătimitorul tătic	264
Morții umblă	267
Vsevolod cel fără șansă	270
Povestea unei fărădelegi	270
Flecarul sentimental	273

„Apa vieții“	277
Campionul lumii	281
Fantezie în proză	281
Radio-Petea	286
(Însemnările unei victime)	286
Locomotiva beată	291
„Depravatul“	296
(Flecăreală)	296
Roata sorții	300